ಕನ್ಯಾಬಲಿ

೧. "ಅಯ್ಯೋ, ಇದೇನಪಶಕುನ?"

ನೀವು ಮದುವೆಯ ಮನೆಯನ್ನು ಕಾಣದವರಲ್ಲ. ಮದುವೆಯನ್ನು ೀಲಿಸಬೇಕು ಮದುವೆಗೇ. ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೂ ಮಿಗಿಲೆನಿಸಿದ ತ್ರೆಯಿಲ್ಲ. ಈ ಜಾತ್ರೆ ನೆರೆಯುವುದು ನಾಲ್ಕೇ ದಿನಗಳ ವರಿಗೆ; ಆದರೆ ರ ಬಾಲ ಹಿಂದುಮುಂದೆಲ್ಲಾ ಹಬ್ಬಿರುತ್ತದೆ. ಹನುಮಂತನ ಬಾಲದಷ್ಟು ದ್ದ ಮದುವೆಯ ಬಾಲ. ಈ ಎಲ್ಲ ಉತ್ಸವದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಆಸೆ, ಉತ್ಸಾಹ, ಂದ, ಅವಸರ, ಆದರ, ಆತಿಥ್ಯ, ಉಪಚಾರ.........ಇವುಗಳನ್ನು ಂಡಷ್ಟು, ಕೊಟ್ಟಷ್ಟು ಮಿತಿಯಿಲ್ಲ. ಮದುವೆಯ ನೆನಪಾದರೆ ಬಡವರು ದ್ದವರಾಗುವರು, ಮುದುಕರು ತರುಣರಾಗುವರು, ಮುದುಕಿಯರು ವನೆಯರಾಗುವರು, ವಧೂವರರ ತಂದೆತಾಯಿಗಳು ದಾನಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ೀಚಿಯರೇ ಆಗುವರು. ಸ್ವತಃ ವಧೂವರರು ಏನಾಗುವರೋ ನೀವೇ ಂಸಿರಿ. ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಆಯವಿಲ್ಲದ ಹಿರಿಯರು, ನಾನ್ನೂರರ ಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧರಾಗುವರು. ಆದರೆ ಹೀಗಾಗದಂಥವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಳೇ ಒಬ್ಬಳು- ಮಾಲತಿ.

ಮಾಲತಿಗೆ ಇಂದು ಹದಿನಾರನೆಯ ವಯಸ್ಸು; ತುಂಬಿದ ಯೌವನೆ. ಒಬ್ಬಳೇ ಒಬ್ಬ ಅಣ್ಣನಿಗಿಂದು ಮ-ದು-ವೆ. ಬಾಯಿಹಿಡಿಯದಷ್ಟು ಶಬ್ದ. ಅಣ್ಣನೆಂದರೆ ನಮ್ಮ ಮಹೇಶ. ಅವನ ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಅವ ುದುವೆ. ಅವನಿಗೇನು? ಶ್ರೀಮಂತರ ಮನೆಯ ಹುಡುಗ. ಬೇಡಿ ಹೆಣ್ಣು ಕೊಡುವವರಿ[illegible] ಇಂದು ನ್ನು ಅವನ ಕಾಲ[illegible] ತಂದೆ ಗಳು ಸಿದ್ಧರಾಗಿರು[illegible] ರಲ್ಲ; ಪ್ಪ ಐಶ್ವರ್ಯವಿದೆ. [illegible] ಅಲ್ಲ, ಯಿಗಳಿಗೆ ಸಂತತಿ[illegible] ಹೇಶನ

ತಂದೆ ಮಧುಕರನನ್ನು ಹರ್ಷಗೊಳಿಸಲು ಅವರು ಅಲ್ಲಿಯ ತನಕ ಹುಡುಗಿ
ಯನ್ನು ಕರತಂದು ಧಾರೆಯೆರೆಯಲು ಸಿದ್ಧರಾಗಿರುವರು. ಮಧುಕರನು
ಶ್ರೀಮಂತ, ಆ ಊರಿಗೆ ಕುಬೇರನಂಥ ಶ್ರೀಮಂತ. ದಿನದೂಟಕ್ಕೆ ತಿರುಪೆಗೆ
ಹೋಗುವವರೂ ಸಹ ಮನೆಮದುವೆ ಬಂದಿತೆಂದರೆ ಸಾಲಮಾಡಿಯಾದರೂ
ಜರತಾರಿ ಉಟ್ಟು ಮೆರೆಯುವಾಗ, ಮಧುಕರನು ಹೇಗಿರಬೇಡ? ಅವನ
ಮೈತುಂಬ ಜರತಾರಿ, ಮಗನ ಮೈತುಂಬ ಚಿನ್ನ, ಸೊಸೆಯ ಮೈತುಂಬ
ಆಭರಣಗಳೇ. ಇನ್ನು ಮದುವೆಯೆಂದರೆ-ಮಂಟಪ ಹೇಗಿರಬೇಕು? ಓಲಗ
ಹೇಗಿರಬೇಕು? ವಾದ್ಯನೈವೇದ್ಯಗಳು ಹೇಗಿರಬೇಕು—ಇವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಬಿಡಿ
ಹೇಳಬೇಕೇ? ನೀವಷ್ಟು ತಿಳಿಯದವರೇನು? ಅಡುಗೆ ಮನೆಯ ಪರಿಮಳ
ದೇವತೆಗಳ ಬಾಯಿಂದ ನೀರು ತರಿಸಬೇಕು. ಸುಳ್ಳೆನ್ನುವಿರಾದರೆ—ಅವ
ಮನೆಹಿತ್ತಲಿನ ಸುತ್ತಸೇರಿದ ಆ ದ್ವಿಪಾದ, ಚತುಷ್ಪಾದ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಕೇ
ಬಾರದೇ? ತಪ್ಪಿ ಉಳಿದದ್ದನ್ನಿದಿರು ಕಾಯಲು, ಕಡಿಮೆ ಕಡಿಮೆ ನೂ
ಹೊಲೆಯರು, ಅದರ ಇಮ್ಮಡಿ ಶುನಕರು, ಜತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಮೈತ್ರಿಯಿಂ
ನೆರೆದಿದ್ದರು. ಆ ನೂರಾರು ಮಂದಿಗೆ, ತಮ್ಮನ್ನು — ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆದ ಉಳಿದ
ರಂತೆ, ಮದುವೆ ಚಪ್ಪರದೊಳಗಿನವರು ಕಾಣುವರೆಂಬ ತಿಳಿವು—ಆ ಆನಂ
ಗಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಅಜ್ಞಾನದ ಗಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಉಂಟಾಗಬೇಕು
ಇವರಿಗೆ ಬಾರದ ಯೋಚನೆಯು ಆ ಯಾವತ್ತು ಪ್ರಾಣಿಸಮೂಹ
ಒಂದೇ ಒಂದು ಹೃದಯಕ್ಕುಂಟಾಗಿದೆ. ಅದು—ಮಾಲತಿಯ ಒಡಲು.

ಅವಳು,ಮದುವೆಯ ಸ್ಮರಣೆಯೂ ಇಲ್ಲದವಳಂತೆ ಮನೆಮಹಡಿಯ
ನಿಂತುಕೊಂಡು ಪಶ್ಚಿಮ ದಿಗಂತವನ್ನು ಇಣಿಕಿ ನೋಡುತ್ತಿರುವಳು. ಅ
ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಈ ದ್ವಿಪಾದ ಚತುಷ್ಪಾದ ವೃಂದವು ಬಿತ್ತು. ನೋಡುತ್ತ ನೋ
ಅವಳ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ನೀರು ಹೊರಟಿತು. ಹೊಂಬಣ್ಣದ ದಿಗಂ
ಸೂರ್ಯನು ಮುಳುಗುತ್ತಿದ್ದನು. ಅದು ಗೋಧೂಳಿ ಸಮಯ.
ಗೋಧೂಳಿ ಇಲ್ಲ. ಕಾರಣ ಆ ದಿನ ಊರ ದನಕಾಯುವ ಬಾಲಕರೆ
ಮದುವೆಯ ನೋಟನೋಡಲು ಬಂದಿದ್ದರು. ಚಪ್ಪರದಿಂದ—"ಸುಲ
ಸಾವಧಾನ:" ಎಂಬ ಮಂತ್ರಘೋಷವು ಮೇಲಕ್ಕೇರಿ ಗಗನ ಮಂಡಲ
ಚುಂಬಿಸಲು ಸೇರುತ್ತಿದೆ. ಮಾಲತಿಯೆನ್ನುವಳು—"ಈ ಹೊಂಬಣ್ಣ
ವಾಗುವಂತೆ, ಈ ಸುಲಗ್ನ ಸಾವಧಾನದ ಸ್ವರವೂ ಮುಗಿಯುವುದಿ

ಸ್ವರವಳಿಯಲು ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಸುಖವು ಶಾಶ್ವತವೇ" ಎಂದು. ಈ ಯೋಚನೆಯೊಡನೆ ಅವಳ ಕಣ್ಣುಗಳು ಕೆಂಪಡರಿದವು. ಆವೇಶಕ್ಕೆ ಮಿತಿಯಿಲ್ಲದಾಯಿತು. ಇದುವರೆಗೆ ಸಂತಸದ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದು, ಸಿಟ್ಟೇನೆಂದರಿಯದ ಬಾಲಿಕೆಯು—'ನನ್ನಂತೆ ಇವರಾದರೆ' ಎಂದು ಶಪಿಸಿದಳು. ಎಂತಹ ಕ್ರೂರ ಶಾಪ! "ನನ್ನಂತೆ ಇವರಾದರೆ?"—ಆದರೇನು? ಹಾಗಾದರೆ ಈ ಮಂತ್ರವು ಹೊರಡುವುದಿದೆಯೇ? ಈ ಗದ್ದಲವು ಕೇಳಿಸುವುದಿದೆಯೇ? ಅವಳ ಕಣ್ಣೆದುರಿನಲ್ಲಿ ಸಾಲುಸಾಲಾಗಿ ಕುಳಿತ ಆ ಹೊಲೆಯರ ಮಕ್ಕಳು ಅಲ್ಲಿ ಸೇರುವುದಿದೆಯೇ?

ಮಾಲತಿಯು ವಿಧವೆ; ಬಾಲ ವಿಧವೆ. ಅವಳಂತೆ ಇವರಾದರೆ ಏನಾಗುವುದೆಂದು ಆಗ ಯೋಚಿಸಿರಿ. ಇನ್ನೂ ಅವಳು ಅದೇ ಶಾಪವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿರುವಳು. ತನ್ನ ಮಾತಿನ ಅರ್ಥವೇನೆಂದು ಅರಿವಿದೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ, ಅಂತು ಒಡಲೊಳಗಿಂದ ಅದೇ ವಿಷಮಯ ಚಿಲುಮೆಯು ಚಿಮ್ಮುತ್ತಿದೆ. ಅವಳಿಂದು—ತಂದೆ, ತಾಯಿ, ಅಣ್ಣ, ನಾದಿನಿ, ನಂಟರು, ಇಷ್ಟರು— ಎಲ್ಲರ ಮೇಲೂ ತನ್ನ ಹೃದಯ ಜ್ವಾಲಾಮುಖಿಯಿಂದ ಭೀಷಣಶಾಪದ ಕಾದ ಸೀಸವನ್ನು ಸೂಸುತ್ತಿರುವಳು. 'ನನ್ನಂತೆ ಇವರಾದರೆ'—ಎಂದೂ, 'ಆಗಲಿ'—ಎಂದೂ ಬಯಸುವ ಅವಳ ಈ ಅಂತರಂಗದ ಮಾತು ಇತರರಾರಿಗಾದರೂ ತಿಳಿದು ಬಂದರೆ ಅವರು ಇವಳನ್ನು ಒಮ್ಮೆಗೇ ಶೂಲಕ್ಕೇರಿಸುತ್ತಿದ್ದರೋ ಏನೋ. ಆದರೂ ಅವಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಅಂಜಿಕೆಯಿಲ್ಲ. ಅವಳೀಗ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ಜ್ವಾಲೆ. ತಾನೂ ಉರಿಯುವುದು, ಪರರನ್ನೂ ಉರಿಸುವುದು. ಆದರೂ ಮಾಲತಿಯು ಒಳ್ಳೆಯ ಹುಡುಗಿ—ತೀರ ಒಳ್ಳೆಯ ಹುಡುಗಿ—[illegible]ಗೆಂದು ಅವಳ ಹುಟ್ಟಿನಿಂದ ಹಿಡಿದು ಸಾವಿನ ತನಕ ನಾವನ್ನುವವರು. ಅವಳ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಬರುವ ಈ ಶಾಪವು, ಅವಳ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲ. ಆ ಶಾಪ[illegible]ವ ಅವಳು ಊರನ್ನುರಿಸಲೆಂದು ನೀವೇ ಅವಳ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಉರಿಯುವ ದೀವಟಿಗೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುವಿರಿ. ಹನುಮಂತನ ಬಾಲಕ್ಕೆ ಲಂಕಾವಾಸಿಗಳೇ ಬೆಂಕಿ ಕೊಟ್ಟಂತೆ! ನೀವೆಂದರೆ ನೀವಲ್ಲ—ನಿಮ್ಮ ಸಮಾಜವು. ಆದರೆ ನೀವಿಲ್ಲದೆ ನಿಮ್ಮ ಸಮಾಜವಾಗುತ್ತದೆಯೋ ಎಂದು ನೀವೇ ಯೋಚಿಸಿರಿ. ಅದೇ ಮಾತನ್ನು ಮಾಲತಿಯು ಒಂದು ದಿನ ತನ್ನ ತಂದೆಗೂ ಹೇಳಿದ್ದಳು, ಮುಂದೆಯೂ ಹೇಳಬಹುದು.

ತಾನು ವಿಧವೆ, ತನಗೆ ತನ್ನ ಸುಖವಿಲ್ಲ, ಪರರ ಸುಖದಲ್ಲಿ ಭಾಗಿ ಯಾಗುವ ಋಣವಿಲ್ಲ–ಎಂಬೀ ದುಃಖವೇ ಅವಳ ಶಾಪಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾ[illegible] ಅವಳದಕ್ಕಾಗಿ ಅಂಥ ಶಾಪವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕೊಟ್ಟು ಬೇಸತ್ತು ದಣ[illegible] ಹೋದಳು. ಅವಳ ಮುಖವು ಮಸಣ ಯಾತ್ರಿಕನ ಮುಖದಂತೆ ಬೆಂ[illegible]! ಬೆಂಡಾಗಿದೆ. ಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡಷ್ಟು ಅಕ್ಷರಗಳು ಅದರಲ್ಲೂ ಕಾಣ[illegible] ಬರಬಹುದು. ಆದರೆ ನಿದ್ರೆಯಲ್ಲೂ.–ಅದು ನಿದ್ರೆಯೆ?–ಅದರಲ್ಲೂ ಅವ[illegible] ಎದೆಯಿಂದ ಕಾಳಸರ್ಪವೊಂದು ಬುಸುಗುಟ್ಟುವ ಸದ್ದು ಕೇಳಿಸುತ್ತದೆ.

ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲವು ಹಾಗೆಯೇ ಸಂದಿತು. ಮಾಲತಿಯು ವಿಚಾರವನ್ನು ಯಾರೊಬ್ಬರೂ ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ಅವಳನ್ನು ದಿನನಿತ್ಯ ಊಟಕ್ಕೆ ಕರೆಯುವ ಅವಳ ತಾಯಿಗೂ ಸಹ ಆ ನೆನಪಾಗಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರ ತಲೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಮದುವೆ, ಮದುವೆಯೂಟ, ಮದುವೆಯಬ್ಬರಗಳೇ ತುಂಬಿದ್ದುವು. ಮಧು ಕರನ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಮಗನ ಚಿತ್ರವೇ ಅಲ್ಲದೆ ಇನ್ನೇನಿರಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಸೊಸೆಯನ್ನವನು "ಚಿನ್ನದಂಥ ಸೊಸೆ"ಯೆಂದು ತಿಳಿದನು. ಮಾಲತಿ[illegible] ಚಿನ್ನವೂ ಅಲ್ಲವೂ ಅಲ್ಲ, ಹೆಚ್ಚೇನು ಕಬ್ಬಿಣವೂ ಅಲ್ಲ. ಕೇವಲ ಕಸ ವಾಗಿದ್ದಾಳೆ, ಕಾಲ ಕಸ. ಉಳಿದ ದಿನಗಳಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಮದುವೆಯ ದಿನ ಮಟ್ಟಿಗೆ, ಅವಳ ತಾಯಿತಂದೆಗಳ ಪಾಲಿಗೂ ಕಾಲಕಸವೇ!

ಮದುವೆಯ ಮರುದಿನ ಸೂರ್ಯನು ಎಂದಿನಂತೆ ಉದಯಿಸಿದನು. ಆದರೆ ಮಾಲತಿಯ ಪಾಲಿಗೆ ಇನ್ನೂ ರಾತ್ರಿ ಮುಗಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವಳ[illegible] ಮಲಗಿದ್ದ ನೆರೆಕೊಟಡಿಯಲ್ಲಿಯೇ ತಾರೆಯೂ ಮಲಗಿದ್ದಳು. ಏಕೆ[illegible] ಅವಳಿಗೆ ನಾದಿನಿಯ ನೆನಪಾಯಿತು. ಈ ನೆನಪಿನೊಂದಿಗೆ ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲ[illegible] ಅವಳು ತನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳದಿದ್ದುದೂ ನೆನಪಾಯಿತು. ಅವಳ ಹಣೆ[illegible] ಲ್ಲಿಷ್ಟು ಕುಂಕುಮವಿದ್ದರೆ, ಅವಳು ಆ ದಿನ ಮಂಟಪದೆದುರಿಗೆ ಬ[illegible] ಮೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದಳೆಂಬುದೂ ನೆನಪಾಯಿತು. ಎಲ್ಲ ನೆನಪುಗಳನ್ನು ಅ[illegible] ಒಯ್ಯುತ್ತ ಮಾಲತಿಯು ಕೊಟಡಿಗೆ ಬಂದಳು. ಕಿಟಿಕಿಯಿಂದ ಸೂರ್ಯ[illegible] ರಶ್ಮಿಯು ಅವಳ ಮೋರೆಯನ್ನು ಬೆಳಗುತಿತ್ತು; ಆ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಅವ[illegible] ಹಣೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಂಕುಮದ ತಿಲಕವಿದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡಳು. ಮಾಲತಿಯ[illegible] ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಕುಂಕುಮದ ಕರಡಿಗೆಯೂ ಬಿದ್ದಿತ್ತು. ಅವಳ ಎದೆ ಜಗ್ಗೆಂದಿತು. ವಿಧವೆಯ ಹಣೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಂಕುಮ! ಅದನ್ನು ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡತೊಡಗಿ

ಅವಳ ದೃಷ್ಟಿಯು ದೂರ್ವಾಸನ ದೃಷ್ಟಿಯಾಗಿದ್ದರೆ, ಅಲ್ಲೀ ಮಾಲ
ಭಸ್ಮರಾಶಿಯು ಕಾಣಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಮರುಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ತಾರೆಗೆ ಮಾಲತಿಯ
ಕಪೋಲಗಳು ಕಾಣಿಸಿದುವು. ತೋಯ್ದ ನೆಲವಿತ್ತು! ಕಣ್ಣೀರಿನಿಂದ
ನೆಲ! ಅದರಿಂದಲೇ ತೊಯ್ದ ಸೀರೆಯ ಸೆರಗು; ಕೆರಳಿದ ಕೇಶ
ಅವಳ ಮೈಮೇಲೆ ಈ ಮುಖಕ್ಕೆ ಶೋಭಿಸದ ಜರತಾರಿ ಸೀರೆಯಿತ್ತು.
ಅವಳು ತನ್ನ ಮದುವೆಯ ದಿವಸ ಉಟ್ಟ ಸೀರೆ; ಮಾವನ ಮನೆಯ
ಉಟ್ಟಿದ್ದ ಸೀರೆ. ತಾರೆಗೆ ಏನೇನೋ ಅನಿಸಿತು-ಅವಳು ತನಗೇ ತಿಳಿಯ
ದವನ್ನಿಕ್ಕಿ ಮಾಲತಿಯ ಈ ಉನ್ಮತ್ತ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಯಾರೂ ಕಾಣ
ಮಾಡಿದಳು. ಪ್ರಥಮ ದರುಶನದಿಂದ ಕೆಂಪಡರಿದ ಅವಳ ಕಣ್ಣು
ಕೋಪದ ಬದಲು ಶೋಕವು ಉಕ್ಕೇರ ತೊಡಗಿತು. ಹಿಂದಿನ ದಿನದ
ಗಳೊಂದೊಂದಾಗಿ ಅವಳ ಸ್ಮರಣೆಗೆ ಬರತೊಡಗಿದುವು. ಪುರೋಹಿ
ಯಿಯಿಂದ ಹೊರಟ ಆ ಮಾತು "ಅಯ್ಯೋ, ಇದೇನಪಶುಕುನವೆ!"
ದರ ನೆನಪಾಯಿತು. ಆ ದಿನ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಚಪ್ಪರವನ್ನು ಸೇರಿದ ಪುರೋಹಿ
ಷ್ಟಿಗೆ ಮೊದಲು ಗೋಚರಿಸಿದಳು ಮಾಲತಿ. ವಿಧವೆ! ತಾರೆಗೆ ಅತ್ತೆಯು
ಡಿಸುವಾಗ, ಅವಳು ತನಗೂ ಹೂ ಬೇಕೆಂದು ಬೇಡಲು, ತಾಯಿ
ತೋರಿದ ಔದಾಸೀನ್ಯ, ಮಾಲತಿಯು ಕೋಪದಿಂದ ಬಂದು ತಾರೆಯ
ಂದ ಅವಳ ತಿಲಕವನ್ನೊರಸಿದ ಚಿತ್ರ—ಒಂದೊಂದಾಗಿ ನೆನಪಿಗೆ
ವು. ಈ ಉದ್ಧಟತನವನ್ನು ಕಂಡು ಅವಳ ತಾಯಿತಂದೆಗಳು ಅವ
ಮಾಡಿದ ಸಹಸ್ರನಾಮದ ನೆನಪೂ ಅವಳಿಗಾಯಿತು. ತಾರೆಯ ಒಡಲಲ್ಲಿ
ದೊಂದು ಕಲ್ಪನೆಯೂ ಒಂದೊಂದು ಅಂಬಿನಂತೆ ನಾಟಿಕೊಂಡುವು.
ಗೂ—"ನನಗೂ ಹೀಗಾದರೆ!" ಎಂಬ ಕಲ್ಪನೆಯುಂಟಾಗಿ, ಮಾಲತಿ
ನೆನೆದು ತುಂಬಾ ಅತ್ತಳು. ತನ್ನ ವಿವಾಹ ಉತ್ಸವವು ಮಾಲತಿಯ
ಕಾರಣವಾಯಿತೆಂದು ಉನ್ಮತ್ತಳಾಗಿ, ಅವಳಿಗಾಗಿ ತನ್ನ ಕುಂಕುಮ
ಅಳಿಸಿಕೊಂಬವಳಂತೆ ಅಳಿಸಿಕೊಂಡಳು. ಅಷ್ಟಕ್ಕೂ ಅವಳ ದುಃಖ
ಲಿಲ್ಲ; ಕೇವಲ ಪರವಶಳಂತೆ—"ಅತ್ತಿಗೆ" ಎಂದು ಮಾಲತಿಯ ಕೊರ
ತಬ್ಬಿಕೊಂಡು ಅತ್ತಳು. ಆಗ ಮಾಲತಿಗೆ ಎಚ್ಚರವಾಯಿತು. ಅವಳಿ
ಂದೂ ಪ್ರಥಮಬಾರಿಗೆ ಹೊಳೆಯಲಿಲ್ಲ. ತಾರೆಯನ್ನೇ ನೋಡಿದಳು.
ತಾರೆಯೆಂದೂ ಸಹ ಕಾಣಿಸಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನನ್ನಣಕಿಸಲು ಸಧವೆಯೊ

ಬ್ಬಳು ಬಂದಿರುವಳೆಂದು ತೋರಿತು. ತಾರೆಯ ಹಣೆಯ ಮೇಲಿನ ಕುಂಕು
ವನ್ನು ಅವಳೇ ಅಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ತಾನೊಮ್ಮೆ ಅಳಿಸುವೆನೆಂದು—ಅ
ಹಣೆಯನ್ನು ಒರಸಿದಳು. ಅಳಿಸಿದ ಕುಂಕುಮವು ತನ್ನ ಕೈಗೆ ಹಿಡಿದುದ
ಕಂಡು ಹಿಗ್ಗುವ ಇಚ್ಛೆಯಾಯಿತು. ಆದರೆ-ಬರಿದಾದ ಕೈಯನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಾ

ತಾರೆಗೆ ಅವಳ ಈ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಅದೇ ಅವಸ್ಥೆಯ
ತಾನೂ ಇರುವೆನೆಂಬ ತಿಳಿವಾಯಿತು. ಆದರೇನು ಮಾಡಲಿ–ಎಂಬ ಭೀ
ಯಾಯಿತು. ಆ ದುಃಖದಲ್ಲೂ ಗೆಳತಿಯನ್ನು ಪಚರಿಸುವುದು ತನ್ನ ಕರ್ತ
ವೆಂದು "ಅಕ್ಕಾ ಮಾಲತಿ" ಎಂದಳು. ಮುಂದೆ ಶಬ್ದಗಳು ಹೊರಡುವ
ರಲ್ಲಿ-ಮಾಲತಿಯ ಮಾತಿನ ಸಿಡಿಲು ಅವಳ ಹಣೆಯನ್ನು ಬಡಿಯಿತು. "ನೀ
ನನ್ನಂತೆ . . . . ." ಎಂದಳು. ತಾರೆಯು ಅದಕ್ಕೆ–"ಇಲ್ಲ, ನೀನು ಅಳಿಸ
ಮೊದಲು ನಾನೇ ಅಳಿಸಿಕೊಂಡಿರುವೆ" ಎಂದುತ್ತರಿಸಿದಳು. ಈ ಮಾ
ಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಲೆ ವಿಕಟಹಾಸ್ಯವೊಂದು ಮಾಲತಿಯ ಮೋರೆಯನ್ನಾ
ಸಿತು. ಮರುಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಹಾಸ್ಯವು ಮಾಯವಾಗಿ–ತನ್ನಿಂದ ತಾರೆಯು
ವೆಯೇ?-ಎಂಬ ಭಾವನೆಯು ಮೂಡಿ, ಅವಳು ತನ್ನ ಗೆಳತಿಯ ತೊಡೆ
ಮೇಲೆ ಮೂರ್ಛಿತಳಾಗಿಬಿಟ್ಟಳು.

ಮಾಲತಿ ಈಗ ಚೈತನ್ಯಶೂನ್ಯಳಾಗಿ ಮಲಗಿದ್ದಾಳೆ. ಅವಳಿಗೆ ಪ್ರ
ಯಿಲ್ಲ. ತಾರೆಯು ಅವಳನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಾಳೆ....ಪ್ರಜ್ಞೆಯಿದೆ–ಆದರೆ ಯೊ
ಸುವ, ಚಲಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲ. ಒಬ್ಬಳು ಸಮಾಜದ ವಿಧವೆಯು; ಇನ
ಬ್ಬಳು ತನ್ನ ಕಲ್ಪನಾರಾಜ್ಯದ ವಿಧವೆಯು. ಒಬ್ಬಳು ಇನ್ನೊಬ್ಬಳಲ್ಲಿ
ದಿಟ್ಟತನಕ್ಕಾಗಿ ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಕ್ಷಮಾಯಾಚನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾ
ಇನ್ನೊಬ್ಬಳು, ತನ್ನ ಗೆಳತಿಯನ್ನು ಒಡಲಿನಿಂದಲೇ ಸಂತೈಸುತ್ತಿರುವ
ಕಾಯಗಳೆರಡು; ಜೀವವು ಒಂದು. ಅಲ್ಲೀಗ ಸಧವೆ ವಿಧವೆಯರೀವ
ಸಂಗಮವಾಗಿದೆ. ಆ ಚೇತನವು ಅವರೀರ್ವರ ನವೀನ ಮುಖದ ಮೆ
ನಿಮಗೆ ಕಾಣಿಸುವುದಿಲ್ಲವೇ?

೨. ಅಮಾಂಗಲ್ಯ ಸೌಮಾಂಗಲ್ಯಗಳ ನಡುವೆ

ಮರುದಿನ ರಾತ್ರಿ ಬೆಳ್ದಿಂಗಳು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಚೆಲ್ಲಿತ್ತು. ಮದುವೆಯ ಮನೆಯ ಉತ್ಸಾಹವಾದರೂ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಹರಡಿತ್ತು. ಒಂದು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ತರುಣರು ಸೇರಿ ಒಂದು ಸಂಗೀತ ಜಲಸವನ್ನು ಜರಗಿಸುತ್ತಿರುವರು. ಹಿರಿಯರೆಲ್ಲರು ಸೇರಿ ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ, ರಘುರಾಮದಾಸರ ಹರಿಕಥಾಶ್ರವಣ ವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವರು. ರಾತ್ರಿ ೧೨ ತಾಸು ಬಾರಿಸಿಹೋಗಿದ್ದರೂ ನಿದ್ರೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಯೋಚನೆಯು ಯಾರೊಬ್ಬರಿಗೂ ಇರುವಂತೆ ಕಾಣದು. ಮದುವಣಿಗಿತ್ತಿ ತಾರೆಗೂ ಸಹ ನಿದ್ದೆ ಬಾರದು. ಅವಳ ಸುತ್ತಲು ಅವಳ ಗೆಳತಿ ಯರು ಕುಳಿತು ಏನೇನೋ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿರುವರು. ಹಾಡಿನ ಧ್ವನಿ ಯನ್ನು, ಕೆಲವು ಬಾರಿ ಅವರ ಗೊಳ್ಳೆಂಬ ನಗುವು ಮುರಿಯುವುದು. ಕೆಲವು ಹಾಡುಗಳು ಮದುವಣಿಗಿತ್ತಿಯನ್ನು ಚೇಷ್ಟೆಮಾಡುವುದರ ಸಲು ವಾಗಿಯೇ ಇರುವುವು. ಕೆಲವು-ವಧುವಿನ ಮುಂದೆ ವರನ ಕುಂದುಕೊರತೆ ಯನ್ನು ಹೇಳುವ ಹಾಡುಗಳು. ಅಂತು ಹಾಡಾದರೆ ಸರಿ. ಕೇಳುತ್ತಿರುವ ತಾರೆಯ ಮನಸ್ಸಿನ ಸ್ಥಿತಿಯೇನಿದ್ದರೇನು? ಕೆಲವು ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವಳಿಗೆ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ರೋಮಾಂಚನವಾಗುವುದು. ತನಗೂ ಹಾಡುಕಟ್ಟಲು ಬಂದಿದ್ದರೆ, ಇವರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಅಣಕಿಸುವ ಒಂದು ಹಾಡನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದೆನು- ಎಂದಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು.ಆದರೆ ಆ ನಾಲ್ಕುದಿನಗಳ ಮಟ್ಟಿಗೆಅವಳಿಗೆ ಕವಿತೆ ಬಂದರೂ ಉಪಯೋಗವಿಲ್ಲ-ಅವಳಿಗೆ ಹಾಡುವ ಅಧಿಕಾರವಿಲ್ಲ; ಕೇವಲ ಕೇಳುವ ಅಧಿಕಾರವಷ್ಟೆ.

ಈ ಯಾವತ್ತು ಗದ್ದಲಗಳನ್ನು ಮಹಡಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಮಾಲತಿಯು ಕೇಳುತ್ತಲೇ ಇದ್ದಳು. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಆ ಹಾಡುಗಳ ಮೇಳಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ತನಗೇ ಅರಿವಿಲ್ಲದಂತೆ ಧ್ವನಿಗೂಡಿಸುವಳು. ಚೇಷ್ಟೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ನಗುವಳು. ಅವಳ ಮನಸ್ಸು ಈಗ ಹೇಗಿದೆಯೆಂದು ಅವಳಿಗೇ ತಿಳಿ ದಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ತಾಸು ಒಂದು ಬಾರಿಸಿತು. ಅದರ ಸದ್ದು ಅವಳನ್ನು ಸಿಡಿಲಿನ ಬಡಿತದಷ್ಟು ಚಕಿತಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿತು. ಕುಳಿತಲ್ಲಿಂದ ಒಮ್ಮೆಗೇ ಜಿಗಿದು ನಿಂತಳು. ತನ್ನ ಕೊಟಡಿಯ ಕದವನ್ನಿಕ್ಕಿಕೊಂಡು-ತನ್ನ ಯಾವತ್ತು

ಉಡುಗೆ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಎರಡನೆಯಾವೃತ್ತಿಗೆ ಹೊರತೆಗೆದಳು. ಅದೇ ಜರತಾರಿಯ ಧಾರಿ ಸೀರೆಯನ್ನುಟ್ಟಳು, ರೇಶ್ಮೆಯ ಕುಪ್ಪಸವನ್ನು ತೊಟ್ಟಳು. ಮಧುಕರನಂಥ ಶ್ರೀಮಂತನ ಮಗಳು ತೊಡಬೇಕಾದಷ್ಟು ಚಿನ್ನಾಭರಣಗಳನೆಲ್ಲ ತೊಟ್ಟಳು. ತಾನು ಕದ್ದುತಂದಿದ್ದ ಹೂವುಗಳನ್ನು ಮುಡಿದಳು. ಹಣೆಗೆ ತಿರುಗಿ ಕುಂಕುಮವನ್ನಿರಿಸಿಕೊಂಡಳು. ಅದೀಗ ಅವಳ ಶೃಂಗಾರವು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಯಿತು, ಕೃತಕ ಶೃಂಗಾರವೆಷ್ಟುಬೇಕೋ ಅಷ್ಟನ್ನು ಸಜ್ಜಾಗಿ ಧರಿಸಿದಳು. ಒಮ್ಮೆ ತನ್ನ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಕೊನೆಯ ಬಾರಿಗೆ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವೆನೆಂದು-ಉರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ದೀವಿಗೆಯ ಬಳಿಯಿರುವ ಕನ್ನಡಿಯ ಮುಂದೆ ನಿಂತಳು. ತೀರ ನಿಷ್ಠುರ ಕನ್ನಡಿ! ರತಿಯ ಉಡುಗೆಯ ಬೆಡಗಿನಲ್ಲಿ, ಕಂದಿದ, ಕುಂದಿದ ಮುಖವನ್ನದು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸಬೇಕೆ? ಆ ಮೋರೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಮಾಲತಿಗೆ ಅದು ತನ್ನದಲ್ಲವೆಂದೇ ತೋರಿತು. ಅಹುದೋ ಅಲ್ಲವೋ ಎಂದು ತನ್ನ ಮೋರೆಯ ಮೇಲೆ ಕೈಯನ್ನಿರಿಸಿದಳು-ನಿಜ.ತನ್ನದೇ ಮೋರೆ; ತನ್ನ ಕತ್ತಿನ ಮೇಲೆಯೇ ನಿಂತಿದೆ. ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಅವಳಿಗೆ ವ್ಯಥೆಯಾಯಿತು. ತನ್ನ ಮದುವೆಯ ದಿನ ತಾನು ತೋರಿದ ಹರ್ಷವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಈಗಲೂ ತೋರಿಸಬೇಕೆಂದು ಅವಳು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದಳು. ಕನ್ನಡಿಯ ಮುಂದೆ ನಿಂತು ನಗಲೆತ್ನಿಸಿದಳು. ಎಂಥ ವಿಕಟವಾದ ನಗು! ಬಾಡಿ ಮುದುರಿದ ಹೂವನ್ನು ಕೈಯಿಂದ ಬಿಡಿಸಿ ಅರಳಿಸಿದಂತೆ ಕಂಡಿತು. ತಿರುಗಿ ಮದುವೆಯ ದಿನದ ನಗು ಮೊಗವನ್ನು ಅವಳು ತಾರದಾದಳು. ಆ ಕಲ್ಪನೆಯು ಅವಳಿಗೆ ಅಸಹನೀಯವಾಯಿತು. "ತಾನಿಂದು ವಿವಾಹಿತಳಾಗುತ್ತಿರುವೆ; ಈ ಕನ್ನಡಿಯು ಮದುವಣಗಿತ್ತಿಯಾದ ತನ್ನನ್ನು ವಂಚಿಸಬೇಕೇ?" ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು. ಕೊನೆಗೆ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಆ ಕನ್ನಡಿಗೆ-ವಂಚನೆಯ ಕನ್ನಡಿಗೆ,ಲತ್ತಾಪ್ರಹಾರಮಾಡಿದಳು. ತಿರುಗಿ ಅದು ಯಾರ ಮುಖವನ್ನೂ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುವಂತಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ವಿಜಯಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಲತಿಯು ತಾನೇ ನಕ್ಕಳು.

ಈಗ ಶೃಂಗಾರವೆಲ್ಲ ಮುಗಿಯಿತಷ್ಟೆ. ಇನ್ನವಳು ಮದುವಣಿಗನನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಮಂಟಪಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಡವೇ! ತಾಸು ಒಂದು ಬಾರಿಸಿಯಾಯಿತು. ಇನ್ನು ಲಗ್ನವು ತಪ್ಪಿದರೆ ಮದುವೆಯಾಗುವುದುಂಟೇ? ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಸದ್ದಿಲ್ಲದೆ ಕದವನ್ನು ತೆರೆದು ಮಹಡಿಯಿಂದ ಕೆಳಕ್ಕಿಳಿದಳು. ಯಾರಾದರೂ ತನ್ನನ್ನು ತಡೆಯಬಹುದೆಂಬ ಕಲ್ಪನೆ ಅವಳಿಗಿಲ್ಲ; ನಿಜವಾಗಿ ತಂತಮ್ಮ

ಗದ್ದಲಗಳಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ ಯಾರೂ ಅವಳನ್ನು ತಡೆಯಲೂ ಇಲ್ಲ. ಕೆಳಕ್ಕಿಳಿದು ಹಿಂಬಾಗಿಲಿನಿಂದ ತೋಟಕ್ಕೆ ಹೋದಳು. ತಾನೇ ನಟ್ಟ-ಗುಲಾಬಿ, ಮಲ್ಲಿಗೆ ಗಿಡಗಳು ಅವಳನ್ನು ಕಂಡವು. ಅವುಗಳು ಅವಳು ವಿಧವೆಯಾದಂದಿನಿಂದ ತಮ್ಮ ಒಡತಿಯ ಸ್ನೇಹೋಪಚಾರಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ತಾವೂ ವಿಧವೆಗಳಾಗಿದ್ದುವು. ಅವುಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಮಾಲತಿಯು ಅಳತೊಡಗಿದಳು. ತಾನು ಇದುವರೆಗೆ ಅವಕ್ಕೆ ನೀರೆರೆಯದೆ ಇದ್ದ ತಪ್ಪಿಗಾಗಿ ಕಣ್ಣೀರನ್ನು ಎರೆದಳು. ಅಷ್ಟರಿಂದಲೇ ಅವು ತೃಪ್ತವಾಗವೆಂದು–ಅವುಗಳ ಹೂವುಗಳನ್ನು ಮುಡಿಯುವ ಯೋಚನೆಮಾಡಿದಳು. ಆದರೆ ಹೂವುಗಳಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೊನೆಗಿಷ್ಟು ಎಲೆಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತು ತಲೆಯಲ್ಲಿ ತುರುಕಿಕೊಂಡಳು. ಈಗವಳ ಶೃಂಗಾರವು ಪೂರ್ಣವಾಗಿರಬೇಕು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವಳು ಮನೆಯ ಹಿತ್ತಿಲನ್ನು ದಾಟಿ ಮುಂದೆ ಸರಿದಳು. ದೂರದಿಂದ ಇನ್ನಾವುದೋ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಅವಳ ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿತ್ತೆಂದು ಕಂಡಿತು. ಅವಳಿಗೂ ಆ ಸಂಶಯವು ಬಂದಿತು. ಅದಕ್ಕೆ ಅಂಜಿ ಅವಳು ತನ್ನ ವಿವಾಹವನ್ನು ಮರೆಯುವಳೇ! ಮಂಟಪವು ಬಂದೇ ಬಂದಿತು. ಊರ ಕೆರೆ! ಕಲ್ಲಿನ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ನಿಂತಳು. ತೃಪ್ತಿಯಿಲ್ಲದೆ ತನ್ನ ಪತಿಯನ್ನು ಕಾಣಲು ಒಂದೊಂದೇ ಸೋಪಾನವನ್ನಿಳಿದು ನೀರತಡಿಗೆ ಹೋಗಿನಿಂತಳು. ಬೆಳುದಿಂಗಳ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮಾಲತಿಗೆ ಪತಿಯ ಬಿಂಬವು ಕಾಣಿಸಿತು. ಅವಳಾಗ ಅದು ತನ್ನ ಪತಿಯೆಂದೇ ತಿಳಿದು ನಕ್ಕಳು. ಅವನ ಕೊರಳಿಗೆ ಹೂಮಾಲೆಯನ್ನು ಹಾಕುವೆನೆಂದಳು. ಆದರೆ ಅದನ್ನು ತರುವಷ್ಟು ಸ್ಮರಣೆ ಅವಳಿಗಿದ್ದಿರಲಿಲ್ಲ. ತಿರುಗಿ ತರಲು ಹೋದರೆ ಶುಭಮುಹೂರ್ತವು ಕೆಟ್ಟೀತೆಂದು ಅವಳು ತಾನು ಮುಡಿದ ಹೂವುಗಳನ್ನು ತನ್ನಬೊಗಸೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು-"ಸುಲಗ್ನ ಸಾವಧಾನಃ" ಎಂಬ ಮಂತ್ರವನ್ನು ತಾನೇ ಉಚ್ಚರಿಸಿ, ತನ್ನ ವರನನ್ನು ತಬ್ಬಿಕೊಂಡಳು. ಅದೇ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ವಧೂವರರು ಒಂದಾದರು! ಅರೆಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರೂ ಕಣ್ಮರೆಯಾದರು. ಮಾಲತಿಯು ಆನಂದದ ಸಮಾಧಿಯದು; ತಿರುಗಿ ಆ ಸಮಾಧಿಯಿಂದ ತಾನು ಏಳುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಅವಳು ತಿಳಿದಿದ್ದಳು. ಆದರೆ, ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲದೆ ಕಣ್ತೆರೆಯುತ್ತಾಳೆ: ತಾನು ನಿಜವಾಗಿ ಓರ್ವ ತರುಣನ ಕೈಗಳ ಮೇಲೆ ಒರಗಿ ಮಲಗಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಾಳೆ. ಅವನೇ ತನ್ನ ಪತಿ–ಎಂದು ತಿಳಿದಳು. ಆ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಅವನನ್ನು ತಬ್ಬಿಕೊಂಡಳು. ಹೆಚ್ಚೇನು, ಪೂರ್ಣಪ್ರೇಮದಿಂದ

ನನ್ನನ್ನೇಕೆ ಬದುಕಿಸಿದೆ? ನಾನು ಸುಮಂಗಲೆಯಾಗಿ ಸಾಯಬಾರದೆಂದೇ?" ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು.

ಪ್ರಫುಲ್ಲನ ಕಣ್ಣೀರಿನ ಬುಗ್ಗೆಯು ಒಡೆಯಿತು. "ಪ್ರಫುಲ್ಲಾ, ಏನು ಸುಮ್ಮನಿರುವೆ? ಯಾರಿಗಾಗಿ ನಾನು ಬದುಕಬೇಕು? ಯಾರಿಗಾಗಿ ಬಾಳಬೇಕು? ಹೇಳು."

ಪ್ರಫುಲ್ಲ ಅಳುವಿನ ಮಳೆಯಲ್ಲಿ ನೆನೆಯುತ್ತಿರುವನು.

"ಪ್ರಫುಲ್ಲಾ, ನನ್ನನ್ನುಳಿಸಿ ನಿನಗೇನಾಗಬೇಕು? ನನ್ನನ್ನು ಸಾಯಗೊಡು. ಯಾರಿಗೂ ಬೇಡದ ಪ್ರಾಣಿಯು ನಾನು."

ಇದಕ್ಕೂ ಅವನು ಸುಮ್ಮನಿರಬಲ್ಲನೇ? "ಮಾಲತಿ, ನೀನು ಸಾಯಬಾರದು, ನನಗಾಗಿ ನೀನು ಬದುಕಬೇಕು."

"ಜಗತ್ತಿನ ಪಾಲಿಗೆ ನಾನು ವಿಧವೆಯು. ಅಮಂಗಲ ಒಡವೆಯು. ಶುಭದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಹೊರಬೀಳಲೇ ಬಾರದ ಅಪಶಕುನವು. ಇಂಥ ನಾನು.-"

"ಮಾಲತಿ, ಜಗದ ಪಾಲಿಗೆ ನೀನು ಅಮಂಗಲೆಯಾದರೆ ನನ್ನ ಪಾಲಿಗೆ ಸುಮಂಗಲೆಯು. ಅವರ ಪಾಲಿಗೆ ವಿಧವೆಯಾದರೆ ನನ್ನ ಪಾಲಿಗೆ ಸಧವೆಯು. ಅವರ ಪಾಲಿಗೆ ಅಪಶಕುನವಾದರೆ ನನ್ನ ಪಾಲಿಗೆ ಸುಶಕುನವು. ಆದುದರಿಂದ ನೀನು ಸಾಯಬಾರದು. ನನಗಾಗಿ ಬದುಕಬೇಕು."

"ಹಾಗಾದರೆ ನೀನು ನನ್ನವನೇ?"

"ಅಹುದು."

ಅವರಾಡಿದ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಜಗತ್ತು ಯಾವ ರೀತಿಯ ಅರ್ಥವನ್ನು ಮಾಡುವುದೆಂದು ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿದಿದೆಯೇ? ಅವರೀರ್ವರು ಇಂದು ತಮ್ಮದೇ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುವಂತೆ ಕಾಣುವುದು. ಇದುವರೆಗೆ ಅವಳಿಗೆ ಪ್ರೇಮವೇನೆಂದು ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವಳ ಮೊದಲನೆಯ ಮದುವೆಯ ಆಸೆಯು ತಾನು ವಿಲಾಸ ವೈಭವಗಳಲ್ಲಿ ನಲಿಯುವ ಆಸೆಯಾಗಿತ್ತು. ಈಗ ಅವಳು ನುಡಿಯುತ್ತಿರುವುದು ಪ್ರೇಮದಿಂದ. "ಪ್ರಫುಲ್ಲ, ನೀರಿನಿಂದ ನನ್ನನ್ನುಳಿಸಿದವನು ನೀನು. ನಿನಗಾಗಿ ನಾನು ಬಾಳುತ್ತೇನೆ" ಹೀಗೆಂದು ಪ್ರಫುಲ್ಲನನ್ನು ಮುದ್ದಿಟ್ಟಳು. ಪ್ರಫುಲ್ಲನು ಯಂತ್ರದಂತೆ ಅವಳ ಕಪೋಲವನ್ನು ಕೈಯಿಂದ ಸವರಿದನು.

———————

೩. ಸಣ್ಣ ಇಲಿಯಲ್ಲ; ಹೆಣ್ಣು ಹುಲಿ!

ಮಾಲತಿಯು ಈಗ ತೀರಾ ಸುಖಿಯು, ಅವಳ ಉತ್ಸಾಹಕ್ಕೆ ಮಿಂಗುವಿಲ್ಲ, ಆನಂದಕ್ಕೆ ಕೊನೆಯೂ ಇಲ್ಲ. ತಾನು ತನ್ನ ತಾರೆಯಂತೆಯೇ ಎಂದು ತಿಳಿದಿರುವಳು; ಅಂತೆಯೇ ಸಧವೆಯೆಂದು. ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಯಾರವಳನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸದಿದ್ದರೂ ಪ್ರಫುಲ್ಲನು ಅವಳನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುವನೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದಳು. ಅವಳಿಗದಲ್ಲದೆ ಇನ್ನೇನು ಬೇಕು? ಅವಳಿಂದು ಅವನಿಗಾಗಿ ಸದಾ ಸುಖಿಯಾಗಿರುವಳು. ಅವನಲ್ಲವೆ ಅವಳಿಗೆ ಜೀವದಾನಮಾಡಿದವನು? ಪ್ರತಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಅವನ ನಿರೀಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಕಳೆಯುವಳು. ಪ್ರಫುಲ್ಲನು ಮಧುಕರನ ಮಗನ ಸಹಪಾಠಿ. ಮಧುಕರನ ಮಗನೆಂದರೆ ತಾರೆಯ ಗಂಡ; ಮಾಲತಿಯು ಅಣ್ಣ. ಮದುವೆಯು ಮುಗಿದ ಬಳಿಕ, ನಿತ್ಯವೂ ಪ್ರಫುಲ್ಲ ಮಾಲತಿಯ ಅಣ್ಣ ಮಹೇಶನನ್ನು ಕಾಣಲು ಬರುತ್ತಾನೆ. ಅವರೀರ್ವರಲ್ಲಿ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆಪ್ತತ್ವವಿದೆ. ಸರಿ, ಈ ಗೆಳೆಯರೀರ್ವರು ಸರಸಸಲ್ಲಾಪದಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡರೆ ಮಾಲತಿಯು ಮೆಲ್ಲನೆ ಅವರಿರುವಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವಳು; ಮೆಲ್ಲಗು ನಗುವಳು, ಮೆಲ್ನುಡಿಯನ್ನಾಡುವಳು. ಮಹೇಶನಿಗೆ ಇದರ ರಹಸ್ಯ ಮಾತ್ರ ಮೊದಲು ಮೊದಲು ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕೊನೆಯುವರೆಗೂ ತಿಳಿಯದಿರುವುದುಂಟೇ? ಎಂದಾದರೂ ಮನೆಗೆ ಬಂದಾಗ ಮಾಲತಿಯು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳದೇ ಹೋದರೆ ಪ್ರಫುಲ್ಲನು ತನ್ನ ಗೆಳೆಯನನ್ನು- "ಏನು. ಮಾಲತಿಯೆಲ್ಲಿ?" ಎಂದು ಕೇಳುವುದುಂಟು......ಇಲ್ಲವೆ ಒಂದು ದಿನ ಪ್ರಫುಲ್ಲ ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬಾರದೆಹೋದರೆ, ಮಾಲತಿಯು ಅಣ್ಣನನ್ನು "ನಿನ್ನ ಗೆಳೆಯನೆಲ್ಲಿ?" ಎಂದು ಕೇಳುವುದುಂಟು. ಆದರೆ ಮಹೇಶನಿಗೆ ತನ್ನ ಬಡ ತಂಗಿಯು ಪ್ರೇಮಮಯ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿಷವನ್ನೆಸೆಯುವ ಸಾಹಸವುಂಟಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಅದನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಲೂ ಇಲ್ಲ, ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಲೂ ಇಲ್ಲ-ಕಣ್ಮುಚ್ಚಿ ಕುಳಿತನು.

ಈಗೀಗ ಮಾಲತಿಯ-ಉಲ್ಬಣವೋ, ಉಪಟಳವೋ-ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಿತಿಮೀರಿದೆಯೆಂದು ಒಂದು ದಿನ ಮಧುಕರನು ಪತ್ನಿಯಲ್ಲಿ ನುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನಿಗೆ ತನ್ನ ಮಗಳು ಇನ್ನೂ ಹೀಗೆ ಹುಚ್ಚು ಹುಚ್ಚಾಗಿ

ವರ್ತಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಸರಿದೋರುವುದಿಲ್ಲ. ಸುಮಂಗಲಿಯಂತೆ ಅವಳು ಹೆರಳುಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ಹೂಮುಡಿಯುವುದು, ಬೆಡಗು ಮಾಡುವುದು- ಅವನಿಗೆ ಸರಿತೋರಲಿಲ್ಲ. ಊರವರ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಅವನು ಕೇಳಲಾರ ದಾದನು. ಮೊದಲೇನೋ ಅವಳು ಚಿಕ್ಕವಳಾಗಿದ್ದಳು; ಆಗ ಅವಳ ಬಾಲ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ನೋವನ್ನುಂಟುಮಾಡಬಾರದು ಎಂದು,ಅದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸಾಗಗೊಟ್ಟರೆ ಈಗ ಅದು ಮಿತಿಮೀರುತ್ತಿದೆ. ಹೆಚ್ಚೇನು, ಹುಚ್ಚು ಹುಡುಗಿಯು ಕುಂಕುಮ ವನ್ನಿರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವಳಂತೆ! ತಾಯಿಗೂ ಆ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿದಿತ್ತು. ಆ ದಿನವೇ ತಾರೆಯು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಅತ್ತೆಗೆ ತಿಳಿಸಿದ್ದಳು. "ಅತ್ತೆಯವರೇ, ಪಾಪದ ಮಾಲತಿಯ ಸುಖಕ್ಕೆ ಭಂಗತರಬೇಡಿರಿ, ದಿನ ಹೋದರೆ ಅವಳೇ ತನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಯುತ್ತಾಳೆ" ಎಂದಿದ್ದಳು. ಅತ್ತೆಗೂ ಆ ಮಾತು ಅಹುದೆನಿಸಿತು. ತನ್ನ ಮಗಳ ಹೃದಯಸಂತಾಪಕ್ಕೆ ಕಲ್ಲೆದೆಯವಳಾಗ ಲಾರದೆ ಅವಳೂ ಮೌನವಾಗಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ಮಧುಕರನೆನ್ನುತ್ತಾನೆ 'ಇಂದು ಪುರೋಹಿತರಂದುದು ಕೇಳಿದೆಯೇನೆ? ಮಾಲತಿಯ ಆಟವನ್ನು ಹೀಗೆ ಸಾಗಗೊಟ್ಟರೆ ಇನ್ನೊಂದು ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಅವಳ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಮಗುವೊಂದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೀರಿ!' ಎಂದರು. "ಊರ ಮಂದಿಯ ಮಾತಿಗೆ ನೀವು ಬೆಲೆಕೊಡು ವುದೇ" ಎಂದು ಅವನ ಪತ್ನಿಯು ನುಡಿದಳು. ಮಗಳ ದುಃಖವನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿ ಅವಳೂ ಇಷ್ಟು ಕಣ್ಣೀರನ್ನು ಸುರಿಸಿದಳು. ಅವಳ ಕಪೋಲಗಳ ಮೇಲೆ ದುಃಖದ ನದಿಯು ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡು ಮಧುಕರ ಮುಂದೆ ಮಾತನಾಡಲಾರದೆ ತೆರಳಿಬಿಟ್ಟನು.

ನಾಲ್ಕಾರು ದಿನಗಳ ಬಳಿಕ ಅವನು ಮಗನನ್ನು ಕಾಣುವುದಕ್ಕೆಂದು ಅವನ ಕೋಣೆಗೆ ಹೋದನು. ಅವನ ಎದೆ ಜಗ್ಗೆಂದಿತು! ಅಲ್ಲಿ ಮಗನ ಬದಲು ಅವನ ಕಣ್ಮುಂದೆ—ಹೆಗಲಮೇಲೆ ಕೈ ಹಾಕಿ ನಿಂತುಕೊಂಡ ಮಾಲತೀ ಪ್ರಫುಲ್ಲರು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡರು. ಪ್ರಫುಲ್ಲನ ಕೈಯು ಕಡಿದಂತೆ ಕೆಳಕ್ಕೆ ಜೋತುಬಿದ್ದಿತು. ಮಾಲತಿಯು ತಂದೆಯನ್ನು ಕಂಡಳು. ಆದರೆ ಕೈಯನ್ನು ಪ್ರಫುಲ್ಲನ ಹೆಗಲಮೇಲಿಂದ ತೆಗೆಯಲಿಲ್ಲ. ಮಧುಕರನು ರುದ್ರ ನಂತೆ ಅವರೀರ್ವರ ಮುಂದೆ ನಿಂತನು. ಪ್ರಫುಲ್ಲ ಕಂಪಿಸತೊಡಗಿದನು. ಮಾಲತಿಯಿಂದ ದೂರಾಗಲೆತ್ನಿಸಿದನು; ಆದರೆ ಮಾಲತಿಯ ಹಿಡಿತವನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಮಧುಕರನ ಕೋಪ ಮಿತಿಮೀರಿತು

ತನ್ನ ಕಣ್ಮುಂದೆಯೇ ತನ್ನ ಮಗಳು ಪರಪುರುಷರೊಡನೆ ಸಲಿಗೆಯಿಂದಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡರೆ—......?ಒಂದೆರಡು ಕ್ಷಣಗಳವರೆಗೆ ಅವನ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಸೊಲ್ಲು ಹೊರಡಲಿಲ್ಲ. ಹುಲಿಯಂತೆ ಅವರನ್ನು ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡತೊಡಗಿದನು. ಪ್ರಫುಲ್ಲನು ಹರಿಣದಂತೆ ನಡುಗ ತೊಡಗಿದನು. ಮಾಲತಿಯು ಶಿಲೆಯಂತೆ ನಿಂತಿದ್ದಳು.

"ಮಾಲತಿ, ಇದು ಕರುಣೆಯಿಂದ ನಾನು ನಿನಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಸಲಿಗೆಯ ಪರಿಣಾಮವೇ?" ಎಂದು ಕೇಳಿದ. ಮಾಲತಿ ಮೌನ.

"ಮಾಲತಿ, ಬಾಯಿತೆರೆ. ನೀನು ವಿಧವೆ;ಕುಲಶೀಲೆ. ಕುಲಟೆಯಲ್ಲ; ಸೂಳೆಯಲ್ಲ."

"ಅಹುದು, ನಾನು ಕುಲಟೆಯಲ್ಲ, ಸೂಳೆಯಲ್ಲ."

"ಅಹುದು? ಹಾಗಾದರೆ ಇದು ಅಂಥವರಿಗೊಪ್ಪುವ ನಡೆಯೇ"

ಮಾಲತಿಯು ಮೌನ.

"ಮಾಲತಿ, ಬೇಗ ಹೇಳು--ನನ್ನ ತಾಳ್ಮೆಯನ್ನು ಕೆಡಿಸಬೇಡ. ನಿನ್ನ ಕಣ್ಮುಂದೆಯೆ ಈ ನಾಯಿಯನ್ನು ಒದ್ದು ಓಡಿಸುತ್ತೇನೆ."

"ಮಾತನಾಡಬೇಕೆ? ಅದು ನಿನಗೆ ರುಚಿಸದು—ಆದರೂ ಮಾತನಾಡುವೆ..... ನಾನು ನನ್ನ ಪ್ರಫುಲ್ಲನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿರುವೆ. ಅವನು ನನ್ನ ಗಂಡ. ನಾನು ವಿಧವೆಯಲ್ಲ ಸಧವೆ.........."

ಮಧುಕರನ ಪಾಲಿಗೆ ಬೇರೆ ಸಿಡಿಲು ಬೇಕೆಂದಿಲ್ಲ.

"ಮಾಲತಿ, ಏನು ನೀನು ಸಧವೆಯೇ? ಇವನು ನಿನ್ನ ಗಂಡನೇ? ನಿನಗೆ ಮೊದಲೊಬ್ಬ ವಿವಾಹಿತ ಪತಿಯಿದ್ದನೆಂಬುದು ತಿಳಿದಿಲ್ಲವೇ?"

ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಈ ಗದ್ದಲವು ತಾರೆ, ಅವಳ ಅತ್ತೆ,ಅಣ್ಣ ಇವರನ್ನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಆಕರ್ಷಿಸಿಬಿಟ್ಟಿತು.

"ಅಪ್ಪಾ, ಇದೇ ನನ್ನ ಪ್ರಥಮ ವಿವಾಹ. ಮೊದಲಾದ ಮದುವೆ ನನಗಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದವರಿಗೆ. ಮೊದಲೊಬ್ಬನ ಬಳಿ ನೀವು ನನ್ನನ್ನು ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದಿರಿ. ಅವನನ್ನು ನಾಲ್ಕುದಿನಗಳ ವರೇಗೆ ತಲೆಬಗ್ಗಿಸಿದ ನಾನು ಕಾಣಲೂ ಇಲ್ಲ. ಕಂಡಾಗ ಪ್ರೀತಿಸಲೂ ಇಲ್ಲ. ಅವನು ಬದುಕಿದ್ದಾಗಲೇ ನನ್ನ ಪತಿಯೆಂದು ನಾನವನನ್ನು ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ನನಗೆ ಪ್ರೇಮವೇ ಏನೆಂದು ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗಿರಲು ಅವನು ನನ್ನ ಪತಿಯೆಂಬ ಕಲ್ಪನೆಯು

ಹೇಗಾಗಬೇಕು? ಅಂಥ ಒಂದು ಅಪರಿಚಿತ ವ್ಯಕ್ತಿ ವಿಧವೆಯಾಗುತ್ತೇನೆಯೇ?"

ಇನ್ನು ಮಧುಕರನ ತಾಳ್ಮೆ ಮುಗಿಯಿತು. ಅವಸರಣದಿಂದ ನಾ[illegible] ಮಾತನಾಡಲಾರನು. ಕೈಯನ್ನೆತ್ತಿ ಮಗಳ ತಲೆಯಮೇಲೆ ಉಕ್ಕ[illegible]ಯಂತೆ ಇಳಿಸಿದನು. ಎರಡನೆಯ ಪ್ರಹಾರವು "ಜಾರ ಪ್ರಫುಲ್ಲನಿಗೆ." ನಡುವೆ ಮಹೇಶನು ಬಾರದಿದ್ದರೆ—ಪ್ರಫುಲ್ಲನ ಉತ್ತರ ಕ್ರಿಯೆಯು ಅಂದೇ ನಡೆಯಬೇಕಿತ್ತು. ಅವನಾಕ್ಷಣವೇ ಅಲ್ಲಿಂದ ಪರಾರಿಯಾದನು. ಮಾಲತಿಯು ಮಲಗಿದ್ದಳು. ಅವಳ ಬಳಿ ಕಣ್ಣೀರನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತಿರುವ ತಾರೆ, ಅವಳ ತಾಯಿ ಶಾರದೆಯರಿದ್ದರು. ಮಧುಕರನು ಬರಿದೆ ನಿಲ್ಲಲಾರದೆ ಮಗಳಿಗೊಂದು ಒದೆಯನ್ನು ಕೊಡಲು ಕಾಲೆತ್ತಿದನು. ತಪ್ಪಿಸಲು ಬಂದ ಶಾರದೆಗೆ ಆ ಏಟು ಬಿದ್ದು ಅದರ ಸವಿಯೆಷ್ಟೆಂದು ಅವಳು ಮನಗಂಡಳು. ಮಧುಕರನು ಕೊಟಡಿಯಿಂದೆದ್ದು ಹೋದನು. ಅವನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಇಂಥ ಸಿಟ್ಟು ಬಂದಿತ್ತೋ ಇಲ್ಲವೋ.

ಶಾರದೆಯ ಭೀತಿ ಈಗ ಅಷ್ಟಿಷ್ಟಲ್ಲ. ಮಗಳು ಬದುಕಿರುವಳೋ ಸತ್ತಿರುವಳೋ ಎಂದವಳಿಗೆ ತಿಳಿಯದು. ಮಹೇಶನು ಸ್ವಲ್ಪ ನೀರನ್ನು ತಂದು ಅವಳ ಕಣ್ಣೊರಸಿದನು. ಬಾಯಿಗಿಷ್ಟು ನೀರನ್ನು ಬಿಟ್ಟನು. ತುಸು ಹೊತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಅವಳಿಗೆ ಎಚ್ಚರವಾಯಿತು. ಸುತ್ತ— ಅಣ್ಣ, ತಾಯಿ, ನಾದಿನಿಯರು ಕರುಣೆಯಿಂದ ಅವಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವಳ ತಲೆಯು ಶಾರದೆಯ ತೊಡೆಯ ಮೇಲಿತ್ತು; ಅವಳ ಕಾಲುಗಳ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ತಾರೆ ಇದ್ದಳು. ಅಣ್ಣನು ಗಾಳಿ ಬೀಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವಳಿಗೆ ತಿಳಿವು ಬಂದೊಡನೆ ಅವಳ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಹೊರಟ ಪ್ರಥಮ ಉದ್ಗಾರವೆಂದರೆ—"ಅಮ್ಮಾ ನಾನು ಇನ್ನಾದರೂ ವಿಧವೆಯಲ್ಲ. ನನ್ನ ಗಂಡ ಪ್ರಫುಲ್ಲನು ಜೀವಂತನಾ[illegible]ದ್ದಾನೆ" ಎಂಬುದು. ಅದಕ್ಕೆ ಯಾರು ಏನು ಉತ್ತರವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು ತಾಯಿಯು ಬಗೆಬಗೆಯಿಂದ ಮಗಳಿಗೆ ಬುದ್ಧಿವಾದವನ್ನು ಹೇಳಿದಳು. ಸ್ತ್ರೀ ಧರ್ಮವನ್ನೂ, ಅದರಲ್ಲೂ ವಿಧವೆಯ ಧರ್ಮವನ್ನೂ ಬೋಧಿಸಿದಳು. ಅದಕ್ಕೆ ಮಾಲತಿಯ ಉತ್ತರವು ಒಂದೇ: "ಪ್ರಫುಲ್ಲನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅನ್ಯರನ್ನು ನಾನಾಗಿ ಪ್ರೇಮದಿಂದ ವರಿಸಿದವಳಲ್ಲ. ಅವನಿಂದು ಬದುಕಿರುವನು"— ಎಂದು. ಮಹೇಶನು-"ಅಮ್ಮಾ, ಮಾಲತಿಯ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲೆಂದು

ಳಿಯಬೇಡ. ಅವಳಿಗೆ ಪ್ರೇಮವೇನೆಂದು ತಿಳಿಯುವ ಮೊದಲಾದ ಬಂಧವು ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾಗಿ ನಡೆದಿದ್ದರೂ, ದಾಂಪತ್ಯ ಧರ್ಮದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸರಿಯಾದುದಲ್ಲ" ಎಂದನು. "ಮಹೇಶ, ಏನು ಹುಚ್ಚು ಮಾತನಾಡುತ್ತೀ? ಮುಂಡೆಗೆ ಮದುವೆಯಾಗಬೇಕೆನ್ನುತ್ತೀಯಾ?" ಎಂದು ಶಾರದೆ ಕೂಗಿದಳು. "ಮುಂಡೆ" ಎಂಬ ಶಬ್ದವು ಮಾಲತಿಯ ಕಿವಿಗೆ ಕಾದು ಕರಗಿಸಿದ ಸೀಸದಂತಾಯಿತು. ವಿಧವೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದವೇ ಅವಳಿಗೆ ಅಸಹನೀಯವಾಗಿದ್ದಿರಲು "ಮುಂಡೆ" ಎಂಬ ನೀಚವೂ, ಕ್ರೂರವೂ, ಕಠಿಣವೂ ಆದ ನಂಜನ್ನು ಅವಳು ಹೇಗೆ ನುಂಗುವಳು! "ನಾನು ಮುಂಡೆಯಾದರೆ ನೀನೂ—"ಎನ್ನುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ತಾರೆಯು ಅವಳ ಬಾಯಿಯನ್ನು ಬಿಗಿಹಿಡಿದಳು. ತಾರೆಯು ಮೋರೆಯನ್ನು ಕಂಡು, ಹಿಂದಿನ ಘಟನೆಗಳೆಲ್ಲ ನೆನಪಾಗಿ, ಮಾಲತಿ ಎದೆ ಬಿರಿಯುವಂತೆ ಅಳತೊಡಗಿದಳು.

ಪ್ರಾಯಶಃ ಅವಳ ಅಳುವಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಕೊನೆಯಿಲ್ಲವೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಅವರ ಮಾತುಕಥೆಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮಧುಕರನ ಸವಾರಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ತಿರುಗಿ ಬಂದಿತು. ಅವನ ಹಿಂದೆಯೇ ನಾಪಿತನು ಬಂದಿದ್ದನು. ತಾರೆ, ಶಾರದೆಯರಿಗೆ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಂಡು, ತಮ್ಮ ಸಲುವಾಗಿ ಅವನು ಬಂದಿದ್ದರೆ—ಎಂಥ ವ್ಯಥೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತೋ ಅಷ್ಟೇ ವ್ಯಥೆಯಾಯಿತು. ಶಾರದೆಯು "ಬೇಡಿ, ಬೇಡಿ" ಎಂದು ಬಲುವಾಗಿ ಮೊರೆಯಿಟ್ಟಳು. ಮಧುಕರನಿಗೆ ಅವಳ ಮೇಲೂ ಸಿಟ್ಟಾಯಿತು. "ಏನು, ಮಗಳು ಹಾದರಮಾಡಿದರೆ ನಿನಗೆ ಸಂತೋಷವೇ?" ಎಂದು ಕೇಳಿದನು.

"ಯಾರು ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದವರು? ಸುಮ್ಮನೆ ಮಾಲತಿಯ ಮೇಲೆ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಅನ್ಯಾಯವನ್ನು ಹೊರಿಸಬೇಡಿ. ಪಾಪದ ದುರ್ದೈವಿಯವಳು. ಗಂಡನನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡರೆ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಅನುಭವಿಸಬೇಕೆ?" ಎಂದು ಶಾರದೆ ಕೇಳಿದಳು.

ಮೊದಲೇ ಕಾದ ಮಧುಕರನು ಈಗ ಕಿಡಿಕಿಡಿಯಾದನು. "ಕೇಳು, ಈ ಕ್ಷೌರಿಕನನ್ನು ಕೇಳು. ಊರವರು ಏನೆನ್ನುತ್ತಿರುವರೆಂದು? ನನಗೆ ಮಾತ್ರ ಇವರ ಪ್ರಣಯದ ವಿಚಾರ ಇಂದು ತಿಳಿದುದು. ಊರಲ್ಲಿ, ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರ ಬಾಯಿಯಲ್ಲೂ ಮಾಲತಿ ಪ್ರಫುಲ್ಲರ ಸುದ್ದಿಯಿದೆಯಂತೆ."

"ಹಾದರ! ಅಪ್ಪಾ, ನಿನ್ನ ನಾಲಗೆಯು ಬೀಳಬಾರದೇ? ಹಾದರ

ಮಾಡಿದವರಾರು?"

"ನೀನು–ಸಾಕು, ಕ್ಷೌರಿಕಾ, ಹೂಂ, ಅವಳನ್ನು ವಿಕೇಶಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡು."

ಸರಿ, ನಾಪಿತನು ತಾನು ತಂದ ಕ್ಷೌರಕತ್ತಿ, ಕತ್ತರಿಗಳನ್ನು ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸತೊಡಗಿದನು. ಮಹೇಶ ತಾರೆ ಶಾರದೆಯರು ಬಿಕ್ಕಿ ಅಳತೊಡಗಿದರು. ಮಧುಕರನು ಕಟುಕನಂತೆ ನಿಂತಿದ್ದನು. ಆಗ ಮಾಲತಿಯು?–ಅವಳು ಕ್ಷಾತ್ರವೀರ ರಮಣಿಯಂತೆ ನಗುತ್ತ ನಿಂತಿದ್ದಳು.

ನಾಪಿತನ ಸಿದ್ಧತೆಯಾಗಲು ಅವನೂ ಕಣ್ಣೀರನ್ನು ಕರೆದು—"ಬನ್ನಿ ತಾಯಿ!" ಎಂದನು. ಮಧುಕರನು "ಹೋಗು ಕುಳಿತುಕೋ" ಎಂದು ಘರ್ಜಿಸಿದನು.

ಮಹೇಶನಿಗೆ ಇನ್ನು ಮುಂದಿನದನ್ನು ಕಾಣುವುದಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ತಾರೆಯನ್ನೆಳೆದುಕೊಂಡು ಹೊರಕ್ಕೋಡಿದನು. ಶಾರದೆಯು ಗಂಡನ ಕಾಲಿಗೆರಗಿದಳು. 'ಮಗಳ ಮೇಲೆ ನಿಷ್ಠುರರಾಗಬೇಡಿ' ಎಂದಳು. ಆದರೆ ಕೇಳುವವರಾರು? ಲೋಕಾಚಾರ, ಶಾಸ್ತ್ರ, ಸಮಾಜ–ಇವನ್ನು ಮೀರಿ ಮಧುಕರನಂತಹ ಯೋಗ್ಯ ಮನುಷ್ಯನು ವರ್ತಿಸಬಲ್ಲನೇ? ಅವನ ಪುರೋಹಿತರೇನೆಂದಿದ್ದರು? ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸಕೇಶಿ ವಿಧವೆಯನ್ನಿರಿಸಿಕೊಂಡುದರಿಂದ ಊರವರೇನೆನ್ನುತ್ತಿರುವರು? ವಿಧವೆಯಾದವಳು ಯಾರೇ ಇರಲಿ, ಎಷ್ಟು ವಯಸ್ಸಿನವಳೇ ಇರಲಿ—ವಿಕೇಶಿಯಾಗಿ, ವಿರೂಪತಾಳಿ, ಆಮರಣ ಪರಿಯಂತ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಣಿಯಾಗಿರಬೇಡವೇ? ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಕಟ್ಟಾಜ್ಞೆ ಅದು. ಹಿರಿಯರಿಂದಪರಂಪರಾಗತವಾಗಿ ಬಂದುದು. ಅದನ್ನು ಮುರಿಯಲು ಈ ಮಾಲತಿ ಮುಂದಾಗುವಳೇ? ಅವಳು ಮುಂದಾದರೂ ಅವಳ ತಂದೆಯು, ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಆದರ್ಶನಾದ ತಂದೆಯು ಒಡಂಬಡುವನೇ? ಅವನು ತಿರುಗಿ ಮಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಘರ್ಜಿಸಿದನು-"ಹೂಂ, ನಡಿಯೇ, ನಿನ್ನ ತಲೆ ಬೋಳಿಸಿದ ಹೊರತು ನಿನ್ನ ಸೊಕ್ಕಡಗುವುದಿಲ್ಲ." ಆಹಾ, ಎಂಥ ಇಂಪಾದ ಮಾತುಗಳು! ತಂದೆಯು ಮಗಳಿಗುಣಿಸುವ ಜೇನಿನಷ್ಟು ಮಧುರ. "ಏನು, ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲವೇ? ನಿನ್ನ ಕೈಕಟ್ಟಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸುತ್ತೇನೆ."

ಬಡ ಶಾರದೆಯು ಅಲ್ಲಿಂದ ಮಾಯೆ!

"ಮಾಲತಿ, ತಿರುಗಿ ಪೆಟ್ಟು ತಿಂದು ಸಾಯಬೇಡ."

ಮಾಲತಿಯ ಆವೇಶ ತಡೆಯದಾಯಿತು.

"ಯಾರು ನನ್ನನ್ನು ವಿರೂಪಗೊಳಿಸುವವರು? ಯಾರು ನನ್ನನ್ನು ವಿಧವೆಯೆನ್ನುವವರು? ಕ್ಷೌರಿಕ, ನಿನಗೆ ಜೀವದಾಸೆಯಿದ್ದರೆ ಹೊರಗೆ ನಡಿ. ಅಪ್ಪಾ, ಮಗಳ ಕೈಯಲ್ಲಿ ನೀನು ಸಾಯಬಾರದೆಂದಿದ್ದರೆ ಹಿಂದೆ ಸರಿ."

ಮಾಲತಿಯ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಝುಳಪಿಸುವ ದೊಡ್ಡ ಚೂರಿಯು ಅಷ್ಟು ಕೆಲಸವನ್ನು ಅವರಿಂದ ಆ ಗಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿಸಿತು. ಅವಳಿಂದು ಸಣ್ಣ ಇಲಿಯಲ್ಲ; ಹೆಣ್ಣು ಹುಲಿ!

೪. ಹುಲಿಯು ಪಂಜರದೊಳಿಲ್ಲ.

ಇಂದು ಮಾಲತಿಯೆಂದರೆ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಒಂದು ಹುಲಿಯೆ. ಅವಳನ್ನು ಮಾತಾಡಿಸುವ ಸಾಹಸವು ಯಾರೊಬ್ಬರಿಗೂ ಇಲ್ಲ; ದುಡಿಸುವವರು ಮೊದಲೇ ಇಲ್ಲ; ಸಲಿಗೆಯಿಂದ ಪ್ರೀತಿಸುವವರೂ ಇಲ್ಲ. ಮನೆಯ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ ಅವಳು ಅಸಾಮಾನ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿಯೆಂದು ತಿಳಿದು ಬಂದಿದೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ-ಅವಳ ಮನಸ್ಸಿನ ನಿರ್ಧಾರವನ್ನು ಮುರಿಯುವುದು ಅಸಾಧ್ಯವೆಂದೂ ತಿಳಿದಿದೆ. ಅವಳಿಂದು, ಹಸಿವೆಯಾದರೆ ಅಡುಗೆಮನೆಗೋಡುವಳು; ಅವಳನ್ನು ಕಂಡೊಡನೆಯೇ ಅವಳೇಕೆ ಬಂದಿರುವಳೆಂಬ ತಿಳಿವು ಅವರಿಗುಂಟಾಗಿ ಇಷ್ಟು ಅನ್ನವನ್ನು ಬಡಿಸುವರು. ಸರಿ, ಊಟವನ್ನು ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ತಿರುಗಿ ತನ್ನ ಕೊಟಡಿಗೋಡುವಳು. ಅವಳೊಡನೆಲ್ಲಾದರೂ ಸಲಿಗೆಯಿಂದ ಮಾತನಾಡುವವರಿದ್ದರೆ ಅದು ತಾರೆಯೊಬ್ಬಳೇ. ಅವಳೊಡನೆ ಮಾಲತಿಯು "ವಿಧವೆಯರೆಂದರೆ ಪುರುಷರ ಗುಲಾಮರೇ? ಪಶುಗಳೇ? ಅವರ ಆಸೆ ಅನುರಾಗಗಳು ಅವರ ಪತಿಯ ಮರಣದೊಡನೆ ಒಮ್ಮೆಗೇ ಸುಟ್ಟು ಧ್ವಂಸವಾಗುತ್ತವೇ? ಅವರಲ್ಲಿ ಕಾಮಾತುರತೆಯು ಇದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ಬಲವಂತದಿಂದ ಮುರಿಯಲು ಬರುತ್ತದೆಯೇ?" ಎಂದು ಕೇಳುವಳು. ತಾರೆ ಏನು ಉತ್ತರ ಕೊಡಬಲ್ಲಳು?

ಈಗ ಮಾಲತಿಯು ಮಹಡಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಒಬ್ಬಳೇ ಏನೇನೋ

ಓದುತ್ತಿರುವಳು. ಒಂದು ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಬಿಡುವುದು, ಇನ್ನೊಂದನ್ನು ಹಿಡಿಯುವುದು. ಅವಳ ಮನವು ಪ್ರಫುಲ್ಲನ ಬರವನ್ನು ಹಾರೈಸುತ್ತಿದೆ; ಅವನು ತನ್ನಂತೆಯೇ ಧೀರನು, ತನ್ನನ್ನು ಕಾಣಲು ಬಾರದಿರನು—ಎಂಬುದವಳ ತಿಳಿವು. ಆದರೆ ಪ್ರಫುಲ್ಲನಿಗೆ ಆ ದಿನದ ಏಟಿನ ನೆನಪು ಸಾಯುವ ತನಕವೂ ಮರೆಯುವಂತಿಲ್ಲ. ಪಾಪದ ಹುಡುಗ! ನಾಲ್ಕು ದಿನಗಳ ವರೆಗೆ ಅವನ ತಲೆ ತಿರುಗುವಂತಿತ್ತು. ನೋವಿನಿಂದಲೂ, ಹಿಂದಿನ ಎಲ್ಲಾ ಘಟನೆಗಳ ದೆಸೆಯಿಂದಲೂ, ಅವನಾದರೂ ತಾನು ಒಂಟಿಯಾಗಿದ್ದಾಗಲೆಲ್ಲಾ ಅಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಮಾಲತಿಯ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅವಳನ್ನು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಬೇಕೆಂದೂ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಆದರೆ ಅವನ ಒಡಲಿನಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟೊಂದು ಧೈರ್ಯದ ಗಾಳಿ ಬೀಸಲಾರದಾಗಿತ್ತು.

ಸರಿ, ಓದುತ್ತಿರುವ ಮಾಲತಿಯಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗೋಣ. ಸೀತಾವನವಾಸವನ್ನು ಅವಳು ಓದುತ್ತಿರುವಳು. ಅರ್ಥವನ್ನು ಸಹ ಅವಳಿಗೆ ಓದುವುದಕ್ಕಾಗಲಿಲ್ಲ. 'ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನು ಇಂಥ ಮೂರ್ಖನಾದರೆ ಅವನ ಹೆಸರನ್ನು ಸಹ ನಾನು ಎತ್ತುವಂತಿಲ್ಲ'-ಎಂದು ಆ ಪುಸ್ತಕವನ್ನೆಸೆದುಬಿಟ್ಟಳು. ಸೀತೆಗಾಗಿ, ದೀರ್ಘಕಾಲ ದಣಿದು, ಯುದ್ಧಮಾಡಿ, ಅವಳು ಪವಿತ್ರಳೆಂದು ತಿಳಿದ ಬಳಿಕವೂ ಅಗಸನೊಬ್ಬನ ಮಾತಿಗಾಗಿ ಅವಳನ್ನು ಪರಿತ್ಯಾಗಮಾಡುವುದೆಂದರೆ-?ಸೀತೆಯು ಅವನ ಪಾಲಿಗೆ ದಾಸಿಗಿಂತಲೂ ಕಡಿಮೆಯಾಯಿತು. ಕಳ್ಳನಿಗೂ ನ್ಯಾಯಸಿಗುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಮದುವೆಯಾದ ಹೆಂಡತಿ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ನ್ಯಾಯಪಕ್ಷಪಾತಿ ರಾಮಚಂದ್ರನು ಕಾಡಿಗೆ ಕಳುಹಿಸುವುದೆಂದರೆ.... ...? ಹೀಗೆಲ್ಲಾ ಯೋಚನೆಗಳು ಅವಳಿಗೆ ಬಂದುವು. ಅಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾರೆಯು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಳು. ಬಂದವಳೊಡನೆ "ತಾರಾ, ಈ ರಾಮನೆಂಥಾ ಮೂರ್ಖನೇ? ಅಗಸನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಕ್ಕೆ ಅಟ್ಟಿದನಂತೆ. ರಾಮಚಂದ್ರನೇ ವನವಾಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶೂರ್ಪನಖಿಯೊಡನೆ ಅನ್ಯಥಃ ವರ್ತಿಸಿದನೆಂದು ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಅಗಸನು ದೂರುಕೊಟ್ಟಿದ್ದರೆ ಸೀತೆಯೇನು ಮಾಡಬೇಕಿತ್ತು?" ಎಂದಳು. ತಾರೆಯು ಉತ್ತರ ಕೊಡುವ ಬದಲಿಗೆ "ಮಾಲತಿ, ಅದು ಹಾಳಾಗಲಿ. ಅತ್ತೆಯವರು ಊರ್ಧ್ವಶ್ವಾಸಬಿಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಬಾ, ಬಾ, ಅವರಿನ್ನು ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ಬದುಕುವಂತಿಲ್ಲ" ಎಂದಳು. ಮಾಲತಿಯು ಓಡೋಡಿ ಹೋದಳು. ಆ ದಿನ ಶಾರ

ದೆಯು ಬೇನೆಯು ತೀರ ಕಠಿಣ ರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿತ್ತು. ಅವಳ ಕಾಯಿಲೆಗೆ ಮಾಲತಿಯೇ ಕಾರಣ. ಅವಳೇ ಎಂದರೆ ಅವಳೇನೆ ಅಲ್ಲ. ಆ ದಿನ ಮಧುಕರನ ಮುಂದೆ ಅವಳಿಂದಾದ ನಾಟಕ. ಮಗಳ ಪಾಲಿನ ಶೋಕವೆಲ್ಲ ಅವಳನ್ನು ಆವರಿಸಿತು. ಅಂದಿನಿಂದ ಅವಳು ಒಂದು ತುತ್ತು ಅನ್ನವನ್ನೂ ಮುಟ್ಟಲಿಲ್ಲ. 'ತಾನೆಲ್ಲಾದರೂ ವಿಧವೆಯಾದರೆ' ಎಂಬ ಕಲ್ಪನೆಯು ಅವಳಿಗೆ ಬಂದಿತು. ಆ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತಿದೆ. ಈಗ ಅವಳು ಹಾಸುಗೆಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿಕೊಂಡು ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಉಸಿರುಗಳನ್ನು ಬಿಡುತ್ತಿರುವಳು. ಮೊದಲು ಏನೋ ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ಕಾಯಿಲೆಯೆಂದು ಯಾರೂ ಗಮನ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಈಗೀಗ, ತಾನು ಬಹಳ ಸಮಯ ಬದುಕುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೊಳೆದುದರಿಂದ, ಮಾಲತಿಯನ್ನು ಕಾಣುವ ಆಸೆಯಾಗಿ ಅವಳನ್ನು ಬಳಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವಳು. ಅವಳ ಕಾಲಬುಡದಲ್ಲಿ ಸೊಸೆಯೂ ಇರುವಳು. ಕಾಯಿಲೆಯ ಭೀಕರತೆಯ ಅರಿವು ಇಲ್ಲದ ಮಧುಕರ ಮಹೇಶರು ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದಿರಲಿಲ್ಲ.

ತಾರೆಯು ಮಾಲತಿಯನ್ನು ಕರೆದುತಂದೊಡನೆಯೆ, ಅವಳ ಬಾಡಿದ್ದ ಮುಖವು ಅರಳಿತು. "ಮಗೂ, ಬಾ ಕುಳಿತುಕೋ" ಎಂದು ಕರೆದು ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡಳು. ಮಾಲತಿ ಮಾತೃಹೃದಯವನ್ನು ಅರಿಯಬಲ್ಲವಳಾದುದರಿಂದ, ಅವಳ ಈ ದುಃಖಮಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ, ಅವಳೆರಡು ಕೈಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಕೈಗಳಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಂಡಳು. ತಾನವಳಿಗೆ ಹೇಳಿದ "ನಾನು ಮುಂಡೆಯಾದರೆ ನೀನು........" ಎಂಬ ನುಡಿಗಳ ನೆನಪಾಯಿತು. "ಅಮ್ಮಾ ನನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸು" ಎಂದವಳು ಅತ್ತಳು. ಶಾರದೆಗೆ ಮದುವೆಯ ದಿನದಿಂದ ಹಿಡಿದು ನಡೆದ ವಿಷಯಗಳು ನೆನಪಾದುವು. ನಿರಪರಾಧಿ ಬಾಲಿಕೆಯ ಉಂಡುಡುವ ಆಸೆಗೆ ತಾನು ಅಡ್ಡಾದ ಬಗ್ಗೆ ಅವಳಿಗೂ ದುಃಖವಾಯಿತು. ಅವಳೂ ತನ್ನ ಮಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ಷಮಾಯಾಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದಳು. ಅಂದು ತಾರೆ ಮಾಲತಿಯರು ಒಂದಾದಂತೆಯೆ ಈಗ ತಾಯಿಮಕ್ಕಳೂ ಒಂದಾಗಿರುವರು. ಇನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ, ತಾನು ಬಹುಹೊತ್ತು ಇರಲಾರಳೆಂಬ ತಿಳಿವು ಅವಳಿಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಅವಳು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿದ್ದುದನ್ನು ತನ್ನ ಮಗಳಿಗೆ ಹೇಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದಳು.

"ತಾರಾ, ಅವರಿಲ್ಲವಷ್ಟೆ?"

"ಇಲ್ಲ."

"ಮಾಲತಿ, ನಿನ್ನ ವ್ಯಥೆ ಎಂಥದಿರಬಹುದೆಂಬ ಅನು[illegible] ದಿನಗಳಿಂದ ನನಗಾಗುತ್ತಿದೆ. ಮಗು, ನೀನು ಪ್ರಫುಲ್ಲನನ್ನು [illegible] ವುದು ನಿಜವೇ?"

"ಅಹುದು."

"ನೀನು ಜಾರಿಯೆನ್ನುವುದು ನಿಜವೇ?"

ಬೇರೆ ಸಮಯವಾಗಿದ್ದರೆ ಮಾಲತಿ ವ್ಯಾಘ್ರಿಣಿಯು [illegible] ವೀಯುತ್ತಿದ್ದಳೆಂದು ಊಹಿಸಬಹುದು.

"ಅಮ್ಮಾ, ನನ್ನಲ್ಲಿ.... ನಂಬುಗೆಯಿದ್ದರೆ ನಂಬು [illegible] ಹಾದಿಗೆ ಇಳಿದವಳಲ್ಲ. ಪ್ರಫುಲ್ಲನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿರುವುದು [illegible] ನನ್ನ ಪ್ರಾಣವನ್ನುಳಿಸಿದವನು."

"ಅದು ಹೇಗೆ?"

ಮಾಲತಿಯು ಎಲ್ಲಾ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿದಳು.

"ಹಾಗಾದರೆ ಪ್ರಫುಲ್ಲ ನಿನ್ನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುವುದು ನಿಜವೇ?"

"ಹಾಗೆಂದು ನನ್ನ ವಿಶ್ವಾಸ."

"ಮಗೂ, ಯಜಮಾನರೇನೆನ್ನುವರೋ— ಅಂತು ನನ್ನ [illegible]— ನೀನು ಪ್ರಫುಲ್ಲನನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗುವುದು ಲೇಸೆಂದು ತೋ[illegible]

"ಅಮ್ಮಾ, ಪರಿಹಾಸ್ಯ ಮಾಡುವೆಯಾ?"

"ಮಗೂ, ಸಾವಿನ ಗಳಿಗೆಯೂ ಪರಿಹಾಸ್ಯದ ಗಳಿಗೆ[illegible] ಅವನನ್ನು ವಿವಾಹವಾಗು."

"ಅಪ್ಪನು ಒಡಂಬಡುವನೇ? ಸಮಾಜವು ಒಡಂಬಡು[illegible] ಸಾಧ್ಯವೇ?"

"ವಿಧವೆಯರ ಗೋಳನ್ನು ಕಣ್ಮುಚ್ಚಿ ಕಾಣುವ ನಿರ್ದ[illegible] ಒಡಂಬಟ್ಟರೇನು? ಒಡಂಬಡದಿದ್ದರೇನು? ನಿನಗೂ ಪ್ರಫುಲ್ಲ[illegible] ಆಶೀರ್ವಾದವಿರಲಿ."

ಅಲ್ಲಿಗೆ ಅವಳ ನಯನಗಳಿಂದ ಗಂಗಾಯಮುನೆಯರೇ [illegible] ತಾರೆ, ಮಾಲತಿ ಇಬ್ಬರೂ ಶಿಲಾ ಮೂರ್ತಿಗಳಂತೆ ಕುಳಿತಿದ್ದರು.

ಸ್ವಲ್ಪ ವೇಳೆ ಸಂದಿತು. ಶಾರದೆಯ ಶರೀರವು ತಣ್ಣಗಾ[illegible] ಿತು. ಅವಳ ಕೈಗಳು ಮಾಲತಿಯ ಕೈಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಇನ್ನೂ [illegible]

ತ್ತಿವೆ. ಆದರೆ ಈಗ ಒಮ್ಮೆಗೇ ಮಾಲತಿಗೆ, ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಾವು ಕುಳಿತಂತೆ ಕಾಣಿಸಿತು. ಅಷ್ಟು ತಣ್ಣಗೆ! ಚಕಿತಳಾಗಿ ತನ್ನ ಕೈಗಳನ್ನು ಸೆಳೆದಳು. ಶಾರದೆಯ ಕೈಗಳೆರಡೂ ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ತುಂಡುಗಳಂತೆ ಮಂಚಗಳ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದುವು. ಅವಳ ಕೆಲಸವು ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಇನ್ನು ಉಳಿದಿಲ್ಲ. ಮಗಳನ್ನೂ, ಭಾವಿ ಜಾಮಾತನನ್ನೂ ಹರಸಿ ಅಮರ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೊರಟೇ ಹೋದಳು.

ಒಂದು ತಾಸಾಯಿತು, ಎರಡು ತಾಸುಗಳು ಸಂದುವು, ಮೂರೂ ಕಳೆದುವು... ಯಾರೂ ಕದಲುವುದಿಲ್ಲ. ಸಂಜೆಯಾಯಿತು. ಕತ್ತಲೆಯ ಕಿರುಮನೆಯಲ್ಲಿ ದೀಪ ಉರಿಸಬೇಕೆಂಬ ತಿಳಿವು ಯಾರಿಗೂ ಬಂದಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರಾಯಶಃ ತಿರುಗಿ ಶಾರದೆಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ದೀಪ ಉರಿಯದೆಂಬುದರಿಂದಲೋ ಏನೋ.

ಆ ನಾಲ್ಕು ತಾಸುಗಳ ನಿಶ್ಶಬ್ದ ಒಮ್ಮೆಗೇ ಮಧಕರ ಮಹೇಶರ ಕಾಲುಸಪ್ಪಳದಿಂದ ಮುರಿಯಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಕಿರುಮನೆಯೊಳಕ್ಕೆ ಅವರು ಗಾಬರಿಯಿಂದ ಬಂದರು. ನೋಡುವುದೇನನ್ನು....? ಎಲ್ಲವೂ ನಿಶ್ಶಬ್ದ. ಮರಣದಷ್ಟೇ ನಿಶ್ಶಬ್ದ.

ಸೂತಕದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕಾರು ದಿನಗಳು ಕಳೆದುವು. ಎಲ್ಲರ ಮೋರೆಯ ಮೇಲೂ ಮೃತ್ಯುವೇ ನಲಿಯುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದೆ. ಮೊದಲು ಈ ಪಾಶದಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡವನೆಂದರೆ ಮಧುಕರನು. ಅವನೆಂಥ ವ್ಯಥೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಬಹು ದಿನ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಸಾಗಿಸಲಾರನು. ಮನೆಗೆ ದಿನ ನಿತ್ಯ ಜನರು ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಬರುತ್ತಿರುವರು; ಹೋಗುತ್ತಿರುವರು. ಅವರೊಡನೆ ಅವನು ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತಿರಬಲ್ಲನೇ? ಕೆಲವೇ ದಿನಗಳು ಸಲ್ಲುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮಧುಕರನು ಮುಂಚಿನ ಮಧುಕರನೇ ಆದನು. ಶಾರದೆಯ ಮರಣವು ಕೇವಲ ಅವನ ಸ್ವಪ್ನರಾಜ್ಯದ ಒಂದು ವಸ್ತುವಾಯಿತು.

ಮಹೇಶನು ಅಷ್ಟು ಪ್ರವೀಣನಲ್ಲ. ಅವನನ್ನಿನ್ನೂ ಶೋಕವು ಬಾಧಿಸುತ್ತಿದೆ. ಒಂದು ದಿನ ಅವನು ತಾಯ ಮರಣದ ಬಳಿಕ ತಾರೆಯೊಡನೆ ಪ್ರಥಮಬಾರಿಗೆ ಮಾತನಾಡಿದ ದಿನವೆಂದು ತೋರುವುದು.— "ತಾರೆ, ಅಮ್ಮನು ಸಾಯುವಾಗ ನೀವಿಬ್ಬರೂ ಬಳಿಯಲ್ಲಿದ್ದಿರಷ್ಟೆ?"

"ಅಹುದು. ಪಾಪ! ತೀರ ಸಂಕಟದಿಂದ ನರಳಿ ಸತ್ತರು."

"ಅದು ನನಗೆ ತಿಳಿದೇ ಇದೆ. ಅವಳು ಮಾಲತಿಯ ವ್ಯಥೆಯನ್ನು ಕಂಡೇ ಸತ್ತಳು. ಇರಲಿ, ಸಾಯುವ ಗಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಏನನ್ನೂ ಹೇಳಲಿಲ್ಲವೇ?" ತಾರೆಯು ತನ್ನ ಗಂಡನಿಗೆ ಆ ದಿನದ ಎಲ್ಲ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕಣ್ಣೀರಿನೊಂದಿಗೆ ಹೇಳಿದಳು.

"ನಾದಿನಿಯು ತಿರುಗಿ ಮದುವೆಯಾಗಲು ಬಾರದೇ?"

"ಆಗಲು . . . . ಬಾರದೆಂದರೇನು? ಬರುವುದೆಂದರೇನು? ಮದುವೆಯಾದರೆ ಸಮಾಜವಿಲ್ಲ; ಸಮಾಜವಿದ್ದರೆ ಮದುವೆಯಿಲ್ಲ."

"ಹಾಗಿದ್ದು ಮದುವೆಯೇನು? ಆದರೆ ಅತ್ತೆಯವರು— ವಿಧವೆಯರ ದುಃಖವನ್ನು ಎಣಿಸದ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ನೀನು ಅಂಜುವಿಯೇಕೆ? ಎಂದರಲ್ಲ."

"ನಿಜ. ಒಮ್ಮೆ ಪ್ರೇಮವು ಬೆಳೆಯಿತೆಂದರೆ ಈ ಕಟ್ಟಲೆಯ ತೆರೆಯು ಪ್ರೇಮಿಹೃದಯಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಇರಿಸಲಾರದು . . . ." ಓಹೋ, ಮಾಲತಿಯು ಬಂದಳು.

ಅವಳು ಬಂದು, ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಮಗ್ನನಾಗಿದ್ದ ತನ್ನ ಅಣ್ಣನನ್ನು ಕಂಡು "ಏನು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದಿರಿ . . . " ಎಂದು ಕೇಳಿ ಮೆಲ್ಲಗೆ ನಕ್ಕಳು.

"ಏನಿಲ್ಲ."

"ಏನಿಲ್ಲ–ಎಂಬ ವಿಷಯವಾಗಿ ಮಾತನಾಡಲು ಬರುವುದೇ? ಹೂಂ, ಆಯಿತು ಮಾತನಾಡಿರಿ. ನಾನೇತಕ್ಕೆ ತಡೆ?" ಎಂದು ಹೊರಡಲುದ್ಯುಕ್ತಳಾದಳು.

"ತಂಗೀ, ನಿಲ್ಲು ನಿಲ್ಲು. ತಾಯಿಯು ನಿಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಆಡಿಹೋದ ಕೊನೆಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಆಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆವು.

ಮಾಲತಿಯು ಮೌನ. ತಾಯಿಯ ಸೂತಕವು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಅವಳನ್ನು ಆವರಿಸಿತ್ತು. ಈಗವಳಿಗೆ ಆ ಎಂಟು ದಿನಗಳ ಬಳಿಕ ಪ್ರಥಮ ಬಾರಿಗೆ ಪ್ರಫುಲ್ಲನ ನೆನಪಾಯಿತು. "ಪಾಪ, ಎಂಥ ಏಟದು!" ಎಂದಳು.

"ಮಾಲತಿ, ತಾಯಿಯ ಮಾತಿನಂತೆ ನೀನು ನಡೆಯಲೇಬೇಕು."

"ಮಾವನವರು . . . . ?"

"ಅವರನ್ನು ಕೇಳಿಯೇ ಉಪಯೋಗವಿಲ್ಲ. ಅವರೆಲ್ಲ ಪರರ ಮೇಲೆ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಹೊರಿಸಬಲ್ಲವರು. ತಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಹೊರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಿದ್ಧರಿಲ್ಲ

ದವರು. ಇಂದು ಶಾಸ್ತ್ರ ಮಾಡುವ ಅಧಿಕಾರವೇ ಪುರುಷನದು."

"ಅಂದರೆ . . . . . ?"

"ತಂದೆಗಿಂದು ಇದರಲ್ಲಿ ಬಾಯಿಹಾಕುವ ಅಧಿಕಾರವಿಲ್ಲ. ಕಳ್ಳನಾದವನು ಪರರಿಗೆ ಕಳಬೇಡ ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಎಷ್ಟು ನ್ಯಾಯ . . . . ?"

"ಅಂದರೆ . . . . . ?"

"ಈಗಾಗಲೇ ಅವನು ಪುನರ್ವಿವಾಹದ ಯೋಚನೆ ನಡೆಯಿಸುತ್ತಿರುವನು. ಈ ಐವತ್ತನೆಯ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಯೋಚನೆಯೇನು! ನಾಳೆ ಹದಿನೊಂದನೆ ದಿನವೇ, ಕಿಶೋರರಾಯರ ಮಗಳೊಡನೆ, ಆ ಎಳೆಯ ವರುಷದ ಬಾಲಕಿಯೊಡನೆ, ಅವನಿಗೆ ಲಗ್ನ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಸೂತಕದ ಕೊಳೆ ಹೋಗುತ್ತಲೇ, ಮದುವೆಯ ಅರಿಸಿನವನ್ನು ಅಂಟಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಯಿತು. ಇದಕ್ಕೆಲ್ಲ ಶಾಸ್ತ್ರಕಾರರ ಬಾಯಿಯು ಅಡ್ಡಿಯನ್ನು ತರುವುದಿಲ್ಲ..."

ಆ ಹದಿನೊಂದನೆಯ ದಿನವೂ ಬಂದಿತು. ಅವರೆಲ್ಲರ ಕಣ್ಮುಂದೆ ಎರಡನೆಯ ವಿವಾಹದ ನಿಶ್ಚಯವೂ ಆಯಿತು. ಕೆಲವು ದಿನಗಳಲ್ಲೇ ಮಾಲತಿ ಮಹೇಶರಿಗೆ ಆಟದ ಗೊಂಬೆಯಂತಿದ್ದ ಚಿಕ್ಕತಾಯಿಯೂ, ತಾರೆಗೆ ಒಬ್ಬ ಚಿಕ್ಕತ್ತೆಯೂ ದೊರೆತಳು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಹರಸಿ ಹೊರಟುಹೋದರು.

ಮದುವೆಯ ನೆಪದಿಂದ ಮಹೇಶನು ಪ್ರಫುಲ್ಲನನ್ನು ಎಳೆದು ತಂದಿದ್ದನು. ತನ್ನ ಕಿರಿಪತ್ನಿಯ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಮಧುಕರನು ಕುಳಿತಾಗಲೇ, ಪ್ರಫುಲ್ಲ ಅವನಿಗೆ ಗೋಚರಿಸಿಕೊಂಡನು. ಆ ಗಳಿಗೆಯಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಪ್ರಫುಲ್ಲನಿಗೆ ಎರಡನೆಯ ಏಟು ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಬೀಳುತ್ತಲಿತ್ತು. ಅದು ಮಹೇಶನಿಗೂ ತಿಳಿಯಿತು. ಅವನು ತಂದೆಯನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸದವನಂತೆಯೇ ಗೆಳೆಯನನ್ನೆಳೆದುಕೊಂಡು ತನ್ನ ಕೊಟಡಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದನು. ಅದೇ ಕೊಟಡಿ, ಯಾವ ಕೊಟಡಿಯ ನೆನಪು ಹೋಗದೋ, ಅದೇ ಕೊಟಡಿ. ಮಾಲತಿಯೂ ಬಂದಳು. ಕೆಳಗೆ ವಿಧುರವಿವಾಹವು ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಮೇಲೆ ವಿಧವಾ ವಿವಾಹದ ಪ್ರಯತ್ನ.

ಮಹೇಶನು ಏನೋ ನೆಪದಿಂದ ಅಲ್ಲಿಂದ ತನ್ನ ಕಾಲು ಕಿತ್ತನು. ಅವನ ಹಿಂದೆ ಪ್ರಫುಲ್ಲನೂ ಹೊರಡುವವನಿದ್ದನು. ಮಾಲತಿಯು ನಗುಮೊಗದಲ್ಲಿ ದ್ದಾಳೆ. ಪ್ರಫುಲ್ಲನ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಉತ್ಸಾಹದ ಸದ್ದಿಲ್ಲ.

"ಪ್ರಫುಲ್ಲ, ತಂದೆಯ ಅಂಜಿಕೆಯೋ . . . . ?"

"ಅಂಜಿಕೆಯಿಲ್ಲ . . . ." ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ.

ಸರಿ. ಮಾಲತಿಯು ಅವನಿಗೆ ತನ್ನ ತಾಯಿಯ ಆಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದಳು. ಪ್ರಫುಲ್ಲನು ಬೆದರಿ ತಬ್ಬಿಬ್ಬಾದನು.

"ಏಕೆ ಭೀತನಾಗುತ್ತೀ? ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ವಿವಾಹಿತನಾಗಲಾರೆಯಾ..?"

"ಎಲ್ಲವೂ ನನ್ನ ಸ್ವತಂತ್ರವಾದರೆ—ಮಾಲತಿ—ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅನ್ಯರನ್ನು ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ವರಿಸಲಾರೆ."

"ಅಂದರೆ........?"

"ಅಂದರೆ ನಾನು ತೀರ ಅಸ್ವತಂತ್ರ. ನನ್ನ ತಂದೆತಾಯಿಗಳ ಮಾತನ್ನು ಮೀರಲಾರೆ."

"ಹೂಂ........?"

"ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ. ಅಂಥ ವಿವಾಹವು ಶಾಸ್ತ್ರವಿರುದ್ಧವಾದುದಂತೆ. ನಾವು ವಿವಾಹಿತರಾದರೆ ಇಡೀ ಸಮಾಜವೇ ನಮ್ಮ ಮೋರೆಯ ಮೇಲೆ ಉಗುಳುವುದು. ತಿರುಗಿ ಸ್ವಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಸಂಪರ್ಕವು ಸಿಗದು."

"ಹೂಂ........"

"ಆದುದರಿಂದ ಮಾಲತಿ, ನನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸು. ನೀನು ವಿಧವೆಯಲ್ಲದಿರುತ್ತಿದ್ದರೆ......."

"ಮುಚ್ಚು ಬಾಯಿ. ನೀನು ವಿಧುರನಾದರೆ ನಾನು ವಿಧವೆ."

"ಮಾಲತಿ, ನಿನ್ನನ್ನು ನಾನು ಅಂತಃಕರಣಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಸುವವನೇ. ನಿನ್ನನ್ನು ಅರೆಕ್ಷಣ ಅಗಲಿ ನಿಂದಿರಲಾರೆ. ಆದರೆ ಸಮಾಜವನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುವ ಚೈತನ್ಯ ನನಗಿಲ್ಲ."

ಮಾಲತಿಯು ನಕ್ಕಳು. ಹೊಟ್ಟೆ ಬಿರಿಯುವಷ್ಟು ವಿಕಟವಾಗಿ ನಕ್ಕಳು. ನಗುವನ್ನು ಕೇಳಿ ಆಸೆಯಿಂದ ಮಹೇಶನು ಬಂದನು. ಆಗ ಮಾಲತಿಯೆಂದಳು—"ಹಾಲನ್ನಾದರೂ ನಾನು ಕಳ್ಳತನದಿಂದ ಕುಡಿಯಲಾರೆ......" ತಿರುಗಿ ನಕ್ಕಳು, "ಅಣ್ಣಾ, ನಾನಿನ್ನು ಹೇಡಿಗಳಿಲ್ಲದ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ತಿರುಗುವೆ. ಸ್ವತಂತ್ರಳಾಗುವೆ" ಎಂದು ಹೇಳಿ ಹೊರಗೆ ಹೋದಳು.

೫. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಮುಂಜಾನೆಯಲ್ಲಿ.

ಮಾಲತಿಯು ಇಂದು ಮನೆಯನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಭಿಕಾರಿಣಿಯಾಗಿ ಅಲೆಯ ತೊಡಗಿರುವಳು. ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ವಂಚಕರು, ಸ್ವಾರ್ಥಿಗಳು, ಭೀರುಗಳು— ಇವರಲ್ಲದೆ ಇನ್ನಾರೂ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಅವಳ ದೃಢವಾದ ನಂಬುಗೆ. ಮಸಣ ಯಾತ್ರೆಗೆ ಸಿದ್ಧನಾದ ಮುಪ್ಪಿನ ತಂದೆಗೆ ಪುನರ್ವಿವಾಹ ಬೇಕು; ತಾನು ಸಾಯುವಾಗ ತನ್ನ ಹಿಂದೆ ಅವನು ಕಿರಿಯ ವಯಸ್ಸಿನ ಬಾಲಿಕೆಯೊಬ್ಬಳನ್ನು ವಿಧವೆಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಅವಳು ನಿತ್ಯವೂ ಕಣ್ಣೀರಿನೂಟವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಆದರೆ ಅಂಥ ಬಾಲಿಕೆಯ ಅರಿವು, ಸಮ್ಮತಿಗಳಿಲ್ಲದೆ ಮೊದಲನೆಯ ಲಗ್ನವಾಗಿದ್ದರೂ ಬೇರೊಂದು ಲಗ್ನವಾಗಬಾರದು. ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ ಪ್ರಫುಲ್ಲನಂಥ ಭೀರುಗಳು! ಪ್ರೇಮವಿದೆ, ಒಡನಾಟಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆಯಿದೆ— ಆದರೆ ಸಮಾಜದ ಮುಂದೆ ಬಹಿರಂಗವಾಗಿ ವರ್ತಿಸುವ ಜೀವವಿಲ್ಲ. ಸತ್ಯವೆಂದು ತೋಚಿದಂತೆ ವರ್ತಿಸುವ ಎದೆಯಿಲ್ಲ, ಇಂಥವರಿಗಾಗಿ ಬಾಳ್ವೆ ಹಿಡಿಯುವುದು ತನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವೆಂದು ಅವಳು ತಿಳಿಯಳು. ಮಾಲತಿ ಪ್ರಫುಲ್ಲನನ್ನು ಅಪಾರವಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಸುವಳು, ಅವನು ಮೂರ್ಖನೆಂದು ತಿಳಿದೂ ಪ್ರೀತಿಸುವಳು. ಒಮೆ ಅವನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಪ್ರೇಮದಾನವನ್ನು ವಂಚಿಸುವ ಇಷ್ಟ ಅವಳಿಗಿಷ್ಟಿಷ್ಟೂ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಕಳ್ಳತನದಿಂದ ಅವನೊಡನೆ ಬಾಳ್ವೆಮಾಡುವ ಇಷ್ಟವೂ ಇಲ್ಲ. ಅವಳಿಂದು ಜಗಕ್ಕೆ ಅಂಜುವವಳಲ್ಲ— ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಅಂಜುವವಳು.

ಇಂಥ ಬಾಲೆಯು, ವಂಚಕ ಬಂಧುಗಳ ಎಡೆಯಲ್ಲಿ ಬಾಳಿರುವಳೇ! ಅವಳಿಗೆ ಇಂದು ತನಗೆ ತಾನೇ ಆಗಬೇಕೆಂದು ತೋರಿತ್ತು. ತನ್ನ ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ತೋರಿದಂತೆ ತಾನು ವರ್ತಿಸಬೇಕೆಂದು ತೋರಿತು. ಎಂದಿನ ವರೆಗೆ ಅವಳು ಪರರ ಮನೆಯ ನೆರಳಿನಲ್ಲಿರುವಳೋ, ಅಲ್ಲಿಯ ತನಕ ಅವಳು ತನ್ನಿಷ್ಟದಂತೆ ನಡೆಯಲಾರಳು. ಮಹೇಶನು ಅವಳ ಸಲುವಾಗಿ ಬೇಕೆನ್ನುವಷ್ಟು ಕಣ್ಣೀರನ್ನು ಸುರಿಯಬಲ್ಲನು; ಆದರೆ ಅವಳೊಡನೆ ಎದೆಗೊಟ್ಟು ನಿಲ್ಲುವ ಸಾಹಸವಿಲ್ಲ. ಒಮ್ಮೆ ಅವನು ನಿಂತರೂ— ಮದುವಣಿಗನು ನಿಲ್ಲಬೇಕಲ್ಲ! ಆದುದರಿಂದಲೇ ಮಾಲತಿ ತಾನು ಸ್ವತಂತ್ರ ಬಾಳ್ವೆಯನ್ನು ತೊಡಗುವ

ನಿರ್ಧಾರಮಾಡಿರುವಳು. ಏಕಾಕಿಯಾಗಿ, ಕಾಸಿಲ್ಲದೆ, ಓರೆನೋಟದ ಸಾ
ಜನರಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸಂಸಾರ ಶಕಟವನ್ನು ಸಾಗಿಸುವುದು ಎಷ್ಟು ಕಷ್ಟವೆಂಬ
ಅರಿವು ಅವಳಿಗೆಲ್ಲಿಂದ ಬರಬೇಕು? ಶೃಂಖಲೆಯನ್ನು ಹರಿಯುವ ಮನಸ್ಸಾ
ಯಿತು—ಹರಿದಳು. ಮುಂದೆ ಹೋಗುವುದೆಲ್ಲಿಗೆ? ಕಾಲುಗಳು ಒಯ್ದಲ್ಲಿಗೆ.
ಅಂತೆಯೇ ಅವಳು ಒಂದು ಸಂಜೆ ಮನೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟವಳು ಬೆಳಗಾ
ಗುವ ತನಕವೂ ನಡೆದಳು. ರಾತ್ರಿ ಕಳೆದುದಾಗಲಿ, ಹಾದಿ ಸಾಗಿದುದಾಗಲಿ—
ಎರಡರ ಅರಿವೂ ಇಲ್ಲ. ಬೆಳಗಿನ ಸೂರ್ಯೋದಯವು ಅವಳನ್ನು ಒಂದು
ಕಾಡಿನ ಮಗ್ಗುಲಲ್ಲಿ ತಂದುಬಿಟ್ಟಿತು. ಆ ಹಾದಿಯಾಗಿ ಒಬ್ಬಿಬ್ಬರು ಅಲೆ
ದಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಾಲತಿಯು ತೀರ ಹಾದಿಯ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲದೆ, ಸ್ವಲ್ಪ
ದೂರ ಹೋಗಿ ಒಂದು ಮರದ ಛಾಯೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಕೊಂಡಳು. ಗಾಢ
ನಿದ್ರೆ ಬಂದಿತು. ರಾತ್ರೆ ಹೊರಟಗಳಿಗೆಯಿಂದ, ನಿದ್ರೆ ಮುಗಿಯುವ ತನಕ
ಅವಳೇನು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದಳೋ ಅವಳಿಗೇ ತಿಳಿಯದು. ಒಂದೇ ಸವನೆ
ಅವಳ ಉಸಿರು ಉದ್ವೇಗದಿಂದ ಹೊರಡುತ್ತಿದೆ. ಇಡೀ ಹಿಂದೂಸಮಾಜದ
ಮೇಲೆ ಅವಳು ತನ್ನ ಸಿಟ್ಟನ್ನು ಕಾರುತ್ತಿರುವಳು. ನಡುನಡುವೆ, ತನ್ನ
ಪ್ರಫುಲ್ಲನಿಗಾಗಿ, ಅಂದರೆ ಅವನ ಭೀರುತನಕ್ಕಾಗಿ ಅಳುವಳು. ತಿರುಗಿ
ಅವಳು ಅವನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗುವುದರಿಂದ ಉಪಯೋಗವಿಲ್ಲ. ನಿದ್ರೆ ಜಾಗ
ರಣೆಗಳೆರಡೂ ಅವಳ ಪಾಲಿಗೆ ಸಮನಾದುವು.

ಸಂಜೆ, ಹೊತ್ತು ಮುಣುಗುವ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಅವಳು ಕಣ್ದೆರೆದಳು.
ಇನ್ನೇನು, ತುಸುಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ತಿರುಗಿ ಕತ್ತಲೆಯು ಆವರಿಸಿತು. ತಿರುಗಿ ಅವಳು
ಅಂಧಕಾರದಿಂದಾವರಿಸಲ್ಪಡುವಳು. ಆ ಅಗಾಧವಾದ ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲದ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ
ಅವಳ ಹಾದಿಯನ್ನು ಅವಳೇ ಹುಡುಕಿನೋಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಸರಿ,ಮುಂದೆಲ್ಲಿಗೆ
ಹೊರಡಲಿ—ಎನ್ನುವಷ್ಟಕ್ಕೆ ಕತ್ತಲೆಯಾಯಿತು. ಕತ್ತಲೆಯೊಂದಿಗೆ ಮಾಲ
ತಿಯ ಹೊಟ್ಟೆಯು ಹಸಿವಿನಿಂದ ಕಡಿಯಹತ್ತಿತು. ಅನ್ನನೀರಿಲ್ಲದೆ ಒಂದು
ದಿನವೆಲ್ಲ ಕಳೆದಿತ್ತು. ನಡಿಗೆಯ ಆಯಾಸವು ಇನ್ನೂ ಶಾಂತವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ;
ಕಾಲುನೋವಿನ ಅನುಭವವು ಈಗಷ್ಟೆ ಆಗತೊಡಗಿದೆ......ಅದರ ಮೇಲೆ
ಅವಳ ಗಮನವು ಹೋದೊಡನೆಯೇ ನೋವು ಒಂದಕ್ಕೆ ಹತ್ತಾಯಿತು,
ಹಸಿವು ಒಂದಕ್ಕೆ ನೂರಾಯಿತು. ಆದರೆ ಅವಳಿಗಿಲ್ಲಾರು ಏನನ್ನು ಕೊಡ
ಬಲ್ಲರು? ಆದರೆ ಹೊಟ್ಟೆಯು ಕೇಳುವುದೇ? ಅವಕ್ಕದರ ಕಪ್ಪವು ಸಲ್ಲಲೇ

ಬೇಕು. ಪೊದೆಯೊಂದರಿಂದ ಕೈಗೆ ಎಟುಕಿದ ಸೊಪ್ಪನ್ನು ಕಿತ್ತು ಅಗಿಯ ತೊಡಗಿದಳು. ಎಂಥ ಕಹಿ.......ಅವಳೆಷ್ಟು ಬಲವಂತದಿಂದ ಅದನ್ನು ನುಂಗಲೆತ್ನಿಸಿದರೂ, ಅದು ಒಳಗೆ ಹೋಗಲಾರದಾಯಿತು. ಉಗಿದಳು...... ಅತ್ತಳು. ಹಸಿವೆಗಾಗಿ ಅತ್ತಳು. ಇದು ವರೆಗೆ ಮನೋವ್ಯಥೆಯಿಂದ ಅಳುತ್ತಿದ್ದಳು; ಈಗ ಶರೀರದ ವ್ಯಥೆಯೂ ಸೇರಿತು. ಅವಳ ಮೇಲೆ ನಿದ್ರೆಗೆ ತಿರುಗಿ ಕನಿಕರ ಬಂದಿರಬೇಕು. ಈ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅವಳು ನಿದ್ರಾವಶಳಾದಳು.

ಹೋ, ತಿರುಗಿ ಬೆಳಗಾಯಿತು. ಮಾಲತಿಗೆ ಎಚ್ಚರವೂ ಆಯಿತು. ಎದ್ದು ನಿಲ್ಲಲು ಮುಂದಾದಳು. ಕಾಲುಗಳು ಅವಳ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಮೀರ ತೊಡಗಿದುವು. ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕ ಮರವೊಂದಕ್ಕೆ ಕೈಕೊಟ್ಟು ನಿಂತಳು. ತಲೆಯು ತಿರುಗತೊಡಗಿತು. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿದರೆ ತನಗೆ ಸಾವು ನಿಜವೆಂದು ತೋರಿತು. ತನ್ನ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಉದಯದಲ್ಲೇ ಹಸಿವೆಯಿಂದ ಸಾಯಲು ಯಾರಿಗೆ ಇಷ್ಟವಾದೀತು? ಹೇಗೋ ಹೇಗೋ ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನಿಡುತ್ತ ಹಾದಿಯ ಬಳಿಗೆ ಬಂದಳು. ಹಾಗೆಯೇ ಮುಂದೆ ಸರಿದಳು. ಹೊತ್ತು ಮೂಡಿ ಒಂದು ಝಾವವಾಯಿತು; ಸಾಗಿದ ದೂರ ಒಂದೆರಡು ಮೈಲಿಗಳಾಗಿರಬಹುದು. ಕಾಡು ಮುಗಿಯಿತು. ಸೂರ್ಯನ ಪ್ರಖರ ಸಂಭಾವನೆಯು ತೊಡಗಿತು. ಅದರಲ್ಲೂ ಮುಂದೆ ಸಾಗಬೇಕು. ಜೀವನಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲವೆ? ನಡೆನಡೆದು ಒಂದು ಮೈದಾನಿನ ಬಳಿ ಹೋಗಿ ನಿಂತಳು..........ದೂರದಲ್ಲಿ ಒಂದೆರಡು ದನಕರುಗಳು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡುವು. ಮೆಲ್ಲಗೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದಳು. ಮುಂದೆ ಸಾಗಲಾರದೆ ಅಲ್ಲೇ ಕುಸಿದುಬಿದ್ದಳು. ಈ ಸದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿ ಒಬ್ಬ ದನ ಕಾಯುವಹುಡುಗನು ಬಂದನು. ಆಗ ಅವಳಿಗೆ ತಿಳಿವಿದ್ದಿರಲಿಲ್ಲ. ಬಾಲಕನು ಸ್ವಲ್ಪನೀರನ್ನು ತಂದು ಅವಳ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಸವರಿ,ಸ್ವಲ್ಪವನ್ನು ಬಾಯಿಗೆ ಬಿಟ್ಟನು. ಅಮೃತದಂತಿತ್ತು. ಮಾಲತಿಗೆ ಚೇತನವಾಗಲು ಆ ಶೂದ್ರ ಬಾಲಕನನ್ನು ಕಂಡು–'ನನಗಿನ್ನಷ್ಟು ನೀರು......' ಎಂದಳು. 'ಕೊಡು' ಎನ್ನಲು ಅವಳ ಬಾಯಿಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಅವಳಿದುವರೆಗೆ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡಿದವಳಲ್ಲ. ಬಾಲಕನಿಗೆ ಅವಳ ಮೇಲೆ ಕರುಣೆಯುಂಟಾಗಿ, ತನ್ನ ಬಿದಿರಿನ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ತಿರುಗಿ ಇಷ್ಟು ನೀರನ್ನು ತಂದನು. ನೀರನ್ನು ಕೊಡುವಾಗ ತಾನು ಶೂದ್ರನೆಂಬ ಕಲ್ಪನೆಯು ಅವನಿಗೂ ಬರಲಿಲ್ಲ. ತಾನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿ ಎಂಬ ತಿಳಿವು ಇವಳಿಗೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ನೀರನ್ನು ಕುಡಿದು ತೃಪ್ತಳಾದಳು. ಆದರೆ ಹಸಿವು ತನ್ನ ಕಾಣಿಕೆಯನ್ನು

ಬೇಡುತ್ತಲೇ ಇತ್ತು. ಬಾಲಕನು ಮೆಲ್ಲಗೆ 'ತಾಯಿ, ನೀವಾರು, ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುವವರು, ಏನಾಗಿದೆ ನಿಮಗೆ?' ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ಮಾಲತಿಯು [illegible]ಪ್ಪಿ ಶಿಶುವಿನಂತೆ ಅತ್ತುಬಿಟ್ಟಳು. ಬಾಲಕನಿಗೆ ತಾನೇಕೆ ಮಾತಾಡಿಸಿದೆ ಎಂದ ತೋರಿತು. ಹತ್ತೆಂಟು ನಿಮಿಷಗಳು ಕಳೆಯಲು ಮಾಲತಿಯು "ಹಸಿವಾಗು[illegible]ತ್ತಿದೆ" ಎಂದಳು. ಬಾಲಕನು—ಒಂದಿಷ್ಟು ನೇರಳೆ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತಂದ[illegible]ನೆ ಅವಳ ಮುಂದಿರಿಸಿದನು. ಮಾಲತಿಗೆ ಎಂಥ ಔತಣ!

ಮಧ್ಯಾಹ್ನವಾಗಲೇ ಆಯಿತು. ಬಾಲಕನು ದನಕರುಗಳನ್ನು ತಿರುಗಿ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಒಯ್ಯಬೇಕು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ—'ಅಮ್ಮಾ, ನಮ್ಮೂರಿಗೆ ಬರುವಿರೇ? ನಾನೀಗ ಹೋಗಬೇಕು' ಎಂದನು. ಮಾಲತಿಯು ಹೆಚ್ಚಿನ ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಬೇಡಲಾರದೆ ಒಣಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ "ಇಲ್ಲ" ಎಂದಳು. ಬದಲು "ಮಗೂ, ಪೇಟೆಯಾವುದಾದರೂ ಬಳಿಯಲ್ಲಿದೆಯೆ?" ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು.

ಅಲ್ಲಿಂದ ಇಪ್ಪತ್ತು ಮೈಲಿಗೆ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಪಟ್ಟಣವಿದೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯಿತು. ಇಪ್ಪತ್ತು ಮೈಲು ದೂರವೆ! ಮೊದಲಿನ ರಾತ್ರಿ ಒಂದು ದಿನವೇ ಅವಳು ೨೫ ಮೈಲುಗಳ ಮೇಲೆ ಸಾಗಿದ್ದಳು. ಆಗ ದೂರದ ಅರಿವು ಅವಳಿಗಿದ್ದಿರಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ೨೦ ಮೈಲು ಎಂದರೆ ಬಹು ದೂರವಾಗಿ ಕಂಡಿತು! ರಾಮನಿಗೆ ಲಂಕೆಯು ಕಂಡಷ್ಟು ದೂರ. ಆ ಇಪ್ಪತು ಮೈಲು ದೂರದ ಮಂಗಳೂರಿಗೆ ಅವಳು ಒಮ್ಮೆ ಹೋಗಿದ್ದಳು. ಮೋಟರಿನ ಮೇಲೆ ವೈಭವದಿಂದ ಚಿನ್ನಾಭರಣಗಳನ್ನು ತೊಟ್ಟುಕೊಂಡು ಹೋಗಿದ್ದಳು. ಅದು ಅವಳ ಮೃತ ಪತಿಯ ಹುಟ್ಟಿದ ಊರಾಗಿತ್ತು. ಆ ಊರಿನ ಒಬ್ಬನ ದೆಸೆಯಿಂದಲೇ ಅವಳು ಜನರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ವಿಧವೆಯೆನಿಸಿದಳು. ಅದೇ ಊರಿಗೆ ಅವಳು ಕಾಲುನಡೆಯಿಂದ ಹೋಗಬೇಕೆ? ಮಾಲತಿಯು ಅಂಜಿದಳು. ತಿರುಗಿ ಎಲ್ಲಾದರೂ ತನ್ನ ಮಾವನು ಭೇಟಿಯಾದರೆ—ಬೈದರೆ—'ಮನೆಗೆ ಬಾ' ಎಂದು ಆಗ್ರಹಪಡಿಸಿದರೆ? 'ಇಲ್ಲ, ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ'ವೆಂಬ ನಿರ್ಧಾರ ಮಾಡಿದಳು. ಕೊನೆಗೆ ಅದು ಭೀರುತನವೆಂದು ತೋರಿತು. ತಾನು ವಿಧವೆಯೆನಿಸಿಕೊಂಡಲ್ಲೇ ಸಧವೆಯಾಗಬೇಕೆಂದೂ ಅಮಂಗಲೆಯಾದಲ್ಲಿ ಸುಮಂಗಲೆಯಾಗಬೇಕು ಎಂದೂ ತೋರಿತು. ಅಷ್ಟೇ ಇಲ್ಲ—ಅದು ಅವಳ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ತೋರಲು ತಕ್ಕ ರಂಗಭೂಮಿ, ಪ್ರಫುಲ್ಲನ ಅಂಜುಬುರುಕತನಕ್ಕೆ ಅಪಮಾನ ಮಾಡಲು ತೀರ ಯೋಗ್ಯ ಸ್ಥಳ. ಅವನು ಅಲ್ಲೇ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಕಲಿಯು

ಾವನೆಂದು ಅವಳಿಗೆ ತಿಳಿದಿತ್ತು. ಅಂಥ ನಿರ್ಧಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ ಅವಳು ಿಂದ ಹೊರಟಳು. ನಡು ಬಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯತೊಡಗಿದಳು. ನಡೆದು ಿದು ಸಂಜೆಯಾಯಿತು. ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಯ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಮಂಗಳೂರಿನ ದಿಯ ಲಾಂದ್ರವೊಂದರ ಮುಂದೆ ಬಂದು ನಿಂತಳು! ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಅವಳಿಗೆ ು ತಿಳಿದಷ್ಟು, ಈಗ ನಗರದಲ್ಲಿ ತೋರದಾಯಿತು. ನಗರವೆಂತೂ ದೊರಿ ಯಿತು, ಆದರೆ ಮಲಗಬೇಕೆಲ್ಲಿ? ಹಾದಿಯಲ್ಲೇ? ಅಂತು ಅಲೆದಲೆದು, ಒಂದು ಮನೆಯ ಜಗುಲಿಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿಕೊಂಡಳು. ಹಾ, ಎಂಥ ಸುಖ ನಿದ್ರೆ ಯದು! ಆದರೆ ಬೆಳಗಿನ ಐದು ಘಂಟೆಗೆ ಮನೆಯೊಡೆಯನು ಹೊರಗೆ ಬಂದು, ಅವಳನ್ನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಓಡಿಸಿಬಿಟ್ಟನು. ಪಾಪ! ಸುಖನಿದ್ರೆಯನ್ನುಣ್ಣುವ ಯೋಗವೂ ಸಹ ಅವಳಿಗಿಲ್ಲದಾಯಿತು. ತಿರುಗಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಅಲೆದು ಇನ್ನೊಂದು ಮನೆ ಜಗುಲಿಯನ್ನೇರಿಸುವಷ್ಟಕ್ಕೆ ಬೆಳಗಾಯಿತು. ಇನ್ನು ನಗರದಲ್ಲಿ ಬೀದಿ ಯಲ್ಲಿ ಮಲಗುವುದೆಂದರೆ........ಅದೂ ತನ್ನ ಮಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ! ಈಗವಳು ಜನಸಂದಣಿ ಆದಷ್ಟು ಕಡಿಮೆಯಿರುವ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ನಿಶ್ಚಯಮಾಡಿ ದಳು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ—ಬೋಳಾರದ ಮಂಗಳಾದೇವಿ ಗುಡಿಯನ್ನು ಸೇರಿದಳು. ೇವಿಯು ತನಗೆ ಮಾಂಗಲ್ಯವನ್ನು ಕೊಡುವಳೋ ಎಂದು ಕೇಳಲಿಕ್ಕೇನು?

ಹೊರ ಜಗುಲಿಯೊಂದರ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿದ್ದ ಇವಳೊಬ್ಬ ಭಿಕಾರಿಣಿ ಯೋ ಹುಚ್ಚಿಯೋ ಇರಬೇಕೆಂದು ಬಂದು ಹೋಗುವವರು ನಿರ್ಣಯಿಸಿ ದರು. ಇವಳ ಅಂಗಾಂಗಗಳ ಮೇಲೆ ಧೂಳು ಮುಸುಕಿತ್ತು. ಕಣ್ಣುಗಳು ಆಯಾಸದಿಂದ ಕುತ್ತಿದ್ದುವು. ಕಣ್ಣಾಲಿಗಳು ಕೆಂಪಡರಿದ್ದುವು. ಈ ಪರಿ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದವಳನ್ನು ಯಾರೂ ಮಾತನಾಡಿಸಲಿಲ್ಲ. ಒಬ್ಬಿಬ್ಬರು ಮುದುಕರು ಅವಳ ಬಳಿ ಒಂದೆರಡು ಕಾಸುಗಳನ್ನು ತಾವಾಗಿಯೇ ಎಸೆದು ಹೋದರು. ಅವಳಿಗೆ ನಿದ್ರೆ ಬಂದುದನ್ನು ಕಂಡ ಒಬ್ಬಿಬ್ಬರು ಬಾಲಕರು ಅದನ್ನು ಮೆಲ್ಲಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ತಮ್ಮ ಆ ದಿನದ ಬೀಡಿಯ ಖರ್ಚಿಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡರು. ಅವಳಿಗಿಂತ ತಾವೇ ಆ ದಾನಕ್ಕೆ ತಕ್ಕವರೆಂದು ಅವರಿಗೆ ತೋರಿರಬೇಕು.

ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಎಚ್ಚರವಾಗಲು, ಅವಳಿಗೆ ತಿರುಗಿ ಹಸಿವಿನ ನೆನಪಾ ಯಿತು. ಆದರೆ ನಗರದಲ್ಲಿ ಯಾರನ್ನೂ ಬೇಡುವ ಸಾಹಸವಾಗಲಿಲ್ಲ. ನೂರು ವರುಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಅವಳು ತನ್ನ ಕೈಯಿಂದಲೇ ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆದಿದ್ದ

ಭಿಕ್ಷುಕರಿಗೆ ನೀಡಿದ್ದಳು. ಅದೇ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಅವಳಿಂದು ಬೇಡಬೇಕೆ? ಈ ಕಲ್ಪನೆಯು ಅವಳಿಗೆ ಅಸಹನೀಯವಾಯಿತು. ಅವಳು ಅಲ್ಲಿಂದೆದ್ದು ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರ ಸಾಗಿ, ಒಂದು ಗದ್ದೆಯನ್ನಿಳಿದು ಅಲ್ಲಿನ ಕಲಕು ನೀರನ್ನು ಕುಡಿದಳು. ತಿರುಗಿ ಗುಡಿಗೆ ಬಂದು, ಯಾರೋ ಜಗುಲಿಯ ಮೇಲೆ ಎಸೆದು ಹೋದ ಬಾಳೆಯ ಹಣ್ಣಿನ ಸಿಪ್ಪೆಯನ್ನು ಮೆಲ್ಲ ತೊಡಗಿದಳು. ತಾನೀಗ ಹಸಿವೆಯಿಂದ ಮೃಗವೋ ಮನುಷ್ಯಳೋ ಎಂದು ಅವಳಿಗೆ ತಿಳಿಯದು. ಆದರೂ ಈ ಉಪಹಾರದಿಂದಲೇ ಅವಳ ಮನವು ತೃಪ್ತವಾಯಿತು. ಸರಿ, ಸಂಜೆಯ ಐದು ತಾಸಾಗಲು ನೂರಾರು ಮಂದಿ ಗುಡಿಯ ಸಂದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಬಂದು ಹೋಗತೊಡಗಿದರು. ಅವಳ ಸಮ ವಯಸ್ಸಿನ ಬಾಲೆಯರು, ಯೌವನದ ಉಲ್ಲಾಸದಿಂದ ಮೆರೆಯುತ್ತ, ಅವಳ ಮುಂದೆಯೇ ಹಾದು ಹೋದರು. ಒಬ್ಬಳಂತು ಅವಳನ್ನು ಕಂಡು--'ಅಕ್ಕ, ಹುಚ್ಚಿಯನ್ನು ಕಾಣು' ಎಂದಳು. ಮಾಲತಿಗೆ—ಎಂಥ ಸೊಗಸಿನ ನಾಮಕರಣ! ಗುಡಿಯ ಬಳಿ ಅಲೆಯುವ ನಾರಿಯರ ಮನವು ಅವಳ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗಲೇ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅತ್ತಿತ್ತ ತಿರುಗುವ ಕೆಲವು ಉಂಡಾಡಿ ತರುಣರು ಅವಳನ್ನು ನೋಡತೊಡಗಿದರು. ದೇವಾಲಯದ ಹೊರಸುತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅವರ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಯು ತೊಡಗಿತು. ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರೇ ಬರುವರು; ಅವಳ ಮುಂದೆ ನಿಲ್ಲುವರು; ಓರೆಗಣ್ಣಿನಿಂದ ನೋಡುವರು. ಸಿಳ್ಳನ್ನು ಹೊಡೆಯುವರು–ತಿರುಗಿ ಮುಂದೆ ಸರಿಯುವರು. ಇದನ್ನು ಕಾಣುವುದು ಮಾಲತಿಗೆ ಅಸಹನೀಯವಾಯಿತು. ಒಮ್ಮೆ ತಡೆಯಲಾರದ ಕೋಪದಿಂದ-"ನಿಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕತಂಗಿಯರಿಲ್ಲವೇ" ಎಂದಂದಳು. ಒಬ್ಬ ಲಜ್ಜೆಗೇಡಿಯು "ನಿನ್ನಷ್ಟು ಚೆಲುವಿನವರಿಲ್ಲ" ಎಂದು ಉತ್ತರವಿತ್ತನು. ಇನ್ನು ಮಾತನಾಡುವುದು ವ್ಯರ್ಥವೆಂದವಳಿಗೆ ಅನಿಸಿತು. ಇನ್ನರ್ಧ ತಾಸಿನಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಚಿಕ್ಕ ಹುಡುಗನು ಬಂದು ಒಂದು ಪತ್ರವನ್ನೂ ಎರಡು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನೂ ಅವಳ ಕೈಮೇಲಿಟ್ಟನು. ಮಾಲತಿಗೆ ಇದರರ್ಥವು ಹೊಳೆಯಿತು. ಅವಳದನ್ನು ಎಸೆದುಬಿಟ್ಟಳು.

ಸಂಜೆಯಾಯಿತು. ತಿರುಗಿ ಕತ್ತಲೆಯಾಗುವುದು. ತಾನಿಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಿಂತೆಯಿಂದ ಮಲಗಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ; ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಕಳೆಯುವುದು ತೀರ ಕಷ್ಟ-ಎಂದವಳಿಗನಿಸಿತು. ಕತ್ತಲು ಕವಿಯಲು ಅವಳು ಅಲ್ಲಿಂದೆದ್ದು ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರ ನಡೆದು-ಒಂದು ಮರದ ಕೆಳಗೆ ಮುದುರಿಕೊಂಡು ಮಲಗಿದಳು. ನಿಶ್ಚಿಂತೆ

ಯಿಂದ ಬೆಳಗಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ನಾಲ್ಕಾರು ದಿನಗಳು ಕಳೆದುವು. ಹಗಲಲ್ಲಿ-ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ; ರಾತ್ರಿ-ನಾಗರಿಕರ ಅಂಜಿಕೆಗೆ ಎಲ್ಲಾದರೂ ಮರಗಳ ಸಂದಿನಲ್ಲಿ; ಆದರೆ ಹಸಿವನ್ನೆಷ್ಟು ದಿನಗಳ ವರೆಗೆ ಸಹಿಸಬಲ್ಲಳು! ಏನಿಲ್ಲದೆ ಬದುಕುವುದು ಹೇಗೆ?

ಮಾಲತಿಗೀಗ ಹಸಿವೆಯ ಬೇಸೆಯಿಂದ ತನ್ನಿಂದಿಲ್ಲದ ಕೆಲಸಗಳಾಗಬಹುದೆಂಬ ಭೀತಿಯಾಗತೊಡಗಿತು. ಅವಳೀಗ ಹಣ ಗಳಿಸುವುದಾಗಿದ್ದರೆ, ತನ್ನ ಮುಂದೆ ನಿತ್ಯವೂ ಬಂದುಬೀಳುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಬಹುದಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕೆ ಹಾಳು ಅಭಿಮಾನವು ಅವಳನ್ನು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈ ನಿರಶನ ವ್ರತವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿದರೆ ಅಲ್ಲೇ ಸಾಯುವುದು ಖಂಡಿತ.

ತಿರುಗಿ ರಾತ್ರೆಯಾಗಲು ಅವಳು ಅಲ್ಲಿಂದೆದ್ದು, ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರ ಹೋಗಿ, ಒಂದು ಆಲದ ಮರದ ಬುಡದಲ್ಲಿ ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಕಳೆಯಲು ಮಲಗಿದಳು. ಹಸಿವೆಯು ತನ್ನ ಪರಿಷ್ಕಾವಧಿಗೆ ಮುಟ್ಟಿತ್ತು. ಎದ್ದು ನಿಂತು, ತೂಗಾಡುವ ಆಲದ ಮರದ ಬೇರಿನ ಚಿಗುರುಗಳನ್ನು ತಿಂದಳು. ಚಿಗುರು ಮುಗಿಯಲು, ಒಣ ಬೇರುಗಳನ್ನು ತಿಂದಳು. ಇದರಿಂದೆಲ್ಲ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬುವುದೇ? ಅಷ್ಟಕ್ಕೆ ಚಂದ್ರೋದಯವಾಯಿತು. ಸಪ್ತಮಿಯ ಚಂದ್ರನು ಮೋಡಗಳ ಮರೆಯಿಂದ ಅವಳನ್ನಿಣಿಕಿ ನೋಡತೊಡಗಿದನು. ಬೆಳಕನ್ನು ಕಾಣಲು ಅವಳಿಗೆ ಇಷ್ಟವಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಅದು ಅವಳ ದುರ್ದೆಸೆಯನ್ನು ಬಯಲಿಗೆಳೆಯುವ ನೆಪದಿಂದಲೇ ಬಂದಿದೆಯೆಂದು ಅವಳಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿತು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಮರದ ಅಡ್ಡ ನಿಂತಳು; ನಿಲ್ಲಲು ತ್ರಾಣ ಸಾಲದೆ ಕುಳಿತಳು. ಅವಳ ಕಣ್ಮುಂದೆ ಯಾರೋ ಒಂದು ನಿಂತಂತೆ ಕಾಣಿಸಿತು. 'ಇದೇನು ಭೂತವೇ!' ಎಂದೆಣಿಸಿ ಚಕಿತಳಾದಳು. ಮರುಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಅವಳ ಮುಂದೆ ಬಂದವನು ಕುಳಿತನು. ಭೀತಿಯಿಂದೋಡಲು ಸಹ ಅವಳಿಗೆ ಕಾಲು ಬರಲಿಲ್ಲ. ಅಂಜಿಕೆಯಿಂದ, ಮುಷ್ಟಿಗಾತ್ರಕ್ಕೆ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತೆರೆದು, ಆ ಅಸ್ಪಷ್ಟ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮೋರೆಯನ್ನು ನೋಡತೊಡಗಿದಳು. ಅವನು ಅವಳ ಮುಂದೆ ಒಂದಿಷ್ಟು ಬಾಳೆಯ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಇರಿಸಿದನು. 'ಯಾರಿಗೆ, ಏನು?' ಎಂದು ವಿಚಾರಮಾಡದೆಯೆ ಮಾಲತಿ ಅವನ್ನು ತಿಂದಳು. ಇರಿಸಿದ್ದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಒಮ್ಮೆಗೇ ತಿಂದು ಮುಗಿಸಿದಳು. ನಾಳಿನ ಯೋಚನೆಯಿಲ್ಲದೆಯೆ ತಿಂದಳು. ಇದರಿಂದ ಉತ್ಸಾಹಿತನಾದ ಆತ, ಅವಳ ಹೆಗಲ ಮೇಲೊಂದು ಕೈಯನ್ನಿರಿಸಿದನು. ಮಾಲತಿಯು ಚಕಿತ

ಳಾದಳು. ತಿಂದ ಮೇಲೆ ಅವಳಿಗೆ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಬಂದ ಕಾರಣವು ಹೊಳೆಯಿತು. ನಾಲ್ಕು ದಿನಗಳಿಂದವನು ಇವಳನ್ನು ಬೇಡಿ ಬೇಡಿ ನಿರಾಶನಾಗಿ, ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲ ಹುಡುಕಿ ಹುಡುಕಿ ಸಾಕಾಗಿ, ಈಗ ಇಲ್ಲಿಗೂ ಬಂದಿರುವನು. ಆದರೂ ಮಾತನಾಡಲಿಲ್ಲ.

ಮಾಲತಿಯು ವಿಚಿತ್ರ ಯೋಚನೆಗೆ ಗುರಿಯಾದಳು. 'ತಾನವನ ಅನ್ನವನ್ನು ತಿಂದಿರುವೆ. ಅವನ ಆಸೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸಬೇಡವೇ' ಎಂದು; ಆಸೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸುವುದೆಂದೇನೆಂದು ಅವಳಿಗೆ ತಿಳಿದಿದೆ. ತನ್ನ ಗೌರವಕ್ಕೆ ಅದು ಹೇಗೆ ಒಪ್ಪುವುದೆಂದೂ ಹೊಳೆಯಿತು. ಆಗ ತಾಯಿ, ತಂದೆ, ಅಣ್ಣ, ಪ್ರಫುಲ್ಲ–ಎಲ್ಲರ ನೆನಪೂ ಆಯಿತು. ಆದರೆ ಮಾಡುವುದೇನು? ಮಾಂಸವು ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಬದುಕಲಾರದು. ಅದಕ್ಕೆ ಉಣ್ಣುವುದಕ್ಕೆ ಅನ್ನಬೇಕು. ಅದು ಉಪವಾಸವಿರಲಾರದು. ಆ ಅನ್ನಕ್ಕಾಗಿ ಅವಳು ಆ ದಿನ ಸೂಳೆಯಾದಳು.

---

೬. ಪ್ರಫುಲ್ಲನ ದರ್ಶನ.

ಮಾಲತಿಯೀಗ ನಿತ್ಯ ಸುಮಂಗಲೆಯಂತೆ; ಇನ್ನವಳನ್ನು ವೈಧವ್ಯವು ಕಾಡುವಂತೆಯೇ ಇಲ್ಲ. ಅವಳೇನು ಮಾಡಲು ಹೊರಟಳೋ, ಪ್ರಸಂಗವು ಅವಳಿಂದೇನು ಮಾಡಿಸಿತೋ, ಅದು ಅವಳಿಗೇ ತಿಳಿಯದಾಗಿದೆ. ಆ ದಿನ ರಾತ್ರಿ ಅವಳು ಗುರುತು ಪರಿಚಿತಿಯಿಲ್ಲದ ಒಂದು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಆಲಿಂಗನಕ್ಕೆ ಕೇವಲ ಹತ್ತೆಂಟು ಹಣ್ಣುಗಳಿಗಾಗಿ ಬಲಿಬಿದ್ದಳು. ಅಂದೇ ಅವಳ ಜೀವನದ ನದಿಯು ಒಂದು ವಕ್ರ ಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿತು. ಅಂದೇ ಅವಳು ಲೋಕ ಲಜ್ಜೆಯನ್ನು ಕಾಲಿನಿಂದ ಒಗೆದಳು. ಲಜ್ಜೆಯೆಂಬುದು ಮಾನವನ ಕಲ್ಪನೆಯ ಕೊಳೆಯೆಂದು ತಿಳಿದಳು. ಅದರಲ್ಲಿ ಲಜ್ಜೆಯೇನು? ವ್ಯಭಿಚಾರವು ಲಜ್ಜಾಸ್ಪದ ವೃತ್ತಿಯೇ? ಪರರ ಭೋಗಕ್ಕಾಗಿ ತನ್ನಿಂದಾದ ಸುಖವನ್ನು ಪರರಿಗೆ ನೀಡುವ ಕೆಲಸವದು. ಅದನ್ನು ತನ್ನಂಥ ದರಿದ್ರಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಾಣಿಯು, ಸಮಾಜ ಪರಿತ್ಯಕ್ತ ಜೀವಿಯು, ಮಾಡಲೇಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಉಪವಾಸ ಸಾಯಬೇಕು. ಉಪವಾಸ ಸಾಯುವುದೆಂದರೆ ದೀರ್ಘವಾದ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ!

ಅವಳೀಗ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಮನೆಯಲ್ಲಿ, ಬೋಳಾರದ ಮಾರಿಗುಡಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪದೂರದ ಒಂದು ಓಣಿಯಲ್ಲಿ,ನೆಲಸಿರುವಳು. ತನ್ನದೆಂಬ ಮನೆಯೊಂದು ಅವಳಿಗಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ತಂದೆತಾಯಿಗಳ ಆತಂಕವಿಲ್ಲ. ಶಾಸ್ತ್ರಬೋಧಕರ ಕಾಟವಿಲ್ಲ. ಅಮಂಗಲವೆಂಬುವವರ ಮಾತಿಲ್ಲ; ಅಲ್ಲೀಗ ನೆರೆಮನೆಯ ಶಾಂಭವಿಯಿಂದ ನರ್ತನವನ್ನು ಕಲಿಯುತ್ತಿರುವಳು. ಅದು ಅವಳಿಗೆ ಬಂದಿತಾದರೆ ಅಮಂಗಲಕರ ವಿಧವೆಯೆನಿಸುವುದರ ಬದಲು, ಮದುವೆ ಮುಂಜಿಗಳಲ್ಲಿ ಸುಮಂಗಲೆ, ನಿತ್ಯಸುಮಂಗಲೆಯಾಗಿ ನಲಿಯಬಹುದು. ಅವಳೀಗ ತಾನು ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲಿ ಕಲಿತ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಹಾಡುವಳು. ನಿತ್ಯ ಸಂಜೆ ಹಾಡುವಳು. ಶರೀರವನ್ನು ಹೊಸಬಟ್ಟೆಗಳಿಂದ ಶೃಂಗರಿಸುವಳು. ತಾಯಿಯು ಆಕ್ಷೇಪಿಸಿದ ಕುಂಕುಮದ ತಿಲಕವನ್ನಿಡುವಳು. ಸಂಜೆ ಅವಳು ಮನೆ ಜಗುಲಿಯ ಮುಂದೆ ಕುಳಿತಳೆಂದರೆ, ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಪುರುಷರ ಕಣ್ಣುಗಳು ಅವಳ ಕಡೆಗೆ. ದೇವರನ್ನು ಭಕ್ತರು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವಂತೆ, ಅವಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಣಯ ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಬೇಡುವವರೆಷ್ಟು ಮಂದಿ ಬೇಕು? ಆದರೆ ಅವಳಿಗೆ ಆ ಆಸೆಯಿಲ್ಲ; ಅವಳಿಗೆ ಬೇಕಾದುದನ್ನು ತಂದುಕೊಡುವ ಸ್ವಾಮಿಯಿದ್ದಾನೆ; ಅವಳಿಂದು ತೀರ ಸುಖಿಯು. ಆ ದಿನ ಹಣ್ಣುಹಂಪಲುಗಳನ್ನು ಅವಳ ಮುಂದಕ್ಕಿರಿಸಿದ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ದೆಸೆಯಿಂದ ತೀರ ಸುಖಿಯು.

ಇದು ಮಾಲತಿಯ ಹೊರಗಿನ ಚಿತ್ರ. ಅವಳು ಒಳಗೇನಾಗಿರುವಳೆಂದು ಅವಳಿಗೆ ತಿಳಿದಿದೆ. ಅವಳು ಪ್ರಫುಲ್ಲನಿಗಾಗಿ ಅಳುವುದನ್ನು ಇನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ನೂತನ ಸ್ವಾಮಿ, ರಾಮರಾಯನನ್ನು ಅವಳು ಮುದ್ದಿಡುವಳು; ಅವನ ಸಂತೋಷಕ್ಕಾಗಿ ಹಾಡುವಳು; ನಲಿಯುವಳು. ಆದರೆ ಅಂತರಂಗವು ಅವಳದ್ದೇ. ಅದು ಪ್ರಫುಲ್ಲನಿಗಾಗಿ ಕಾದಿರಿಸಿದಂತಿದೆ. ಅವನ ವಿನಾ ಇನ್ನಾರಿಗೂ ಅದು ದೊರೆಯದು. ಈ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಕಾಮಲಾಲಸೆಯು ಇದ್ದಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಾಮವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿ ಅವಳು ರಾಮರಾಯನ ಪಾಲುಗಾರ್ತಿಯು ನಿಜ; ಆದರೆ ಆ ವ್ಯವಹಾರಗಳು ಕೇವಲ ಅವಳ ಶಾರೀರಿಕ ನಡೆಗಳು. ತನ್ನ ಶರೀರವನ್ನು, ಅನ್ನಕೊಟ್ಟು ಉಳಿಸಿದ ಉಪಕಾರಿಗಾಗಿ, ಅವಳು ದಾನ ಮಾಡಿದ್ದಾಳೆ. ಮನಸ್ಸು ಅವಳದೇ. ಅವಳ ನೆರೆಕರೆಯಲ್ಲಿ ಇದೇ ರೀತಿ ಶರೀರ ದಾನಮಾಡಿದವರನ್ನು ಅವಳು ಕಾಣುತ್ತಿರುವಳು. ಅವರಿಗಾಗಿ ಅಳುತ್ತಿರುವಳು. ಕಾರಣ-ಜನರೆಣಿಸುವಂತೆ ಅದು ಅವರ ಪಾಲಿಗೆ ಸುಲಭ

ಕೆಲಸವಾಗಿದ್ದಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವಳೀಗ ಯಾತನಾಕಾರಿಗಳಾದ
ಗಳಿಗೂ ಬಲಿಯಾಗಿರುವಳು. ಅದರ ವೇದನೆಗಳನ್ನು ಉಂಡುಂಡ
ರುವಳು. ಅವಳೆಷ್ಟು ಅನಾಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಭೋಗಭಾಗಿಯಾದರೂ
ಪೀಡೆಗಳು ಬಿಡುವಂತಿಲ್ಲ. ಕೆಲವೇ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅವಳ ಮುಖ
ಬದಲಿಸಿತು. ಅರಳಿದ ಹೂವನ್ನು ಹುಳುಗಳು ಕಡಿದಂತೆ ಅ
ಪೂರ್ವದ ಕನ್ಯೆಯ ತೇಜಸ್ಸಿಲ್ಲ; ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿನ ಕಾ
ಮೈಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿನ ಓಜಸ್ಸಿಲ್ಲ. ಅವಳ ಮನಕ್ಕೊಪ್ಪುವ ವ
ರುವ ಬದಲು, ಅವಳ ಸ್ವಾಮಿಯ ಮನಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ವ್ಯ
ಅದನ್ನಾದರೂ ಅವಳು ಇಷ್ಟು ವ್ಯಥೆಯಿಲ್ಲದೆ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರು
ನ್ನಾಳಿಸಿದ ಸ್ವಾಮಿಗಾಗಿ ಅವಳು ಕಷ್ಟಪಡಲು ಸಿದ್ಧಳಿರಬೇಡವೆ?

ಆದರೆ ಒಂದು ದಿನ ಅವಳ ಸ್ವಾಮಿಯೂ ಅವಳಿಂದ ದೂರ
ಅವನು ಕಳ್ಳತನದ ಅಪಾದನೆಗೆ ಗುರಿಯಾಗಿ ಸೆರೆಮನೆಗೆ ಹೋ
ಯಿತು. ಇದು ಅವಳ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ಘಾತ! ಕೆಲವಾರು
ಸಹ ರಾಮರಾಯರೊಡನೆ ಬಾಳ್ವೆ ನಡೆಯಿಸಲಿಲ್ಲ. ನೂರಾರು ವ
ನಡೆಯಿಸಿದವರಿಗೆ ಬರುವ ಸಂಪತ್ತೆಲ್ಲಾ ಬಂದಿತು. ಶರೀರದ ಬೆ
ನರಳಿದಷ್ಟು ಮುಗಿಯುವಂತಿಲ್ಲವಾಯಿತು. ಪಾಪದ ಹುಡುಗಿ;
ಕಣ್ಣೀರು ತಪ್ಪದು. ತಿರುಗಿ ಊಟಕ್ಕಾಗಿ ಅವಳು ಪರಾಶ್ರಯವನ್ನು
ಬೇಕಾಯಿತು. ತಾನು "ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೋಗಾಲಯ"ವಾಗಬೇಕೆಂ
ಅವಳ ಎದೆಯನ್ನೊಡೆಯುವಷ್ಟು ವೇದನೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿತು
ಆದರೇನು?.......... ತಿರುಗಿ ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ದಿನ ಉಪವಾಸ
ತಿರುಗಿ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಸಲುವಾಗಿ ಪರರ ಸಹಾಯವನ್ನು ಇದಿರು ಕಾ
ಗಿದಳು. ಈಗ ಅವಳಾಗಿ ಬೇಡುವವಳಾದಳು. ನಿತ್ಯ, ಮನೆಯ ಹೊ
ಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವುದು—ಎವೆಯಿಕ್ಕದೆ ಹಾದಿಹೋಕರನ್ನು
ವುದು; ಅವಳ ಕಡೆಗೆ ನೋಡಿದವರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕಣ್ಣುಸನ್ನೆಮಾಡ
ನಾಲ್ಕೇ ನಾಲ್ಕು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅವಳ ಕಣ್ಣಾಲಿಗಳು ಈ ಉದ್ಯೋ
ಬಾತುವು. ಒಂದೊಂದು ಬೊಗಸೆಯಷ್ಟು ಗಾತ್ರವಾದುವು. ಆದ
ಕಣ್ಣುಗಳಿಲ್ಲದೆ ಅವಳ ಉದ್ಯೋಗ ಸಾಗಲಾರದು.

ನಿತ್ಯ ಯಾರಾದರೂ ಪ್ರಣಯಿಗಳು ಅವಳಿರುವಲ್ಲಿಗೆ ಬ

ಶಾಸ್ತ್ರಕಾರರು, ಶ್ರೀಮಂತರು; ಬಡವರು; ಎಲ್ಲರೂ. ಜಾತಿ, ನೀತಿಗಳು ಈ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸವು. ಅವಳೀಗ ಪಾಪಪುಣ್ಯಗಳ ಕಡೆಗೆ ಕಣ್ಣಿಡಲಾರದೆ ತನ್ನ ವ್ಯವಸಾಯವನ್ನು ನಡೆಯಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ತನ್ನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದವರನ್ನು ಅವಳು ಇಷ್ಟಿಷ್ಟೂ ನೋಯಿಸಬಾರದು. ಎಷ್ಟೋ ಬಾರಿ, ಪರಸ್ಪರ ವೈರಿಗಳು ಅವಳಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವುದರಿಂದ ಒಬ್ಬರನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ಕೋಪ. "ಇಂದೆನಗೆ ಆರೋಗ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು"–ನೆಪಹೇಳಿ ಅಂಥವರನ್ನು ಕಳುಹಿಸಬೇಕು. ಜಗತ್ತು ಮಾಲತಿಯು ಲಜ್ಜೆಗೇಡಿಯೆನ್ನಬಹುದಾದರೂ ಸುಖಿಯಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದಿದೆ. ಇನ್ನಾದರೂ ಪ್ರಫುಲ್ಲನ ನಿಷ್ಠಾವಂತ ಪತ್ನಿಯವಳು. ಅವಳ ಮೈಯು ಪಾವಿತ್ರ್ಯವು ಧ್ವಂಸವಾಗಿದೆ. ಮನದಪಾವಿತ್ರ್ಯವಷ್ಟೆ ಉಳಿದಿದೆ.

ಅವಳಿಗೆ ಹದಿನೇಳು ವಯಸ್ಸು ಪೂರ್ತಿಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ದಿನ ಹೋಗುತ್ತ ಅವಳಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವ ಜನರ ಸಂಖ್ಯೆ ಒಮ್ಮೆಗೇ ತಗ್ಗತೊಡಗಿತು. ಒಮ್ಮೆ ಬಂದವರು ತಿರುಗಿ ಬರಲು ಅಂಜತೊಡಗಿದರು. ತಂತಮ್ಮವರೊಳಗೆ-'ಅದೊಂದು ವಿಷಕೂಪ'ವೆಂದು ಸಾರತೊಡಗಿದರು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಉತ್ಸಾಹಿಗಳು ಹಿಂಜರಿದರು. ತೀರ ಉದ್ಧಟರು ಮಾತ್ರ ಅವಳಲ್ಲಿಗೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮಂತರ ಕಾಸೆಲ್ಲಿ? ಅವರನ್ನುಪಚರಿಸಿದುದರಿಂದ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬ ಊಟವೂ ಸಹ ದೊರೆಯದು.

ಇಂದು ಬೋಳಾರದ ಮಾರಿಗುಡಿಯ ಜಾತ್ರೆಯ ದಿನ. ಕುರಿಕೋಣಗಳನ್ನು ಕಡಿಯುವ ಭಾರಿ ಹಬ್ಬ. ಅದನ್ನು ನೋಡಲು ಅಷ್ಟೇ ಆತುರರಾದ ನೂರಾರು ಜನರು ಓಡೋಡಿ ಹೋಗುತ್ತಿರುವರು. ಸಾಲುಸಾಲಾಗಿ ಶಾಲೆಯ ಹುಡುಗರು ಕೇವಲ ತಮಾಷೆ ನೋಡಲು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಾಲತಿಯು ತೀರ ಬೆಡಗಿನ ಉಡುಗೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ನಿತ್ಯದಂತೆ ಹೊರಜಗುಲಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಗಾಳವನ್ನಿಕ್ಕುತ್ತಿದ್ದಳು. ಒಮ್ಮೆಗೇ ಅವಳ ದೃಷ್ಟಿಯು ಓರ್ವ ತರುಣನ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಿತು. ಮುಖವು ವಿವರ್ಣವಾಯಿತು. ಕೂಡಲೆ ಅವಳು ಮನೆಯೊಳಕ್ಕೋಡಿಹೋದಳು. ಅಂದು ಅವಳ ಉಪವಾಸವ್ರತದ ಆರನೆಯ ದಿನ. ಈಗೀಗ ಅವಳಿಗೆ ಉಪವಾಸವೆಂದರೆ ನಿತ್ಯ ವ್ಯವಹಾರ ಅದರಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವೇನಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಹಬ್ಬದ ನೆಪದಿಂದ, ಒಂದು ತುತ್ತು ಅನ್ನವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದ ಅವಳು, ಅದನ್ನು ಮರೆತು ಒಳಕೆ ಹೋದಳು.

ಇದು ಆ ತರುಣನ ಕಣ್ಣಿಗೂ ಗೋಚರಿಸಿತು. ಅವನು ಹಾಗೆಯೇ ಜಾತ್ರೆಗೆ ಮುಂದುವರಿದನು. ಮರಳಿ ಬರುವಾಗ ಸಂಜೆಯಾಗಿ ಕತ್ತಲೆಯಾಯಿತು. ಗೆಳೆಯರೊಂದಿಗೆ ಮರಳುವಾಗ ಅಲ್ಲೇ ನಿಂತನು. ಜನಸಂದಣಿಯಲ್ಲಿ, ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಮಗ್ನರಾದ ಗೆಳೆಯರು ಮುಂದುವರಿದು ಬಿಟ್ಟರು. ತರುಣನು—ಚಿಂತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಯೋಚಿಸತೊಡಗಿದನು. ದಾರಿಹೋಕರು ಅವನನ್ನು ನೂರಾರು ಬಾರಿ ತಳ್ಳಿಕೊಂಡು ಮುಂದೆ ಸರಿದರು. ಅವನಿಗದರ ಪರವೆಯಿಲ್ಲ. ಅವನೀಗ ಮಾಲತಿ ದೇವಿಯ ದರುಶನಕ್ಕೆ ಮುಂದುವರಿಯಬೇಕೆಂದಿರುವನು. ಅವನ ಮನದಲ್ಲಿ ಸಂತಸ, ಸಂತಾಪ, ಭೀತಿಗಳು ಉಕ್ಕೇರುತ್ತಿವೆ. ಕೊನೆಗೆ ಹಿಂದು ಮುಂದು ನೋಡದೆಯೆ ಅವಳ ಮನೆಯೊಳಗೆ ನುಗ್ಗಿದನು.

ಮಾಲತಿಯು ಒಂದು ಮುರುಕು ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ನಸುಗತ್ತಲಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಳು. ಎಣ್ಣೆಯಿಲ್ಲದ ದೀಪವೊಂದು ಸಲ್ಪದೂರದಲ್ಲಿ ತೂಕಡಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ತರುಣನು ಏನೂ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲದವನಂತೆ ಮುಂದುವರಿದು ಮಾಲತಿಯ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಕುಳಿತನು. ಮಾಲತಿಯು ಎದ್ದೋಡಲೆತ್ನಿಸಿದಳು. ತರುಣನು ಅವಳ ಕೈಯನ್ನು ಬಲವಾಗಿ ಹಿಡಿದನು. ಅವನ ಎದೆಯು ಆವೇಗದಿಂದ ಬಡಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಕಂಠವು ಗದ್ಗದಿತವಾಯಿತು. ಮಾಲತಿಯು ಮಾತಾಡಲೂ ಆರೆ. ತರುಣನು ತಡೆಯಲಾರದ ದುಃಖದಿಂದ 'ಮಾಲತಿ' ಎಂದು ಅವಳನ್ನು ತಬ್ಬಿಕೊಂಡನು. ಮಾಲತಿಯು ಮಾತನಾಡಲಾರಳು. ತರುಣನು ಮಿತಿಮೀರಿದ ದುಃಖದಿಂದ ಅವಳ ಕಾಲಿಗೆರಗಿದನು. ಮಾಲತಿಯು ಅವನನ್ನೆತ್ತಿ ಹಿಡಿದಳು.

ಪಾಪದ ಪ್ರಫುಲ್ಲ! ಮಾಲತಿಯನ್ನು ಅವನು ತಿರುಗಿ ಹೀಗೆ ಕಾಣಬೇಕೇ? ಅವಳು ಓಡಿಹೋದ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಮೂರ್ಖತೆಗಾಗಿ ಅವನು ತುಂಬ ಅತ್ತಿದ್ದ. ಆ ಕೈತಪ್ಪಿದ ಹಕ್ಕಿಗಾಗಿ ಅವಳ ಅಣ್ಣನೊಡನೆ ಊರೆಲ್ಲ ತೊಳಲಿದನು. ಆದರೆ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಮಾಲತಿಯು ಕಾಣಸಿಗಲಿಲ್ಲ. ಅವಳು ಸಿಕ್ಕಿದರೆ—ಸಮಾಜವಲ್ಲ, ಪ್ರಪಂಚವೇ ತನ್ನೆದುರು ಬಂದರೂ ಲಕ್ಷಿಸದೆ ಅವಳನ್ನು ವಿವಾಹಿತನಾಗುವೆನೆಂದು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದ್ದನು. ಹೀಗೆ ದಿನಗಳು ಸರಿದುವು. ತಿಂಗಳುಗಳೂ ಸರಿದುವು. ಅವನೀಗ ತನ್ನ ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಬಂದಿರುವನು. ವ್ಯಾಸಂಗಮಾಡುತ್ತಿರುವನು. ಮನಸ್ಸು ಮಾತ್ರ ಸದಾ ಮಾಲತಿಯ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿತ್ತು. 'ತಾನೆಂಥ ಹೇಡಿ' ಎಂದು ಅವನಿಗೆ ಕ್ಷಣಕ್ಷಣಕ್ಕೂ ಅನಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

ಈಗವಳನ್ನು ಕಂಡ ಬಳಿಕ, ತಿರುಗಿ ಅವಳ ಮನೆಗೆ ಬರುವ ತನಕ, ಅವನೇನಾಗಿದ್ದನೋ ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಯದು. 'ಅವಳು ಅಲ್ಲೇನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವಳು, ಅವಳ ಜೀವನವು ಹೇಗೆ ಸಾಗುತ್ತಿದೆ, ಅವಳ ಅವಸ್ಥೆಯೇನು' -ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಯೋಚಿಸಿ ಯೋಚಿಸಿ ಬೇಸತ್ತನು. ಎಂದೆ ಅವಳಿರುವಲ್ಲಿಗೆ ಓಡಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದನು. ಆದರೆ ಹಿಂದಿನದೇ ಭೀರುತನ! ಬಳಿಯಲ್ಲಿರುವ ಗೆಳೆಯರೇನೆನ್ನುವರೋ ಎಂಬ ಅಂಜಿಕೆ! ಕೊನೆಗೆ ಅದನ್ನು ಮೀರಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಧುಮುಕಲು ಶಕ್ತನಾದನು. ಪುಣ್ಯಕ್ಕೆ, ಗೆಳೆಯರಾರೂ ಅವನ ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಈಗವನು ತನ್ನ ಮಾಲತಿಯ ಪಾದಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ತನ್ನ ಹೇಡಿತನಕ್ಕಾಗಿ ಕ್ಷಮೆಕೇಳುತ್ತಿರುವನು. ಅವನ ಈ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಮಾಲತಿಗೆ ಕನಿಕರವುಂಟಾಗಿ ಅವನನ್ನು ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡಳು.

"ಪ್ರಫುಲ್ಲ, ತಿರುಗಿ ಈ ದುರ್ದೈವಿಯನ್ನು ಕಾಣಲು ಬಂದೆಯೇಕೆ?"

"ಮಾಲತಿ, ಸುಮ್ಮನೆ ನನ್ನನ್ನು ವ್ಯಥೆಗೆ ಗುರಿಮಾಡಬೇಡ. ನಾನು ಅಪರಾಧಿಯು ನಿಜ. ನನ್ನ ಭೀರುಸ್ವಭಾವದಿಂದ ನಿನಗೀ ಸಂಕಟವು ಪ್ರಾಪ್ತಿಸಿತು. ಆದರೆ, ಮಾಲತಿ ಇಂದು-ನಾನು ಸಮಾಜವನ್ನು ಮೀರಲು ಸಿದ್ಧನಿರುವೆ. ನಿನ್ನನ್ನು ಬಹಿರಂಗವಾಗಿ ವಿವಾಹಿತನಾಗಲು ಸಿದ್ಧನಿರುವೆ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಮಾತಾಪಿತೃಗಳ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳದಿರಲು ಸಿದ್ಧನಿರುವೆ."

ಮಾಲತಿಯು ಮೌನ.

"ಮಾಲತಿ, ನನಗೆ ಕ್ಷಮೆಯಿಲ್ಲವೇ? ನನ್ನನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲಾರೆಯಾ?"

ನಿರುತ್ತರ.

"ಮಾಲತಿ, ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುವುದಿಲ್ಲವೇ?"

ಈಗಲೂ ಅವಳು ಸುಮ್ಮನಿರಬಲ್ಲಳೇ? ಅವನ ಪ್ರೀತಿಗಾಗಿ ಕಣ್ಣೀರನ್ನು ಕೆಡೆಯದ ದಿನವಿಲ್ಲ.

"ಪ್ರಫುಲ್ಲ, ನಿನ್ನ ಮೇಲಿನ ನನ್ನ ಪ್ರೇಮವು ನಾನು ಸಾಯುವ ತನಕವೂ ಅಳಿಯದು....."

"ಹಾಗಾದರೆ....ನಾವು ವಿವಾಹವಾಗೋಣವೇ?"

"ಪ್ರಫುಲ್ಲ, ಕ್ಷಮಿಸು. ಅದು ಮೀರಿದ ಮಾತು."

"ಏನು, ನೀನಿನ್ನು ಯಾರನ್ನೂ ವಿವಾಹಿತೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲೆಂದು ವಚನ ತೆತ್ತಿರುವೆಯಾ?"

"ಇಲ್ಲ"

"ಅಂದ ಮೇಲೆ"

"ಗೆಳೆಯ—ನಿನ್ನ ಎದೆಯನ್ನೊಡೆಯುವ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಕೇಳಲು ಸಿದ್ಧನಾಗು. ನಾನಿಂದು ಗರತಿಯಲ್ಲ; ಸೂಳೆ."

ಪ್ರಫುಲ್ಲನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಸಿಡಿಲೇ ಬಡೆಯಿತು.

"ನಾನಿಂದು ನೂರಾರು ವಿಷಜೀವಿಗಳ ಭೋಗಾಲಯ; ಭೀಕರ ವಾದೊಂದು ನರಕ. ನನ್ನಿಂದ ವಿಷವಲ್ಲದೆ ನಿನಗೆ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅಮೃತವು ಸಿಗುವಂತಿಲ್ಲ. ಇನ್ನು ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ವಿವಾಹವಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ."

ನಿಜ; ಸೂಳೆಯನ್ನು ಪ್ರಫುಲ್ಲನು ಮದುವೆಯಾಗುವುದೇ? ವಿಧವಾ ವಿವಾಹಕ್ಕಿಂತ ಒಂದು ಹೆಜ್ಜೆ ಮುಂದೆ.

ಪ್ರಫುಲ್ಲನು ಏನೆಂದು ಉತ್ತರಿಸಬೇಕು? ವಿಧವಾವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಮೊದಲಿಗೇ ಅಂಜಿದವನು ಈಗ ವೇಶ್ಯಾವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಮುಂದುವರಿಯಬಲ್ಲನೇನು?

ಆದರೆ ಪಾಪದ ಹುಡುಗನ ಯೋಚನೆಯ ಗತಿಯು ಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ. 'ಅವಳನ್ನು ತಾನು ಆ ಅವಸ್ಥೆಗೆ ತಂದಿಕ್ಕಿದವನು. ಅವಳನ್ನಾದಿನ ಉಳಿಸಿದುದರಿಂದ ಅವಳಿಂದು ಸೂಳೆಯಾಗಿ ಬದುಕಿರುವಳು. ಅವಳಿಗೆ ಸುಖವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಆಸೆಯಿಂದ ಅವಳನ್ನು ಬದುಕಿಸಿ, ವಿವಾಹವಾಗಲು ಅಂಜಿ, ಗ್ರಾಮಭ್ರಷ್ಟಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಪಾಪ ಯಾರಿಗೆ? ಅಂಥವಳನ್ನು ವರಿಸಲು ಬಾಧ್ಯರಾರು? ನಾನೇ'—ಹೀಗೆಂದು ಅವನ ಸಿದ್ಧಾಂತ.

"ಮಾಲತಿ, ನೀನೆಂಥವಳಿದ್ದರೂ ನಿನ್ನನ್ನು ನಾನು ವರಿಸುವೆ. ನೀನು ಇಂದು ಪಾಪಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣನು ನಾನು. ಆದುದರಿಂದ ಅದರ ಅಪಮಾನಕ್ಕೆ ನಾನೇನೇ ಭಾಗಿಯು. ಜಗವು ಇಂದು ನನ್ನ ತಪ್ಪಿಗಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಅಪಮಾನದ ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಉರಿಸಿದರೂ ನಾನಿಂದು ನಿನ್ನನ್ನು ಬಹಿರಂಗವಾಗಿ ವರಿಸಲು ಸಿದ್ಧ."

ಇದಕ್ಕೇನು ಉತ್ತರವನ್ನು ಮಾಲತಿಯು ಕೊಡಬಲ್ಲಳು? ಈಗ ಪ್ರಫುಲ್ಲನ ಕಾಲನ್ನು ಹಿಡಿಯುವುದು ಅವಳ ಸರದಿ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವಳು ಅವನನ್ನು ಕುರಿತು—"ಗೆಳೆಯ, ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ನನ್ನ ಯೋಚನೆಯನ್ನು ಬಿಡು. ತಿರುಗಿ ಮಾಲತಿಯು ಗರತಿಯಾಗಲಾರಳು. ನನ್ನನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣ ಮರೆಯುವುದರಲ್ಲಿಯೇ ನಿನ್ನ ಸುಖವಿದೆ. ನೀನು ಕೊನೆಗಾದರೂ ನಿನ್ನ ಹೇಳಿ

ತನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿಯೆಂಬ ಆನಂದವು ತಿರುಗಿ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ. ಆದರೆ, ನನ್ನ ಜೀವನವು ಕೆಟ್ಟಹಾಗೆ ನಿನ್ನ ಬಾಳ್ವೆಯನ್ನು, ನಿನ್ನ ಮೇಲಿನ ಮಮತೆಯಿಂದ ಕೆಡಿಸಲಾರೆ" ಎಂದಳು. ತಿರುಗಿ ಮಾತನಾಡುವುದರಿಂದ ಏನೂ ಉಪಯೋಗವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರಫುಲ್ಲನು ತನ್ನ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಎಳೆದು ಕೊಂಡು ಹೊರಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ನಿಂತಾಗ ಮಾಲತಿಯು ಮೈ ಮರೆತು ಅವನ ಕಪೋಲವನ್ನು ಮುದ್ದಿಸಿದಳು. ಕೊನೆಗವನ ಸುಖಕ್ಕಾಗಿ ಅವನನ್ನು ಹೊರಕ್ಕೆ ತಳ್ಳಿ, ಕದವನ್ನಿಕ್ಕಿಕೊಂಡಳು.

ಅದೇ ಮರುದಿನ ಪ್ರಫುಲ್ಲನ ಗೆಳೆಯರು ಅವನನ್ನು ಹಾಸ್ಟೆಲಿನ ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಡರಂತೆ.

೭. ಅಣ್ಣ ತಂಗಿಯರ ಭೇಟಿ.

ಮಹೇಶನಿಗೊಬ್ಬನಿಗಲ್ಲದೆ ಇನ್ನಾರಿಗೂ ಪ್ರಫುಲ್ಲನ ಮರಣದ ಕಾರಣ ತಿಳಿಯದು. ಪ್ರಫುಲ್ಲನು ಸಾಯುವ ಮೊದಲು ತನ್ನ ಗೆಳೆಯನಿಗೆ ಮಾಲ ತಿಯ ವಿಚಾರವನ್ನೂ, ಅವಳಿರುವ ಸ್ಥಳವನ್ನೂ, ಹೇಗಾದರೂ ಅವಳನ್ನು ಉಳಿಸಬೇಕೆಂಬ ಅವನ ಕಾಂಕ್ಷೆಯನ್ನೂ ತಿಳಿಸಿದ್ದನು. ಮಹೇಶನಿಗೆ ಪತ್ರ ವನ್ನು ಓದಿ ಎಷ್ಟು ದುಃಖವಾಗಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ! ಅದೂ, ತಮ್ಮೆಲ್ಲರ ನಿರ್ದಯೆ ಯಿಂದ ಅವಳಿಂದು ತನ್ನ ಮಾನ ವಿಕ್ರಯಕ್ಕೆ ಕುಳಿತಿರಬೇಕಾಯಿತೆಂದು ತಿಳಿಯಲು. ಪತ್ರದ ತುದಿಯಲ್ಲಿ—"ಮಹೇಶ, ನಾನು ನನ್ನ ಅಪರಾಧಕ್ಕಾಗಿ ಸಾಯುತ್ತೇನೆ. ನಿನಗೆ ನಿನ್ನ ತಂಗಿಯನ್ನು ಕಂಡು ದುಃಖವಾಗದೇನು? ನಾನವಳನ್ನು ಕಂಡಾಗ ಅವಳು ಕನಿಷ್ಠ ನಾಲ್ಕಾರು ದಿನಗಳ ತನಕ ಉಪ ವಾಸವನ್ನು ಮಾಡಿದವಳಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ಅವಳ ಮಾತುಗಳ ಮೇಲಿಂದ ಕೇವಲ ದಾರಿದ್ರ್ಯದಲ್ಲವಳು ಇರುವಳೆಂದೂ, ದಾರಿದ್ರ್ಯವೇ ಅವಳನ್ನು ಈ ಹೀನ ಅವಸ್ಥೆಗೆ ಮುಟ್ಟಿಸಿದುದೆಂದೂ ತಿಳಿದುಬಂತು. ಅವಳ ರೀತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ನಿನಗೆ ದುಃಖವಾಗಬಹುದು. ಆದರೆ ಅವಳ ಮೇಲೆ ಸಿಟ್ಟಾಗಬೇಡ. ಅವಳ ಬಡತನದಲ್ಲಿ ಅವಳಿಗೊಂದು ತುತ್ತನ್ನು ಕೊಡುವುದು ನಿನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯ

ವೆಂದು ಮರೆಯಬೇಡ" ಎಂದು ಬರೆದಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿನ ವರೆಗೆ ತಂಗಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಚಿಂತೆಯು ಅವನ ತಲೆಯಲ್ಲಿತ್ತಾದರೂ, ಅವನಿಗೆ ಉಣ್ಣುವುದಕ್ಕೂ ತಿನ್ನುವುದಕ್ಕೂ ಬರಗಾಲವಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಮಾಲತಿಯು ಉಪವಾಸವಿರುವಳೆಂದು ತಿಳಿದೊಡನೆಯೇ ತಾವು ನಿಷ್ಕರುಣಿಗಳೆಂದು ಅವನಿಗೆ ಮತ್ತಷ್ಟು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಯಿತು.

ಮಧುಕರನ ತಲೆಯು ಮಾಲತಿಯ ನಿರ್ಗಮನದಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ತಿರುಗಿದೆ. ಮಾಲತಿಯು ಹೊರಟುಹೋದ ದಿವಸವೇ ಅವನ ಮದುವೆ. ಮದುವಣಿಗನ ಮೋರೆಗೇನೆ ಮಹೇಶ ಮಾತನಾಡಿದ್ದ: 'ಮುಪ್ಪಿನ ಕಾಲದ ನಿಮ್ಮ ಮದುವೆಯು ನಿಮಗೆ ತಪ್ಪೆನಿಸುವುದಿಲ್ಲ; ಅನಾಥ ಬಾಲೆಯ ಪುನರ್ವಿವಾಹ ಮಾತ್ರ ಧರ್ಮವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಅವಳ ಜುಟ್ಟನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿದರೆ ಸಂತೋಷ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ' ಎಂದು. ಅವನಿಗೀಗ ತನ್ನ ಅಪರಾಧವು ತಿಳಿದಿದೆ. ಆದರೆ ತಿಳಿಯುವುದರಲ್ಲಿ ಬೆಳಗಾಗಿಹೋಗಿದೆ. ಮಾಲತಿಯು ಕೈತಪ್ಪಿಹೋಗಿದ್ದಳು. ಮಗನ ಬಾಯಿಯಿಂದ ತನ್ನ ಮೃತ ಪತ್ನಿಯ ಮರಣವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದ ಬಳಿಕಂತು ಅವನ ದುಃಖವು ಇಮ್ಮಡಿಯಾಯಿತು. ಆದರೆ ದಿನಗಳು ಸರಿಯುತ್ತ, ಚಿಂತೆಯು ಸನ್ನಂತೆಯೆ ಮಾಯವಾಯಿತು. ತಿರುಗಿ ಮನೋವಿಚಾರಗಳು ಪೂರ್ವದ ಸಂಕುಚಿತ ಮೋರೆಯನ್ನೇ ತಾಳಿದುವು. ಆದುದರಿಂದ ಮಾಲತಿಯು ವೇಶ್ಯೆಯಾಗಿರುವಳು—ಎಂಬ ವಿಚಾರವನ್ನು ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದರೆ, ಅವನು ಕನಿಕರಪಡುವ ಬದಲು ಕುಪಿತನಾದಾನು ಎಂಬುದು ಮಹೇಶನಿಗೆ ತಿಳಿದಿತ್ತು. ಆದುದರಿಂದ ಸುದ್ದಿ ಹೇಳದೆ, ಏನೋ ಒಂದು ನೆಪದಿಂದ ಮಂಗಳೂರಿಗೆ ಬಂದನು. ಬಂದ ದಿನವೇ, ತನ್ನ ಗೆಳೆಯನು ತಿಳಿಸಿ ಹೋದ ವಿಳಾಸದ ಮೇಲಿಂದ ಮಾಲತಿಯ ಮನೆಯನ್ನು ಹುಡುಕಾಡತೊಡಗಿದನು. ರಾತ್ರಿ ೧೧ ಘಂಟೆಯ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಅತಿ ಕಷ್ಟದಿಂದ ಸರಿಯಾದ ಮನೆಯೂ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಮನೆಯ ಕದವು ಇಕ್ಕಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು. ಮಹೇಶನಿಗೆ ಅದನ್ನು ತಟ್ಟುವ ಧೈರ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಹೊರಗಿಂದ "ಮಾಲತಿ" ಎಂದು ಒಂದೆರಡು ಬಾರಿ ಕರೆದನು. ಮಾಲತಿಯು ನಿರಶನವ್ರತದ ಸುಖವನ್ನುಂಡು ಮಲಗಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಶರೀರಾಯಾಸದಿಂದ ಬೇಗನೆ ಎಚ್ಚರವಾಗುವಂತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಅರೆ ಮಿಣುಕು ದೀಪವೊಂದು ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಉರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಅವಳು ಮೈಮೇಲೆ ಧರಿಸಿದ ನಕಲಿ ಜರತಾರಿಯ ಸೀರೆಯು

ಮೇಲೆ ಆವರ ಬೆಳಕು ಬಿದ್ದು ಮಿರುಗುತ್ತಿತ್ತು. ಮಹೇಶನು ಹೊರಬಾಗಿಲಿಯಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತು ಅರ್ಧ ತಾಸಾಯಿತು. 'ಇದೇ ಮನೆ ಅಹುದೇ ಅಲ್ಲವೇ' ಎಂಬ ಸಂಶಯವೂ ಬಂದಿತು. ಸ್ವಲ್ಪ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕರೆದನು. ಆದರೂ ಮರುತ್ತರವಿಲ್ಲದುದನ್ನು ಕಂಡು ಮರಳುವ ನಿಶ್ಚಯ ಮಾಡಿದನು. ಆದರೆ, ಹೊರಡುವ ಮುಂಚೆ ಬಾಗಿಲನ್ನೊಮ್ಮೆ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ತಟ್ಟುವ ಸಾಹಸಮಾಡಿದನು.

ಬಾಗಿಲ ಬಡಿತದ ಸದ್ದು ಮಾಲತಿಯನ್ನು ಎಚ್ಚರಮಾಡಿತು. ಅವಳು ಕೂಡಲೆ ಎದ್ದು ಕುಳಿತಳು. ಮೈಮೇಲಿನ ಸೆರಗನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಿಕೊಂಡು, ಒಮ್ಮೆಗೇ ಕದದ ಕಡೆಗೆ ಹೋದಳು. ಅಂಥ ಸದ್ದನ್ನು ಕೇಳದೆಯೇ ಆರೆಂಟು ದಿನಗಳ ಮೇಲಾಗಿತ್ತು. ಈಗಾದರೂ ಒಂದು ತುತ್ತು ಅನ್ನ ದೊರೆಯುವುದೆಂಬ ಆಸೆಯಿಂದ, ಓಡೋಡಿ ಕದವನ್ನು ತೆರೆಯ ಹೋದಳು. ಬಾಗಿಲಿನಿಂದ ಅವಳು ಮಲಗಿದ್ದ ಕೊಟಡಿಯ ತನಕ ಚಿಕ್ಕದೊಂದು ಪಡಸಾಲೆಯಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿ ಬೆಳಕಿಲ್ಲದ ಕಾರಣ, ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದೊಡನೆಯೇ ಬಂದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಯಾರೆಂದು ಅವಳಿಗೆ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಅವನಿಗಾದರೂ ಅದು ಮಾಲತಿಯೆಂಬುದು ಹೊಳೆಯಲಿಲ್ಲ. ಮಾಲತಿಯು ತನ್ನ ಆ ದಿನದ ಅನ್ನದಾತನಾರೆಂದು ವಿಚಾರಿಸುವ ಗೋಜಿಗೆ ಹೋಗದೆ, ಅವನನ್ನು ಆದರದಿಂದ ಬರಮಾಡಿದಳು. ಅವನ ಕೈಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಒಳಕೊಟಡಿಗೆ ಒಯ್ಯಲು ಹೊರಟಳು. ಹಾದಿಯಲ್ಲೇ ತನ್ನ ಅತಿಶಯ ಪ್ರೇಮವನ್ನು ತೋರಿಸುವವಳಂತೆ ನವೀನ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಕಪೋಲವನ್ನು ಚುಂಬಿಸಿದಳು. ಮಹೇಶನಿಗೆ ದಿಗ್ಭ್ರಮೆಯುಂಟಾಯಿತು. ತಾನೆಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿರುವೆ ಎಂಬುದು ತಿಳಿಯದಾಯಿತು. ಕುರಿಯಂತೆ ಅವಳನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದನು. ಉಸಿರೆತ್ತುವ ಸಾಹಸ ಅವನಿಗಿಲ್ಲ. ದುರ್ದೈವಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ, ಇವರು ಮರಳುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಎಣ್ಣೆಯಿಲ್ಲದ ಆ ದೀಪದ ಆಯುಸ್ಸು ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿತ್ತು. ಮಾಲತಿಯು ಅವನನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಒಳಗಿಂದ ಒಂದು ಬೆಂಕಿಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ತರಲು ಹೋದಳು. ಅದರಲ್ಲಿ ಕಡ್ಡಿಯೂ ಸಹ ಇದ್ದಿರಲಿಲ್ಲ. "ಅಯ್ಯೋ, ಬೆಳಕಿಲ್ಲದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ಉಪಚರಿಸಲೆಂತು" ಎಂದು ಕುದಿತು. ತಾನು ಮೊದಲೇ ದರಿದ್ರಳೆಂದು ಕಂಡರೆ ಅವರ ಕೈಯು ಮತ್ತಷ್ಟು ಬಿಗಿಯಾಗುವುದೋ ಎಂಬ ಭೀತಿಯಾಯಿತು. ಆದರೆ ಉಪಾಯವಿಲ್ಲ. ಅವಳು ಮರಳಿ ಬಂದು ಅವನನ್ನು ತನ್ನ ಕೊಟಡಿಗೊಯ್ದು ತನ್ನ ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದಳು. "ದಯವಿಟ್ಟು ಕ್ಷಮಿಸಿರಿ.

ನಾನು ಬಡವೆ; ದೀಪ ಉರಿಸಲು ಎಣ್ಣೆ ಸಹ ಇಲ್ಲ. ಪುಣ್ಯಾತ್ಮರಾದ ನಿಮ್ಮ ಮುಖವನ್ನು ಕಾಣಲು ಬೆಳಕು ಇಲ್ಲ"–ಎಂದಳು. ಇದುವರೆಗೆ ವೇಶ್ಯೆಯರ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಈ ಮಾತನ್ನಾಡುವ ಪ್ರಸಂಗವು ಬಂದಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ; ಬಂದರೂ ಅವರು ತೋರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮಾಲತಿಯು ತೋರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲೇ ಬೇಕಾಯಿತು. "ಕ್ಷಮಿಸಿ" ಎಂದಳು. ಯಾರನ್ನು? ಏನನ್ನು?

ಮಹೇಶನಿಗೆ, ಅವಳ ಸ್ವರದ ಮೇಲಿಂದ ಅದು ಮಾಲತಿಯೇ ಇರ ಬೇಕೆಂದು ತೋರಿತು. ಆದರೆ ಹಸಿವೆ, ನವೀನ ಬಾಳ್ವೆ ಇವುಗಳ ದೆಸೆ ಯಿಂದ ಅದು ತೀರ ಕರ್ಕಶವಾಗಿದೆ. ಒಮ್ಮೆಗೆ, ತಾನು ಕಿಸೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿದ್ಯುತ್ ಲಾಂದ್ರವನ್ನು ತಂದಿರುವೆನೆಂದು ನೆನಪಾಯಿತು. "ಬೆಳಕು ನನ್ನ ಲ್ಲಿದೆಯೆಂದು" ಅದರ ಜ್ಯೋತಿಯನ್ನು ಅವಳ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಹಾಯಿಸಿ ದನು. ಪಾಪ, ಸ್ವತಃ ಅಣ್ಣನಿಗೆ ತನ್ನ ಮಾಲತಿಯ ಗುರುತು ಹತ್ತಲಿಲ್ಲ. ಹುದುಗಿಹೋದ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಕಣ್ಣುಗಳು, ಬಾಡಿದ ಕಪೋಲ ಇವೆಲ್ಲ ವುಗಳನ್ನು ಕಂಡು, ಇದೇ ಸರಿಯಾದ ಮನೆ ಅಹುದೇ ಅಲ್ಲವೇ ಎಂಬ ಸಂಶ ಯವು ಬಂದಿತು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮಾಲತಿಯು—ನಿಮ್ಮ ಮುಖವನ್ನು ನಾನು ಕಾಣಬಾರದೇ?" ಎಂದಳು. ಆದರೆ ಮಹೇಶನಿಗೆ ಆ ಧೈರ್ಯವಿಲ್ಲ. ಮಾಲ ತಿಯು ನರತಿಗೊಪ್ಪದ ಬಗೆಯಿಂದ ಅವನ ಕೈಯನ್ನು ತಿರುವಿ ಅವನ ಮೋರೆಯ ಮೇಲೆ ಬೆಳಕು ಬೀಳುವಂತೆ ಮಾಡಿದಳು. ಯಾರನ್ನು ನೋಡು ತ್ತಾಳೆ?

"ಮಹೇಶಾ" ಎಂದು ಚೀರಿದಳು; ಮರುಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚೇಷ್ಟಿತೆಯಾಗಿ ಬಿದ್ದಳು. ಅವಳನ್ನು ಮಹೇಶನು ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಉಪ ಚರಿಸತೊಡಗಿದನು. ಬೆಳಕಿನ ಸಹಾಯದಿಂದ ಬಳಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಒಂದು ಬಿಂದಿ ಗೆಯಿಂದ ನೀರಿಷ್ಟನ್ನು ತಂದು ಅವಳ ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ಸವರಿದನು; ಬಾಯಿಗೂ ಬಿಟ್ಟನು. ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಚೇತನವಾಯಿತು. ತಾನು ತನ್ನ ಅಣ್ಣನ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿರುವೆನೆಂಬ ಕಲ್ಪನೆಯಾಯಿತು. ಒಮ್ಮೆಗೇ ಅವಳು "ಅಣ್ಣಾ—ನನ್ನನ್ನಣಕಿಸಲು ಇಲ್ಲಿಯ ತನಕ ಬಂದೆಯಾ?" ಎಂದಳು.

ಮಹೇಶನು ಏನೆಂದು ಉತ್ತರಿಸಬೇಕು? "ತಂಗಿ, ನಿನ್ನ ದುರ್ದೆಸೆ ಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಬಂದೆ" ಎಂದನು.

"ನನ್ನ ದುರ್ದೆಸೆ, ಸುದೆಸೆಗಳ ಚಿಂತೆ ನಿನಗೇಕೆ? ಅದನ್ನು ನಾನೇ

ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಯಾವ ಪಾಪಿಯು ನನ್ನ ನೆಲೆಯನ್ನು ನಿಮಗೆ ತಿಳಿಸಿದನು? ಆ ಮೂರ್ಖ ಪ್ರಫುಲ್ಲನೇ? ಪ್ರಾಯಶಃ ನಾನವನನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದೆನೆಂದು ಆವನು ಈ ರೀತಿಯ ಸೇಡನ್ನು ಹೊತ್ತಿರಬೇಕು."

"ಅಹುದು, ಅವನೇ ತಿಳಿಸಿದನು. ತನ್ನ ಸೇಡಿಗಾಗಿ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡನು" ಎಂದಳತೊಡಗಿದನು.

"ಏನು, ಪ್ರಫುಲ್ಲ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಮಾಡಿಕೊಂಡನೇ?"

"ಅಹುದು."

ಮಾಲತಿಯು ಅಳುವುದರಲ್ಲಿ ಶಿಶುವಿಗಿಂತ ಚಿಕ್ಕವಳಾದಳು. ಕ್ಷಣಕಾಲ ಆವಳ ಹೃದಯವನ್ನಾವರಿಸಿದ ನಿಷ್ಠುರೋಕ್ತಿಯು ಅವಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಕರುಣೆಯು ಆ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಬಂದು ನಿಂತಿತು. ಪ್ರಫುಲ್ಲನು ತನಗಾಗಿ ಸತ್ತನೆಂದು ತಿಳಿದು ತಾನೂ ಬದುಕಿರಬೇಕೇಕೆ—ಎಂದು ತೋರಿತು. ನಿಜವಾಗಿ ಆ ದಿನ ಮಹೇಶನಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದೆ ಇರುತ್ತಿದ್ದರೆ ಮಾಲತಿಯು ಸೂರ್ಯೋದಯವನ್ನು ಕಾಣುವಳೆನ್ನುವ ಧೈರ್ಯವು ಇದ್ದಿಲ್ಲ. ಈಗವಳು ಅಣ್ಣನನ್ನು ಹುಚ್ಚಿಯಂತೆ ಎಳೆಯುತ್ತಾಳೆ, ಮುದ್ದಿಸುತ್ತಾಳೆ, ಅಳುತ್ತಾಳೆ. ಆಗಾಗ "ಪ್ರಫುಲ್ಲಾ, ನೀನು ಬದುಕಿದರೂ ಸತ್ತರೂ ನನ್ನವನೇ. ನಾನೀಗ ಬೇಕಾದರೆ ವಿಧವೆಯು. ನಿತ್ಯ ಸುಮಂಗಲೆಯಾದರೂ ವಿಧವೆಯು" ಹೀಗೆಂದು ತನ್ನ ಕುಂಕುಮವನ್ನು ಒರಸಿಕೊಂಡಳು.

ಆ ಬಡ ಜೀವಿಗೆ ಅತ್ತು, ಅತ್ತು ಅಯಾಸದಿಂದ ನಿದ್ರೆಬಂದಿತು. ಮಹೇಶನೂ ತಂಗಿಯನ್ನು ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿಸಿಕೊಂಡು ನಿದ್ರಿಸಿದನು. ಒಳಗಿನ ಸೂರ್ಯಕಿರಣವು ಅವರೀರ್ವರ ಮುಚ್ಚಿದ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತೆರೆಯಿಸಿತು.

ಬೆಳಗಾದೊಡನೆಯೇ, ಮಹೇಶನು ತಂಗಿಯನ್ನು ಕುರಿತು "ಮಾಲತಿ, ಉಣ್ಣದೆ ಎಷ್ಟು ದಿನಗಳಾದುವು?" ಎಂದು ಕೇಳಿದನು.

ಈಗವಳಿಗೆ ನಿಷ್ಠುರೋಕ್ತಿಯನ್ನಾಡುವ ಸಾಹಸವಿಲ್ಲ; ಮಹೇಶನು ತನ್ನವನೆಂಬುದು ತಿಳಿದಿದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವಳು ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಹೇಳತೊಡಗಿದಳು. "ಉಣ್ಣದೆ ಐದು ದಿನಗಳಾದುವು" ಎಂದಳು.

ಮಹೇಶನು ತಾನು ತಂದಿದ್ದ ಫಲಹಾರದೊಡವೆಗಳನ್ನು ಆವಳ

ಮುಂದಕ್ಕಿರಿಸಿ "ಮಾಲತೀ, ತೆಗೆದುಕೊ. ನಾವು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಉಂಡು, ತಿಂದು ಮೆರೆಯಬೇಕು. ನೀನು ಕ್ಷಾಮಪೀಡಿತಳಾಗಿರಬೇಕೆ?" ಎಂದನು. ಮುಂದೆ ಮಾತಾಡುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಅಳುಬಂದಿತು.

ಮಾಲತಿಗೆ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟುವ ಮನವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅನ್ನಕ್ಕಾಗಿ ಅವಳಿದುವರೆಗೆ ಮಾನ ವಿಕ್ರಯಮಾಡಿದ್ದಳು. ಈಗ ಮಾನ ವಿಕ್ರಯವಿಲ್ಲದೆ ದೊರೆತ ಅನ್ನವು ತನ್ನದಲ್ಲವೆಂದು ಅವಳಿಗನಿಸಿತು. ಆದರೆ ಅಣ್ಣನ ಕಣ್ಣೀರನ್ನು ಕಂಡು ಅವಳು ತನ್ನ ಮನೋಭಾವಗಳನ್ನು ಅಡಗಿಸಿಟ್ಟು, ಸ್ವಲ್ಪ ಫಲಾಹಾರಮಾಡಿದಳು. ಅದರಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ವಲ್ಪವನ್ನು ತೆಗೆದು ಅವನ ಬಾಯಿಯಲ್ಲಿರಿಸಿದಳು. ವೇಶ್ಯಾಚರ್ಯೆಯಂತಲ್ಲ; ಅಣ್ಣನ ಮೇಲಿನ ಅತಿಶಯ ಪ್ರೇಮದಿಂದ. ಮಹೇಶನು ಅದನ್ನು ಹೇಗೆ ತಿಂದನೋ ಅವನಿಗೇ ತಿಳಿಯದು. ಅದರಿಂದವನ ದುಃಖವು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿತು. ಅವನ ಹೃದಯವನ್ನಾರೋ ಕ್ರೂರ ಪುರುಷರು ಎರಡು ಭಾರವಾದ ಕಲ್ಲುಗಳೆಡೆಯಲ್ಲಿರಿಸಿ ಒತ್ತುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಕಂಡಿತು. ಉಸಿರಾಡುವುದೂ ಅವನಿಗೆ ಕಷ್ಟವಾಯಿತು.

"ತಂಗಿ,—ಸಾಕು ಬಾ ಮನೆಗೆ."

"ಅಣ್ಣಾ, ಬೇರೆ ಏನನ್ನು ಹೇಳುವುದಿದೆಯೇ? ತಾರೆ ಹೇಗಿರುವಳು? ಅವಳಿಗೆ ನನ್ನ ಆ ದಿನದ ಉದ್ಧಟವೃತ್ತಿಯನ್ನು . . . . . ಕುಂಕುಮವನ್ನು . . . . . ."—ತಿರುಗಿ ಅಳುವಿನ ಸಂತೆ.

"ತಂಗಿ,—ಎಲ್ಲರೂ ಕ್ಷೇಮದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಒಂದು ದಿನ ಅಪ್ಪನಿಗೂ ಸಹ ತನ್ನ ಮೂರ್ಖತೆಗಾಗಿ ಅಳುಬಂದಿತ್ತು."

"ಅದಿರಲಿ, ತಾರೆಯು ತವರುಮನೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಳೇ? ನಿನ್ನೊಡನೆಯೇ ಇದ್ದಾಳೆಯೋ?"

"ನಮ್ಮಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವಳು. ನಿನ್ನನ್ನು ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ಕರೆದು ಕೊಂಡು ಬಾ ಎಂದಿರುವಳು."

"ನಾನು ಬರುವ ವಿಚಾರವನ್ನು ಬಿಡು."

"ಅಂದರೆ...........?"

"ಬರುವುದಾಗಿದ್ದರೆ ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಡುತ್ತಲೇ ಇದ್ದಿಲ್ಲ."

"ಮಾಲತಿ, ತಂದೆಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನೀನಿರಲಾರೆಯಾದರೆ ನಿನಗೆ ಬೇರೆಯೊಂದು ಮನೆಮಾಡಿ ಕೊಡುವೆ. ನಿನ್ನೊಡನೆ ನಾನೂ ತಾರೆಯೂ

ಇರುವೆವು. ಅದಾದರೂ ಸಮ್ಮತವಷ್ಟೆ. ಮಾಲತಿ, ನಿನಗೆ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಕೋಪವಿದೆಯೋ? ಬಾ, ಈ ಜೀವನ ಸಾಕು; ದೇವರು ನಿನ್ನನ್ನು ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿಸಲಿಲ್ಲ. ಮಾಲತಿ–ನನ್ನ ತಂಗಿಯು ವ್ಯಭಿಚಾರಿಣಿಯ ಬಾಳ್ವೆಯನ್ನು ಹೊಟ್ಟೆಪಾಡಿಗಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕೇ?"

"ಅಣ್ಣಾ—ಮಾಡಬೇಕಾಯಿತು. ಇನ್ನಾದರೂ ಮಾಡಬೇಕೆಂದೇ ತೋರುತ್ತದೆ. ವ್ಯಭಿಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಸೂಳೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಊಟಕ್ಕಾಗಿ ಆದೆ; ಆದುದರಿಂದ ಉಂಡೆ. ನಾನಾತರದ ಬೇನೆಗಳನ್ನೂ ವೇದನೆಗಳನ್ನೂ ಅನುಭವಿಸಿದೆ. ಇನ್ನು ನನ್ನ ಭಾಗ್ಯ ಮುಂದೆಯೂ ಅದೇ. ನನ್ನ ಶರೀರವು ತೀರ ಕಲುಷಿತವಾಗಿದೆ. ಅದನ್ನು ಮರಣವೊಂದೇ ಪವಿತ್ರಗೊಳಿಸಬಲ್ಲುದು. ಆದರೆ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ನನ್ನ ಪ್ರಫುಲ್ಲನಿಗರ್ಪಿತವಾಗಿದೆ........"

"ತಂಗಿ, ಬಾ. ನೀನು ನನ್ನ ಅನ್ನವನ್ನು ಉಣ್ಣಬಾರದೆಂದಿಲ್ಲ. ಊರೆಲ್ಲ ನಿನ್ನನ್ನು ಕರೆತಂದುದಕ್ಕೆ ನನ್ನನ್ನು ಹೀಯಾಳಿಸಿದರೂ ನಾನು ನಿನಗಾಗಿ ಸಹಿಸುತ್ತೇನೆ."

"ನನಗಾಗಿ ನಾನು ಸಹಿಸುತ್ತಿರುವುದೇ ಸಾಕು. ಇನ್ನಿತರರೂ ದುಃಖ ಪಡುವುದು ಬೇಡ."

"ಮಾಲತಿ, ಅಣ್ಣತಂಗಿಯರಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ, ಬೆಳೆದು—ಒಬ್ಬರಿಗಾಗಿ ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ದುಃಖಿಸಬಾರದೆಂದರೆ ಆಗುವುದೇ? ಹೇಳು ನಿನ್ನಿಂದ ಆಗುವುದೇ?"

"ಆಗದಿದ್ದರೆ ಆಗುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಸಾಕು; ಮಹೇಶ, ನಾನು ಆಣೆಮಾಡಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ನಾನಿನ್ನು ನನ್ನ ದುಡಿತದಿಂದ ಬದುಕುವವಳು. ಅದು ನೀಚವೋ ಉಚ್ಚವೋ, ಅದರ ಎಣಿಕೆ ನನಗಿಲ್ಲ. ಶ್ವಾನದ ಬಾಳ್ವೆಯನ್ನಾದರೂ ಬಾಳುವೆ; ದಾನದ ಬಾಳ್ವೆ ಬೇಡ. ಇದು ನನ್ನ ನಿರ್ಧಾರ. ನಿನ್ನ ಕೊರಳಾಣೆಯಾಗಿ ಇದು ಬದಲಾಗದು."

ಮಹೇಶನ ವಾಣಿಗೆ ಮಾಲತಿಯನ್ನು ಸೆಳೆಯುವಷ್ಟು ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದಾಯಿತು. ಯುಕ್ತಿಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ವಿನಿಯೋಗಿಸಿದನು. ಆದರೆ ಅವನ ಕಾರ್ಯವು ನೆರವೇರದೆ ಹೋಯಿತು. ಈಜು ಬಾರದಿದ್ದವನು ಮುಳುಗುತ್ತಿರುವ ತನ್ನ ಗೆಳೆಯನನ್ನು ದಂಡೆಯ ಮೇಲಿಂದಲೇ ನೋಡುವಂತೆ ನೋಡುತ್ತ ಮಾಲತಿಯನ್ನು ಅಗಲಿದನು. ಮಾಲತಿಯ ಅವಸ್ಥೆಯಾದರೂ

ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ರೀತಿಯಾಗಿದ್ದಿಲ್ಲ. ತಾನು ಇನ್ನು ಮಹೇಶನ ಜ
ಯಲ್ಲಿದ್ದರೂ, ಅವನಿಗೆ ಇಲ್ಲದ ಅಪವಾದಗಳು ಬರುವುವೆಂದು ಅವಳಿ
ತಿಳಿದಿತ್ತು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ–ಮುಣುಗಿದ ತನಗೆ ಉದ್ಧಾರದ ಬೇರೆ ಮಾರ್ಗವೆ
ಇಲ್ಲವೆಂಬುದು ಅವಳ ಕಲ್ಪನೆಯಾಗಿತ್ತು. ಈಗವಳು ಬದುಕಿರುವುದಾದ
ಅದು ಒಂದೇ ಆಸೆಗೆ—ತನ್ನನ್ನು ಕಂಡಾದರೂ ಹಿರಿಯರು ತಮ್ಮ ಬಾ
ವಿಧವಾ ಕನ್ಯೆಯರ ಮೇಲೆ ಕನಿಕರ ತೋರಲಿ—ಎಂಬುದರ ಸಲುವಾ
ಅದೂ ಹೇಗೆ ಆಗುವುದು ಎಂಬುದರ ಎಣಿಕೆ ಅವಳಿಗಿಲ್ಲ. ಅವಳು ಯತ್
ಕ್ಕೂ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಅವಳಿಗಿಂದು ಉಣ್ಣುವ ಯೋಚನೆಯೇ ಬಲವಾಗಿತ್ತು
ಸರಿ, ಆ ದಿನವೆಲ್ಲ ಹಾಗೆಯೇ ಸರಿಯಿತು. ಸಂಜೆಯಾಗುತ್ತ, ಹು
ಹುಪ್ಪಟಿಗಳಿಗಾಗಿ ಕಾದಿರುವ ಗೌಳಿಯಂತೆ ಅವಳು ಜಗುಲಿಯ ಮೇ
ಕುಳಿತಳು. ಸಂಜೆ ಆರು ಘಂಟೆಯ ವೇಳೆಗೆ, ತಿರುಗಿ ಮಹೇಶ ಕಾಣಿ
ಕೊಂಡನು. ಮಾಲತಿಯು ಮನೆಯೊಳಕ್ಕೋಡಿಹೋಗಿ ಕದವನ್ನಿಕ
ಕೊಂಡಳು. ಮಹೇಶನಿಗೆ ದೂರದಿಂದಲೇ ತಿಳಿಯಿತು—ತನ್ನ ಪ್ರಯತ
ನಿಷ್ಫಲವೆಂದು. ತಿರುಗಿ ಹೋಗಿ, ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ಅವಳೊಡನೆ ಮಾ
ನಾಡಿ ಬರೋಣವೇ ಎಂದು ಮುಂದುವರಿದನು. ಅವಳು ಜಗುಲಿಯ ಮೇಲ
ಕುಳಿತುದೇಕೆಂಬುದು ನೆನಪಿಗೆ ಬರಲು, ತನ್ನಿಂದವಳ ಆ ಹೊತ್ತಿನ ಅನ್
ಹೋಗಬಾರದೆಂದು ಕನಿಕರಗೊಂಡು ಮರಳಿದನು. ತಿರುಗಿ ಅವನು ಅಲ್ಲಿ
ತಲೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮಾಲತಿಯು ಕದವನ್ನು ತೆರೆಯುವಷ್ಟು
ಸಾಹಸವುಳ್ಳವಳಾಗಲಿಲ್ಲ. ತಿರುಗಿ ಅಣ್ಣನು ಬಂದರೆ, ಅವಳ ದುರ್ಬಲ
ಮನಸ್ಸು ಅವನ ಹೇಳಿಕೆಗೆ ಒಡಂಬಟ್ಟರೆ . . . ಎಂದೆಲ್ಲ ಅವಳ ಯೋಚನೆ
ರಾತ್ರಿ ೧೦ ತಾಸಿನ ವರೆಗೆ ಒಳಗೇ ಕುಳಿತು ನೋಡಿದಳು. ಬಳಿಕ, ಸಾಹಸ
ಮಾಡಿ ಬಾಗಿಲನ್ನು ತೆರೆದಳು. ಬಾಯಾರಿಕೆಯಾಗದಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನೂ ಮಾಡು
ತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಸುದೈವಕ್ಕೆ ಯಾರೂ ಇದ್ದಿರಲಿಲ್ಲ. ಅತ್ತಿತ್ತ ಇಣಿಕಿ ನೋಡಿ
ಒಂದಿಷ್ಟು ನೀರನ್ನು ಪಕ್ಕದ ಬಾವಿಯಿಂದ ಸೇದಿಕೊಂಡು ಬಂದಳು.

ಬರಗಾಲ ಪೀಡಿತರಂತೆ ಗಟಗಟನೆ ಕುಡಿದಳು. ಕಣ್ಣಿಗಿಷ್ಟನು
ಸವರಿಕೊಂಡಳು. ತಿರುಗಿ ಅಣ್ಣನು ನಿನ್ನೆ ಬಂದಂತೆ ತಿರುಗಿ ಬಂದಾನು ಎಂ
ಸಂಶಯವಾಯಿತು. ತನ್ನ ಇರವು ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿದ ಬಳಿಕ, ತಾನಲ್ಲಿ ಇರ
ವುದು ಉಭಯತರ ಕ್ಷೇಮಕ್ಕೂ ಒಳ್ಳಿತಲ್ಲವೆಂದುಕೊಂಡು ಆಕೆಯ

ಅಂದೇನೆ ಮಂಗಳೂರಿನಿಂದ ಪರಾರಿಯಾಗುವ ಯೋಚನೆಮಾಡಿದಳು. ಇದ್ದೊಂದೆರಡು ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನೂ, ಒಂದೆರಡು ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನೂ ಗಂಟುಕಟ್ಟಿದಳು. ಮನೆಯ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಬಾಡಿಗೆ ಸಂದಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ಹೊಳೆಯಿತು. ವಂಚಕಳೆಂಬ ಅಪವಾದಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗಬಾರದೆಂದು, ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲೇ ಇಟ್ಟು, ಕದವನ್ನಿಕ್ಕಿಕೊಂಡು ಪರಾರಿಯಾದಳು.

---

೮. ಎರಡನೆಯ ಯಾತ್ರೆ.

ಮಹೇಶನಿಂದು ಹತಾಶನಾಗಿ ಮನೆಗೆ ಮರಳಿದನಷ್ಟೆ. ಅವನ ಒಡಲು ಮುದುರಿ ಮುದ್ದೆಯಾಗಿತ್ತು. ಒಂದೆರಡು ದಿನಗಳ ದುಃಖಕಾಂಡದ ಈಜಾಟದಿಂದ ಅವನು ಒಂದು ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ಕಾಯಿಲೆಬಿದ್ದವರಂತೆ ಕಾಣಿಸತೊಡಗಿದನು. ತಿರುಗಿ ತಾನು ಮನೆಗೆ ಹೋಗಬಾರದೆಂದು ಅವನಿಗೆ ಕಂಡಿತು. ತಂಗಿಯು ನರಳುತ್ತಿರಲು ತಾನು ಸುಖಿಸುವುದು ಅನ್ಯಾಯವೆಂದು ಅನಿಸಿತು. ಎಲ್ಲಾದರೂ ಭಿಕಾರಿಯಾಗಿ ಅಂಡಲೆಯುವೆನೆಂಬ ನಿರ್ಧಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಮರುಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ತಾರೆಯ ನೆನಪಾಯಿತು. ತನ್ನ ಅಗಲುವಿಕೆಯಿಂದ ತಾರೆಯು ನಾಲತಿಯ ಹಾದಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದರೆ . . . . ! ಎಂಬ ಯೋಚನೆಯಾಯಿತು. ಅದರ ಸ್ಮರಣೆಯನ್ನೇ ಅವನು ಸಹಿಸದಾದನು. ತಿರುಗಿ ನಿರ್ಧಾರವನ್ನು ಬದಲಿಸಿ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುವ ನಿಶ್ಚಯವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಆದರೆ ಹೊರಡುವುದರೊಳಗೆ ಮೂರನೆಯ ಬಾರಿ, ಪ್ರಯತ್ನಮಾಡುವ ಆಸೆಯಾಯಿತು. ಫಲವು ಹೇಗಾದೀತೆಂದು ತಿಳಿದಿತ್ತಾದರೂ ತನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ಮುಗಿಸುವೆನೆಂದು ಬೋಳಾರಕ್ಕೆ ಹೊರಟನು. ನಡು ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ, ನಾಲತಿಯು ಮುಂಚಿನ ದಿನ ಕದವನ್ನಿಕ್ಕಿಕೊಂಡ ವಿಚಾರವು ಹೊಳೆದು, ಹತಾಶನಾಗಿ ಮರಳಿದನು. ಆದರೂ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವಿಲ್ಲ. ಕೇವಲ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದು ಪತ್ರವನ್ನು ಅವಳಿಗೆ ಬರೆದು ಅಂಚೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದನು. "ತಂಗೀ, ನಾನು ಎಂದೆಂದೂ ನಿನ್ನವನು. ದಯವಿಟ್ಟು ಆಪತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸಹಾಯ ಪಡೆಯುವ ಆಸೆಯಾದರೆ ನನಗೊಂದು ಪಂಕ್ತಿಯನ್ನು ಬರೆ"-ಎಂದೆರಡು

ಮಾತುಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಅಂಚೆ ಡಬ್ಬಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಡವಿ, ಸ್ವಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಮರಳಿ ದನು. ಊರಿಗೆ ಮರಳುವಾಗ ತಂದೆಯು ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದಿರಲಿಲ್ಲ. ನೆರೆಯೂರಿಗೆ, ಹೊಸ ಮಾವನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದನು. ಅವನು ಬರುವ ತನಕ ಮಹೇಶನು ಕೋಟಡಿಯಲ್ಲೇ ಕುಳಿತಿರುವನು. ತಾನು ಬಂದವನೇ, ತನ್ನ ದುಃಖದ ಕಾರಣವು ತಾರೆಗೆ ತಿಳಿಯಬಾರದೆಂದು ನೆಪಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವಳನ್ನು ತವರು ಮನೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟನು. ಈಗ ಅವನಿಗೆ ಬೇರೆ ಕೆಲಸವಿಲ್ಲ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅತ್ತಿಂದಿತ್ತ, ಇತ್ತಿಂದತ್ತ ಅಲೆಯುವುದು; ತನ್ನ ತಂಗಿಯ ಕೋಣೆಗೆ ಹೋಗುವುದು; 'ಮಾಲತಿ' 'ಮಾಲತಿ' ಎಂದು ಅಳುವುದು; ಅವಳದೇನಾದರೂ ಒಡವೆಯು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿತ್ತೆಂದರೆ—"ಮಾಲತಿ, ನಿನ್ನ ಜತೆಯಲ್ಲಿ, ಇದನ್ನೇಕೆ ಒಯ್ಯಲಿಲ್ಲ?" ಎಂದು ಉದ್ಗರಿಸುವುದು. ಮಾಲತಿಯು ಮುಟ್ಟಿದ ವಸ್ತುಗಳೆಲ್ಲಾ ಅವನಿಗೆ ಸಜೀವ. ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ಇದೇ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಮಾಲತಿಯ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳಲು ಕಿವಿಗೊಡುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮಹೇಶನ ಹೃದಯವು ಅಂಥದಲ್ಲ. ಅದು ತೀರ ಭ್ರಾತೃರಸಭರಿತವಾದುದು.

ಮಧುಕರನ ಸವಾರಿಯು ಈಗ ಮಾವನ ಮನೆಯಿಂದ ಬಂದಿದೆ. ಬಂದ ಅವನ ಕರದಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದು ಪತ್ರವನ್ನು ಅಂಚೆಯವನು ತಂದು ಕೊಟ್ಟನು. ಅದರ ಮೇಲೆ ಹಲವು ಊರುಗಳ ಗುರುತು ಇತ್ತು. ಕೊನೆಗೆ ಅದನ್ನು D. L. O. ಆಫೀಸಿನವರು ಮರಳಿ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದರು. ಮಹೇಶನ ಕಡೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಪತ್ರವದು. ಆದರೂ ಮಧುಕರ ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಒಡೆದು ನೋಡಿದನು. ಮಾಲತಿಗೆ ಮಹೇಶನು ಬರೆದ ಪತ್ರ. ಅಲೆದಲೆದು ಅದು ಮರಳಿ ಬಂದಿತ್ತು. "ಈ ವಿಳಾಸದಾರರು ಸ್ಥಳವನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿರುವರು" ಎಂದು ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಟಿಪ್ಪಣಿಯೂ ಬರೆದಿತ್ತು. ಒಮ್ಮೆಗೇ ಆತುರದಿಂದವನು ಮಹೇಶನನ್ನು ಕರೆದು 'ಮಹೇಶ ಇದರ ಅರ್ಥವೇನು? ಅವಳೆಲ್ಲಿರುವಳು ನಿನಗೆ ತಿಳಿದಿದೆಯೇ? ನನ್ನ ಮಗು – ನನ್ನ ಮಗು . . .' ಎಂದನು . . . ಪತ್ರವು ಮರಳಿ ಬಂದುದನ್ನು, ಕಂಡು ಮಹೇಶನಿಗೆ ಇದ್ದ ಆಸೆಯೂ ನಾಶವಾಯಿತು. ಅವನು ತಂದೆಯ "ಮಗೂ ಮಗೂ . . . ." ಎಂಬ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳುತ್ತ, ಅವನ ಒಡಲು ಪಲ್ಲಟವಾಗಿನೆಯೆಂದು ತಿಳಿದು, ಪೂರ್ವದ್ವಿಷಯಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳಿದನು.

"ಏನು, ಅವಳೀಗ ಸೂಳೆಯೇ? ನನ್ನ ಮಗಳು ಸೂಳೆಯೇ? ಅಂಥ

ವಳಿಗೆ ನೀನು ಸಹಾಯಮಾಡುತ್ತೀಯೆಂದು ಬರೆಯುವುದೇ? ನಿನಗೆ ತಲೆಯೆಲ್ಲಿದೆ?" ಎಂದು ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರ ಹೊರಟಿತು.

ತನ್ನ ಪತ್ರ ಮರಳಿಬಂದ ವ್ಯಥೆಯಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ಮಹೇಶನು ಯಾವ ರೀತಿಯ ಉತ್ತರವನ್ನೀಯುತ್ತಿದ್ದನೆಂದು ಹೇಳುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ತಂದೆಯ ಸ್ವರವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಅವನು ಒಳಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದನು. ಈಗ ಹಾಗೆ ಮಾಡಲು ಅವನ ದುಃಖಿತ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತ್ರಾಣವಿರಲಿಲ್ಲ. "ನೀವೆಲ್ಲ ಕಟುಕರು" ಎಂಬೆರಡೇ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಸಂಭಾಷಣೆಯನ್ನು ಸಮಾಪ್ತಿಗೊಳಿಸಿ, ತನ್ನ ಕೊಟಡಿಗೆ ಹೋಗಿ ಕದವನ್ನಿಕ್ಕಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತನು. ಈ ಶೋಕದಿಂದ ಅವನು ಚೇತರಿಸಲು ಬಹು ದಿನಗಳು ಹಿಡಿದುವು. ಆದರೂ, ಅವನು ಮಾಲತಿಯನ್ನು ಮರೆಯಲಾರದಾದನು. ಅವಳ ನೆನಪಾದಾಗಲೆಲ್ಲ ತನ್ನ ತಾರೆಯೊಂದಿಗೆ ದುಃಖವನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವನು.

ನಾವೀಗ ಮಾಲತಿಯನ್ನೆಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟೆವು? ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಟ ಅವಳ ಮೊದಲನೆಯ ಯಾತ್ರೆ ಮಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಮುಗಿಯಿತು. ಎರಡನೆಯ ಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ತೊಡಗಿರುವಳು. ಅದಾವ ಪುಣ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಸೇರುವಳೋ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವ. ಈ ಬಾರಿ ಅವಳು ಹೊರಡುವಾಗ ಕಳೆದಾವೃತ್ತಿಗಿಂತ ಶ್ರೀಮಂತಳು. ಕಾರಣ, ಕಳೆದಾವೃತ್ತಿ ಉಟ್ಟ ಬಟ್ಟೆಯೊಂದಲ್ಲದೆ ಬೇರೇನೂ ಒಡವೆಗಳು ಅವಳ ಬಳಿಯಿರಲಿಲ್ಲ. ಈ ಬಾರಿ ಒಂದೆರಡು ನಕಲಿಯ ಜರತಾರಿ ಸೀರೆಗಳಿವೆ. ಮೈಮೇಲೆ ೧೦-೧೦೦ರೂಪಾಯಿಗಳ ಚಿನ್ನಾಭರಣಗಳಿವೆ. ನಗದಿಯಿಂದ ಕಾಸೊಂದೂ ಇದ್ದಿಲ್ಲ. ಬೆಳಗಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಅವಳು ಕಾಲುನಡೆಯಿಂದ ಪಾಣೆಮಂಗಳೂರನ್ನು ಸೇರಿದಳು. ಬರಿಯ ೧೬ ಮೈಲಿಯ ಹಾದಿ. ಮೊದಲೇ ಉಪವಾಸದಿಂದ ಬಳಲಿ, ಬಗೆಬಗೆಯ ಬೇನೆಗಳಿಂದ ದಣಿದ ಆ ಕಾಲುಗಳು ಹೇಗೆ ಅವಳನ್ನು ಒಯ್ದುವೋ ಅವಳಿಗೇ ತಿಳಿಯದು. ತಿರುಗಿ ಮಂಗಳೂರಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಸುಖವಿಲ್ಲವೆಂಬ ಚಿಂತೆಯೇ ಅವಳನ್ನು ಅಷ್ಟು ವೇಗವಾಗಿ ಓಡಿಸಿತು. ಅವಳೀಗ ಆ ಭೀತಿಯ ಕೇಂದ್ರದಿಂದ ಪಾರಾದಳು. ಆದರೆ ಆ ಊರು ಅವಳಂಥವಳಿಗೆ ನೆಲೆಸಲು ತಕ್ಕ ಸ್ಥಳವಲ್ಲ. ಮುತ್ತೂರೆನಿಸಿದ ಪುತ್ತೂರು ಸಹ ಅವಳ ಭಾವಿ ಕೇಂದ್ರಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯ ಭೂಮಿಯಲ್ಲವೆಂದು ಕಂಡಿತು. ಅಸೂ ತನ್ನಂಥವರಿಗೆ ವ್ಯವಸಾಯ ಕೇಂದ್ರವೆಂದು ಅವಳಿಗೆ ತಿಳಿದಿತ್ತು. ಆದರೆ 'ತನ್ನ ಅಣ್ಣನು ಅಲ್ಲಿಗೂ ಬಂದರೆ?'-ಎಂಬ ಭೀತಿ

ಯಿಂದ ಅವಳು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯನ್ನು ಬಿಡುವ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿದಳು. ಪಾಣೆಮಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಕಿವಿಯ ಆಭರಣವೊಂದನ್ನು ಕಳಚಿ ವಿಕ್ರಯಮಾಡಲು ಮುಂದಾದಳು. ಗಿರಾಕಿಯು ಚತುರ ಅಂಗಡಿಗಾರನೊಬ್ಬ. ಬಗೆಬಗೆಯಿಂದ ಆತ ಅವಳನ್ನು ಉಪಚರಿಸಿದನು. ಅವಳಿಗಾಗಿ ಕಾಫಿ ತಿಂಡಿ ತರಿಸಿಕೊಟ್ಟನು. ಎಂಥ ದಯೆ! ಕೊನೆಗೆ, ೪೦ ರೂಪಾಯಿಯ ಬೆಲೆಯ ಮಾಲಿಗೆ ೧೦ ರೂಪಾಯಿ ಬೆಲೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿ "ಆಗುವುದಾದರೆ ಕೊಡಬಹುದು" ಎಂದನು. ಆಗುವುದೇನು? ಹೋಗುವುದೇನು? ವಿಕ್ರಯ ಮಾಡಿದ್ದಾಯಿತು.ಅದರಿಂದ ಬಂದ ಕಾಸನ್ನುಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಮೋಟರುಗಾಡಿಯನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ ಕುಳಿತಳು. ವೇಳೆಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಬಂಡಿಯು ಬಂದೇ ಬಂದಿತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಜಾಗವಿದ್ದಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ೧೦ ರೂಪಾಯಿಯ ಗಿರಾಕಿಯು, "ಪಾಪದ ಹೆಣ್ಣು ಹೆಂಗಸು" ಎಂದು ಶಿಫಾರಸುಮಾಡಿದನು. ಮೋಟಾರು ಚಾಲಕನು–"ಆಯಿತು, ಬರಲಿ, ಪುತ್ತೂರಿಗಲ್ಲವೇ?" ಅಂದನು. "ಅಲ್ಲ, ಮೈಸೂರಿಗೆ" ಎಂದು ಮಾಲತಿಯು ಉತ್ತರಕೊಡಲು ಅವನ ಉತ್ಸಾಹವು ನಿಮಿಷ ಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಮರವೆಯಾಯಿತು. ಕಾರಣ, ಅವನು ಪುತ್ತೂರಿಂದ ಮುಂದೆ ಸಾಗುವವನಲ್ಲ. ಆದರೂ ಧೈರ್ಯಮಾಡಿ--"ಏಕೆ, ಒಂದೆರಡು ದಿನಗಳಿದ್ದು ಹೋಗಬಾರದೇ? ಏನೂ ತೊಂದರೆಯಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಾ ಅನುಕೂಲತೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಡಬಹುದು" ಎಂದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ 'ಏಜಂಟ್' ಸಾಹೇಬರು, ಮೈಸೂರಿಗೆ ಟಿಕೇಟನ್ನೂ ಬರೆದಾಗಿತ್ತು. ಅವರು ಆರಾಣೆ ಮುನಾಫೆ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಕೇವಲ ಒಂಬತ್ತು ಕಾಸಿನ ಲಾಭ ದೊರೆಯುವ ಪುತ್ತೂರಿಗೆ ಟಿಕೇಟು ಕೊಡುತ್ತಾರೆಯೇ? ಸರಿ, ಬಸ್ ಹೊರಟಿತು. ಬಂಡಿ ಸಾಗುತ್ತ ಹೋದಂತೆ ತನ್ನ ರಕ್ತ ಸಂಬಂಧಿಗಳು ದೂರಾದರೆಂದು ಮಾಲತಿಯು ಹರ್ಷಗೊಂಡಳು.

ಸರಿ, ಪುತ್ತೂರು ಬಂದಿತು. ಮುತ್ತಿನ ಊರಂತೆ ಪುತ್ತೂರು. ಅಲ್ಲಿ ಮಹಾಲಿಂಗೇಶ್ವರನ ಗುಡಿಯ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ಮುತ್ತುಗಳು ಸಿಗುವುವಂತೆ! ಅದರ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಡ್ರೈವರನು ಬಣ್ಣಿಸತೊಡಗಿದನು. ಆದರೆ ಮಾಲತಿಗೆ ಕೆಳಕ್ಕಿಳಿಯುವ ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಕಂಡು ಅವನು ಹತಾಶನಾದನು. ತನ್ನ ಕೆಲಸವನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಡ್ರೈವರನಿಗೆ, "ಈ ಅಮ್ಮನವರನ್ನು ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಮೈಸೂರಿಗೆ ಮುಟ್ಟಿಸಿ, ಎಲ್ಲಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು

ಮಾತು" ಎಂದನು. ಆ ಡ್ರೈವರನ ಸುದೈವವೆಂಬಂತೆ—"ಇಂದು ನೀನೇ ಮೈಸೂರಿಗೆ ಹೋಗು; ನನಗೆ ಮಂಗಳೂರಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಕೆಲಸವಿದೆ" ಎಂದನು. ಪಾಪದ ಪ್ರಾಣಿಯು ಊಟದ ಗೊಡವೆಯನ್ನು ಮರೆತು, ಬಂಡಿಯನ್ನು ವಾಯುವೇಗದಿಂದ ಸಂಪಾಜೆ ಘಟ್ಟವನ್ನು ಹತ್ತಿಸಿದನು.

ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಮಡಿಕೇರಿಯ ಶ್ರೀ ಆನಂದ ವಿಲಾಸ ಊಟದ ಹೋಟೆಲಿನಲ್ಲಿ ಎರಡು ಸ್ಪೆಶಲ್ ಊಟಗಳ ಏರ್ಪಾಡಾಯಿತು. ಈ ರೀತಿಯ ಆದರ ಉಪಚಾರಕ್ಕೆ ರೂಢಿಗೊಂಡ ಮಾಲತಿಯು, ತನ್ನ ಅದೃಷ್ಟವನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದಳು. ಸರಿ, ಎರಡು ಘಂಟೆಗೆ ಮಡಿಕೇರಿಯಿಂದ ಹೊರಟ ಬಂಡಿಯು ಆ ದೂರವನ್ನು ಸಾಗಿ ಸಂಜೆ ೫ ತಾಸಿಗೆ ಮೈಸೂರು ಮುಟ್ಟಿತು. ನಿಲ್ದಾಣವನ್ನು ಸೇರಲಾಗಿ ಡ್ರೈವರನ ಗೆಳೆಯರು-"ಏನು ಬಂಡಿಯಿಷ್ಟು ಬೇಗ ಬಂದಿತು? ವಿಶೇಷವೇನು" ಎಂದರು. ಕೇವಲ ನಗುವಿನಿಂದಲೇ ಮರುತ್ತರವನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ, ಒಂದು ಬಂಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಲತಿಯನ್ನು ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ, ತಾನೂ ಅದನ್ನೇರಿ-"ಚಲೋ, ಪಂಜಾಬ್ ಹೋಟೇಲ್" ಎಂದನು.

ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಲತಿ ತಾನು ಆ ಊರಿನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸುವ ಇಷ್ಟವುಳ್ಳವಳಾಗಿರುವಳೆಂದೂ, ತನಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಮನೆಯೊಂದನ್ನು ಗಳಿಸಿಕೊಡಬೇಕೆಂದೂ ಹೇಳಿದ್ದಳು. ಹಾಗೆ ಹೇಳದೆಯೆ ಅಷ್ಟನ್ನು ಮಾಡಲು ಸಿದ್ಧನಿದ್ದ ಅವನು, ಹೇಳಿದ ಬಳಿಕ ಮಾಡುವನೇನು? ಸರಿ, ಬಂಡಿಯು ಪಂಜಾಬ್ ಹೋಟೇಲಿನ ಮುಂದಕ್ಕೆ ನಿಂತಿತು. ಇಬ್ಬರೂ ಆ ಉಪಾಹಾರಗೃಹವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು. ಹೀಗೆ ಅವಳು ದೊರೆಸಾನಿಯಾದುದು ಪ್ರಥಮ ಬಾರಿ. ಆದರೆ–ಇಷ್ಟನ್ನು ಮಾಡದೆ ಅವಳ ಜೀವನ ಚಕ್ರ ತಿರುಗಬೇಕಲ್ಲ.

ಹೋಟೇಲಿನಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಉಪಾಹಾರದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಲಾಗಿ ಅವರಿಬ್ಬರು ಮಹಡಿಯನ್ನೇರಿದರು. ಮಹಡಿಯ ಮೇಲಕ್ಕೇರುವುದು ಅತಿಥಿ ನಿವಾಸಗೃಹ. ಕೂಡಲೆ ಒಂದು ಕೊಟಡಿಯು ಇವರಿಗಾಗಿ ಖಾಲಿಮಾಡಿ ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟಿತು.

ಮಾಲತಿಯು ಇಷ್ಟನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕಂಡು—"ನನಗೆ ಈ ಹೋಟೇಲಿನಲ್ಲಿರುವುದಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲ. ನನ್ನಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟು ಹಣವೂ ಇಲ್ಲ. ತಾವು ನನಗೊಂದು ಚಿಕ್ಕ ಬಿಡಾರ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರೆ . . . ." ಎಂದಳು.

"ಊಹೂಂ-ನಿನಗೆ ಆ ಚಿಂತೆ ಬೇಡ. ಬೇರೆ ಯೋಗ್ಯ ಮನೆ ಸಿಗುವವರೆಗಾದರೂ ನೀನಿಲ್ಲಿರಬಹುದು. ಇನ್ನು ಹಣದ ಚಿಂತೆಯೂ ನಿನಗೆ ಬೇಡ. ನಾನಿದ್ದೇನಲ್ಲ. ಇದರ ಚಾಲಕರು ನನ್ನ ಪರಿಚಿತರು. ನೀನಿಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವೆಯಾದರೆ ಅವರಿಗೂ ಲಾಭವುಂಟು. ನಿನಗೆ ಆಕ್ಷೇಪವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ— ಇರುವಷ್ಟು ದಿನವೆಲ್ಲಾ ಇಲ್ಲಿರಬಹುದು" ಎಂದು ನುಡಿದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಹೋಟೇಲು ಯಜಮಾನರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದರು. ಅವರು ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಡ್ರೈವರ ಮಹಾಶಯನಿಗಿಂತಲೂ ಮೃದುಭಾಷಿಗಳು. ಬಂದವರೇ-"ಸುಬ್ಬ, ಈ ಅಮ್ಮನವರಿಗೆ ಏನೇನು ಬೇಕೋ ಅದನ್ನು ತಂದು ಕೊಡು. ಅವರು ಕೆಲವು ದಿವಸ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತಾರಂತೆ. ಕೆಲವು ದಿವಸ ಎಂದರೇನು? ಮೈಸೂರು ಬಿಟ್ಟರೆ, ಇಲ್ಲಿಂದ ಬಿಟ್ಟಹಾಗೆ. ಏನು, ನಿಗಾ ಇರಲಿ" ಎಂದರು. ಮಾಲತಿಗೆ ತಾನು ತೀರ ವಿಚಿತ್ರ ಪ್ರಪಂಚವೊಂದರದಲ್ಲಿ ಕಾಲಿರಿಸಿದಂತೆ ಕಂಡಿತು. ಮೊದಲನೆಯ ಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಅವಳನ್ನು ಮೂಸಿ ನೋಡಿದವರಿಲ್ಲ. ಇಂದಾದರೆ ಬೇಡೆಂದರೂ ಉಪಚರಿಸುವವರೇ!

ಸರಿ, ರಾತ್ರಿಯಂತು ಮಾಲತಿ ಈ ಮಹಾನುಭಾವರಲ್ಲಿಯೇ ಕಳೆದಳು. ಬೆಳಗ್ಗೆ ಬೇಗನೆ ಡ್ರೈವರ ಸಾಹೇಬರೊಡನೆ ಉಪಾಹಾರವಾಯಿತು. ಅವನೀಗ ಪುತ್ತೂರಿಗೆ ಮರಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಕಾಲು ಹೇಗೆ ಬರುವುದೋ ತಿಳಿಯದು. "ನೀವೇನೂ ಯೋಚನೆಮಾಡಬೇಡಿ. ನಮ್ಮ ರಾಯರು ಎಲ್ಲಾ ಅನುಕೂಲತೆ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ನಿಮಗೆ ಬೇರೆ ಮನೆಯೇ ಬೇಕೆಂಬುದು ನಿಜವಾದರೆ ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದರೆ, ಅದನ್ನೂ ಒದಗಿಸಿಕೊಡಲು ಅಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲ. ಈಗ ನಾನು ಹೊರಡಲೇ" ಎಂದನು.

ಮಾಲತಿಯು ತನ್ನನ್ನು ಎರಡನೆಯ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಮುಟ್ಟಿಸಿದ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟಳು. ಆಗಾಗ ಬರುತ್ತಿರಬೇಕೆಂದೂ ಹೇಳಿ ಉಪಚರಿಸಿದಳು. ಅಂತು ಅವಳಿಗಾದರೂ ಆ ಠಾಣೆಯನ್ನು ತತ್ಕಾಲಕ್ಕೆ ಬಿಡುವ ಮನಸ್ಸು ಬರಲಿಲ್ಲ. ಒಮ್ಮೆ ತಾನೇ ತನ್ನಿಷ್ಟ ಬಂದಂತೆ ವರ್ತಿಸಿದರೆ, ಏನು ಅಪಾಯ ಬರುವುದೋ ಎಂದು ಅಂಜಿ, ಅಲ್ಲೇ ನೆಲೆಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವ ನಿಶ್ಚಯಮಾಡಿದಳು. ಅಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿರುವ ಭಾರಿ ಮನುಷ್ಯರನ್ನೂ ಬಂದು ಹೋಗುವ ಜನಸಂದಣಿಯನ್ನೂ ಕಂಡು, ತನ್ನಂಥವಳಿಗೆ ಅದಕ್ಕೂ ಮೀರಿಸಿಸಿದ ಸ್ಥಳ ದೊರೆಯಲಾರದೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಳು.

— — — — — —

೯. ನವನಾಯಕ.

ಮಾಲತಿಯು ಮೈಸೂರಿಗೆ ಬಂದು ಇಂದಿಗೆ ಒಂದು ತಿಂಗಳಾಗುತ್ತ ಬಂದಿತು. ಪಂಜಾಬ್ ಹೊಟೇಲಿನವರ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಯಾವ ಕೊರತೆಯೂ ಅವಳಿಗಿದ್ದಿರಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಪಾಲಿನ ಕ್ಷಾಮದ ದಿನಗಳು ನಿವಾರಣೆಯಾದುದಕ್ಕಾಗಿ ಅವಳು ಸಂತಸಗೊಂಡಳು. ಆದರೆ ಲಜ್ಜೆಯ ದಿನಗಳು ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲೆಂಬುದು ಅವಳಿಗೆ ತಿಳಿದಿತ್ತು. ಇದ್ದುದರಿಂದಲೇ ಅವಳು ತೃಪ್ತಳಾಗಿ ಆ ಮಹಡಿಯ ಮೇಲೆಯೇ ದಿನವನ್ನು ಕಳೆಯತೊಡಗುವಳು. ಬೇಸರವಾಯಿತೆಂದರೆ ಹಾಡುತ್ತ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಹೊರಗೆ ಕಿಟಿಕಿಯಿಂದ ಕೇಳುವವರೂ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಒಳಗೆ ಬರಲು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಾಹಸವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೆಲವರ ತಿಳಿವಿನಲ್ಲಿ ಅವಳು ಹೊಟೇಲು ಚಾಲಕರ ನಾಯಕಿಯೆಂಬ ಗ್ರಹಿಕೆಯಿತ್ತು. ಆದುದರಿಂದ ಯಾರೊಬ್ಬರೂ ಅವಳನ್ನು ಪೀಡಿಸಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಅವಳಾದರೂ ತನ್ನ ಊದಿಹೋದ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತಿರುಗಿಸುವ ಗೋಜಿಗೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಹಸಿದ ಹುಲಿಯಾದರೆ ಮನುಷ್ಯನನ್ನಾದರೂ ಹರಿದು ತಿನ್ನುತ್ತದೆ. ಹೊಟ್ಟೆತುಂಬಿತೆಂದರೆ ಅದರ ಕಣ್ಮುಂದೆಯೇ ಇತರ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಸರಿದು ಹೋದರೂ ಅದಕ್ಕೆ ಪರವೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂದು ಮಾಲತಿಯು ಹಸಿದ ಹುಲಿಯಂತಿದ್ದಳು. ಆ ಕ್ಷುಧೆಯನ್ನು ನಿವಾರಿಸಲು ಅವಳು ತನ್ನ ಮಾನವನ್ನೂ ತಿಂದಳು; ಬಳಿಕ ಬಂದ ಬಂದವರ ಮಾನವನ್ನೂ ತಿಂದಳು. ಅವಳಾಗಿ ತಿಂದಳೆನ್ನಲು ಬಾರದಿದ್ದರೂ, ಪರರ ದೆಸೆಯಿಂದಲಾದರೂ ತಿಂದಳು. ಕೊನೆಕೊನೆಗೆ ಅವಳಾಗಿಯೇ ದಾರಿಹೋಕರನ್ನು ಕರೆಯಲು ಹಿಂಜರಿಯಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಈಗಂಥ ವೃತ್ತಿಗೆ ಅತಿ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ರಂಗಭೂಮಿ ದೊರೆತಿದೆ ಶ್ರೀಮಂತರು, ತರುಣರು, ವಿಲಾಸಿಗಳು ಬಂದು ಹೋಗುವ ಸ್ಥಳ. ಇವಳ ಕೊಟಡಿಯ ಮುಂದೆ ಅಂಗಣದಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯವೂ ಭಾರಿ ಮನುಷ್ಯರ ಇಸ್ಪಿಟು ಮಂಡಳವು ಕೂಡುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ಮಂಡಳದವರ ಕಿವಿಗೆ ಮಾಲತಿಯ ಹಾಡು ಬಿತ್ತೆಂದರೆ "ವಹವ್ವಾ", "ವಹವ್ವಾ" ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆ ಅವರಲ್ಲಿಯೇ ಒಬ್ಬಿಬ್ಬರು ಅವಳಿರುವಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ, ದೇವಿಯನ್ನು ಭಕ್ತಿಪೂರಿತ ನಯನಗಳಿಂದ ಕಾಣುವ ಮುಗ್ಧಭಕ್ತರಂತೆ ಅವಳ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಕಣ್ಣಿಟ್ಟು ಅವಳ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಆರಾಧಿಸುತ್ತ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಒಮ್ಮೆ

ಅವಳಲ್ಲಿ ಸೌಂದರ್ಯ ಕಾಣಿಸದಿದ್ದರೂ—ಅವಳಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಆ ವಿಚಕ್ಷಣರು ಊಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲರು. ಆಗಾಗ "ಹೇಗಿದ್ದೀ? ಎಲ್ಲ ಕ್ಷೇಮ ತಾನೇ?" ಎಂದೊಂದೆರಡು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಡುವರು. ಮಾಲತಿಯು ಮುಗುಳ್ನಗೆಯಿಂದಲೇ ಅವರನ್ನು ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸಿ ಕಳುಹಿಸುವಳು. ಅವಳಿಗೆ ಇಂದು ಮೊದಲಿನ ಹಸಿವೆಯಿಲ್ಲ.

ಅದರ ಬದಲು ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ವ್ಯಥೆಯಾಗುವುದೂ ಉಂಟು. ಪ್ರಫುಲ್ಲ, ಮಹೇಶರ ನೆನಪಾದರೆ ಅಳುತ್ತಾಳೆ. ತಿರುಗಿ–'ಛೀ, ಇನ್ನವರ ನೆನಪುಮಾಡಿಕೊಂಡು ಉಪಯೋಗವೇನು' ಎಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಆದರೆ ಇನ್ನೊಂದು ವಿಚಾರದ ದೆಸೆಯಿಂದ ಅವಳು ಮೆಲ್ಲಗೆ ಯೋಚನೆಗೆ ಈಡಾಗಿರುವಳು. ನಿತ್ಯವೂ ಅವಳ ಕೊಟಡಿಯ ಮುಂದೆ, ಅವಳ ಗಾಯನಕ್ಕೆ ಮರುಳಾಗಿ, ಅವಳ ದರುಶನಕಾಂಕ್ಷಿತರಾಗಿ ಬಂದು ನಿಲ್ಲುವ ತರುಣರು ಕೆಲವರನ್ನು ಕಂಡು, ಒಂದು ದಿನ ತನ್ನ ಗಾಯನವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದಳು. ಆದರೆ ಇವರು ಎಂದಿನಂತೆಯೇ ಅಲ್ಲಿಂದ ಕದಲರು. ಹಾಗಾದರೆ ಅವರು ಗಾನಕ್ಕೆ ಬಂದವರಲ್ಲವೆಂಬುದು ಮಾಲತಿಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಯಿತು. ಮನಸ್ಸಿದ್ದರೆ ಈ ನವಯುವಕರನ್ನು ಅವಳು ಯಾವ ಗಳಿಗೆಯಲ್ಲೂ ನರಕಕ್ಕೆಳೆಯಬಹುದು. ಆದರೆ ಅವಳಿಂದ ಆಗದಂಥ ಕೆಲಸವದು. ಹಸಿವೆಯಾದರೆ ವನ್ಯಮೃಗವು ಒಂದು ಪ್ರಾಣಿಯನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದೆಂದು, ಸುಮ್ಮನೆ ಕೊಲ್ಲುವುದೇ? ಅವಳಿಗಿಂದು ಹೊಟ್ಟೆ ಹಸಿವೆಯಿಲ್ಲ; ಮುಂದಿನ ಯೋಚನೆಯಿಲ್ಲ. ಕಾಮದ ಹಸಿವೆಯು ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ವೇಶ್ಯೆಯರಿಗೆ ಕಾಮದ ಕಾಮಾಗ್ನಿ ಮಾಂದ್ಯವೇ ತಟ್ಟುವುದು. ಆದರೆ ಹಣಕ್ಕಾಗಿ, ಇಂದಿನ ಯೋಚನೆಯುಳ್ಳದಿದ್ದರೆ, ಅವರು ಆ ನಿಯಮವನ್ನು ಮೀರುವರು. ಅದರಿಂದ ಅನೇಕ ಬೇನೆಗಳನ್ನೂ ಸಹಿಸುವರು. ಒಮ್ಮೆಗೆ ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಗಿರಾಕಿಯನ್ನು ತಮಗೆ ಹಸಿವಿಲ್ಲವೆಂದು ಕಳುಹಿಸಿದರೆ, ನಾಳೆ ಬರುವುದುಂಟೇ? ಆದರೆ ಮಾಲತಿಗೆ ಆ ನಾಳಿನ ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲ. ಅದರ ಬದಲು, ತನ್ನಿಂದ ಈ ತರುಣ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಕೆಡುತ್ತವಲ್ಲ ಎಂದು ಅವಳು ಯೋಚನೆಗೀಡಾದಳು. ವ್ಯಭಿಚಾರವು ನೀಚವೃತ್ತಿಯೆಂದು ಅವಳು ತಿಳಿಯದೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಬರಗಾಲದಲ್ಲಿ ಹಸಿದವನು ಕಸಕಡ್ಡಿ, ಹುಳುಹುಪ್ಪಟೆಗಳನ್ನೂ ಸಹ ಹೆಕ್ಕಿ ತಿನ್ನುವಂತೆ, ಅವಳು ಬಾಳ್ವೆಗಾಗಿ ಆ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಕೈಕೊಂಡಳು. ಅವಳಂತೆಯೇ ವಿಧವೆಯರಿಗೆ

ತಮ್ಮ ಕಾಮಾಗ್ನಿಯ ತೃಪ್ತಿಗಾಗಿ ವೇಶ್ಯೆಯರಾಗುವವರೂ ಉಂಟು. ಆದರೆ ಮಾಲತಿಯು ಅಂಥವಳಲ್ಲ. ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಸಹ ವ್ಯಭಿಚಾರದ ಹಾದಿಗೆ ಕೆಲವು ದಿನ ಬಿದ್ದರೆಂದರೆ ಮುಂದೆ ಅವರ ಕ್ರಿಯೆಗಳೆಲ್ಲ ಕೇವಲ ಯಾಂತ್ರಿಕವಾಗಿ ನಡೆಯುವುವಲ್ಲದೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಮಾನಸಿಕ ಆಸೆ ಉತ್ಸಾಹ ಗಳು ಕೂಡಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ಮಾಲತಿಯ ಮನಸ್ಸು ಯೋಚನೆಗೆ ಈಡಾದುದರಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆಯುವವರಲ್ಲಂತು ಓರ್ವ ತರುಣ, ಅವಳ ಕೊಟಡಿಯ ಮುಂದೆ ತನ್ನ ಬೈಠಕನ್ನು ಬೆಳೆಯಿಸುವಂತೆ ತೋರಿತು. ಒಂದೆರಡು ದಿನ ಗಳ ವರೆಗೆ ಅವನು ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಒಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡು, ಯಾವನೋ ಓರ್ವ ಪ್ರೌಢ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಿರಬೇಕೆಂದು ಅವಳು ಊಹಿಸಿದಳು. ಆದರೆ ಇವಳು ಅವನ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಗೋಚರಿಸಿದ ದಿನದಿಂದ, ಅವನ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿದುವು. ಕಾಲೇಜು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿಯಿತು. ಅವ ನಿಗೆ ಮಾಲತಿ ಆರಾಧ್ಯದೇವತೆಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಅವನ ನಯನಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಣಯ ಯಾಚನೆಯೇ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

ಒಂದು ದಿನ ಮಾಲತಿಯು ಸೆಕೆಯಾಯಿತೆಂದು ಮಹಡಿಯ ಮಾಡ ನ್ನೇರಿ ಆ ಅಂಗಣದ ಮೇಲೆ ಬೀಸುತ್ತಿದ್ದ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ತಂಗಾಳಿಯನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆಕಾಶವನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತಿದ್ದಳು. ಮೆಲ್ಲನೆ ಅವಳ ಕಂಠದಿಂದ ಧ್ವನಿಯು ಹೊರಡತೊಡಗಿ ಹಾಡಿನ ರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿತು. ಅವಳೀಗ ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ಕಿರುಧ್ವನಿಯಿಂದ ಹಾಡುತ್ತಿರುವಳು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ತರುಣನು, ಅವಳ ಮುಂದಕೆ ಬಂದು ನಿಂತನು. ಮಾಲತಿಯು ಅವನನ್ನು ಕಂಡರೂ ಕಾಣದವಳಂತೆ ಹಾಡುತ್ತ ಕುಳಿತಳು. ತರುಣನು ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಅವಳ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತನು. ಆದರೂ ಮಾಲ ತಿಯು ಅವನ ಕಡೆಗೆ ಗಮನಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ತರುಣನು ಸಾಹಸದಿಂದ ಅವಳನ್ನು ಮಾತನಾಡಿಸುವ ಪೂರ್ವಪೀಠಿಕೆಯೆಂಬಂತೆ ತನ್ನ ಕೈಯನ್ನವಳ ಹೆಗಲ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಇರಿಸಿದನು. ಮಾಲತಿಗೆ ಸಿಟ್ಟು ಬಂದಿತು. ಅದನ್ನು ಕಿತ್ತು ಕೆಳಕ್ಕೆ ಎಸೆಯುವ ಎಂದು ಅವನ ಕೈಯ್ಯನ್ನು ಹಿಡಿದಳು. ಆದರೆ ಅಷ್ಟು ನಿಷ್ಕರುಣಿ ಯಾಗಲು ಅವಳಿಂದಾಗದಾಯಿತು. ಕೂಡಲೆ ಅವಳು ಅವನ ಕೈಯ್ಯನ್ನು ಕೆಳಕ್ಕೆ ತೆಗೆದು ತನ್ನೆರಡು ಕೈಗಳಿಂದ ಹಿಡಿದಳು. ತರುಣನಿಗೆ ತನ್ನ ಮನೋ

ರಥವು ನೆರವೇರಿತೆಂದು ಮನಸ್ಸು ತೀರ ಉಬ್ಬಿತು. ಅವಳೇನು ಮಾತನಾಡುವಳೆಂದು ಕೇಳುವ ಕುತೂಹಲವಾಯಿತು.

"ಸ್ವಾಮಿ, ನೀವು ಸುಮ್ಮನೆ ನನ್ನ ಗೆಳೆತನಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದು ನಿಮ್ಮ ಜೀವನವನ್ನು ನಿರರ್ಥಕಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಡಿ. ನನಗೆ ನಾನಾರೆಂದು ತಿಳಿದಿದೆ."

ತರುಣನು ಚಕಿತನಾದನು. ಈ ಉತ್ತರವು ಬಂದೀತೆಂದು ಅವನು ಎಣಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. "ಹಾಗೆ ಹೇಳಕೂಡದು" ಎಂಬುದಿಷ್ಟೆ ಅವನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ.

"ನೀವು ಏನುಮಾಡುತ್ತಿರುವಿರೆಂದು ನಿಮಗೆ ತಿಳಿಯದು. ಬೇಡ, ಕೆಳಗೆ ಹೋಗಿರಿ. ನನ್ನ ಆಸೆಯಿಂದ ನಿಮ್ಮ ವ್ಯಾಸಂಗಕ್ಕೂ ಸುಖಕ್ಕೂ ಕೆಡುಕಾಗಬಾರದು."

"ನೀನು ಹಾಗಾದರೆ ವೇಶ್ಯೆ........"

"ಅಹುದು. ಆದರೆ ಅವಳು ಹೀಗೆಯೇ ಇರಬೇಕೆಂದಿಲ್ಲ. ನಾನೆಂಥ ವೇಶ್ಯೆಯೆಂದು ನಿಮಗೆ ತಿಳಿಯದು"

"ವೇಶ್ಯೆಯರಲ್ಲಿ ಅಂಥ ಇಂಥ ವೇಶ್ಯೆಯರು ಇದ್ದಾರೆಯೇ?"

"ಇರುವರು"

"ಅದು ಹೇಗೆ?"

"ಅದು ನಿನಗೆ ಬೇಡದ ಮಾತು."

ಒಮ್ಮೆಗೆ ಬಹುವಚನವು ಮಾಯವಾಗಿ ಏಕವಚನ ಬಂದಿತು. ಇದರಿಂದ ತರುಣನಿಗೆ ಅಸಮಾಧಾನವಾಗುವುದರ ಬದಲು ಅವಳು ತನ್ನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸತೊಡಗಿರುವಳು—ಎಂದೇ ತೋರಿತು. ಅದರಿಂದವನು ಕಿಸೆಯಿಂದ ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ನೋಟನ್ನು ತೆಗೆದು ಅವಳ ಕರದ ಮೇಲಿರಿಸಿದನು.

"ಇದು ನಿನ್ನಲ್ಲೇ ಇರಲಿ. ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕೇಳಿಕೋ- ನಿನಗೆ— ನಿನಗೆ ಅನ್ನುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸು. ನಿನ್ನ ಮೇಲಿನ.........."

"ಪ್ರೇಮದಿಂದ."

"ಅಲ್ಲ, ಕನಿಕರದಿಂದ ನುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಪ್ರೇಮವೂ ಅಹುದು. ನೀನು ಕೆಡಬಾರದೆಂಬ ಮಮತೆ. ಇದುವರೆಗೆ ವೇಶ್ಯೆಯಾದವಳು ಅಂಥ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿರಲಾರಳು. ಹೀಗೆಂದು ಆಶ್ಚರ್ಯಪಡಬೇಡ. ಇರಲಿ, ನಿನಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳಿಲ್ಲವೇ?"

"ಇರುವರು."

"ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿದರೆ?"

"ನಾನು ಲಕ್ಷಿಸುವುದಿಲ್ಲ."

"ಅದು ನನಗೆ ಬೇಕಿಲ್ಲ, ತಿಳಿದರೆ ಅವರಿಗೆಷ್ಟು ವ್ಯಥೆಯಾದೀತೆಂದು ಗೊತ್ತಿದೆಯೇ?"

ಮೌನ.

"ನಿನಗೆ ವಿವಾಹವಾಗಿದೆಯೇ?"

"ಇಲ್ಲ, ಬೇಕಾದರೆ ನಿನಗಾಗಿ ಆಗದೆಯೂ ಇರುವೆನು."

"ನನಗಾಗಿ ನೀನೇನು ಮಾಡಲೂ ಬೇಡ."

"ನನ್ನ ಗೆಳೆತನವನ್ನು ಮಾಡಿದವರ ಅವಸ್ಥೆಯೇನೆಂಬುದು ನಿನಗೆ ತಿಳಿದಿದೆಯೇ?"

"ನಾನು ತಿಳಿಯಲು ಬಯಸುವುದಿಲ್ಲ."

"ಅದೇ ಮರುಳಾಟಿಕೆ. ನಾನು ವೇಶ್ಯೆಯು ನಿಜ; ಆದರೆ ಬಂದವರ ಪ್ರಣಯವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದು ನನ್ನ ಲೌಕಿಕ ಧರ್ಮ. ಆದರೆ ನಿನ್ನಂಥ ತರುಣರ ಜೀವನವನ್ನು ನಷ್ಟಮಾಡುವುದು ನನಗೆ ಪಾಪವೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ."

"ವೇಶ್ಯೆಯರಿಗೆ ಪಾಪಪುಣ್ಯಗಳ ಎಣಿಕೆಯಿದೆಯೇ?"

"ಇರುವವರಿಗೆ ಇದೆ. ಇರಬಾರದೆಂದಿಲ್ಲ. ನೀನಿಂದು ಪ್ರಣಯಾಂಧನು. ಏನನ್ನೂ ಮಾಡುವೆ. ಆದರೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದಿರು—ನಾನು ನೂರಾರು ಶಾರೀರಿಕ ರೋಗಗಳಿಂದ ನರಳುತ್ತಿರುವೆ. ನಾನಿಂದು ವಿಷಸರ್ಪ. ನನ್ನ ಬಳಿಗಾರೂ ಬರುವುದು ಒಳಿತಲ್ಲ. ಅದರಲ್ಲೂ, ಜೀವನದ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಹಾರಲು ಈಗಷ್ಟೆ ತೊಡಗಿದ ನಿನಗೆ ಬೇಡದ ವಿಚಾರವದು."

ಮೌನ.

"ತರುಣಾ, ನಿನ್ನೀ ಮನಸ್ಸನ್ನಿಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಆರೋಗ್ಯವನ್ನು ಕ್ಷಣಿಕ ವಿಲಾಸಕ್ಕಾಗಿ ಮಸಣದಲ್ಲಿ ಒಗೆಯಲು ನೀನು ಸಿದ್ಧನಿದ್ದೀಯಾ? ಹಾಗಾದರೆ ನೀನು ಮೂರ್ಖನೇ ಸರಿ......ನಡೆ, ಸುಮ್ಮನೆ ನನ್ನಂಥವಳಿಗಾಗಿ ಸಾಯ ಬೇಡ. ಯಾವಳಾದರೊಬ್ಬಳು ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ವಿವಾಹಿತನಾಗಿ ಸುಖವಾಗಿರು. ಗಣಿಕೆಯರ ಸಹವಾಸ ಬೇಡ."

ಆದರೆ ಪ್ರಣಯಕ್ಕೆ ಕಣ್ಣಿಲ್ಲ; ರೆಕ್ಕೆಯಿದೆ. ಅದು ನೋಡುವುದಿಲ್ಲ, ಹಾರುವುದಷ್ಟನ್ನೇ ಬಲ್ಲುದು. ಹಾರಾಟವು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಒಯ್ಯುವುದು ಎಂಬು

ದನ್ನು ಅದು ಯೋಚಿಸದು. ಹಾಗಾಯಿತು ನಮ್ಮ ವೀರೇಶನ ಪಾಡು.

ವೀರೇಶನು ಮಾಲತಿಗೆ ಉತ್ತರವನ್ನೀಯಲಾರದೆ ತನ್ನ ಕೊಟಡಿಗೆ ಮರಳಿಬಂದನು. ಮಾಲತಿಯ ಶಾಂತಿಭಂಗವಾಗಿ ಅವಳು ತನ್ನ ಶಯ್ಯಾಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಮರಳಿದಳು. ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಅವಳಿಗೆ ತನ್ನ ದುರ್ಜೀವನದ ನೆನಪಾಗತೊಡಗಿತು. ತಿರುಗಿ ಸ್ವಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಮರಳುವ ಮನಸ್ಸೂ ಆಗತೊಡಗಿತು. ಒತ್ತಟ್ಟಿಗೆ ಅಭಿಮಾನ ಅಡ್ಡಾಯಿತು; ಅದಕ್ಕೂ ಮಿಗಿಲೆನಿಸಿ ತನ್ನಂತಹಳು ಬಂಧುಗಳನ್ನು ಸೇರಿಕೊಂಡು ಅವರ ಮೇಲೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಪತ್ತನ್ನು ಕೆಡೆಯಬಾರದೆಂದು ಕಂಡಿತು. ಪುನರ್ವಿವಾಹದ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಅವಳು ಹಾಗೆ ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ತನಗೆ ಎರಡನೆಯ ಮದುವೆಯ ಅಧಿಕಾರವಿದೆಯೆಂದು ಅವಳು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಆದರೆ "ಸೂಳೆಯಾದವಳನ್ನು ಅವಳ ಒಡನಾಡಿಗಳು ಕೂಡಿರುವುದೆಂದರೆ? . . . . ." ಅವಳ ನ್ಯಾಯ ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೂ ಸರಿಕಾಣದಾಯಿತು. "ಇಲ್ಲ, ನಾನು ನಿತ್ಯಸುಮಂಗಲೆಯಾಗಿಯೇ ಸಾಯದೆ ಮಾರ್ಗವಿಲ್ಲೆ"ಂದುಕೊಂಡು ಮಲಗಿದಳು.

ವೀರೇಶನು ತನ್ನ ಕೊಟಡಿಯನ್ನು ಸೇರಿ ಮಲಗಿಕೊಂಡನೆಂಬುದು ನಿಜ. ಆದರೆ ನಿದ್ರೆ ಹತ್ತಬೇಕೆ? ಪ್ರಣಯ ಮಾರುತವು ಒಮ್ಮೆ ಬೀಸತೊಡಗಿದರೆ, ಆಗುವಷ್ಟು ಅನರ್ಥಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಉಂಟುಮಾಡಿ, ಬಳಿಕ ಅದು ಶಾಂತವಾಗುವುದಂತೆ. ಆ ಸುಳಿಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿದ ವೀರೇಶನಂಥ ಅವಿಚಾರಿಯ ಗತಿಯೇನು? ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಪಾರ ಸಂಪತ್ತಿದೆ! ಈಗ ಅದರೊಡನೆ ಪ್ರಣಯದ ಮೂರ್ಖತೆಯು ಬೆರೆತಿದೆ. ಅವನೀಗ ಅವಳನ್ನು ಮರೆಯದಾದನು. "ತಾನು ವಿಷಜೀವಿ" ಎಂದವಳ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದರೂ--ಅದರ ಪರವೆ ಇಲ್ಲದವನಂತೆ, ಅವಳಿಗಾಗಿ ಬದುಕಬೇಕು; ಇಲ್ಲವೆ ಸಾಯಬೇಕು-ಎಂದವನಿಗೆ ತೋರಿತು.

ಯೋಚಿಸಿ,ಯೋಚಿಸಿ ಬೇರೆ ಉಪಾಯವನ್ನು ಕಾಣಲಾರದೆ ಮಾಲತಿಗೊಂದು ದೀರ್ಘಪತ್ರವನ್ನು ಬರೆಯತೊಡಗಿದನು. ಎರಡು ಮೂರಾವರ್ತಿ ಬರೆದು ಹರಿದುದಾಯಿತು. ಬೆಳಗಾಗುವುದರೊಳಗೆ, ಕಾರಣ—ಅಲ್ಲಿಯತನಕ ಅವನ ಯೋಚನೆ, ಲೇಖನಗಳೇ ನಡೆದುವು, ಒಂದು ಮನವಿಯು ತಯಾರಾಯಿತು. ಬೆಳಗಿನ ಮುಖ ಮಜ್ಜನ, ಉಪಾಹಾರ ತೀರಿದ ಬಳಿಕ ಶಾಲೆಗೆ ವೇಳೆಯಾಗಲು, ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಎದ್ದನು. "ಇದು

ತನ್ನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಜೀವನದ ಕೊನೆಯ ದಿನ"ವೆಂದು ಅವನಿಗೆ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ತಿಳಿದಿತ್ತು. ಹೊರಟ ಅವನು, ಮಾಲತಿಯ ಕೊಟಡಿಯ ಮುಂದೆ ಬಂದು ನಿಂತನು. ಕದವು ಹಾಕ್ಕಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು. ಅತ್ತಿತ್ತ ನೋಡಿದನು. ಯಾರೂ ಕಾಣಿಸ ಲಿಲ್ಲ. ಆ ಪತ್ರವನ್ನು ಬಾಗಿಲ ಸಂದಿನಿಂದಲೆ ಒಳಕ್ಕೆ ತಳ್ಳಿ ನೇರಾಗಿ, ಕಾಲೇ ಜಿಗೆ ಹೋದನು.

ಮಾಲತಿಯ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಪತ್ರವು ಬಿದ್ದಿತು. ಅದರಲ್ಲಿ ತಾರುಣ್ಯದ ಮೂರ್ಖ ತನವೆಲ್ಲ ತುಂಬಿತ್ತು. ತಾನು ಅವಳ ಯಾವಜ್ಜೀವ ನಾಯಕನಾಗಲು ಬಯಸುವೆನೆಂದೂ, ತನಗೆ ಅಪಾರ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯಿರುವುದೆಂದೂ ತಿಳಿಸಿ ದ್ದನು. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಅವನದೊಂದು ಪವಿತ್ರವಾದ ನಿರ್ಧಾರವೂ ಇತ್ತು. "ನೀನು ಕೊನೆಗೂ ನನ್ನನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುವಿಯಾ? ನನ್ನ ಸುಖದ ಎಣಿಕೆ ನಿನ ಗೇಕೆ? ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಬೇನೆಗಳಿದ್ದರೆ ವೈದ್ಯರ ಸಹಾಯದಿಂದ ನಿನಗೆ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮಾ ಸುತ್ತೇನೆ . . . . ನನ್ನ ಕೊನೆಯ ಮಾತಿದು! ನಾನು ಸಾಯಬಾರದು, ಬದುಕಬೇಕು—ಎಂದಿದ್ದರೆ ನನ್ನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಬೇಡ."—

ಮಾಲತಿಯು ಈ ಪತ್ರಕ್ಕೇನು ಉತ್ತರವನ್ನೀಯಬೇಕು? ಕೊನೆಯ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಕಂಡ ಅವಳಿಗೆ ಪ್ರಫುಲ್ಲನ ನೆನಪಾಯಿತು. ತನಗಾಗಿ ಅವನು ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡನೆಂದು ಭೀತಿಯಾಯಿತು. ವೇಶ್ಯೆಯಾದ ತನ್ನಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರಾಣಿಯು ಅದೇ ಹಾದಿಯನ್ನು ಹಿಡಿಯಬೇಕೇ ಎಂದೂ ತೋರಿತು. ಆಗ ಅವಳ ನಿರ್ಧಾರವು ಮುರಿಯಿತು . . . .

ವೀರೇಶ ಮಾಲತಿಯರು ತಿರುಗಿ ಅದೇ ರಾತ್ರಿ ಮಹಡಿಯ ಮೇಲ್ಭಾ ಗದಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನ ದಿನದಂತೆಯೇ ಸೇರಿದ್ದರು. ಕಂಬದಂತೆ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಮಾಲ ತಿಯ ಮುಂದಕ್ಕೆ, ವೀರೇಶನು ಕಣ್ಣೀರನ್ನು ತೆಗೆಯುತ್ತ ನಿಂತಿದ್ದ. ಹೇಗೆ ಮಾತನ್ನು ತೊಡಗಬೇಕೆಂದೇ ಅವನಿಗೆ ತೋಚದು. ಮಾಲತಿಯೇ "ಏಕೆ ಬಂದೆ?" ಎಂದು ಪ್ರಸ್ತಾಪವನ್ನು ತೊಡಗಿದಳು. "ನನ್ನ ಪತ್ರಕ್ಕೆ ಉತ್ತರ..."

ಮಾಲತಿಯು ಮೌನ.

"ಏನು, ಮಾತಾಡಲಾರೆಯಾ . . . ನಾನು ಸಾಯ . . ."

ಮಾಲತಿಗೆ ವ್ಯಸನವು ಉಕ್ಕೇರಿ ಬಂದಿತು. "ಬೇಡ . . . . ಬೇಡ" ಎಂದು ವೀರೇಶನನ್ನು ತಬ್ಬಿಕೊಂಡಳು.

೧೦. ತೃತೀಯ ಯಾತ್ರೆ.

ಮಾಲತಿ ಇಂದು ತನ್ನ ಮೂರನೆಯ ಯಾತ್ರೆಗೆ ಅಣಿಮಾಡುತ್ತಿರುವಳು. ಕಾರಣ–ವೀರೇಶನಿಗೆ ಇನ್ನು ಓದು ಸಾಕೆಂದು ತೋರಿದೆ. ಅವನು ಆ ದಿನವೇ ಮನೆಗೆ ಪತ್ರ ಬರೆದಿದ್ದನು. "ನನಗೀಗ ಓದು ಬರಹದ ಮೇಲೆ ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲ. ಅಂಗಡಿ ವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿ ನಿಮಗೆ ಸಹಾಯವಾಗಬೇಕೆಂಬುದೇ ನನ್ನಾಸೆ" ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದನು. ತಂದೆತಾಯಿಗಳ ಮನಸ್ಸಿಗೆ, 'ಊಟಕ್ಕಿರುವ ಮಕ್ಕಳು ಪ್ರೌಢ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕಾಗಿ ಹಣ ವ್ಯಯಿಸುವುದು ಹುರುಳಾಟಿಕೆಯೆಂದು' ತೋರುತ್ತಿತ್ತು. ಒಂದೆರಡು ಬಾರಿ ಅವನ ತಾಯಿಯು–'ಮಗೂ, ಓದುಬರಹವೆಂದು ಪರವೂರಲ್ಲಿ ಏಕೆ ಆಯುಷ್ಯ ಕಳೆಯಬೇಕು? ನಿನಗೇನು ಉಣಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೇ, ಉಡಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೇ? ಸ್ವಸ್ಥವಾಗಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿರಬಾರದೇ? ನಿನ್ನ ತಂದೆಯವರಂತು ವಯಸ್ಸಿನ ದೆಸೆಯಿಂದ ಅಂಗಡಿ ಕೆಲಸ ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಅಶಕ್ತರು. ನೀನೇಕೆ ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಇರಬಾರದು' ಎಂದಿದ್ದಳು. ಅಂತಹ ಹಿರಿಯರಿಗೆ ಮಗನ ಈ ಪತ್ರವನ್ನು ನೋಡಿ ಎಷ್ಟು ಹರ್ಷವಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ! ಒತ್ತಟ್ಟು–"ಮಗೂ, ಈಗಾದರೂ ನಿನಗೆ ತಿಳಿವು ಬಂತಷ್ಟೆ" ಎಂದು ಬರೆದರು; ಇನ್ನೊತ್ತಟ್ಟು ವೀರೇಶನ ಮದುವೆಯ ಯೋಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡತೊಡಗಿದರು. ವೀರೇಶನ ತಾಯಿಯ ಕಣ್ಣಿನ ಮುಂದೆ ಹಲವಾರು ಕನ್ಯೆಯರು ಮಗನ ಪಾಣಿಗ್ರಹಣಕ್ಕಾಗಿ ಹಾತೊರೆದು ಬಂದು ನಿಂತಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ಯಾರನ್ನು ಆರಿಸಲಿ, ಯಾರನ್ನು ಬಿಡಲಿ?

ತನ್ನ ಪತ್ರಕ್ಕೆ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರ ದೊರೆತ ದಿವಸವೇ ಪಂಜಾಬ್ ಹೋಟೇಲಿನ ಮಹಡಿಯ ಮೇಲೆ ಗೆಳೆಯರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಒಂದು ಉಪಹಾರ ಕೊಟ್ಟವಿತ್ತು, ಹೂವು, ಹಣ್ಣು, ತಿಂಡಿ, ತೀರ್ಥಗಳಿದ್ದುವು. ತಿನ್ನತಿನ್ನುತ್ತ ಒಬ್ಬ ತರುಣನು –"ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಇದ್ದು, ವೀರೇಶಾ, ಸಂಗೀತವಿಲ್ಲವೆಂದರೆ ಏನೋ" ಎಂದನು. ಇನ್ನೊಬ್ಬನು "ಮೊದಲೇ ಸೂಚನೆ ಮಾಡಿದ್ದರೆ ಏನಾದರೂ ಮಾಡಬಹುದಿತ್ತು; ಈಗ ಹೇಳಿದರೆ ಅವನೇನು ಮಾಡಬೇಕು?" ಎಂದನು. "ಮೊದಲೇ ಹೇಳುವುದೆಂದರೆ ಹೇಗೆ? ಈ ಪ್ರಾಣಿಯಿಂದ ನನಗೆ ಆಮಂತ್ರಣ ಸಿಕ್ಕಿದುದೇ ನಾಲ್ಕು ಘಂಟೆಗೆ; ಐದು ಘಂಟೆಗೆ ನಾನು ಇಲ್ಲಿ ಬರಲೇಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಹಸಿವೆಯಿತ್ತೇ! ಗೆಳೆಯನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನೋಯಿಸ

ಬಾರದೆಂದು ಬಂದೆ."

"ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇನು, ನಮಗಿಂತ ಇಮ್ಮಡಿ ತಿನ್ನುತ್ತಿರುವುದು?"—ಎರಡನೆಯವನೆಂದನು.

"ಇನ್ನು ತಿರುಗಿ ಅವನು ನಮಗೆ ತಿಂಡಿ ಕೊಡುವುದಿದೆಯೇ? ಅವನ ಸ್ನೇಹದ ಋಣವನ್ನು ಹೇಗೆ ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕು?"

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮೂರನೆಯ ತಲೆಯೊಂದು–"ಅಹುದೇ ರಾಮು, ಸಂಗೀತದ ವಿಚಾರವನ್ನು ಮರತೆಯಲ್ಲ. ಇಲ್ಲೇನೆ ಒಂದು ಹಾಡಿನ ಬುರುಡೆಯಿದೆ ....." ಅಂದಿತು. ವೀರೇಶನಿಗೆ ಎಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಗುಟ್ಟು ರಟ್ಟಾಗುವುದೋ ಎಂಬ ಭೀತಿಯಾಯಿತು.

ಅದೇ ತರುಣನು ತಿರುಗಿ–"ವೀರೇಶಾ, ಅಂತು ಇಷ್ಟೆಲ್ಲವನ್ನು ಮಾಡಿ ಸಂಗೀತವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಶೋಭೆಯಿಲ್ಲ. ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಮತ ರಾಮು ಹೇಳಿದಂತಿದೆ. ಏನು? ಅವಳನ್ನು ಕರೆದರೆ ಬರಲಾರಳೇ? ಕೋಣೆಯ ಒಳಗೊಳಗೇ ಕುಳಿತು ಗೊಣಗುಟ್ಟುತ್ತಿರುವಳಲ್ಲ; ಏಕಂತೆ? ಬಂದು ಇಷ್ಟ ನಾಚುಮಾಡಲಿ. ಆಗಬಾರದೇ ರಾಮು" ಎಂದನು.

ರಾಮು:–ಬೇಷಪ್ಪಾ ನಿನ್ನ ತಲೆ! ಒಳಗೆ ಮಿದುಳಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಎಂತಹ ಉತ್ತಮ ಸಲಹೆಯನ್ನಿತ್ತೆ. ವೀರೇಶ, ಹೋಗಿ ಕೇಳಬಾರದೇನು?

ವೀರೇಶನ ಎದೆಯು ತೀರ ಬಡಬಡಿಸತೊಡಗಿತು. ಅವನಿಗವನದೇ ಅಂಜಿಕೆ. ವೀರೇಶ ತನಗೆ ಅವಳ ಪರಿಚಯವಿಲ್ಲವೆಂಬಂತೆ ನಟಿಸಿ "ಏನು ಹುಚ್ಚೋ ನಿನಗೆ; ಯಾರನ್ನು ಕೇಳುವುದಂತೆ?" ಎಂದನು.

ರಾಮು:— ಯಾರನ್ನೆಂದರೆ..........ಅವಳ ಹೇಸರೇನು? ಮಾಲತಿಯೋ ಪೀಲತಿಯೊ– ಅವಳನ್ನು. ಇಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದೀಯ. ಅವಳ ಗುರುತಿಲ್ಲವೇ? ನಾನಾಗಿದ್ದರೆ ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮೋಸ್ಟ್ ಇಂಟಿಮೆಂಟ್ ಆಗಿ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ನಡಿ ನಡಿ, ಹೋಗಿ ವಿಚಾರಿಸಿ ಬಾ.

ವೀರೇಶ:— ನನ್ನಿಂದಾಗದು.

ರಾಮು:— ಆಗದಿದ್ದರೆ ನಾನಿರುವೆ.

ಗೆಳೆಯನೊಬ್ಬ:— ಬೇಷ್ ರಾಮು, ಪ್ರತಾಪವೆಂದರೆ ಹಾಗಿರಬೇಕು. ಸುಮ್ಮನೆ ವೀರೇಶನಂತೆ ಗಂಡುಸುತನವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಉಪಯೋಗವಿದೆಯೇ? ನಡಿಯಪ್ಪಾ ಮಗೂ.......ನಿನ್ನಿಂದ ನಮ್ಮ ಕಿವಿ ತಣ್ಣಗಾಗಲಿ.

ರಾಮು:— ಅದಕ್ಕಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಅವಳ ಕೈಯನ್ನು ಬಿಸಿಮಾಡುವವರ್‍ಯಾರು?

ಮೂರನೆ:— ಯಾರೆಂದರೆ? ನಮಗಿಲ್ಲಿಯ ತನಕ ಬರಲು ಆಗ್ರಹ ಪಡಿಸಿದ ವೀರೇಶ. ಅವಳೇನು ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಕೇಳಬಹುದು. ಅವನಿಗೆ ಕೊಡಲೇನು ಸಂಕಟ? ನಾಳಿಗೆ ನಾವವನ ಮನೆಗೆ ಬರುತ್ತೇವೆಯೇ?

ರಾಮು:—ಕೇಳಿದೆಯೋ ವೀರೇಶ? ಏನು? ನೀನು ಕಾಸುಬಿಚ್ಚುತ್ತೀಯಾದರೆ ನಾನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತೇನೆ.

ವೀರೇಶನಿಗೆ ಹೂಂ ಎನ್ನಲೂ ಬಾರದು; ಸುಮ್ಮನಿರಲೂ ಬಾರದು.

ವೀರೇಶ:— ಸುಮ್ಮನೆ ಇಲ್ಲದ ರಗಳೆ ಬೇಡ.

ರಾಮು:—ಹೋಗಲಿ ಬಿಡು, ನೀನು ಕೊಡದಿದ್ದರೆ ನಾವಿಲ್ಲಿ ನಲ್ವತ್ತು ಮಂದಿ ಇದ್ದೇವೆ— ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರು ನಾಲ್ಕಾಣೆ ಕೊಟ್ಟರೆ ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿಗಳಾಗುತ್ತದೆ; ಬೇಕಾದರೆ ಈ ಟೀಪಾರ್ಟಿಯು ಸಹ ನಮ್ಮ ಖರ್ಚಿನಿಂದಲೇ ಆಗಲಿ. ಏನು ಗೆಳೆಯರೇ? ಇಂದಿನ ಸನ್ಮಾನವು ನಮ್ಮದೇ "ಸೆಂಡಾಫ್" ಆಗಲಿ.

ವೀರೇಶ:— ನಿನ್ನ ಮನೆ ಹಾಳಾಯಿತು. ಇದೋ ತೆಗೆದುಕೋ, ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು.

ರಾಮು:— ನೀನು ಕೊಡದೆ ಇದ್ದರೆ ನಿನ್ನಪ್ಪ ಕೊಡುತ್ತಾನಂತೆ. ಈಗ ನಮ್ಮ ವೀರೇಶನೆಂದರೆ ದಾನದಲ್ಲಿ ಕರ್ಣ; ಭೋಗದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರ.......... (ತೆರಳುವನು.)

ವೀರೇಶನಿಗೆ ಇವನಿಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಮಾತುಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಸಲುವಾಗಿ ಉದ್ದೇಶಪೂರಿತವಾಗಿಯೇ ನುಡಿಯುತ್ತಿರುವನೊ ಎಂದು ತೋರಿತು. ಇನ್ನು ಮಾಲತಿಯು ಬಂದರೆ ಏನು ಅನರ್ಥವಾಗುವುದೋ ಎಂದು ಅಂಜಿಕೊಂಡನು.

ರಾಮುವಿನ ಸವಾರಿಯು, ವೀರನಂತೆ ಮಾಲತಿಯ ಕೊಟಡಿಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿತು. ಮಾಲತಿಯು ಕುಳಿತಿದ್ದಳು. ಅವಳಲ್ಲಿ ಮೃದುನುಡಿಗಳಿಂದ ತನ್ನ ವಿನಂತಿಯನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಂಡನು. "ನಾನು ಬರುವುದಿಲ್ಲ" ಎಂದವಳಿಂದ ಉತ್ತರಬಂದಿತು. ರಾಮುವಿನ ಮೋರೆಗೆ ಮಸಿ ಬಳಿದಂತಾಯಿತು. ಆವನು ಬೇರೆ ಉಪಾಯ ಕಾಣದೆ ಮರಳಿ ಬಂದು—"ಅವಳ ಕಂಠ ಬಿದ್ದಿದೆಯಂತೆ" ಎಂದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲರೂ ನಕ್ಕರು. ಅದರಲ್ಲೊಬ್ಬನು ಎದ್ದುನಿಂತು, "ತೀರ

ಸುಳ್ಳು. ನಾನಾಗಲಷ್ಟೆ ಅವಳ ಹಾಡನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದೆ; ನಿನ್ನಿಂದಾಗಲಿಲ್ಲ ಎನ್ನು" –ಎಂದನು. ರಾಮುವೂ ನಕ್ಕುಬಿಟ್ಟನು. "ಅಹುದಪ್ಪ, ಅಹುದು. ಅವಳು ಭಾರಿ ಗವಯಿ; ನಮ್ಮಂಥ ಹುಡುಗರ ಮುಂದೆ ಹಾಡುತ್ತಾಳೇ? ಮಹಾ ರಾಜರ ಮುಂದೋ, ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲೋ, ಅರಮನೆಯಲ್ಲೋ ತೆರೆಯುವ ಬಾಯಿ ಅದು. ನಮ್ಮಂಥ ದುಡ್ಡು ದುಗ್ಗಾಣಿಯ ಜನರೆದುರಿಗೆ ಹಾಡು ವುದುಂಟೇ?" ಅಂದನು.

ಮೂರನೆ:– ನೀನು ಪ್ರಾಯಶಃ ಹಣ ಕೊಡುವವನಲ್ಲವೆಂದೋ, ಅಥವಾ ಚೇಷ್ಟೆ ಮಾಡುವವನೆಂದೋ ಅವಳು ಬರುವುದಿಲ್ಲವೆಂದಿರಬೇಕು. ಕೊಡು ಇಲ್ಲಿ, ಆ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು, ನಾನವಳನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಾರ ದಿದ್ದರೆ ಮೀಸೆ ತೆಗೆಯುತ್ತೇನೆ – ಎಂದು ತೀರ ಪರಾಕ್ರಮದಿಂದ ರಾಮುವಿ ನಿಂದ ಹಣವನ್ನು ಕಿತ್ತುಕೊಂಡು, ತಾನೇ ಮಾಲತಿಯ ಕೊಟಡಿಯ ಕಡೆಗೆ ಸಾಗಿದನು. ಒಮ್ಮೆ ಸೋತರೆ. ಅವನಿಗೆ ಮೀಸೆ ಮೊದಲೇ ಇಲ್ಲ; ಆದುದ ರಿಂದಷ್ಟು ಧೈರ್ಯ. ಹೋದವನು ದಯಾದಾಕ್ಷಿಣ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ಅವಳ ಮುಂದೆ ಹೋಗಿ ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿಗಳ ನೋಟನ್ನಿಸೆದನು. ಅವಳು ಕದಲಲಿಲ್ಲ. "ಇನ್ನು ನಿನ್ನ ಹಾಡನ್ನು ಕೇಳಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಇನಾಮನ್ನು ಕೊಡುವಾ, ಬಾ ಬಾ, ಬೇಗ" ಎಂದನು. ಮಾಲತಿಗಾಗ ನಗು ಬಂದಿತು. ಅವಳು ಆ ಹಣವನ್ನು ಅವನ ಕಡೆಗೆ ಎಸೆದು "ಹೂಂ ನಡೆಯಿರಿ" ಎಂದಳು. ಅಸಾಮಿಯು ಹಿಗ್ಗಿ ನಿಂದ ಓಡಿ ಬಂದು ಆ ಸುವಾರ್ತೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿದನು. ಎಲ್ಲರೂ ಉಪಹಾರ ವನ್ನು ಬೇಗಬೇಗನೆ ಮುಗಿಸಿ ಸಂಗೀತವನ್ನು ಕೇಳಲು ಸಜ್ಜಾಗಿ ಕುಳಿತರು. ಆದರೆ ಮಾಲತಿಯು ಒಳಗಿಂದ ಅಗಳಿಯನ್ನಿಕ್ಕಿ, ಕದ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಬಾಗಿಲು ತಟ್ಟಿದರೆ "ನೀವು ಹೋಗುತ್ತೀರೋ ಇಲ್ಲವೋ, ನಾನು ಬರುವವ ಳಲ್ಲ" ಎಂದಳು. ಮಿಕ್ಕವರು ಮಾಲತಿಯ ಆಗಮನವನ್ನು, ಹಿಂದಿನ ಕವಿ ಗಳು ಹೇಳುವಂತೆ, ಚಾತಕ ಪಕ್ಷಿಯು ಮಳೆಯನ್ನಿದಿರು ಕಾಯುವಂತೆ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಂದು ತಾಸೇ ಸಂದಿತು. ನಮ್ಮ ಅಸಾಮಿಯು ಮರಳಿ ಬರಲು ನಾಚಿಕೆಗೊಂಡು ಪರಾರಿಯಾದನು. ರಾಮುವು ತಿರುಗಿ ಮುಂದಾ ದನು. ಅಲ್ಲಿಯ ತನಕ ಹೋಗಿ–"ಅವಳು ಬರುವಂತಿಲ್ಲ" ಎಂಬ ಹೃದಯ ಭೇದಕ ವಾರ್ತೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಗೆಳೆಯರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದನು. ವೀರೇಶನಿಗೆ ಹೋದ ಪ್ರಾಣ ಮರಳಿ ಬಂದಿತು. ಅಂದು ರಾತ್ರಿ ಅವರೆಲ್ಲ ವೀರೇಶನನ್ನು

ಬೀಳ್ಕೊಡುವ ಸಲುವಾಗಿ ರೈಲ್ವೆ ನಿಲ್ದಾಣದಲ್ಲಿ, ಸರಿ ಹತ್ತು ಘಂಟೆಗೆ ಸೇರು ವುದೆಂದಾಯಿತು. ವೀರೇಶನು–"ಸುಮ್ಮನೆ ನನಗಾಗಿ ನಿಮ್ಮ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಕೆಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಡಿರಿ" ಎಂದೆಷ್ಟು ಬಿನ್ನವಿಸಿಕೊಂಡರೂ ಅವರು ಕೇಳಲಾ ರರು. ವೀರೇಶನಂಥ ಗೆಳೆಯನು ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅವರನ್ನಗಲುವ ಗಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಅವನನ್ನು ಸನ್ಮಾನದಿಂದ ಬೀಳ್ಕೊಡಬೇಡವೇ? ಆ ಮೂಲಕವಾದರೂ ಆ ದಿನದ ಉಪಾಹಾರದ ಋಣವನ್ನು ಅವರು ತೀರಿಸ ಬೇಡವೇ?

ಅವನು ತನ್ನ ಗಂಟುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿಕೊಂಡನು. ಮಾಲ ತಿಗೂ ಹಾಗೆಯೇ ಅಣಿಯಾಗಿರಲು ಹೇಳಿದನು. ಮಾಲತಿಯು ಸಂಜೆಯ ಏಳು ಘಂಟೆಗೇನೆ, ಹೋಟೇಲು ಮಾಲಿಕರೊಡನೆ ತಾನು ಸಿನೆಮಾಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಬರುವೆನೆಂದು ನೆಪವನ್ನು ಹೇಳಿ, ಹೊರಟಳು. ವೀರೇಶನು ಅವಳ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ತನ್ನವೆಂದೇ ಸಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಹೊರಟು, ಮುಂಚಿತವಾಗಿ ರೈಲ್ವೆ ನಿಲ್ದಾಣವನ್ನು ಸೇರಿ, ಎರಡನೆಯ ತರಗತಿಯ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಮಂದಿರ ದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತನು. ಮಾಲತಿಯು ಸ್ತ್ರೀಯರ ಕೊಟಡಿಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಳೇ ಕುಳಿ ತಳು. ಅವಳನ್ನು ಸಾಮಾನಿನೊಂದಿಗೆ, ಚಾಮರಾಜ ನಗರದಿಂದ ಬಂಡಿ ಬಂದೊಡನೆಯೇ, ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಬೇಕೆಂದು ಒಬ್ಬ ರೈಲ್ವೆ ಕೂಲಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ, ತಾನು ಅತ್ತಿತ್ತ ಜಗುಲಿಯಲ್ಲಿ ಅಡ್ಡಾಡತೊಡಗಿದನು. ಸರಿ, ಒಂಬ ತ್ತಕ್ಕೆ ಅವನ ಗೆಳೆಯರು ಅಲ್ಲಿ ಬಂದು ಕಲೆತರು. ಇನ್ನು ಒಂಬತ್ತರಿಂದ ಹತ್ತು ಘಂಟೆಯ ತನಕ ಅವರು ಸಮಯವನ್ನು ಕಳೆಯಬೇಕಾಗಿದೆ. ಆ ಮಾತು, ಈ ಮಾತುಗಳೆಂದು ವೇಳೆಯು ಸಂದಿತು. ಬಂಡಿಯೂ ಬಂದಿತು. ಅವನ ಗೆಳೆಯರೆಲ್ಲರು ಸೇರಿ ಅವನಿಗೆ ಹೂಮಾಲೆಯನ್ನು ಹಾಕಿದರು. ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ರೊಡನೆಯೆ ಪಾಣಿಗ್ರಹಣವಾಯಿತು. ಬಂಡಿಯನ್ನೇರಿದನು. ಗೆಳೆಯರಿಂದ "ಹಿಪ್ ಹಿಪ್ ಹುರ್ರಾ" ಜಯಘೋಷವಾಯಿತು. ಗೆಳೆಯರು ಅವನನ್ನು ಕಾಣುತ್ತ ನಿಂತರು. ಸಿಳ್ಳಾಗಿ, ಬಂಡಿಯು ಹೊರಟಿತು. ರಾಮುವು ಬಂಡಿ ಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಹತ್ತು ಹೆಜ್ಜೆ ಓಡಿದನು. ಅವನು ಬಂದುದನ್ನು ಕಂಡು, ವೀರೇಶನು–"ಏನು, ಏನು?" ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ರಾಮುವು ಅವನ ಕಿವಿ ಯಲ್ಲಿ—"ಪಕ್ಕಾ ಕಳ್ಳನೋ ನೀನು!" ಎಂದನು. ಸರಿ; ರಾಮು ಸರಿದು ಬಂದನು. ರಾಮುವಿನ ತಿಳುವಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ, ವೀರೇಶನೆಂದರೆ ಬಾಯಿಬಾರದ

ಮಗು, ಎಂದಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅವನು ಕುಳಿತ ಬಂಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಲತಿಯಿದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡು ಅವನಿಗೆ ಸಂಶಯವಾಯಿತು. ಇದೆಲ್ಲ ತನ್ನ ಬಾಯಿಬಾರದ ಮಗುವಿನದೇ ಜಾಣತನವೆಂದು ಹೊಳೆದು, ಅವನು ವೀರೇಶನಿಗೆ ಆ ಪ್ರಶಂಸೆಯನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿದುದು.

ಸುಮಾರು ಎರಡು ತಾಸಿನ ವರೆಗೆ ವೀರೇಶನ ತಲೆ ತಿರುಗುತ್ತಿತ್ತು. ಎಲ್ಲಾದರೂ ರಾಮುವಿನ ದೆಸೆಯಿಂದ ತನ್ನ ಬಣ್ಣ ಬಯಲಾಗುವುದೋ—ಎಂದು. ಆದರೆ ರಾಮು ಆ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟು ಉದ್ಧಟನಾಗಲಾರ. ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿದ ಗುಟ್ಟುಗಳೆಂದರೆ ಕಬ್ಬಿಣದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿರಿಸಿದ ಹಣದಂತೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಎಲ್ಲಾದರೂ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಹೋದರೆ, ಅವನಾದರೂ ತನ್ನ ಗೆಳೆಯನ ಗೆಳತಿಯ ದರ್ಶನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬರಬಹುದಲ್ಲವೇ? ಮರುದಿನದಿಂದ ಪಂಜಾಬು ಹೋಟೇಲಿನ ನಿವಾಸಿಗಳ ಉತ್ಸಾಹವೆಲ್ಲ ಕುಂದಿತು. ಅಲ್ಲಿ ನಿವಾಸಕ್ಕಿದ್ದ ಪ್ರೌಢ ತರುಣರಿಗಂತು "ಗಿಣಿಯು ಪಂಜರದೊಳಗಿಲ್ಲ" ದಾದುದನ್ನು ಕಂಡು ತುಂಬಾ ನಿರಾಶೆಯಾಯಿತು. ಒಂದು ತಿಂಗಳ ವರೆಗೆ ಅವರು ಈ ವಿದ್ಯುತ್ ಆಘಾತದಿಂದ ಚೇತರಿಸಲೇ ಇಲ್ಲ.

ಇತ್ತ ರೈಲು ಬಂಡಿಯು ಮದ್ದೂರನ್ನು ಸೇರುವ ತನಕ ವೀರೇಶನ ಯೋಚನೆಗಳು ಸಾಗುತ್ತಲೇ ಇದ್ದುವು. ಮಾಲತಿಯನ್ನು ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಒಯ್ದು ಬಳಿಕ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆದೊಯ್ಯಬೇಕು? ಮನೆಯವರಿಗೆ ತಿಳಿಯದಂತೆ ಅವಳಿಗೊಂದು ನಿವಾಸವನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಮಾಡುವುದು ಹೇಗೆ—ಎಂದೆಲ್ಲಾ ಯೋಚಿಸತೊಡಗಿದನು. ಹಾಗೇ ಏನೋ ಏನೋ ನಿಶ್ಚಯಗಳು ನಡೆಯುತ್ತ ಮದ್ದೂರು ಬಂದಿತು. ಮದ್ದೂರಿನಲ್ಲಿ ಉಗಿಬಂಡಿಗೂ ಸಹ ನಿದ್ರೆಬರುವ ರೂಢಿಯಿದೆ. ಹೀಗಿರಲು ಪ್ರಯಾಣಿಕರ ಅವಸ್ಥೆಯೇನು?

ವೀರೇಶನು ಆ ನೀರವದಲ್ಲಿ ಬಂಡಿಯಿಂದಿಳಿದನು. ಅವನ ಕಿವಿಗೆ—"ಕಾಫೀ—ಕಾಫೀ......." ಎಂಬ ಸದ್ದೊಂದಲ್ಲದೆ ಇನ್ನೇನೂ ಕೇಳಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೊಳ್ಳುವವರಿಲ್ಲದೆ ಆ ಸದ್ದೂ ಅಡಗಿತು. ಅವನಾಗ ಮಾಲತಿಯನ್ನು ನೋಡಲು ಮುಂದುವರಿದನು. ಅವಳಾಗ ಎರಡನೆಯ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಿಂತೆಯಿಂದ ನಿದ್ದೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ತಾನು ಅವಳನ್ನೆಬ್ಬಿಸುವುದು ಯುಕ್ತವಲ್ಲವೆಂದು ಅವಳ ಬಳಿಯಲ್ಲೇ ಒರಗಿ ಕುಳಿತನು. ಅವನಿಗೂ ನಿದ್ದೆಯು ಬೇನೆ ಅಂಟಿತು. ಎಚ್ಚರವಾಗುವಾಗ "ಬೆಂಗಳೂರು."

೧೧. ವೀರೇಶನ ಮದುವೆಗೆ.

ಮಾಲತಿಯು ಈಗ ಮಲ್ಲೇಶ್ವರದಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕದೊಂದು 'ಹವಾ ಮಹಲ್' ನಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿರುವಳು. ಅದು ಅವಳ ನೂತನ ಮನೆಯ ಹೆಸರು. ಮನೆಯ ಸುತ್ತ ಚಿಕ್ಕದೊಂದು ಹೂದೋಟ. ಮನೆಯ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಜನರು. ಅವಳೀಗ ಅಡುಗೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದಿಲ್ಲ; ಬಟ್ಟೆ ಒಗೆಯಬೇಕೆಂದಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕವಳಿರುವಾಗ ಹೇಗಿದ್ದಳೋ ಅದಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚೆನಿಸಿದ ಶರೀರ ಸುಖವಿದೆ. ಮನೆಯು ಒಳಗೂ ಸುಸಜ್ಜಿತವಾಗಿ ಇತ್ತು. ಅವಳಿಗಿಂದು ಉಡುಗೆತೊಡುಗೆಗಳಿಗೆ ಬರಗಾಲವಿಲ್ಲ. ಬೇಸರವಾದರೆ ಮೋಟರುಕಾರನ್ನು ಬಾಡಿಗೆಮಾಡಿ ತಿರುಗಾಡಿಕೊಂಡು ಬರುವಳು. ಬೇಕೆಂದು ತೋರಿದರೆ, ಸಿನಿಮಾಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ತೀರ ಹಿಂದಿನ ಕುರ್ಚಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳು ವಳು. ಅವಳ ದೇಹಾರೋಗ್ಯವೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಸುಧಾರಿಸಿದೆ. ಒಡಕು ಕನ್ನಡಿಯು ಪೂರ್ಣವಾಗಲಾರದಾದರೂ ಒಡಕನ್ನು ಕೂಡಿಸಿಡಲು ಬರುವುದಷ್ಟೆ. ಅಂತೆ ಯೇ ಅವಳೀಗ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ—ಬೇನೆ, ಪೀಡೆಗಳಿಂದ ದೂರಾಗಿರುವಳು. ಮೊದಲು ಅವಳ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಚಿಕಿತ್ಸೆಗೆ ಕಾಸು ಸಹ ಇದ್ದಿರಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ಹಾಗಲ್ಲ; ನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನೂ ವ್ಯಯಿಸಬಲ್ಲಳು. ಆದರೆ ಮೊದಲಿನಿಂದವಳಿಗೆ ಹಣದ ಆಸೆಯಿದ್ದಿರಲಿಲ್ಲ. ವೀರೇಶನು ನಿತ್ಯ ಸಾಯಂಕಾಲವೂ ಅವಳಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವನು; ರಾತ್ರಿ ಒಂಬತ್ತು ಘಂಟೆಯ ತನಕ ಅಲ್ಲಿದ್ದು ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುವನು. ಅವನೀಗ ತಂದೆಯ ವ್ಯಾಪಾರ ವಹಿವಾಟನ್ನು ನಡೆಯಿಸುತ್ತಿರುವನು. ಹಣದ ಗಣನೆಯಿಲ್ಲ. ಮಗನು ಏನು ಮಾಡಿದರೂ ತಂದೆ ಮಾತನಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಇದ್ದೊಬ್ಬ ಮಗನು ಖರ್ಚುಮಾಡದೆ ಇನ್ನಾರು ವ್ಯಯಿಸಬೇಕು? ಅದರಿಂದ ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಒಡವೆಗಳು ಮಾಲತಿಯ ಮನೆಗೆ ಬರುತ್ತವೆ. ಅವಳು ಪ್ರತಿಯೊಂದನ್ನೂ ನಿರಾಕರಿಸುವಳು; ಕೊನೆಗೆ ಇನಿಯನ ಸಲುವಾಗಿ ಧರಿಸುವಳು. ಈ ಬಡ ಪಾಯಿಯನ್ನು ಕಂಡು, ಅವಳಿಗೆ ಪ್ರೇಮಕ್ಕಿಂತಧಿಕವಾಗಿ ಕರುಣೆಯುಂಟಾ ಗಿದೆ. ಅವಳೂ ಕ್ರಮೇಣ ಅವನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸದೆ ಇರದಾದಳು. ಆದರೆ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಫುಲ್ಲನ ನೆನಪು ಅಳಿದುಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಅವನ ನೆನಪಾದರೆ, ವೀರೇಶನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುವುದು ತನ್ನ ನಡತೆಗೆ ವಿಹಿತವೇ ಎಂಬ ಸಂಶಯ

ಉಂಟಾಗುವುದು. ಕೊನೆಗೆ, ವೇಶ್ಯೆಯಾದವಳು ತನ್ನ ಅನ್ನದಾತನಿಗೆ, ಅದರಲ್ಲೂ ವೀರೇಶನಂಥ ಉದಾರಿಗೆ ಕೃತಜ್ಞತೆಯನ್ನು ತೋರಬೇಡವೇ? ಅವನು ಇವಳನ್ನು ಭ್ರಾಂತನಂತೆ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿರಲು ಇವಳು ಮಾತ್ರ ಕೇವಲ ವ್ಯಾಪಾರಿ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿರಬೇಕೇ? ಇದುವರೆಗೆ ತನ್ನ ವಿಟರಿಗೆ ತೋರಿದಂತೆ ಕೃತಕ ಪ್ರೇಮವನ್ನು ತೋರಿಸಬೇಕೇ? ಅದು ಅವಳ ಸಹಜ ನಡತೆಗೆ ಸರಿ ಕಾಣದಾಯಿತು. ಅವನನ್ನು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ತನ್ನವನನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿಯತೊಡಗಿದಳು.

ವೀರೇಶನು ಬಂದರೆ ಎಷ್ಟು ಬಗೆಗಳಿಂದ ಅವನನ್ನುಪಚರಿಸುವುದು ಶಕ್ಯವೋ ಅಷ್ಟೊಂದು ಬಗೆಗಳನ್ನೂ ಅನುಸರಿಸುವಳು. ಅವನಿಗೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದರೆ ಮರಳುವ ಇಚ್ಛೆಯೇ ಆಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವಳೇ 'ಒಂಬತ್ತು ಘಂಟೆಯಾಯಿತು; ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ. ತಂದೆತಾಯಿಗಳು ಬೈದಾರು ಎನ್ನಬೇಕು. "ಅವರೇನೂ ಮಾಡಲಿ" ಎಂದವನ ಉತ್ತರ. ಆಗವಳಿಗೆ ವ್ಯಥೆಯಾಗುವದು. ತನ್ನ ದೆಸೆಯಿಂದ ಆ ಮುದುಕರ ಮನಸ್ಸು ನೋಯುವುದಾಗಲಿ, ಅವರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಉದ್ಧಟ ನುಡಿಯಿಂದ ವೀರೇಶನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುವುದಾಗಲಿ ಅವಳಿಗೆ ಸರಿಬೀಳಿಸದು. ಅವಳು ನಾನಾ ಬಗೆಗಳಿಂದ ವೀರೇಶನಿಗೆ ಹೇಳಿ ನೋಡುವಳು. ಕೊನೆಗೆ ಅವನು ಹಟಮಾರಿಯಾದರೆ ತಾನು ಸಿಟ್ಟಾದವಳಂತೆ ನಟಿಸುವಳು. ಆ ಸಿಟ್ಟು ತಕ್ಕ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿಸುವುದು.

ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವೊಂದು ತಿಂಗಳುಗಳು ಕಳೆದುವು. ಒಂದು ದಿನ ಸಂಜೆ, ವೀರೇಶನು ಮಾಲತಿಯಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದವನು, ತಾಸು ೧೦ ಬಾರಿಸಿದರೂ ಮರಳಿ ಹೋಗಲಾರನು. ಮಾಲತಿಯು ಗದರಿಸಿ ನೋಡಿಯಾಯಿತು. "ನೀನು ಹೀಗೇಕೆ ಮಾಡುವೆ?" ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು.

"ನಾನಿಂದು ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಗೆಯೇ ಹೇಳಿ ಬಂದಿರುವೆ."

"ಹಾಗೆಯೇ ಅಂದರೆ—?"

"ಗೆಳೆಯರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುವೆನೆಂದೂ, ರಾತ್ರಿ ಮನೆಗೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದೂ...."

"ನಾಳೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳುವುದೇ ಅಭ್ಯಾಸವಾದರೆ...."

"ಆಗಲಿ—"

"ಅಂದರೆ ನಿನ್ನ ತಂದೆತಾಯಿಗಳನ್ನು ದುಃಖಕ್ಕೀಡುಮಾಡಿದ ಪಾಪಕ್ಕೆ ನಾನು ಭಾಗಿಯಾಗಬೇಕೆ? ಇದೊಂದು ದಿನವಾದರೆ ನಿನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳುತ್ತೇನೆ. ಅಲ್ಲದೆ ನಿತ್ಯವೂ ಹೀಗಾಗುವುದಾದರೆ ನಾನು ಈ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಬಿಡಲೇ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ."

ವೀರೇಶ ಮೌನ ತಾಳಿದನು. ಬಲು ಹೊತ್ತಿನ ತನಕ ಹಾಗೆಯೇ ಕುಳಿತಿದ್ದು ಕೊನೆಗೆ:—

"ಇಲ್ಲ, ಮಾಲತಿ ಇದೊಂದು ದಿನ ಮಾತ್ರ ಇಲ್ಲಿರುತ್ತೇನೆ. ನಿನ್ನೊಡನೆ ಮಹತ್ವದ ವಿಚಾರವೊಂದನ್ನು ತರ್ಕಿಸಲಿರುವುದರಿಂದ ಈ ರೀತಿ ನಿರ್ಧಾರ ಮಾಡಿ ನಾನು ಬಂದೆ. ಅದನ್ನು ಹೇಳದೆಯೆ ಹೋಗಬೇಕೆನ್ನುವಿಯಾದರೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ."

"ಇಲ್ಲ, ನಾನೇನಷ್ಟು ನಿರ್ದಯಿಯಲ್ಲ. ಏನದು, ಅಂಥ ವಿಚಾರ? ನನ್ನೊಡನೆ ತರ್ಕಿಸತಕ್ಕದು."

"ನಿನಗೂ ನನಗೂ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂಥ ಒಂದು ವಿಷಯ. ನೀನು ಕೇಳಿ ಸಿಟ್ಟಾಗುವುದಿಲ್ಲವಾದರೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಏನು ಮಾಡುವುದೆಂದೇ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ."

"ಯಾವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ? ನನಗೇನೂ ಬೇಸರವಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತೋರಿದ ಸಲಹೆಯನ್ನು ನಾನೂ ಕೊಡುವೆನು. ಆದರೆ ನನ್ನ ಮಾತಿಗೊಂದು ಬೆಲೆ ಬರಬೇಕು. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ, ನನ್ನನ್ನು ಯಾವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಕೇಳುವ ಅಗತ್ಯವೂ ಇಲ್ಲ; ಒಮ್ಮೆ ಕೇಳಿದ ಬಳಿಕ ಅದು ಕೇಳಿಯೂ ಕೇಳದಂತಾಗಬಾರದು."

"ಇಲ್ಲ, ನಿನ್ನ ಅಭಿಮತದಂತೆ ವರ್ತಿಸುವುದೇ ನನ್ನ ಇಷ್ಟ."

"ಸರಿ, ವಿಷಯವೇನೆಂದು ತಿಳಿಸಿರಿ . . . ."

"ಮಾಲತಿ, ನೀನು ನನ್ನೊಡನೆ ಸದಾ ತಂದೆತಾಯಿಗಳ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನೋಯಿಸಬಾರದು ಎನ್ನುತ್ತಿರುವೆ . . . . ."

"ಅಹುದು. ಅದು ತಪ್ಪೇ?"

"ನನ್ನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕೇಳು. ನಾನಿಂದು ಅವರನ್ನು ಮೀರುವ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದಿದೆ. ನನಗವರು ಮದುವೆಮಾಡಿಕೊಳ್ಳೆಂದು ಬಲವಂತ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನನಗದು ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲದಾಗಿದೆ. ಹುಡುಗಿಯ ಮನೆ

ಯಿಂದ ತುಂಬಾ ಸಂಪತ್ತು ಸಿಗುವುದೂ ಉಂಟು. ಹುಡುಗಿಯ ಕಡೆಯವರಾದರೂ ಬಹಳ ಬಲವಂತ ಮಾಡುತ್ತಿರುವರು.”

“ಹುಡುಗಿ ಚೆನ್ನಾಗಿದ್ದಾಳೇ?”

“ಸಾಮಾನ್ಯರೂಪಿದೆ; ಓದುಬರಹ ಬಲ್ಲವಳು. ವಯಸ್ಸು ಹದಿನಾರು.”

“ಹಾಗಾದರೆ— ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಾರದೇಕೆ?”

“ಅದರಲ್ಲಿ ಎರಡು ವಿಚಾರಗಳಿವೆ. ಮೊದಲನೆಯದು–ನನ್ನ ಪ್ರೇಮ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರಲು ಬೇರೆಯವಳನ್ನು ನಾನು ಪ್ರೀತಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದು. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ನಾಳೆ ನಿನಗೂ ಅದರಿಂದ ಬೇಸರ ಬರಬಹುದು.”

“ನಾನು ಸ್ವಾರ್ಥಿಯಲ್ಲ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನೀನು ಯಾರ ನಿಷ್ಠುರಕ್ಕೂ ಗುರಿಯಾಗದೆ ಜೀವನ ನಡೆಯಿಸಬೇಕೆಂಬುದೇ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು.”

“ಅದಕ್ಕೇನು ಉತ್ತರವು ಬೇಕು? ನಿನಗೆ ನೂರಾರು ಗೆಳೆಯರಿಲ್ಲವೇ? ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನು ನೀನು ಪ್ರೀತಿಸುವುದಿಲ್ಲವೇ? ಪ್ರೀತಿಸಬೇಕೆಂದು ನಿನಗೆ ಮನಸ್ಸಿದ್ದರೆ ನೀನೆಷ್ಟು ಜನರನ್ನೂ ಪ್ರೀತಿಸಬಹುದು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ— ನನ್ನ ವಿಚಾರವು ನಿನ್ನ ಹಿರಿಯರಿಗೆ ತಿಳಿದಿಲ್ಲ. ನೀನು ವಿವಾಹಿತನಾಗದೆ ಹೋದರೆ ಅವರಿಗೂ ಒಂದು ದಿನ ಸಂಶಯ ಬಂದೇ ಬರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆ ಬಂದರೆ ಅವರು ವ್ಯಸನಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗುತ್ತಾರೆ. ಒಮ್ಮೆ ನನ್ನಿಂದ ನಿನಗೆ ನಿನ್ನ ವಿವಾಹಿತ ಪತ್ನಿಯನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುವುದು ಅಸಾಧ್ಯವೆಂದು ತೋರಿದರೆ, ಆಗ ನಾನೇ ನಿನ್ನ ಹಾದಿಯಿಂದ . . . .”

“ಮಾಲತಿ, ಸಾಕು. ನನಗೆ ಅಂಥ ಉಪದೇಶವು ಬೇಕಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟಿದ್ದರೆ ನಿನ್ನೊಡನೆ ಈ ವಿಚಾರವನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯೂ ಇರುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ.”

ಸರಿ. ಮಾಲತಿಯು ಅಂದು ತನ್ನ ಪ್ರಿಯತಮನನ್ನು ವಿವಾಹಕ್ಕಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಸಿದಳು.

* * * * *

ವಿವಾಹಸಿದ್ಧತೆಯ ಗಲಭೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ದಿನಗಳ ತನಕ ವೀರೇಶನಿಗೆ ಮಾಲತಿಯ ಬಳಿಗೆ ಬರುವುದಕ್ಕೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಅವಳಾದರೂ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಬೇಸರಪಡಲಿಲ್ಲ. ಒಂದು ದಿನ ರಾತ್ರಿ ಆತ ತಿರುಗಿ ಬಂದನು—“ಮಾಲತಿ, ವಿವಾಹ ಬರುವ ಬುಧವಾರದ ದಿನವೆಂದು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿದೆ” ಎಂದನು.

ಮಾಲತಿಗೆ ಕೇಳಿ ಅತಿ ಆನಂದವಾಯಿತು; ತಾನೂ ಆ ವಿವಾಹವನ್ನು ಕಾಣಬೇಕು. ತನ್ನ ಧನಿಯ ವಿವಾಹೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾಗಬೇಕೆಂದು ಅವಳ ಅಂತರಂಗದ ಆಸೆಯಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅದು ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕಾದರೆ ವೀರೇಶನ ರಹಸ್ಯವು ಬಯಲಾಗಿಯೇ ಆಗುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದವಳು ಆ ವಿಚಾರದಲ್ಲೊಂದೂ ಮಾತನ್ನಾಡದೆ ಸುಮ್ಮನಾದಳು. ವೀರೇಶನಿಗಾದರೂ ಅವಳು ಬರಬೇಕೆಂದಿತ್ತು. ಆದರೆ ಕರೆದೊಯ್ಯುವ ಧೈರ್ಯವುಂಟಾಗಲಿಲ್ಲ. ಇನ್ನೊಂದು ದಿನ ಅವನು ಬಂದಾಗ "ಮಾಲತಿ, ನನಗಾಗಿ ಒಂದು ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೀಯಾ" ಎಂದು ಕೇಳಿದನು.

"ನಿನಗಾಗಿ ಸರಿಯೆಂದು ಕಂಡುದಾವುದನ್ನೂ ಮಾಡುವೆ" ಎಂದಳು.

"ನನ್ನ ತಂದೆತಾಯಿಗಳಿಗೆ ಮದುವೆಯನ್ನು ವೈಭವದಿಂದ ನಡೆಯಿಸಬೇಕೆಂಬ ಇಷ್ಟ. ಎಷ್ಟು ಹಣ ವ್ಯಯಿಸಿದರೂ ತೃಪ್ತಿಯಾಗದು. ಅದೆಲ್ಲಾ ಏಕೆಂದು ಕೇಳಿದರೆ, 'ತಿರುಗಿ ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ನಾವೇನು ಮದುವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಲಿಕ್ಕಿದೆಯೋ' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಮದುವೆಗಾಗಿ ತಂಜಾವೂರಿನ ಗಾಯಕಿಯರು ಬರಬೇಕಂತೆ. ನರ್ತಕಿಯರು ಬೇರೆ ಬರಬೇಕಂತೆ. ಸಾಲದುದಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮನೆಯ ಚಿಕ್ಕ ಯಜಮಾನನಾದ ನಾನೇ ಮಾಡಿಸಬೇಕಂತೆ . . . ."

"ಸರಿಯೇ. ಅದಕ್ಕೇನಂತೆ? ಎಲ್ಲಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಬಹುದಲ್ಲ."

"ನಿಜ; ಮಾಡಿಸಬೇಕು. ಆದರೆ ಈ ನೆಪದಿಂದ ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಕರೆದೊಯ್ಯಲು ಬಾರದೇನು?"

"ಅಂದರೆ? ನನ್ನಿಂದ ನಿನ್ನ ಮೋರೆಗೆ ಮಂಗಳಾರತಿಯಾಗಲೆಂದೇ?"

"ಅಲ್ಲ; ನೀನು ನರ್ತನಮಾಡಲು ಬಲ್ಲೆ. ಬೇರೆ ನರ್ತಕಿಯರು ಸಿಗಲಿಲ್ಲ. ನೀನೇ ಸರಿಯೆನ್ನುವುದು. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮಾಲತಿ, ನಿನ್ನನ್ನು ನನ್ನ ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಒಯ್ಯಬೇಕೆಂಬುದೇ ನನ್ನ ಇಷ್ಟ. ಅದಕ್ಕೀಗ ಯೋಗ್ಯ ನೆಪವೂ ಸಿಕ್ಕಿದೆ. ನೋಡು, ನಿನ್ನ ಹೇಳಿಕೆಯಿಂದ ನಾನು ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಒಡಂಬಟ್ಟುದು; ಹೀಗಿರಲು ಆ ಶುಭಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ನೀನೇ ಇಲ್ಲದೆ ಹೋದರೆ. . ."

ಮಾಲತಿಯ ಆಸೆಯು ಫಲಿಸುವ ಗಳಿಗೆಯದು. ಆದರೆ ನರ್ತನವನ್ನು ಕಲಿತ ಅವಳಿಗೆ, ಮಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಒಂದು ದಿನ ಕುಣಿ

ಯುವ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಬಂದ ಈ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅಷ್ಟು ಹಿತವೆಂದು ಅವಳಿಗೆ ಸೂಚಿಸಲಿಲ್ಲ. ತಾನು ಕುಲಶೀಲರ ಮನೆಯನ್ನು ಸೇರುವುದು ಸಮನಲ್ಲವೆಂದು ಅವಳಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದಿತ್ತು. ಹೆಸರಿಗೇನೋ ತಾನು ನಿತ್ಯ ಸುಮಂಗಲೆ. ಆದರೆ ತನ್ನ ಬಾಳ್ವೆಯು ಮಾತ್ರ ಅಮಂಗಲಕರವಾದುದು. ಶುಭಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನಂಥವರು ಹೋದುದರಿಂದ ಹೋಟೆಲಿನಲ್ಲಿ ವೀರೇಶನು ತನಗೆ ಬಲಿಯಾದಂತೆ, ಕೆಲವೊಂದು ಮಂದಿ ತರುಣರಾದರೂ ಅನುರಾಗ ಭ್ರಾಂತಿಗೀಡಾಗದಿರರು — ಎಂದು ಅವಳಿಗೆ ಹೊಳೆಯಿತು. ವೇಶ್ಯೆಯರು ಅಂಥ ಆಮಂತ್ರಣಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದಾದರೂ ಅದಕ್ಕೇನೆ — ಎಂದವಳಿಗೆ ತಿಳಿಯದಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಿಂದಿನ ಬರಗಾಲದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅವಳು ಇಂತಹ ಬೇರೊಂದು ಆಮಂತ್ರಣ ಬಂದಿದ್ದರೆ ಎಂದೂ ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದಿರಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ಮಾತ್ರ ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ಅಂಜಿಕೆಯಾಯಿತು. ಇತ್ತ ಆಸೆಯಂತು ಇದ್ದೇ ಇದೆ-ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ವೀರೇಶನ ಮದುವೆಯನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆ.

ಬಲು ಹೊತ್ತಿನ ತನಕ ಮಾಲತಿಯು ಮೌನವಾಗಿದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡು ವೀರೇಶನಿಗೆ ಸಂಶಯವಾಯಿತು. ಅವಳೀಗ ತಾನು ಕೊಟ್ಟ ಹಿತೋಪದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ವ್ಯಥೆಪಡುತ್ತಿರುವಳೆಂದವನು ತಿಳಿದನು ಅದರಿಂದ—

"ಮಾಲತಿ, ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಪಲ್ಲಟವಾಯಿತೇ?" ಎಂದು ಕೇಳಿದನು.

"ಏತಕ್ಕೆ! ಯಾವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ............"

"ನನ್ನ ವಿವಾಹದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ....ಈಗ ನೀನು ಕೊಟ್ಟ ಉಪದೇಶ ತಪ್ಪೆಂದು ತೋರುತ್ತಿರಬೇಕು. ನಾನು ಹಾಗೆಯೇ ಎಣಿಸಿದ್ದೆ. ನನಗಾದರೂ ವಿವಾಹವು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ."

"ಸಾಕು ನಾನಷ್ಟು ಮೂರ್ಖೆಯಲ್ಲ. ಏನೂ ಯೋಚನೆಮಾಡದೆ ನಿನಗೆ ನಾನು ಆ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಮಾಡಲಿಲ್ಲ"

"ಹಾಗಾದರೆ ಈ ಮೌನವೇತಕ್ಕೆ?"

"ನಾನು ನಿನ್ನ ವಿವಾಹವನ್ನು ಕಾಣಲಿಷ್ಟಪಡುವೆನಾದರೂ ನರ್ತಕಿಯಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವುದು ಒಳಿತಲ್ಲ."

"ನೀನು ಬಾರದಿದ್ದರೆ ಅನ್ಯ ನರ್ತಕಿಯರನ್ನಾದರೂ ಕರೆಯಿಸಲೇಬೇಕಷ್ಟೆ? ನೀನೇ ಬಂದರೆ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಸೊಗಸಿತ್ತು."

ತುಂಬಾ ವಿಚಾರಮಾಡಿ ಕೊನೆಯ ಗಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ವೀರೇಶನೊಡನೆ "ಆಯಿತು" ಎಂದಳು.

೧೨. ಹೆಜ್ಜೆ ತಪ್ಪಿತು; ಪ್ರಜ್ಞೆ ತಪ್ಪಿತು.

ವೀರೇಶನ–ಮದುವೆಗೆ ರಾಮು ಬಾರದಿರುತ್ತಾನೆಯೇ?. ಎಂದಿನಿಂದ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಬರಲು ಸಮಯವನ್ನು ಹಾರೈಸಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಈ ಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ಬಾರದೆ ಎಲ್ಲಿ ಹೋಗುವನಂತೆ? ಬಂದನು. ಬಂದು ವೀರೇಶನಿಗೆ ಭೇಟಿಯಾದ ಮರುದಿನವೇ ಅಂದನು–"ಪಕ್ಕಾ ಕಳ್ಳನೋ ನೀನು!" ಎಂದು. ವೀರೇಶನಿಗೆ ಒಳಗೊಂದು ಬಗೆಯ ಭೀತಿಯಾದರೂ ಮೋರೆಯ ಮೇಲೆ ನಗುವನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಂಡನು. ಆತ ಗೆಳೆತನದ ಸಲಿಗೆಯಿಂದ "ರಾಮು, ಸುಮ್ಮನೆ ಹುಚ್ಚನಂತೆ ಇತರರ ಮುಂದೆ ಹಾಗೆಲ್ಲಾ ಹರಟಬೇಡ"ಎಂದನು. ರಾಮು ವೀರೇಶರು ಬಹಳ ಸಮಯದಿಂದ ಜತೆಗಾರರು. ಶಾಲೆ ಬಿಟ್ಟ ಮೇಲೂ ಅವರ ಅಂತಃಕರಣಗಳು ದೂರವಾಗಲಿಲ್ಲ. ರಾಮುವೇ ಒಮ್ಮೆ ವೀರೇಶನಂತೆ ಆಚರಿಸಿದ್ದರೂ ವೀರೇಶನು ಬಾಯಿ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲವೆಂದ ಮೇಲೆ, ರಾಮು ಕೃತಘ್ನನಾಗುವನೇ? ಒಂದು ದಿನ ಅವನನ್ನು ಮಾಲತಿಯಲ್ಲಿಗೆ ಒಯ್ದನು. ಮಾಲತಿಗೆ ಪಂಜಾಬು ಹೋಟೆಲಿನ ನೆನಪಾಯಿತು. ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿಯ ನೋಟನ್ನೆಸೆದ ಈ ಬಹದ್ದೂರರನ್ನು ಕಂಡು ಅವಳು ನಕ್ಕಳು. ಕೊನೆಗೆಂದಳು–"ವೀರೇಶನ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದುದರಿಂದ ಹಾಡುತ್ತೇನೆ" ಎಂದು. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನ ತನಕ ಹಾಡನ್ನು ಕೇಳಿದ ಬಳಿಕ ವೀರೇಶ ತನ್ನ ಮನೆಯ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಟನು. ಕೇಳಲು ಬಾರದ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ರಾಮುವೂ ಅವನನ್ನನುಸರಿಸಿದನು.

ಬಂತೀಗ ಮದುವೆಯ ದಿನ. ಶಂಕರಪುರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಭಾರಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹುಡುಗಿಯ ಮನೆಯವರು ಬಂದಿಳಿದಿದ್ದರು. ಅವರು ಶಿವಮೊಗ್ಗೆಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಭಾರೀ ಸಾಹುಕಾರರು. ಆದರೆ ಬೆಂಗಳೂರಿನಂಥ ನಗರದಲ್ಲಿ ವೀರೇಶನಂಥ ಶ್ರೀಮಂತ ಅಳಿಯನನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಲು ಹುಡುಗಿಯನ್ನು

ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಶಂಕರಪುರಕ್ಕೆ ಒಯ್ದಿದ್ದರು. ಮನೆತುಂಬ ಜನ, ಮನೆಸುತ್ತ ಚಪ್ಪರ, ಮನೆಯೆಲ್ಲ ಗಡಿಬಿಡಿ! ಸಂಜೆಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ವರನ ಮನೆಯವರು ದಿಬ್ಬಣವನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಬರುವವರಿದ್ದರು. ಇಡಿಯ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಮೋಟಾರು ಕಾರುಗಳೇ ಆ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸತೊಡಗಿದುವು. ಸಂಜೆ೬॥ಗೆ ಮದುವೆಯಾದರೆ ನಾಲ್ಕರಿಂದಲೇ ಬರುವವರ ಗದ್ದಲ ತೊಡಗಿದೆ.ಮೋಟರುಗಳ ಸಂತೆಯಲ್ಲಿ ಬಡಜನರ ಕೈಕಾಲುಗಳ ಚಲನೆಗೆ ಎಡೆಸಿಗುವುದು ಕಷ್ಟವಿತ್ತು.

ವರನ ಮನೆಯ ದಿಬ್ಬಣವೆಂದರೆ ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದ ಅರಸರುಗಳು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಹೋದಂತಿತ್ತು. ಕುದುರೆಗಳ ಬದಲು ಮೋಟರುಗಳಿವೆ; ಇನ್ನು ಮಿಕ್ಕ ಮಂದಿ, ಮಾರ್ಬಲ, ಕಹಳೆ, ದುಂದುಭಿ, ವಾದ್ಯ--ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಗೆ ಬರಗಾಲವಿಲ್ಲ. ಒಂದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ'ಬೇಂಡು' ಚೀರುತ್ತಿದೆ; ವಾದ್ಯ ಮೊಳಗುತ್ತಿದೆ; ಕೊಳಲು ಧ್ವನಿಗೊಡುತ್ತಿದೆ. ಸಂಜೆಯ ಇಳಿ ಬಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿ ಜರತಾರಿ ಸೀರೆ, ಧೋತ್ರಗಳ ಥಳಥಳಿಸುವಿಕೆಯು ಅಷ್ಟಿಷ್ಟಲ್ಲ. ವಿಮಾನದಿಂದ ನೋಡುವುದಾದರೆ, ಬೆಳ್ಳಕ್ಕಿಗಳ ಭಾರಿ ಸಂತೆ ನೆರೆಯುವಂತೆ ನೆರೆದವರ ಮುಂಡಾಸಿನ ಸಮೂಹ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಇನ್ನು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ 'ಗ್ಯಾಸು' ದೀಪಗಳಿವೆ. ಸಂಜೆ ಆಗುವ ಮೊದಲು ಅವುಗಳ ಉಪಯೋಗವಿಲ್ಲವಾದರೂ, ಆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ನಡೆದಿದೆ. ವರನ ಸೇನೆಯು ವಧುವಿನ ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ಬಂದು ನಿಲ್ಲಲು, ಒಪ್ಪಂದಕ್ಕೆಂಬಂತೆ ವಧುವಿನ ಮನೆಯವರು ಹೊರಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಆರತಿ, ಹೂವು, ವಾದ್ಯ—ಏನೇನು ಬೇಕೋ ಅವನ್ನೆಲ್ಲ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ನಂಟರಿಗೆ ಸನ್ಮಾನಮಾಡಿದರು. ವಿಜಯಿ ಸೇನೆಯು ವಧುವಿನ ಕಡೆಯವರ ದುರ್ಗವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದಂತೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿತು. ನೂರಾರು ಮಂದಿ ಮದುವೆಯ ಚಪ್ಪರದಲ್ಲಿ ನುಸುಳಿದರು. ನಮ್ಮ ಮುಂಡಾಸಿನ ರಾಮುವೂ ಒಂದು ಕಡೆಯಿಂದ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. ಬಂದವರನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಲು ಸ್ಥಳವೇ ಸಾಲದಾಯಿತು. ಅಂತು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನೆಲ್ಲ ಸರಿಗೊಳಿಸಿ, ಬಂದವರ ಸಭೆಸೇರಲು ಒಂದು ತಾಸು ಹಿಡಿಯಿತು. ಬಂದವರಿಗೆಲ್ಲಾ ಬೆವರಿನ ಸ್ನಾನವೂ ಆಯಿತು. ವಿದ್ಯುತ್ ಬೀಸಣಿಗೆಗಳು ತಿರುಗಿದುವು; ಪನ್ನೀರುಗಳು ಚಿಮುಕಿದುವು; ಸೋಡಾ ಲೆಮನ್‌ಗಳು 'ಠಂ ಠಂ' ಆದುವು. ಆದರೂ ಸೆಕೆಯು ಸೆಕೆಯೇ, ದಾಹವು ದಾಹವೇ. ಬಂದವರ ಮನವು

ವಧೂವರರ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗುವುದರ ಬದಲು 'ಎಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ನಮ್ಮ ಬಿಡುಗಡೆ' ಎಂಬ ಚಿಂತನೆಗೆ ಹರಿಯಿತು. ಆದರೆ ದೊಡ್ಡವರ ಮನೆಯ ಮದುವೆಗೆ ಬಂದರೆ ಬಂದೊಡನೆ ಹೊರಡಲು ಬರುವುದೇನು?

ಅಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಂಜಾವೂರಿನ ಬುರುಡೆಗಳೆರಡು ಬಾಯಿ ತೆರೆದುವು. 'ಕೆಸರಿನಿಂದ ಕಮಲವು ಹುಟ್ಟುವುದೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಅವರೇ ಸಾಕ್ಷಿ'ಯೆಂದು ರಾಮುವಿನ ಟೀಕೆ. ಹಾಡಲು ಕುಳಿತ ಹಾಡುಗಾರ್ತಿಯರು ತಂಜಾವೂರಿನವರಂತೆ. ಆನೆಯಂತೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಶರೀರ, ಅದರಂತೆ ಸ್ವಚ್ಛವಾದ ಬಣ್ಣ. ಆದರೆ ಕಂಠವು ತೀರಾ ಕಿರುದಾಗಿತ್ತು. ಕೋಗಿಲೆಯಂತೆ ಮಧುರವಾಗಿತ್ತು. ಜನರೆಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮೆದುರಿಗೆ ಬಾಯಿಯನ್ನು ತೆರೆಯುತ್ತಿರುವ ಅವರನ್ನೆ ಕಾಣುತ್ತಿರುವರಾದರೂ,ಸ್ವರವು ಅವರ ಗಂಟಲಿಂದ ಹೊರಡುತ್ತಿರುವದೆಂದು ನಂಬಲು ಅವರಿಗೆ ಅಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಅವರೆಲ್ಲ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೋ ನೋಡುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವು ಬಾರಿ 'ರೇಡಿಯೋ' ಇರಿಸಿರುವರೇ ಎಂದು ಹುಡುಕುವರು; ಕೆಲವು ಬಾರಿ ಹೊರಗಿನಿಂದ ಯಾರಾದರೂ ಹಾಡುವರೇ ಎಂದು ಯೋಚಿಸುವರು. ಕೊನೆಗೆ, ಬಳಿಯಲ್ಲಿನ ತಾಳಮೇಳಗಳನ್ನು ಕಂಡು, ಎದುರಿಗೆ ಕುಳಿತಂಥ ಎರಡು ಹಿಮವಚ್ಛರೀರಗಳ ಗರ್ಭದಿಂದ ರಾಗ ಹೊರಹೊಮ್ಮುತ್ತಿದೆಯೆಂದು ಅವರು ನಂಬಬೇಕಾಯಿತು. ರಾಮುವಂತು ತೀರ ರಸಿಕನಂತೆ ಕತ್ತನ್ನು ತಿರುವತೊಡಗಿದನು. ಅವನ ಮುಂಡಾಸು ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತವರ ಮುಂಡಾಸುಗಳಿಗೆ ಹೊಡೆದು, ಹಲವು ಬಾರಿ'ಜಕುಮಾ'ಯಿತು. ಕೊನೆಗೆ ಇರಿಕೆಯನ್ನು ಬಿಡಿಸಿದ ಹಾವಿನಂತೆ, ಅದು ಕೊರಳ ಮೇಲೆ ಉರುಳಿಬಿತ್ತು.

ಜನರಿಗೆ ಈಗ ಸಂಗೀತದಿಂದಲೂ ಬೇಸರವಾಯಿತು. ರಾಮುವೆಂದನು-'ಬರಿಯ ಹಾಡನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮಾಡಲೇನು? ಕುಣಿತವಿದ್ದಿದ್ದರೆ' ಎಂದು. ಅವನ ವಾಕ್ಯವು ಪೂರ್ಣ ಮುಗಿಯಲಿಲ್ಲ, ಬಂತೇ ಬಂತು, ಕುಣಿತದ ನವಿಲು. ನವಿಲಿನಂತೆ ಹಸುರು ನೀಲಿ ಬಣ್ಣದ ಉಡುಗೆ!

"ವಾಹವ್ವಾ" ಎಂದು ಆನಂದದಿಂದ ಕರತಾಡನ ಮಾಡಿದನು.ಉಳಿದವರೂ ಚಪ್ಪಾಳೆಯನ್ನು ಹೊಡೆದರು. ನರ್ತಕಿಯ ಎದೆ ನಡುಗಿತು. ಏಕೆ ಇಂಥ ಶಬ್ದ ಸಮುದ್ರವು ಉರುಳಿತೆಂದು ಅವಳಿಗೆ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಸರಿ, ಅವಳು ಈಗ ತನ್ನ ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನು ತೊಡಗಿದಳು. ಕಂಠವು ಒಂದು ಹಿಂದುಸ್ಥಾನಿ ಹಾಡನ್ನುಹಾಡಿತು; ಮುಖದಿಂದ ಏನೇನೋ ಹಾವಭಾವಗಳು ಹೊರಟುವು.

ಜನರಿಗೆ ಸೆಕೆಯು ಮರವೆಯೇ ಆಯಿತು. ನೂರಾರು ಬಾಯಿಗಳಿಂದ
'ಬೇಷ್' 'ಬೇಷ್' 'ವಹವ್ವಾ' 'ವಹವ್ವಾ' ಎಂಬ ನಿನಾದಗಳು ಹೊರಟುವು.
ರಾಮುವು ತೀರ ಉತ್ಸಾಹಿತನಾಗಿ ತಾಳಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ, ಸಿಳ್ಳು ಮಾಡ
ತೊಡಗಿದನು. ನೆರೆದ ತರುಣರು ಮರುಧ್ವನಿಗೊಟ್ಟರು. ಹೋ! ಸಿಳ್ಳಿನ
ಕೋಲಾಹಲ. ನರ್ತಕಿಯು ಈ ಜನರಿಗೆಲ್ಲ ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿದಿದೆಯೆಂದು
ತಿಳಿದಳು. ಅವಳಿಗೆ ಬೇಸರವಾಯಿತು. ಮೆಲ್ಲನೆ ಕುಣಿತವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದಳು.
ರಾಮುವಿಗೆ ಅದು ಸರಿಯೆನಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅದು ಮಾಲತಿಯೇ ಆದುದರಿಂದ,
ಅವಳ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ "ಛೇ, ನಿಲ್ಲಿಸಬಾರದು" ಎಂದನು. ಬೇರೆ ಸ್ಥಳ
ವಾಗಿದ್ದರೆ ಅವನ ಮೋರೆಗೆ ಮಾಲತಿಯು, ಮಸಿ ಬಳಿಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ಸಭೆ
ಯಲ್ಲಿ ಅವಳು ಸುಮ್ಮನಿರಬೇಕಾಯಿತು. ಅವಳು ಮೌನವಾದುದನ್ನು
ಕಂಡು ಒಬ್ಬಿಬ್ಬರು ಮುದುಕರು-"ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ; ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಡಮ್ಮ" ಎಂದರು.
ಅವಳೇನು ಮಾಡಬೇಕು? ಸಭಾಪಮಾನ ಮಾಡಲು ಬರುವುದೇ? ಕುಣಿಯ
ತೊಡಗಿದಳು. ಸೋತು ಸುಣ್ಣವಾದರೂ ಕುಣಿಯತೊಡಗಿದಳು. ತಿರುಗಿ
ಅದೇ-'ಬೇಷ್' 'ವಹವ್ವಾ' ಕರತಾಡನ, ಸಿಳ್ಳುಗಳು.

ರಾಮುವಿನ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ತರುಣನು "ನಿನಗವಳ ಗುರುತಿದೆಯೇ"
ಎಂದು ಊದಿದನು. ಒಣಹೆಮ್ಮೆಗೆ ಇವನು "ಅಹುದೆ"ಂದನು. ಮರುಕ್ಷಣ
ದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮೂರ್ಖತೆಯು ಹೊಳೆದು "ಗುರುತಿರಲು ಅವಳು ನನಗೇನಾಗ
ಬೇಕು?" ಎಂದನು. ಆ ತರುಣನು ಅಷ್ಟಕ್ಕೇನೆ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. "ಗುರುತಿಲ್ಲದ
ಅವಳ ಬಳಿಗೆ ಹೋದೆಯೇಕೆ?"ಎಂದನು. "ನೀನು ಸಿಳ್ಳು ಹೊಡೆದೆಯೇಕೆ?"
ಎಂದು ರಾಮುವಿನ ಉತ್ತರ. ತರುಣನು ಹತಾಶನಾದನು. ಅವಳ ಗುರುತಿ
ನವನ ಗುರುತನ್ನಾದರೂ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಅವನ ಆಸೆಯು ನಿರರ್ಥಕ
ವಾಯಿತು. ಇತ್ತ ಮಾಲತಿಗೆ ಕುಣಿಕುಣಿಯುತ್ತ ಮಂಟಪದ ಕಡೆಗೆ
ನೋಡುವ ಕುತೂಹಲವಾಯಿತು. ವೀರೇಶನನ್ನೂ ಅವನ ಪತ್ನಿಯನ್ನೂ
ಕಾಣುವ ನೆಪದಿಂದ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ ಅವಳು ಮಂಟಪದ ಕಡೆಗೆ
ಮುಖ ತಿರುಗಿಸಿ, "ಪಿಯಾ ಮೈಕೋ" ಎಂದು ಹಾಡತೊಡಗಿದಳು. ಅವಳ
ದೃಷ್ಟಿಯು ನೇರಾಗಿ ವೀರೇಶನ ಕಡೆಗೆ ಹರಿಯಿತು. ವೀರೇಶನು, ನರ್ತನವು
ತೊಡಗಿದಂದಿನಿಂದ ಇವಳನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಈಗ ಅವಳೂ ನೋಡಲು
ಅವನಿಗೆ ನಗು ಬಂದಿತು. ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ನಾಚಿಕೆಯಿಂದಲೋ, ಮೇಲಿ

ತೊಡಿಸಿದ ಚಿನ್ನ, ಮುಡಿಸಿದ ಹೂವುಗಳ ಭಾರದಿಂದಲೋ, ತಲೆ ಬಗ್ಗಿಸಿಕೊಂಡ ಮದುವಣಿಗಿತ್ತಿಯು ಅವನ ಮುಖವನ್ನೇ ಕದ್ದು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ವೀರೇಶನ ಈ ನಗುವನ್ನು ಕಂಡು—ಮದುವಣಿಗಿತ್ತಿಯು ಸ್ವಲ್ಪ ಮೇಲಕ್ಕೆ ತಲೆಯನ್ನೆತ್ತಿದಳು. ವರನ ದೃಷ್ಟಿ ನರ್ತಕಿಯ ಕಡೆಗೆ ಹರಿಯುತ್ತಿದೆಯೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಳು. ಅರ್ಧ ಮುಕ್ಕಾಲು ತಾಸಿನ ತನಕ ಇದೇ ಹಾಡು. ಮಾಲತಿಯ ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ—ಮದುವಣಿಗಿತ್ತಿಯ ಎಡ ಕಪೋಲದ ಮೇಲೆ ಒಂದೆರಡು ಬಾರಿ ಹೊಳಪು ಕಾಣಿಸಿತು. ಅವಳದನ್ನು ಕಂಡು ತನ್ನ ನರ್ತನವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಸ್ವಲ್ಪ ಹಿಂದೆ ಸರಿದು ಕುಳಿತುಕೊಂಡಳು. ಅವಳ ಮುಂದೆ ಹೂವು, ಪನ್ನೀರು, ಶರಬತ್ತುಗಳು ಬಂದುವು. ಸುತ್ತಿದ್ದವರು—'ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಿರಿ'–'ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಿರಿ' ಎಂದು ಉಪಚರಿಸಿದರು. ಆದರೂ ಮಾಲತಿ ಮುಟ್ಟಲಿಲ್ಲ.

ಸರಿ, ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಸಂಗೀತದ ಬೆಟ್ಟಗಳು ತಿರುಗಿ ಬಾಯಿ ತೆರೆದುವು. ಆದರೆ ಪ್ರಥಮ ಬಾರಿ ದೊರೆತ ಸಂಭಾವನೆ ತಿರುಗಿ ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲ. ರಾಮುವಿಗೂ ಸಹ ಈಗ ಅವರ ಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಅಪಸ್ವರವು ಕೇಳಿಸಿತಂತೆ. ಮಾಲತಿಯು ಮಂಟಪದ ಕಡೆಗೆ ದೃಷ್ಟಿಸಿ ಕುಣಿಯುತ್ತಿರುವಾಗ ಹೆಜ್ಜೆ ತಪ್ಪಿದ್ದು ಸಹ ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ! ಪ್ರಾಯಶಃ ರಾಮುವಿನ ಕಿವಿಯ ಚುರುಕು ಹೆಚ್ಚೆಂದು ಕಾಣುವುದು. ಸರಿ, ಹಾಡುಗಾರ್ತಿಯರ ವಿಚಾರ! ಅವರ ಗಾನ ಕೇಳುವವರೇ ಇಲ್ಲದಾದರು. ಎಲ್ಲರೂ ಸಂತೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುವಂತೆ ತಂತಮ್ಮೊಳಗೆ ಮಾತನಾಡಲುಪಕ್ರಮಿಸಿದರು. ಹಾಡುಗಾರ್ತಿಯರ ತ್ಯಾಗರಾಜನ ಕೀರ್ತನೆಗಳಿಗೆ ಯಾರೂ ಕಿವಿಗೊಡದಾದರು. ಆಗ ಅವರೀರ್ವರಿಗೂ ಒಮ್ಮೆಗೇ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ಬಂದಂತಾಗಿ, ಮಾಲತಿಯ ನರ್ತನವನ್ನು ನಾಚಿಸುವ ಯೋಚನೆಯಾಯಿತು. ಅವರೂ ಗೆಜ್ಜೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿದರು. ಕೇವಲ ಹಾಡಲು ಬಂದವರಾದರೂ ಕುಣಿಯಲು ನಿಂತರು. ಗಂಡುಭೀರುಗಳಂತೆ ಹೆಜ್ಜೆ ಇಡತೊಡಗಿದರು. ಕೈಕಾಲುಗಳನ್ನು ವಿಧವಿಧವಾಗಿ ಮುರಿಯತೊಡಗಿದರು. ಕುಣಿತದ ವೇಗವು ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ಮೃದಂಗವು ಹರಿಯುವುದಕ್ಕಾಯಿತು. ಅವರ ಕಪೋಲಗಳಿಂದ ಕೊಬ್ಬು ಕರಗಿ ನೀರಾಗಿ ಹರಿಯತೊಡಗಿತು. ರಂಗಭೂಮಿಯಿಂದ "ಮೇಘದೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿ ಧೂಳು ಹಾರತೊಡಗಿ"ತೆಂದು ರಾಮುವು ಹೇಳತೊಡಗಿದನು. ಅವನಿಗೆ ಇವರನ್ನೋ

ಡಿಸುವ ಬಲವಾದ ಮನವಾಗಿ "ಇಸ್ಸೀ" ಎಂದು ಸ್ವರವನ್ನು ಹೊರಡಿಸಿದನು. ಒಂದು "ಇಸ್ಸೀ"ಗೆ ಇನ್ನೊಂದು "ಇಸ್ಸೀ" ಸ್ವರ ಕೂಡಿತು. ಇನ್ನೊಂದಕ್ಕೆ ಮತ್ತೊಂದು ಸೇರಿತು. ಕೊನೆಗೆ "ಇಸ್ಸೀ"ಯೆಂದು ಉದ್ದದ ಒಂದೇ ಧ್ವನಿಯಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿತು. ಗಜನರ್ತನವು ನಿಲ್ಲುವ ತನಕ "ಇಸ್ಸೀ" ನಿಲ್ಲಲಿಲ್ಲ. ನವನರ್ತಕಿಯರು ಲಜ್ಜಿತರಾಗಿ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಸರಿದರು. ಜನರ ಮೋರೆಯನ್ನೊಮ್ಮೆ ಕೆಂಪಡರಿದ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ನೋಡತೊಡಗಿದರು. ಒಂದೊಂದು ಮೋರೆಯಲ್ಲಿ ನೂರಾರು ನೆರಿಗೆಗಳು ತುಂಬಿದ್ದುವು. ತಿರುಗಿ ಅವರಿಗೆ ಹಾಡುವ ಸಾಹಸವೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಕುಣಿಯುವ ಮನವೂ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಜನರು ಮಾಲತಿಯಲ್ಲಿ "ಇನ್ನೊಂದುಬಾರಿ" ಎಂದು ಬೇಡತೊಡಗಿದರು. ಮಾಲತಿಗೆ ಕುಣಿಯುವ ಮನವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ಜನರ ಪ್ರಶಂಸೆಯುಂಟುಮಾಡಿದ ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ಅವಳು ಮುರಿಯದಾದಳು. ಅದೂ ಪ್ರತಿಸ್ಪರ್ಧಿಯರು ಅವಳ ಮೇಲಿನ ಅಸೂಯೆಯಿಂದ ಕುಣಿದುದು; ಅವರನ್ನು ಜನರು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ ತನ್ನನ್ನು ಬೇಡಿದುದು. ಇದು ಎಂಥವರ ಮನವನ್ನೂ ತಿರುಗಿಸುವುದಿಲ್ಲವೇ?

ಮಾಲತಿಯು ಈ ಬಾರಿ "ಮಯ್ಯೂರ ನರ್ತನ"ವೆಂಬ ಹೊಸ ಕುಣಿತವನ್ನು ತೊಡಗಿದಳು. ಸಭೆಯ ಮುಂದೆ ಹೆಣ್ಣು ನವಿಲನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಸಲು ಹೊರಟ ಗಂಡು ನವಿಲಿನಂತೆ ನಲಿಯತೊಡಗಿದಳು. ಅವಳ ನರ್ತನವನ್ನು ಕಂಡು ಮುಪ್ಪಿನ ಮುದುಕರಿಗೂ ಸಹ ಕುಣಿಯುವ ಆಸೆಯೂಯಿತು. ರಾಮುವಂತು, ಆ ಗಾನ ರಾಕ್ಷಸಿಯರಿಗೆ ಕೇಳುವಂತೆ–"ಕುಣಿದರೆ ನವಿಲು ಕುಣಿಯಬೇಕು. ಕಾನೆಗೇಕೆ ಆ ತಂಟೆ?" ಎಂದು ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟನು.

ಅಷ್ಟಕ್ಕೆ ಮಾಲತಿಯು ಸಭೆಯನ್ನು ಬೀಳ್ಕೊಡುವ ಮುಂಚೆ ತನ್ನ ಕುಣಿತವನ್ನು ತೀವ್ರಗತಿಗೆ ಮುಟ್ಟಿಸಿ, ಒಮ್ಮೆಗೇ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಮುಕ್ತಾಯ ಮಾಡಿ ಸಭೆಯನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸಿದಳು. ಕಣ್ಣೆದುರಿಗೆ ಓರ್ವ ಪರಿಚಿತ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಕಾಣಿಸಿದನು. ಅವನನ್ನು ಕಂಡು ಒಮ್ಮೆಗೇ ಚೀರಿ ಮೂರ್ಛೆ ಹೋದಳು. ರಾಮುವು ಓಡಿಬಂದನು. ಎದುರು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡ ಯುವಕನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಓಡಿದನು. ವೀರೇಶನೂ ಓಡುವುದರಲ್ಲಿದ್ದನು, ಆದರೆ ಪುರೋಹಿತರು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಸರಿ ಒಮ್ಮೆಗೆ ಅವಳನ್ನು ಹೊರಕ್ಕೆ ಒಯ್ದರು. ರಾಮುವು ಮರಳಿ ಬಂದು 'ಈ ತಂಜಾವೂರಿನ ರಾಕ್ಷಸಿಯರು ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಮಾಟಮಾಡಿದರು' ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ

ಅದು ನಿಜವೆಂದೇ ಸಾರಿದರು. ಇದೊಂದಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ವೀರೇಶನ ವಿವಾಹ ಸಮಾರಂಭವು ಸುಸಾಂಗವಾಗಿ ನೆರೆಯಿತೆನ್ನಲು ಅಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲ.

೧೩. ಪಾಪವನ್ನು ತೊಳೆದು ಬರುವಳಂತೆ.

ಮಾಲತಿಯನ್ನು ಮಲ್ಲೇಶ್ವರದಲ್ಲಿನ ಅವಳ ಮನೆಗೇ ಒಯ್ದರು. ಅಲ್ಲಿ ಅವಳಿಗೆ ತಿರುಗಿ ಚೈತನ್ಯ ಉಂಟಾಯಿತು. ಮದುಮಗನ ಮನಸ್ಸು ತೀರ ಕಾತರಗೊಂಡಿತು. ಅವನ ಪಾಲಿಗೆ ಮದುವೆಯ ದಿನಗಳು ತೀರ ಸವಿಯಿಲ್ಲದಾದುವು. "ಮಾಲತಿಗೆ ಏನಾಯಿತು? ಹೇಗಿರುವಳು?" ಎಂದು ರಾಮುವನ್ನನವನು ಕೇಳುವನು. ರಾಮುವು ಅದನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ಬಾರಿ ಮಲ್ಲೇಶ್ವರಕ್ಕೋಡಿ ಹೋದನು. ಆದರೆ ಒಳಗೆ ಅವನಿಗೆ ಪ್ರವೇಶವೇ ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಅವನೆಷ್ಟು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿಕೊಂಡರೂ ಅವಳು ಬಾಯಿಯನ್ನು ತೆರೆಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ; ಕದವನ್ನು ತೆರೆಯಲು ಸೇವಕರಿಗೂ ಸಹ ಎಡೆಗೊಡುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ರಾಮುವು ತೀರ ಹತಾಶನಾಗಿ ಮರಳಿದನು. ಐದನೆಯ ಬಾರಿಗೆ ವೀರೇಶನ ಪತ್ರವನ್ನು ಒಯ್ದನು. ಆ ಬಾರಿಯ ಪತ್ರಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಪ್ರವೇಶವು ದೊರೆಯಿತು; ರಾಮುವು ಹೊರಗೇ. ಅವನಿಗೆ ಸಿಟ್ಟುಬಂದು ಉರಿದುಬಿಟ್ಟನು. ತನ್ನ ಅಪಮಾನವಾಯಿತೆಂದು ತಿಳಿದನು. ವೀರೇಶನ ಗೆಳೆಯನ ಅಪಮಾನವೆಂದರೆ? ವೀರೇಶನು ಯಾರು? ರಾಮುವಿಗೆ ಬೇಸರ ಬಂದು ಅವನು ತಿರುಗಿ ಮಾಲತಿಯನ್ನು ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲೆಂದು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದನು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಬಹು ದಿವಸಗಳ ವರೆಗೆ ವೀರೇಶನ ಬಳಿಗೂ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಮಾಲತಿಯು ವೀರೇಶನಿಗೆ ತಾನು ಈಗ ಸಾಧಾರಣ ಕ್ಷೇಮದಲ್ಲಿರುವೆನೆಂದು ತಿಳಿಸಿ ಒಂದು ಪತ್ರ ಬರೆದು, ಆಳುಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟಳು. ಅವನಿಗೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಾಧಾನವಾಯಿತು.

ವಿವಾಹದ ಐದನೆಯ ದಿನ ಬಂದಿತು. ಆ ದಿನ ಬಂದ ನಂಟರೆಲ್ಲ ಅವರವರ ಮನೆಗೆ ತೆರಳುವ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿದರು. ಮದುವೆಗೆ ಮಹೇಶನೂ ಬಂದಿದ್ದನೆಂಬುದು ವಾಚಕರಿಗೆ ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ತಿಳಿದಿರಬಹುದು. ಮಹೇ

ಶನಿಗೆ ಹುಡುಗಿಯ ಕಡೆಯವರೊಡನೆ ಬಾಂಧವ್ಯವಿತ್ತು. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಬಂದ ಆವನ ಬಂಧುಗಳು ಊರಿಗೆ ಮರಳಿದರೂ ತಾನು ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಮರಳು ವುದಿಲ್ಲೆಂದು ಯೋಚನೆಮಾಡಿದನು. ತನ್ನ ತಂಗಿಯನ್ನೊಮ್ಮೆ ಕಂಡಾದರೂ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿದನು. ಅವನೆಷ್ಟೋ ಬಾರಿ ಅವಳ ನೆನಪನ್ನು ಮರೆಯಬೇಕೆಂದಿದ್ದನು. ಅದು ಮರವೆಯಾಗುತ್ತಲಿತ್ತೋ ಏನೋ—ಪುನಃ ಈ ದುರ್ಘಟನೆಯು ನಡೆಯಿತು. ತನ್ನ ಒಡ ಹುಟ್ಟಿದವಳು ವೇಶ್ಯೆಯಂತೆ ಮದುವೆಯ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಕುಣಿಯುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಅವನ ಒಡಲು ಎಷ್ಟು ಉರಿದಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ! ಮಾಲತಿಗೆ ಅವನ ದರ್ಶನ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಮೂರ್ಛೆಯಾಯಿತು. ಆದರೆ ಮಹೇಶನು ಎರಡು ತಾಸುಗಳಿಂದಲೂ ಅವಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವಳ ಮುಂದೆ ರಾಮು ಮೊದಲಾದ ಸ್ತ್ರೀಭ್ರಾಂತರ ವರ್ತನೆಯೂ, ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ ಜನರ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಆಗಾಗ ಹೊರಡು ತ್ತಿದ್ದ ಭಂಡುಮಾತುಗಳೂ ಅವನನ್ನು ಕೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದುವು. ಅವಳಿಗಾಗಿ ತಾನೊಂದು ಭಯಂಕರ ನರಕದಲ್ಲಿ ಯಾತನೆಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರು ವೆನು ಎಂದು ತೋರಿತು. ಆದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣಳಾದ ಮಾಲತಿಯನ್ನು ಅವನಿನ್ನೂ ಪ್ರೀತಿಸುವನು. ಮಹೇಶನದು ದುರ್ಬಲ ಹೃದಯವೆಂದರೂ ಅನ್ನಿರಿ—ಅವನು ಅವಳನ್ನು ಮರೆಯಲಾರನು; ತನ್ನ ಒಡಹುಟ್ಟಿದವಳನ್ನು ಮರೆಯಲಾರನು. ಅದೂ, ಅವಳು ಆ ನೀಚವೃತ್ತಿಗೆ ತಮ್ಮೆಲ್ಲರ ದೆಸೆಯಿಂ ದಲೇ ಬೀಳಬೇಕಾಯಿತೆಂಬ ಜ್ಞಾನವಿದೆಯಾದುದರಿಂದ ಎಂದೆಂದೂ ಮರೆ ಯಲಾರನು. ಅವಳ ನಡತೆಗಳನ್ನು ಅವನು ಒಪ್ಪುವಂತಿಲ್ಲವೆಂದು ಅವ ನಿಗೆ ತಿಳಿದಿದೆ. ದುರ್ದೈವದ ಪಂಜರದಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿದ ಆ ವ್ಯಾಘ್ರಿಣಿಗಾಗಿ ಇವನೂ ಅಳುವನು.

ಮಹೇಶನು ವೀರೇಶನ ಸಮವಯಸ್ಕನು; ವಿದ್ಯಾವಂತನು. ಅವನಿ ಗೀಗ ಮದುವಣಿಗನ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಆಸೆಯಾಗಿದೆ. ಹಲವು ಬಗೆಗಳಿಂದ ಯುತ್ನಿಸಿ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ವೀರೇಶ ನಾದರೂ ಸಾಮಾನ್ಯರ ಗೆಳೆತನಕ್ಕೆ ಎಟುಕದವನಲ್ಲ. ಮದುವೆಯ ಮೂರ ನೆಯ ದಿವಸದಲ್ಲಿ ಅವರಲ್ಲಿ ನಿಕಟ ಪರಿಚಯವಾಯಿತು. ನಾಲ್ಕನೆಯ ದಿನ ರಾತ್ರಿ ಬೆಳುದಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಹೊರಗೆ ಹೂದೋಟದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಹೇಶನು ಮೆಲ್ಲಗೆ ಹೊಸ ವಿಚಾರವನ್ನೊಂದು

ಅವನಲ್ಲಿ ಕೇಳಲು ಯೋಚಿಸಿದನು. "ವೀರೇಶಾ, ಆ ದಿನದ ನರ್ತಕಿಯು ಎಲ್ಲಿಯವಳು?" ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ವೀರೇಶನು ತಬ್ಬಿಬ್ಬಾದನು. ರಾಮುವು ಇವನಿಗೆ ತನ್ನ ವಿಚಾರವನ್ನು ಹೇಳಿರುವನೇ? ಈಗ ಈ ಸುದ್ದಿ ಇವನ ಮೂಲಕ ಮಾವನಿಗೆ ತಿಳಿದರೆ.....? ಎಂಬೆಲ್ಲ ಯೋಚನೆಗಳು ಬಂದುವು. ಅವನು ಉಪಾಯದಿಂದ ಬೇರೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪವನ್ನು ತೊಡಗಿದನು. ತುಸು ಹೊತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಮಹೇಶನಿಂದ ತಿರುಗಿ ಅದೇ ಪ್ರಶ್ನೆಯು ಬಂದಿತು. ಈ ಬಾರಿ ವೀರೇಶನಿಗೆ "ಇವನವಳನ್ನು ಸಾಗಿಸಲು ಎಣಿಸುತ್ತಿರುವನೇ?" ಎಂದು ತೋರಿತು. ಈ ಬಾರಿಯೂ ಸುಮ್ಮನಾದನು. ತಿರುಗಿ ಮೂರನೇಯಾವೃತ್ತಿಗೆ ಮಹೇಶನು ಅದೇ ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡಿದನು. ವೀರೇಶನಿಗೆ ಹೇಳದೆ ಮಾರ್ಗವಿಲ್ಲೆಂದು ಕಂಡಿತು. ತನ್ನ ಮತ್ತವಳ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಆತ ತಿಳಿಸದಿದ್ದರೂ "ಅವಳೀ ಊರಿನವಳೇ. ಮಲ್ಲೇಶ್ವರದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಾಳೆ.... ಹೇಗೆ? ಅವಳ ನರ್ತನ ಚೆನ್ನಾಗಿರಲಿಲ್ಲವೇ? ಸಭೆಗೆ ಸಭೆಯೇ ಆನಂದಿತವಾಯಿತು. ಆದರೆ ಕೊನೆಗೆ ಆ ದುರ್ಧ್ಯವವು ಸಂಭವಿಸಬಾರದಿತ್ತು. ಮುಖ್ಯ ಅವಳನ್ನು ಬರಮಾಡಿದ ನನಗೇನೆ ತೀರ ಕೆಟ್ಟುದೆನಿಸಿತು" ಎಂದನು. ಮಹೇಶನು ಸುಮ್ಮನಾದನು. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನ ತನಕ ವೀರೇಶನ ಮೋರೆಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದು "ಗೆಳೆಯ, ನನ್ನ ಮಾತಿನಿಂದ ನಿನಗೆ ಸಿಟ್ಟಿಲ್ಲವಷ್ಟೆ. ಇಂಥ ಶುಭಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ವೇಶ್ಯೆಯರನ್ನು ಬರಮಾಡಿದುದರಿಂದ ಎಷ್ಟೆಲ್ಲ ಅನರ್ಥಗಳಿವೆಯೆಂದು ನಿನಗೆ ತಿಳಿಯದೇ?" ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

"ಏಕೆ? ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಬಂದ ಸಭಿಕರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸಂತೋಷಿಸಲು ಬರುತ್ತಿತ್ತೆ?"

"ಗೆಳೆಯ ಅದೊಂದು ಸಂತೋಷವೇ? ನೀನಾ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಹೊರಡುತ್ತಿದ್ದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಲಿಲ್ಲವೇ? ಏನೇನು ಅಸಹ್ಯವಾದ ನುಡಿಗಳನ್ನವರಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಮದುವೆಗೆ ಬಂದ ಮುಕ್ಕಾಲುಪಾಲು ಜನರ ಮನಸ್ಸೆಲ್ಲ ಕಲುಷಿತವಾಯಿತು ಮದುವೆಗೆ ಬರುವುದು ಅದಕ್ಕೇನು? ನವವಧೂವರರ ಜೀವನ, ಅವರ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಗಳನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ ವಿವಾಹಿತರ ಶುದ್ಧ ಕರ್ತವ್ಯಪಾಠವನ್ನರಿಯಲಿಕ್ಕಲ್ಲವೇ?"

"ಬಿಡಪ್ಪ, ಅದೆಲ್ಲಾ ಒಂದಾನೊಂದು ಕಾಲದ ಕಥೆಯು."

"ವೀರೇಶ, ಅವಳು ನಿನ್ನ ತಂಗಿಯೊಬ್ಬಳಾಗಿದ್ದರೆ ನೀನು ಹೀಗೆ

ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೆಯಾ? ಜನರು ಅವಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಛಂದು ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದೆಯಾ?"

"ತಂಗಿಯಾಗಿದ್ದರೆ........! ಅವಳೀಗ ವೇಶ್ಯೆಯಲ್ಲವೇ? ಅವರ ಜೀವನವೇ ಇಂಥ ಕೆಲಸಗಳಿಗಾಗಿ ಅರ್ಪಣವಾಗಿದೆ."

"ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಗೆಳೆಯ–ಇನ್ನೊಂದು ಮಾತನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಜನ್ಮವು ನಮ್ಮ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದಲ್ಲಿದೆಯೇ? ಮರಣವು ಇದ್ದಷ್ಟೇ ಜನ್ಮ, ದೇವರು ಹುಟ್ಟಿಸಿದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವುದು ನಮ್ಮ ಕೆಲಸ."

"ನಾವಾದರೂ ಅದೇ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಬಾರದೆಂದಿದೆಯೇ?"

"ಅದು ದೈವೇಚ್ಛೆ........"

"ಹಾಗಾದರೆ ದೈವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ನಾನಾಗಲೀ ನೀನಾಗಲೀ ಆ ನರ್ತಕಿಯ ಅಣ್ಣನೋ ತಮ್ಮನೋ ಆಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದರೆ........ನಮ್ಮ ಕಿವಿಗಾಗ ಈ ಮಾತುಗಳು ಕೇಳಿಸಿದರೆ ಹೇಗಾಗಬಹುದು?"

ವೀರೇಶನ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಉತ್ತರ ಹೊರಡಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರವನ್ನು ಕೊಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲೂ ಇಲ್ಲ.

"ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನಾನೆನ್ನುವುದಿಷ್ಟೆ––ಮೂರ್ಖರಾದ ಪುರುಷರು ವ್ಯಭಿಚಾರದ ದುರಾಚಾರವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವರೆಂದು, ನಮ್ಮ ನಿಮ್ಮಂಥವರು ಅದರ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ ಹೊರಡಬೇಕೇ? ಅಂಥವರನ್ನು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ತಂದು ಗಾನ ನರ್ತನಗಳಿಂದ ಮೆರವಣಿಗೆ ಮಾಡಿಸಬೇಕೆ?"

ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡುವುದು ಅವನಿಗೆ ಯುಕ್ತವೆಂದು ತೋರಲಿಲ್ಲ. ವೀರೇಶನೂ ಬಾಯಿ ತೆರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಒಂದು ತಾಸಿನ ವರೆಗೆ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಮೂಕರಂತೆ ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ಕೊನೆಗೆ ರಾತ್ರಿ ಬಹಳವಾದುದರಿಂದ ಮಲಗಲು ಹೊರಟುಹೋದರು. ಐದನೆಯ ದಿವಸ ವೀರೇಶನೂ ಮಾವನ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಂಡತಿಯ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಅದರೊಳಗೆ ಮಾಲತಿಯ ದರ್ಶನವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬರುವ ಲವಲವಿಕೆ ಅವನಿಗೆ. ಆದರೆ ಮದುವೆಯ ಸಮಾರಂಭದ ಶುಭ ಗಳಿಗೆಯಲ್ಲೇ ತನ್ನ ನಡತೆಯು ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿದರೆ–ಎಂಬ ಅಂಜಿಕೆಯಾಯಿತು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಅವನ ಬೆನ್ನನ್ನು ಮಹೇಶನು ಬಿಡುತ್ತಲೇ ಇದ್ದಿಲ್ಲ. ಈ ಕಾರಣಗಳಿಂದವನು ಹೊರಡುವ ಮುಂಚಿತವಾಗಿ, ಅವಳಿಗೆ ತಾನು ಶಿವಮೊಗ್ಗೆಗೆ ಹೋಗುವ

ನೆಂದೂ, ಇನ್ನೊಂದೆರಡು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮರಳುವೆನೆಂದೂ ಪತ್ರ ಬರೆದನು. ಮಾಲತಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ವ್ಯೈಬಿಸಿಯಾಗಿದೆಯೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದರೆ ಅವನು ಶಿವಮೊಗ್ಗೆಗೆ ಹೊರಡುತ್ತಲೇ ಇದ್ದಿಲ್ಲ. ಆ ಕಾರಣದಿಂದ ನಾಲ್ಕಾರು ದಿನಗಳಿಂದ ಕಾಯಿಲೆಗೆ ಬಲಿಯಾದ ಅವಳು, ಈ ಸುದ್ದಿಯನ್ನವನಿಗೆ ತಿಳಿಸಲೂ ಇಲ್ಲ. "ನಾನು ಕ್ಷೇಮ" ಎಂದೇ ತಿಳಿಸಿದ್ದಳು.

ಮಹೇಶನು ಶಿವಮೊಗ್ಗೆಗೆ ಹಿಂದಿರುಗುವ ಯೋಚನೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು. ಒಂದೆರಡು ದಿನ ಬೆಂಗಳೂರಲ್ಲೇ ಇರುವ ನಿಶ್ಚಯಮಾಡಿದನು. ಆರನೆಯ ದಿನವದು. ಮದುವೆ ಮುಗಿಯಿತಷ್ಟೆ; ನಂಟರಿಷ್ಟರು ತೆರಳಿದರು. ಜತೆಯಲ್ಲಿ ವೀರೇಶನೂ ಹೋಗಿದ್ದನು. ಮಹೇಶನು ಮೆಲ್ಲನೆ ಮಲ್ಲೇಶ್ವರದ ಕಡೆಗೆ ಕಾಲು ಹಾಕಿದನು. ವೀರೇಶನ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಅವನು "ಹವಾ ಮಹಲಿನ" ಹೆಸರನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದನು. ಅದನ್ನು ಹುಡುಕಾಡುವ ಕೆಲಸವು ಅವನಿಗೆ. "ಹವಾ ಮಹಲು"ಎಂದು ಹೆರವರಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದರೆ ಬೇಗ ಸಿಗುತ್ತಿತ್ತೋ ಏನೋ; ಹಾಗೆ ಮಾಡಲು ಅಂಜಿ ತಾನೇ ಅಲೆಯತೊಡಗಿದನು. ಹವಾ ಮಹಲೆಂಬ ಬೋರ್ಡನ್ನರಸುತ್ತ ಹೊರಟನು. ಆ ರಸ್ತೆ, ಈ ರಸ್ತೆ, ಆ ಕಡೆ, ಈ ಕಡೆ ಎಂದು ಮಹಲು ಸಿಗುವಾಗ ರಾತ್ರಿ ಒಂಬತ್ತು ತಾಸಾಗಿತ್ತು. ಸುಂದರವಾದ ಆ ಮಹಲಿನ ಮೇಲೆ ಬೆಳ್ದಿಂಗಳು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪಸರಿಸಿತ್ತು. ಮೇಲೆ ಆರಾಮ ಕುರ್ಚಿಯನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಮಾಲತಿಯು ವಿಶ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಮಹೇಶನು ಮೆಲ್ಲನೆ ಹಿತ್ತಿಲಿನ ಒಳಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶಮಾಡಿದನು. ಸುದೈವಕ್ಕೆ ಯಾರೂ ಅವನನ್ನು ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲು ಸಹ ತೆರೆದಿತ್ತು. ಆಳುಗಳಾರೂ ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದುದನ್ನು ಕಂಡು ಕಳ್ಳರಂತೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಮಹಡಿಯನ್ನೇರಿ, ಕೊನೆಗೆ ತಾರಸಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತ ಮಾಲತಿಯ ಬಳಿಗೆ ಹೋದನು. ಬೆಕ್ಕಿನಂತೆ, ಸದ್ದುಮಾಡದೆ ಮುಂದುವರಿದು ಅವಳ ಹಿಂದೆಯೇ ನಿಂತುಕೊಂಡನು. ಉಸಿರೆತ್ತುವ ಸಾಹಸವು ಅವನಿಗಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲೇ ಅಶ್ರುಧಾರೆಗಳು ಅವನ ಕಪೋಲವನ್ನು ತೊಯ್ಯಲು ಪಕ್ರಮಿಸಿದ್ದವು. ಬಲು ಸಾಹಸದಿಂದ ತನ್ನ ದುಃಖವನ್ನು ತಡೆದುಕೊಂಡು 'ಮಾಲತೀ' ಎಂದನು.

ಮಾಲತಿಗೆ ಒಮ್ಮೆಗೇ ಅದು ವೀರೇಶನ ಮೃದು ಧ್ವನಿಯೆಂದು ಕಾಣಿಸಿತು. ಆದಕ್ಕವಳು ಮೋರೆ ತಿರುವುವ ಮುಂಚೆಯೇ—"ಏಕೆ ಬಂದೆ?"

ಎಂದಳು. ಮಹೇಶನು ಹತಾಶನಾದನು. ಮಾಲತಿಯು ತಿರುಗಿ ನೋಡುತ್ತಾಳೆ! ನಿಂತವನು ವೀರೇಶನಲ್ಲ; ಬದಲು ಮಹೇಶ!

ಅಲ್ಲಿಯೇ ಶಿಲೆಯಂತೆ ಕದಲದೆ ನಿಂತಳು. ಮಹೇಶನು ತಂಗಿಯನ್ನು ತಬ್ಬಿಕೊಂಡನು. ತೆರವ ಬಾಯಿಗೆ "ತಂಗೀ, ಇನ್ನಾದರೂ ಬಾ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ. ಸಾಯುವ ತನಕ ನಾನು ಹೀಗೆ ಕೊರಗಬೇಕೆನ್ನುತ್ತೀಯಾ" ಎಂದನು. ಮಾಲತಿಯೂ ಅಣ್ಣನನ್ನು ಮುದ್ದಾಡಿದಳು. ಅವನ ಕರಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಏನೋ ಹೇಳಲೆತ್ನಿಸಿದಳು. ಆದರೆ ಯಾವ ಶಬ್ದವೂ ಅವಳ ಕಂಠದಿಂದ ಹೊರಬೀಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವಳವನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಕಟಾಂಜನದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಳು. ಒಂದು ತಾಸಿನ ತನಕ ಇಬ್ಬರೂ ತಿರುಗಿ ಮಾತನಾಡಲಿಲ್ಲ. ಕೊನೆಗೆ ಮಹೇಶನು ಸಾಹಸಮಾಡಿ—"ಅಮ್ಮಾ, ಬಾ, ನನ್ನ ಜತೆಯಲ್ಲಿ" ಎಂದನು. 'ತಂಗೀ' ಎಂಬ ಮಾತು ಸರಿದು 'ಅಮ್ಮಾ' ಎಂಬ ಪದವು ಬಂದು ನಿಂತಿದೆ. ಮಾಲತಿಗೆ ಅದರ ಅರ್ಥವೂ ತಿಳಿಯಿತು. ಮಹೇಶನೀಗ ತನ್ನ ಹೆತ್ತಾಕೆಯ ಮೋರೆಯನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಿರುವನು. ತನ್ನ ತಾಯಿಯೇ ಈ ದುರ್ಗತಿಗೆ ಇಳಿದಿರುವಳು ಎಂದು ತಿಳಿದಿರುವನು. ಆ ಕಲ್ಪನೆಯಿಂದವನು ಬೇಯುತ್ತಿರುವನು. ತಮ್ಮ ತಂಗಿಯರು ಅಡ್ಡಹಾದಿಗೆ ಬಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಬಲ್ಲವರಿರುವರು; ಆದರೆ ತಾಯಿಯು ಹಾಗೆಮಾಡಿದಳೆಂದರೆ ಮಗನು ಹೇಗಿರಬೇಕು? ಅಣ್ಣನ ದುಃಖವು ಅವಳನ್ನು ಕರಗಿಸಿತು. "ಇಲ್ಲ, ಬರುವುದಿಲ್ಲ" ಎಂಬ ಮಾತನ್ನು ಅವಳು ಹಿಂದಾಡಿದಂತೆ ಆಡದಾದಳು.

ಸರಿ, ರಾತ್ರಿ ಸರಿಯಿತು. "ಅಣ್ಣಾ, ತಂಬ ವೇಳೆಯಾಯಿತು. ಬಾ ನಿದ್ರೆ ಮಾಡಹೋಗುವ" ಎಂದಳು. ಮಹೇಶನು ಮಲಗಲು ತಿರುಗಿ ವೀರೇಶನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುವ ಎಣಿಕೆಯಿಂದ ಬಂದಿದ್ದನು. ಆದರೆ ತಂಗಿಯ ಮಾತಿನಿಂದ ಅದು ಮರವೆಯಾಯಿತು. ಅವಳವನನ್ನು ತನ್ನ ಶಯ್ಯಾಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಒಯ್ದಳು. ಅಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿಸಿದಳು. ಅಭಾಗಿನಿಯಾದ ತಾನೂ ಅವನ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಕೊಂಡಳು. ತೀರ ಚಿಕ್ಕವರಾಗಿರುವಾಗ ಅವರು ಹೀಗೆ ಮಲಗಿದ್ದರು. ಹಲವು ವರುಷಗಳ ಮೇಲೆ ಅಣ್ಣತಂಗಿಯರು ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿರುವರು. ನಾವು ಅಂದಿನ ಅಣ್ಣ ತಂಗಿಯರೇ, ಅಂದಿನ ಕಾಲವೇ ಇದು–ಎಂದು ಅವರೀರ್ವರ ಯೋಚನೆಯಾಗಿತ್ತು. ಒಂದೆರಡು

ಬಾರಿ ಮನೆಯ ಆಳುಗಳು ಅವರನ್ನು ಕಂಡು ಹೊರಗೆ ಹೋದರು. ಅದರ ಪರವೆ ಅವರುಭಯತರಿಗೂ ಇದ್ದಿರಲಿಲ್ಲ.

ರಾತ್ರಿ ಸರಿದು ಬೆಳಕು ಹರಿಯಿತು. ಬಡಪಾಯಿಗಳೀರ್ವರೂ ಇನ್ನೂ ನಿದ್ರೆಯಲ್ಲೇ ಇರುವರು. ತಿರುಗಿ ನಿದ್ರೆಯೇ. ಪ್ರಾಯಶಃ ಅವರ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅವರಿಂಥ ನಿದ್ರೆಯನ್ನು ಕಂಡಿರಲಿಲ್ಲ; ಇನ್ನು ಕಾಣವರೋ ಇಲ್ಲವೋ. ಸರಿ, ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಎಚ್ಚರವಾಗಲು ಎದ್ದರು. ಮಾಲತಿಯು ಅಣ್ಣನ ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಕೈಯನ್ನಿರಿಸಿ ಮನೆಯೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತೋರಿಸಿದಳು. ಹೂದೋಟವನ್ನೂ ತೋರಿಸಿದಳು. ಅವಳ ಕಲ್ಪನೆಗೆ ಅದು ತನ್ನ ಮನೆಯ ಉದ್ಯಾನವೆಂದು ಕಾಣಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ದಿನ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಅವರೀರ್ವರಿಗೂ ಉಪಾಹಾರವಾಯಿತು; ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಊಟವೂ ಆಯಿತು. ಊಟವಾದ ಬಳಿಕ ಅಣ್ಣನನ್ನು ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡು ನಾಲ್ಕಾರು ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಹಾಡಿದಳು. ಅವಳು ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲಿ ಕಲಿತ ಹಾಡುಗಳವು. ಅವಾದರೂ ಅವರ ಬಾಲ್ಯದ ನೆನಪನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿದುವು. ಅವರಿಬ್ಬರೂ, ಅವೇ ದಿನಗಳು ಇನ್ನು ಅಳಿದಿರಲಾರದೆಂದು ತಿಳಿದರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅಂಚೆಯವನೊಬ್ಬನು ಒಂದು ಪತ್ರವನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟನು. ಅಣ್ಣನು ಆ ಪತ್ರವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡನು. ತಂಗಿಗಾಗಿ ಅದನ್ನು ಓದಿದನು. ಎಷ್ಟೋ ಬಾರಿ ಅರಿಯದ ಆ ಹುಡುಗಿಗೆ ಅವಳ ಪೂರ್ವ ಪತಿಯು ಬರೆದ ಕಾಗದಗಳನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ ಓದಿದ್ದನು. ಇದು ಅಂಥದೇ ಎಂಬ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಅವನದು. ಆದರೆ ಕಾಗದವೇ ಅವರೀ ಮಂಕು ಕಲ್ಪನೆಗೆ ಮೃತ್ಯುವಾಯಿತು. ಕಾರಣ, ಅದು ವೀರೇಶನ ಕಾಗದ!

ಪ್ರಥಮ ಬಾರಿಗೆ, ವೀರೇಶನು ನನ್ನ ತಂಗಿಯ ನಾಯಕನು ಎಂದು ತಿಳಿಯಿತು. ಮಾಲತಿಗೆ ತಾನು ಸೂಳೆಯೆಂಬ ನೆನಪೂ ಆಯಿತು. ಇಬ್ಬರೂ ಅತ್ತರು, ಅಳುವಷ್ಟೆಲ್ಲ ಅತ್ತರು. ಸಂಜೆಯಾಯಿತು.

"ಮಾಲತಿ, ಬಾ ಇಂದು ರಾತ್ರಿ ಬಂಡಿಗೆ; ಊರಿಗೆ ಹೊರಡೋಣ."

"ಅಣ್ಣಾ, ನಾನು ಪರರಿಗೆ ಋಣಿಯು. ತನ್ನ ಜೀವನವು ಪರಸೇವೆಗೆ, ನೀಚತರ, ಆದರೂ ಪರರ ಸೇವೆಗೆ ಅರ್ಪಿತವಾಗಿದೆ. ಕ್ಷಮಿಸು."

"ಮಾಲತಿ, ಈ ಬಾರಿಯೂ ನಾನು ಹತಾಶನಾಗಬೇಕೇ?"

"ಅಣ್ಣಾ, ದುಃಖಿಸಬೇಡ. ಮಾಲತಿಯು ತನ್ನ ಪಾಪವನ್ನು ತೊಳೆದು ನಿನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಬರುವಳಂತೆ."

೧೪. ಅವನಾರು?

ಈ ದಿನ ಮಾಲತಿಯ ದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ವೀರೇಶನು ಓಡಿ ಬರಲಿರುವನು. ಮದುವೆಯ ಹಾವಳಿಯಿಂದ ತಪ್ಪಿಕೊಂಡರೆ ಸಾಕೆಂದು ಅವನಿಗೆ ತೋರಿತು. ಎಂಟು ದಿನಗಳ ವರೆಗೆ ಅವನು ಮಾಲತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರಬೇಕು; ಅದರ ಬದಲು ಮೂರನೆಯ ಹುಡುಗಿಯೊಬ್ಬಳ ಬಳಿ ಕುಳಿತಿರಬೇಕೆಂದರೆ?-ಮೂರನೆಯವಳೆಂದರೆ ಅವನ ವಿವಾಹಿತ ಪತ್ನಿಯೇ; ಆದರೂ ಅವಳಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಪರಿಚಯವಿಲ್ಲ, ಇನ್ನೂ ಗೆಳೆತನವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವನ ನವೀನ ಪತ್ನಿ ಶರದಿನಿಯು ತೀರಾ ಬುದ್ಧಿವಂತೆ. ಅವಳಾಗಿಯೇ ತನ್ನ ಗಂಡನನ್ನು ಮಾತನಾಡಿಸಲು ಹಲವು ಬಾರಿ ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟಳು. ಯಾರಾದರೂ ಕಂಡರೆ ನಾಚುಗೆ ಇಲ್ಲದ ಹುಡುಗಿ ಅನ್ನಬಹುದು. ಆದರೆ ಅವಳಿಗೆ ತಾನವನ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಬೇಗನೆ ಬೆಳೆಯಿಸಿಕೊಂಡು, ಅವನ ಜೀವನದ ಮೇಲೆ ಅಧಿಕಾರ ನಡೆಯಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೊಳೆಯಿತು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಇಲ್ಲದ ನೆಪಮಾಡಿ, ಗಂಡನೊಬ್ಬನೇ ಕುಳಿತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡರೆ ಅವನಲ್ಲಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಮದುವೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಮಾಡಲು ಅವಳಿಗೆ ಸಾಹಸವುಂಟಾಗಲಿಲ್ಲವಾದರೂ ತವರು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡತೊಡಗಿದಳು. ಇತ್ತ ವೀರೇಶನಾದರೂ, ಪರವೂರಲ್ಲಿ ಗೆಳೆಯರಿಂದ ದೂರಾಗಿ ಮೂಕನಂತಿರಬಲ್ಲನೇ? ಶರದಿನಿಯ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಏನಾದರೂ ಉತ್ತರ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಇದೇ ಸಲಿಗೆಯಿಂದವಳು ಅವನಿಗೆ ಹೂಮುಡಿಸುವಳು; ಮಾತನಾಡುವಳು. ಮನೆಯ ಹಿರಿಯರಾರಾದರೂ ಕಂಡರೆ ಒಮ್ಮೆಗೆ ನಾಚುಗೆಯಿಂದ ತಲೆಬಗ್ಗಿಸಿಕೊಂಡು ಓಡುವಳು. ಅವಳಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳಾಟಿಕೆ ತುಂಬಾ ಇತ್ತು.

ಇಂದು ಶಿವಮೊಗ್ಗೆಯಿಂದ ವೀರೇಶನು ಹೊರಡಲಿರುವ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ. ವೀರೇಶನು ಊಟಮಾಡಿ ಮಲಗಿಕೊಂಡನು. ಅವನ ಕೊಟಡಿಯಲ್ಲಾರೂ ಇದ್ದಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನಿಗೂ ನಿದ್ದೆ ಬರುತ್ತಲಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಉದ್ಯೋಗವಿಲ್ಲದ ನಿಮಿತ್ತ ಹಾಸುಗೆಯಲ್ಲಿ ಹೊರಳಾಡುತ್ತಿದ್ದನು ಅಷ್ಟಕ್ಕೆ ಶರದಿನಿಯ ಸವಾರಿಯು ನಗುತ್ತ ಬಂದಿತು. ಬಂದವಳು ಕದವನ್ನಿಕ್ಕಿಕೊಂಡು ಅವನ ಬಳಿ ಬಂದು ಕುಳಿತಳು. ಇದರ ಚಮತ್ಕಾರವು ವೀರೇಶನಿಗೆ ಹೊಳೆಯಲಿಲ್ಲ. ಅವಳು ಅವನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಅವನ ಮೋರೆಯನ್ನೇ ನೋಡತೊಡ

ಗಿದಳು. ಆಗ ವೀರೇಶನು ದಿಂಬಿಗೆ ಒರಗಿಕೊಂಡು ಅರ್ಧ ಮಲಗಿದ್ದನು. ತನ್ನನ್ನೇ ನೋಡುವುದನ್ನು ಕಂಡು—"ಏನು, ತಿನ್ನುವಿಯೇನೆ ನನ್ನನ್ನು?" ಎಂದು ಪರಿಹಾಸ್ಯಮಾಡಿದನು.

ಶರದಿನಿಯು ನಕ್ಕಳು; ಮರುಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಆ ನಗುವು ಮಾಯವಾಗಿ ತಿರುಗಿ ಮುಖವು ಗಂಭೀರಮುದ್ರೆಯನ್ನು ತಾಳಿತು.

"ಏಕೆ, ಹೀಗೆ ಬಿರಬಿರನೆ ನನ್ನನ್ನು ನೋಡುತ್ತೀಯೇ?"

"ನಿಮ್ಮೊಡನೆ ನನಗೆ ಮಾತನಾಡಲಿದೆ."

"ಅದಕ್ಕೀ ವೇಷವು ಬೇಕೆ? ಬಾಯಿಗೆ ಬಂದಷ್ಟು ಹರಟು."

"ನೀವು ಸಿಟ್ಟಾದರೆ........"

"ಸಿಟ್ಟಾಗಲು ನಾನು ಹುಚ್ಚನೇ?"

"ನನ್ನಾಣೆಯಾಗಿ ಸಿಟ್ಟಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆನ್ನಿ........"

"ನಿನ್ನಾಣೆಯಾಗಿ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ."

"ಹಾಗಾದರೆ, ನೀವು ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುವಿರೇ?"

"ಹೀಗೇಕೆ ಕೇಳುವೆ?"

"ಮೊದಲು ನನ್ನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರ ಕೊಡಿರಿ."

"ನಾನು ನಿನ್ನ ಬಳಿ ಇರತೊಡಗಿ ಎಂಟು ದಿನಗಳಾದುವಷ್ಟೆ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲೇ ಏನು ಹೇಳಲು ಬರುವುದು?"

"ಅಂದರೆ ಮದುವೆಯಾದುದೇತಕ್ಕೆ? ಪ್ರೀತಿಸುವುದಕ್ಕಲ್ಲವೇ?"

"ಹಾಗಾದರೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಲೆತ್ನಿಸುವೆನು. ಈಗ ಏನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವೆ ಎಂದು ನನಗೇ ತಿಳಿಯದು."

"ನಿಜವೇ?"

"ನಿಜ; ಇರಲಿ. ಈಗ ಹೇಳು—ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯು ಏತಕ್ಕೆ ಹೊರಟಿತೆಂದು!"

"ಸಿಟ್ಟಿಲ್ಲವಷ್ಟೆ."

"ಹುಚ್ಚಿಯಂತೆ ತಿರುಗಿ ಅಂಥ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಬೇಡ."

"ಇಲ್ಲ, ತಪ್ಪಾಯಿತು. ನಮ್ಮ ಮದುವೆಯ ಮೊದಲಿನ ದಿನ ನಿಮ್ಮ ಬಳಿ ಕುಳಿತಾಗ ನನ್ನ ಮೋರೆಯನ್ನು ಕಂಡಿದ್ದಿರೇ?"

"ಇಲ್ಲ—ನೀನು ತಲೆ ಬಗ್ಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆ ನಾನೇನು ಇಣಿಕಿ ನೋಡಬೇಕೆ?"

"ಆಗ ನಾನೇನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆನೆಂದು ನಿಮಗೆ ತಿಳಿದಿದೆಯೇ?"

"ಇಲ್ಲ."

"ನಿಮ್ಮನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೆ, ಮತ್ತು..........?"

"ಮತ್ತು?"

"ಅಳುತ್ತಿದ್ದೆ."

"ಏಕೆ?"

"ನಿಮ್ಮ ದೃಷ್ಟಿಯು ಆ ನರ್ತಕಿಯ ಮೇಲೆ ನೆಲಸಿದುದನ್ನು ಕಂಡು ನನ್ನನ್ನು ನೀವು ಪ್ರೀತಿಸುವುದು ಅಸಾಧ್ಯವೆಂದು ಕಾಣಿಸಿತು"

ಪಾಪದ ಶರದಿನಿಯು ಅತ್ತುಬಿಟ್ಟಳು. ತನ್ನ ಪತಿಯ ಪಾದಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು, "ನನ್ನನ್ನು ನೀವು ಹಳ್ಳಕ್ಕೆ ಎಸೆಯುವುದಿಲ್ಲವಷ್ಟೆ?" ಎಂದಳು.

ವೀರೇಶನಿಗೆ ನಾಚುಗೆಯಾಯಿತು; ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಹುಡುಗಿಯ ದಿಟ್ಟತನವನ್ನು ಕಂಡು ಸ್ವಲ್ಪ ಸಿಟ್ಟೂ ಆಯಿತು. ಆದರೆ, ಅವುಗಳನ್ನು ಹೊರಗೆಡುಹುವಷ್ಟು ಮೂರ್ಖನು ಅವನಲ್ಲ. ಅದರಿಂದವನು ಬಾಲಕಿಯ ಬೆನ್ನು ಚಪ್ಪರಿಸುತ್ತ "ಶರದಿನಿ, ಸುಮ್ಮನೆ ಹುಚ್ಚು ಹುಚ್ಚು ಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಡ. ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ನಿನ್ನನ್ನು ತುಂಬಾ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತೇನೆ. ಹೇಗೂ ನೀನು ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬರುವವಳಲ್ಲವೆ; ಆಗ ನಿನಗೆ ನನ್ನ ಪ್ರೇಮವೆಂಥದೆಂದು ತಿಳಿದೀತು" ಎಂದನು. ಶರದಿನಿಗೆ ಆಕಾಶವೇ ಕೈಗೆ ದೊರೆತಷ್ಟು ಆನಂದವಾಯಿತು. ಅವಳು ತೀರ ಸುಖಿಯಾದಳು.

ಸರಿ. ಸಂಜೆಯು ಬರಲು ತಿರುಗಿ ಊಟಮಾಡಲು ಆಗ್ರಹಪಡಿಸಿದರು. ಬೇಗನೆ ರೈಲುಬಂಡಿಗೆ ಹೊರಡಬೇಕಲ್ಲ. ಸರಿ, ಶರದಿನಿ ವೀರೇಶನಿಗೆ ಮಣೆ ಹಾಕಿ ಬಡಿಸಿದರು. ಹಸಿವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಅಳಿಯರಾಯನು ಊಟಮಾಡತೊಡಗಿದನು. ಶರದಿನಿಯು ಅವನ ಮೋರೆಯನ್ನು ಕದ್ದು ಕದ್ದು ನೋಡುತ್ತಾಳೆ; ನಗುತ್ತಾಳೆ.

ಊಟವಾಗಿ, ಉಡುಗೆಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ಧರಿಸಿಯಾಯಿತು. ಹೊರಡುವ ಸಿದ್ಧತೆಯೂ ಆಯಿತು. ಅಳಿಯರಾಯನು ಮೋಟರಿನ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತನು. ಶರದಿನಿಯೇನು ಗಂಡನ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುವವಳಲ್ಲ. ಅವಳು ಅವನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲಿದ್ದಳು. ತಾಯಿಯು ಹೇಳಿಕೆಯಂತೆ ಬಂಡಿಯು ಬಿಡುವ ಮೊದಲು ಪತಿರಾಯನಿಗೆ ಅಭಿವಂದನೆಮಾಡಲು ಹೋದಳು.

ಅಲ್ಲೇ ನಮಸ್ಕರಿಸುವಾಗ ತನ್ನೊಂದು ಉಂಗುರವನ್ನು ಅವನ ಪಾದಗಳ ಮೇಲೆ ಬಿಟ್ಟು ಬಂದಳು. ಬಳಿಕ ಮಾಲತಿಯಲ್ಲಿಗೆ ವೀರೇಶನು ಬಂದೇ ಬಂದನು. ಅವನ ಸ್ವಾಗತಕ್ಕೆ ಅವಳು ನಗುನಗುತ್ತ ಬಂದಳು. ಆದರೆ ತನ್ನ ನಗುವಿಗೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ವೀರೇಶನ ಮೋರೆಯು ತೀರ ಸಪ್ಪೆಯಾಗಿ ಕಾಣು ತ್ತಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸಿಟ್ಟು ಅಡಗಿಕೊಂಡು ಇಣುಕುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೂ ಕಂಡಿತು. ಅವನು ಮಾತನಾಡದೆ ಒಳಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. ಅವಳ ಕೈಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕೊಂಡು ಶಯ್ಯಾಗೃಹಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ಅಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರೂ ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು. ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಾದರೆ ಅವನು—"ಮಾಲತಿ, ಅಂದು ಮೂರ್ಛಿತೆ ಯಾದೆಯೇಕೆ?" ಎಂದು ಕೇಳಬಹುದು; ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ "ಈಗ ಆರೋಗ್ಯ ಹೇಗಿದೆ?" ಎಂದಾದರೂ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಆದರೆ ಈ ಬಾರಿ ಯಾವ ಸೊಲ್ಲೂ ಇಲ್ಲ. ಅವನಿಗೇತಕ್ಕೋ ಬೇಸರವಾಗಿದೆಯೆಂದು ಮಾಲತಿಯು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು "ಎಲ್ಲಾ ಸೌಖ್ಯವೇ?" ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು.

"ಹೂಂ."

"ಅದೇನು, ಇಂದು ಹೆಚ್ಚಿನ ಧ್ವನಿ ಹೊರಡುವುದಿಲ್ಲ?"

"ಈ ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡುದರಿಂದಿರಬಹುದು."

"ಇದರಲ್ಲಿ ಭೂತಪಿಶಾಚಿಗಳಿವೆಯೋ?"

"ಅವುಗಳ ಸಂಚಾರವಾಗಿತ್ತೆಂದು ಕೇಳಿದೆ."

ಇದರ ಅರ್ಥವು ಮಾಲತಿಗೆ ಹೊಳೆಯಲಿಲ್ಲ. ಅವಳು ತಿರುಗಿ ನಗುತ್ತ —"ಹೂಂ---ನಾಟಕ ಸಾಕು. ಮದುವೆಯ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಹೇಳಿ. ಮಾವನ ಮನೆಯವರ ಉಪಚಾರ ಹೇಗಿತ್ತು? ಶರದಿನಿಯು ಒಳ್ಳೇ ಹುಡುಗಿಯೇನು?"

"ನೋಡು, ಅವಳು ನನಗೀ ಉಂಗುರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಳು."

"ಹಾಗಾದರೆ, ತೀರ ಚತುರೆಯಿರಬೇಕು."

"ನಿನ್ನಷ್ಟು ಚತುರೆಯಲ್ಲ."

"ನನ್ನಷ್ಟು ಚತುರೆಯರು ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲೇ ಇಲ್ಲ."

"ಹತ್ತು ಸಾರಿ ಹೇಳು, ಆ ಮಾತನ್ನು."

"ನೂರು ಸಾರಿ ಹೇಳಲೂ ಸಿದ್ಧಳಿರುವೆ."

"ಮಾಲತಿ— ಹಾಸ್ಯವು ಸಾಕು. ಈ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಭೂತದ ಸಂಚಾರ ವಾಗುತ್ತಿದೆಯೆಂದು ಕೇಳಿದೆ; ನಿಜವೇ?"

"ನಾನೂ ನೀವೂ ಭೂತಗಳಾದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಅವುಗಳ ಸಂಚಾರ ತುಂಬಾ ಇದೆ."

"ಮಾಲತಿ, ನನಗೆ ಪರಿಹಾಸ್ಯವು ಬೇಡ. ಇದೇ ಶಯ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರಾಣಿಗೆ ನೀನು ಅವಕಾಶವನ್ನುಕೊಟ್ಟಿರುವೆಯಂತೆ. ನಿಜವೇ?"

"ನಿಜವಾದರೆ........?"

"'ನಿಜವಾದರೆ' ಎಂದು ಕೇಳುವ ಸಾಹಸವು ಬಂದಿತೇ ನಿನಗೆ?" ಮಾಲತಿ, ನಿನಗಾಗಿ ಇಷ್ಟು ಪ್ರಯಾಸಪಟ್ಟ ನನ್ನನ್ನು ವಂಚಿಸಲು ಹೊರಟಿರುವೆಯಾ?"

"ಅಷ್ಟೇ ಸರಿಯೆ:"

"'ಅಷ್ಟೇ ಸರಿಯೆ!' ಎಂದರೆ ಈ ಅಪರಾಧವು ಸಾಲದೇ? ಇದು ವೇಶ್ಯೆಯ ಕೃತಘ್ನತೆಯ ಹೆಗ್ಗುರುತಲ್ಲವೇನು?"

"ವೇಶ್ಯೆಯಾದವಳಲ್ಲಿ ಕೃತಜ್ಞತೆಯಿದೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯುವ ಜನರು ಮೂರ್ಖರು."

"ನಿಜ, ಮೂರ್ಖರು. ಶರದಿನಿಯು ತಕ್ಕ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸಿದಳು.

"ಹಾಗಾದರೆ, ಅವಳು ಬಹು ಜಾಣೆ. ನಿನ್ನ ಮದುವೆಯ ದಿನವೇ ನನಗದು ತಿಳಿದಿತ್ತು. ನಾನಾಗ ಅವಳ ಮೋರೆಯ ಮೇಲಿನ ಅಳುವನ್ನು ಕಂಡಿದ್ದೆ. ಅವಳ ಸುಖಕ್ಕೆ ನಾನೆಲ್ಲಿ ಅಡ್ಡಬರುವೆನೋ ಎಂದು ತಿಳಿದು ಅಂಜಿದೆ. ಅವಳಿಗಾಗಿ ನಾನು ಬೇರೆ ಹಾದಿಯನ್ನು ಹಿಡಿಯಬೇಕಾದೀತೋ ಎಂದು ಯೋಚನೆಯಾಯಿತು ನನಗೆ."

"ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ಶಯ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಲುಕೊಟ್ಟೆಯಾ? ರಾಕ್ಷಸೀ; ರಾಕ್ಷಸೀ"

"ಎಂಥ ಸವಿಮಾತುಗಳು!"

"ತನ್ನ ಪ್ರೇಮಿಯನ್ನು ವಂಚಿಸಿ, ಪರಪುರುಷನನ್ನು ಕರೆದವಳಿಗೆ ಬೇರೆ ಏನು ಹೆಸರಿದೆ? 'ರಾಕ್ಷಸಿ'—ಇದೇನೆ ಸರಿಯಾದ ಹೆಸರು"—ಹೀಗೆಂದು ಮಾಲತಿಯು ಅಳತೊಡಗಿದಳು. ಇದೆಲ್ಲ ವೇಶ್ಯೆಯ ವಂಚನೆಯ ಮಾರ್ಗಗಳೆಂದು ವೀರೇಶನು ತಿಳಿದನು. ಅವನ ಕೋಪವು ಈ ಕಣ್ಣೀರಿನಿಂದ ನಾಶವಾಗುವಂತಿಲ್ಲ. ಅವನಿಂದು ಇವಳ ಬಾಯಿಯಿಂದಲೇ ಆ

ನೀಚನಾರೆಂದು ತಿಳಿಯಲು ಬಯಸುತ್ತಿರುವನು. ಆದರಿಂದ ತಲೆಬಗ್ಗಿಸಿಕೊಂಡು ಅಳುತ್ತಿರುವ ಅವಳ ಮೋರೆಯನ್ನೆತ್ತಿ "ಮಾಲತಿ, ನನ್ನಂಥವನಲ್ಲಿ ನೀನು ವಂಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವವಳಾದೆಯಾ" ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. "ವಂಚನೆಯೇ? ನಿಮ್ಮನ್ನು ವಂಚಿಸುವುದೇ? ಯಾರು ಹಾಗೆ ಹೇಳಿದರು?"

"ಯಾರು?ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರನ್ನು ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡ ಮನೆಯ ಆಳುಗಳು!"

"ದೇವರು ಅವರಿಗೆ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನಿತ್ತುದು ಸಾರ್ಥಕವಾಯಿತು."

"ನನಗಾ ವ್ಯಂಗ್ಯೋತ್ತರ ಬೇಕಿಲ್ಲ."

"ಮತ್ತಿನ್ನೇನು ಬೇಕು?"

"ನೀನು ನಿನ್ನ ಹಾಸುಗೆಯ ಅರ್ಧವನ್ನು ನನ್ನ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿರುವಾಗಲೇ ಅನ್ಯರಿಗೆ ಇತ್ತುದು ನಿಜವೇ–"

"ನಿಜವಾದರೆ........?"

"ನಿಜವಾದರೆ–ಉದ್ಧಟೆ–ನನ್ನ ನಿನ್ನ ಋಣಾನುಬಂಧವು ಕಡಿಯಿತು."

"ಒಂದು ಸಂತೋಷದ ವಿಷಯ."

"ನಿಜವೇ ಹೇಳು..........."

"ನಿಜ. ತೀರ ನಿಜ..........."

"ನಾನಿರುತ್ತ ಅವನು ನಿನಗೇನಾಗಬೇಕು?"

"ಅದನ್ನು ಹೇಳಲಾರೆ."

"ನನ್ನಾಣೆಯಿದೆ."

"ಆದರೂ........ಇಲ್ಲ........ಇಲ್ಲ........"

"ಅದೊಂದನ್ನು ಕೇಳಬೇಡಿರಿ–"

"ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಮಾಡಲು ನಾಚುಗೆ ಇಲ್ಲದ ನಿನಗೆ ಇದನ್ನು ಹೇಳಲು ನಾಚುಗೆಯೇನು?"

"ನಾಚುಗೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟವರೇ ಈ ಉದ್ಯೋಗಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾರೆ."

"ಹಾಗಾದರೆ ಬೊಗಳು—"

"ಇಲ್ಲ. ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ."

ಗದರಿಸುತ್ತ—"ಹೇಳುವಿಯೋ ಇಲ್ಲವೋ?"

"ಹೇಳಬೇಕೆ?"

"ಹೇಳಲೇಬೇಕು."

"ನಿಮಗೆ ಅಸಂತೋಷವಾದರೆ........"

"ನನಗೀಗ ಆದುದು ಸಾಕು; ಇನ್ನು ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಆಗುವುದೇನಿದೆ?"

"ಆವನು ನನ್ನ ಒಡಹುಟ್ಟಿದ ಅಣ್ಣನು; ನನ್ನ ಮಹೇಶನು. ಸೂಳೆಯಾದ ನನ್ನನ್ನು ತಿರುಗಿ ಮನೆಗೆ ಬಾ ಎಂದು ಬೇಡುವುದಕ್ಕೆ ಬಂದ ನನ್ನ ಅಣ್ಣನು."

೧೫. ಇಂದಿಗೆ ಮುಗಿಯಿತು; ನಮ್ಮ ಗೆಳೆತನ.

ಏಳು ವರುಷಗಳು ಸಂದುವು. ಮಾಲತಿಗೀಗ ಇಪ್ಪತ್ತನಾಲ್ಕನೆಯ ವಯಸ್ಸು. ಅವಳೀಗ "ಹವಾಮಹಲಿ"ನ ರಾಣಿಯಾಗಿರುವಳು. ಅವಳ ಸುಖವು ಆದೇ ರೀತಿಯಿಂದಿದೆ. ದಾಸದಾಸಿಯರು, ಉಡುಗೆತೊಡುಗೆ—ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಕೊರತೆಯಿಲ್ಲ. ವೀರೇಶನೂ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಐಶ್ವರ್ಯಶಾಲಿಯಾಗಿ ಬದುಕುತ್ತಿರುವನು. ಆದರೆ ಅವನ ಹಿರಿಯರು ಸಂಸಾರ ಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ಇಂದಿಗೆ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳಾದುವು. ಅವನೀಗ ಮಾಲತಿಯಲ್ಲಿಗೆ ಬೇಕಾದಾಗ ಬರುವುದಕ್ಕೂ ಹೋಗುವುದಕ್ಕೂ ತೀರ ಸ್ವತಂತ್ರನು. ಯಾರ ಅಂಜಿಕೆಯೂ ಇಲ್ಲವೆನ್ನಬಹುದು; ಆದರೆ ಶರದಿನಿಯೊಬ್ಬಳಿರುವಳು. ಅವಳು ತನ್ನ ಜಾಣ್ಮೆಯಿಂದ ವೀರೇಶನ ಪ್ರೇಮವನ್ನು ಗಳಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಜಯಶೀಲೆಯಾಗಿರುವಳು. ಅದುದರಿಂದ ಅವಳು ತೀರಾ ಸುಖಿಯು. ಅವಳಂತೆ ಮಾಲತಿಯಾದರೂ, ವೀರೇಶನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ತೀರ ಸುಖಿಯಾಗಿರುವಳು.

ಇಂದು ಬುಧವಾರ. ಮಾಲತಿಯು ತನ್ನ ನಡುಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಡುತ್ತ ಕುಳಿತಿರುವಳು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಚಿಕ್ಕ ಬಾಲಕನೊಬ್ಬನು ಅವಳ ಬಳಿಗೆ ಓಡಿ ಬಂದನು. ಅವನಿಗೆ ಐದು ವರ್ಷ ಪ್ರಾಯ. ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗತೊಡಗಿ ಒಂದೆರಡು ವಾರಗಳಾಗಿರುವುವಷ್ಟೆ. ಬಾಲಕನು ಸುಂದರನು; ಮಾತುಗಳು ಮಧುರ; ಆದರೆ ವಿಧಾತನು ಒಂದು ಕೊರತೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಅವನಲ್ಲಿ

ಉಂಟುಮಾಡಿರುವನು. ಎರಡು ಕಣ್ಣುಗಳು ಅವನಿಗಿದ್ದರೆ ಅನರ್ಥವಾಗ ಬಹುದೆಂದು ತಿಳಿದು, ಒಂದೇ ಕಣ್ಣನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರಬೇಕು. ಅವನೇ ಮಾಲತಿ ವೀರೇಶರ ಮಗು ರಮೇಶ.

ತನ್ನ ಮಗುವನ್ನು ಕಂಡು ಮಾಲತಿಯು "ರಮೇಶಾ, ಸಾಲೆ ಬಿಟ್ಟಾ ಯಿತೇ?" ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು. ಹುಡುಗನು ಅಹುದೆಂದು ಉತ್ತರವಿತ್ತನು. ಅವನು ಬಂದವನೇ ತಾಯ ಬಳಿಗೆ ಓಡಿಹೋಗಿ—"ಅಮ್ಮಾ, ಅಮ್ಮಾ" ಎಂದಳತೊಡಗಿದನು. ತಾಯಿಗೆ ಅವನ ಅಳುವಿನ ಕಾರಣವು ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. "ತಿಂಡಿ ಬೇಕೇ"–"ಆಟದ ಗೊಂಬೆ ಬೇಕೇ" ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು. ಅದರೂ ಹುಡುಗನು ಅಳುತ್ತಲಿದ್ದನು. ಅವನು ದುಃಖವನ್ನು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸು ವುದು ತಾಯಿಗೆ ತೀರ ಕಷ್ಟವಾಯಿತು. ಅವಳು ತಿರುತಿರುಗಿ "ಏಕೆ ರಮೇಶ, ಅಳುವಿಯೇಕೆ? ಏನಾಯಿತು ನಿನಗೆ? ಯಾರಾದರೂ ಹೊಡೆದರೇ? ಹೇಳು" ಎಂದಳು.

ರಮೇಶನಾಗ ಸ್ವಲ್ಪ ತಾಳ್ಮೆಯನ್ನು ತಂದುಕೊಂಡು "ಅಮ್ಮಾ, ನನಗೆ ಅಪ್ಪನಿಲ್ಲವೇ?" ಎಂದು ಕೇಳಿದನು.

"ಮಗೂ, ಏಕೆ ಹಾಗೆ ಕೇಳುವೆ? ನಿತ್ಯವೂ ಅವರು ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬರುತ್ತಿರುವರಲ್ಲವೇ" ಅವರೇ ನಿನ್ನ ತಂದೆಯವರು. ನೀನೇ ಅನ್ನುತ್ತಿದ್ದೆ ಯಲ್ಲ. 'ನನ್ನ ಹೆಸರು ರಮೇಶ, ಅಮ್ಮನ ಹೆಸರು ಮಾಲೇಶ, ಅಪ್ಪನ ಹೆಸರು ವೀರೇಶ ಎಂದು.'"

"ಅಲ್ಲವಂತೆ. ವೀರೇಶ ನನ್ನ ಅಪ್ಪನಲ್ಲವಂತೆ!"

"ಏನು ಹುಚ್ಚುಮಾತು? ಯಾರು ನಿನಗೆ ಹಾಗೆ ಹೇಳಿದರು? ಅವರು ಹೇಳಿದರೇನು?"

"ಅವರಲ್ಲ. ಸಾಲೆಯ ಹುಡುಗರು."

"ಬಿಡು ಅವರ ಮಾತನ್ನು."

"ಇಲ್ಲ ಅಮ್ಮಾ, ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಇಂದು ನನ್ನನ್ನು ಕಂಡು ನಕ್ಕರು. ಇಂದು ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರು ನನ್ನೊಡನೆ 'ನಿನ್ನ ತಂದೆಯ ಹೆಸ ರೇನು?' ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. ನಾನು "ವೀರೇಶ" ಎಂದೆ. ಆಗ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಹುಡುಗನು ಎದ್ದುನಿಂತು "ನನ್ನ ತಂದೆಯ ಹೆಸರು ವೀರೇಶ" ಎಂದನು. ಅವನ ಹೆಸರೂ ರಮೇಶನೆಂದು. ಅವನಿಗೂ ಒಂದು ಕಣ್ಣು ಕುರುಡು.

ಅವನು ನನ್ನೊಡನೆ ಜಗಳಾಡಿದನು. ನನ್ನ ತಂದೆಯು ವೀರೇಶನಲ್ಲವೆಂದೂ ಅವನ ತಂದೆಯೇ ವೀರೇಶನೆಂದೂ ಹೇಳಿದನು."

"ನಿಜವೇ?"

"ನಿಜ."

"ಹಾಗಾದರೆ ಅವನ ತಂದೆಯ ಹೆಸರೂ ವೀರೇಶನೆಂದಿರಬಹುದು. ಅದಕ್ಕೇನು ತೊಂದರೆ? ಎರಡು ರಮೇಶರು ನಿನ್ನ ಕ್ಲಾಸಿನಲ್ಲಿಲ್ಲವೇ?"

"ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ; ಎಲ್ಲ ಹುಡುಗರು ಸೇರಿಕೊಂಡು ನನಗೆ ತಂದೆಯಿಲ್ಲ-ಎಂದರು. 'ನೀನು ಸೂಳೆಯ ಮಗ' ಎಂದರು. ನಾನು ಅಳತೊಡಗಿದೆ. ಎಲ್ಲರೂ ನನ್ನನ್ನು ಕಂಡು ನಗತೊಡಗಿದರು. ಅಮ್ಮಾ, ನನಗೆ ತಂದೆಯಿಲ್ಲ ನಿಜವೇ? ನಿತ್ಯವೂ ಮನೆಗೆ ಬರುತ್ತಿರುವ ಅವರು ನನ್ನ ತಂದೆಯಲ್ಲವೇ? ಅಮ್ಮಾ—ಸೂಳೆಯೆಂದರೇನು? ನೀನು ಸೂಳೆಯೇ?"

ಮಾಲತಿಯು ಮಗನನ್ನು ಸುಮ್ಮನಿರಿಸಲು ಏನೆಂದು ಹೇಳಬೇಕು? ಅವಳಿಗೀಗ ತನ್ನ ಅಪರಾಧವು ಎಂಥ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯಿತು. ಅವಳು ತನ್ನ ಅಕೃತ್ಯದ ದೆಸೆಯಿಂದ ಮೂರನೆಯ ಒಂದು ಆತ್ಮವನ್ನು ನಾಚಿಕೆಯ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಕೆಡವಿದ್ದಾಳೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಮಗುವನ್ನು ಕಂಡು ಅಳತೊಡಗಿದಳು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೆ ಮಗುವಿನ ಮನಸ್ಸು ಆಟದ ಕಡೆಗೆ ಹರಿದುದರಿಂದ ಅದು ಓಡಿಹೋಯಿತು. ಮಾಲತಿಯು ಚಿಂತಾಮಗ್ನೆಯಾದಳು. ಹೊತ್ತು ಮುಳುಗಿತು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ, ಮನೆಯ ಆಳೊಬ್ಬನುಬಂದು—"ಅಮ್ಮಾ, ಹೊರಗೆ ರಾಯರ ಮನೆಯವರು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ" ಎಂದನು.

ಅದು ಯಾರೆಂದು ಮಾಲತಿಗೆ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ "ಯಾರು?" ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು. "ರಾಯರ ಹೆಂಡತಿ ಶರದಿನಿಬಾಯಿಯವರೂ ಅವರ ಒಬ್ಬ ಚಿಕ್ಕ ಹುಡುಗನೂ ಬಂದಿರುವರು. ನೀವಿರುವಿರೇ? ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. ಏನು ಬರಹೇಳಲೇ?" ಎಂದನು. ಶರದಿನಿಯ ಹೆಸರನ್ನು ಕೇಳಿ ಮಾಲತಿಗೆ ರೋಮಾಂಚವಾಯಿತು. ಉಪಾಯವಿಲ್ಲದೆ ಅವಳು "ಬರಲಿ" ಎಂದಳು.

ಶರದಿನಿಯು ಮೋರೆಯನ್ನು ತಗ್ಗಿಸಿಕೊಂಡು ಅವಳಿರುವಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಳು. ಅವಳ ಆರು ವರುಷದ ಮಗನೂ ಬಳಿಯಲ್ಲಿದ್ದನು. ಮಾಲತಿಯು ಎದ್ದು ನಿಂತು ಅವಳನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ಒಂದು ಮಂಚದ ಮೇಲೆ

ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದಳು. ಅವಳಿಗೆ ತೀರ ನಾಚುಗೆಯಾಯಿತು. ಆದರೂ ಮಾತಾಡ ದಿದ್ದರೆ ಸರಿಯಲ್ಲವೆಂದು "ಏನು ಬಂದಿರಿ?" ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು.

ಶರದಿನಿಯು ಸರಳೆ. ಅವಳಲ್ಲಿ ಮುಚ್ಚುಮರೆಯಿರಲಿಲ್ಲ. ಇಂದೀಗ ಅವಳಿಗೆ ಕಾರಣಾಂತರದಿಂದ ತನ್ನ ಪತಿಗೆ ಉಪಪತ್ನಿಯೊಬ್ಬಳಿರುವಳೆಂದು ತಿಳಿದಿದೆ. ಅವಳು ವದುವೆಯ ದಿನದ ನರ್ತಕಿಯೆಂದೂ ತಿಳಿದಿದೆ. ಆಕೆಯೇ ಹವಾಮಹಲಿನ ರಾಣಿಯೆಂದೂ ತಿಳಿದಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಇನ್ನು ಈ ವಿಷಯ ದಲ್ಲಿ ಮುಚ್ಚುಮರೆಯಿರಬಾರದೆಂದು ಅವಳು ನೇರಾಗಿ ತನ್ನ ವಿಚಿತ್ರ ಸವ ತಿಯ ದರುಶನಕ್ಕೆ ಬಂದಳು. "ಏನು ಬಂದಿರಿ?" ಎಂದು ಕೇಳಲು, ಅವಳು –"ನನ್ನ ಸವತಿಯನ್ನು ಕಾಣಲು" ಎಂದಳು.

ಮಾಲತಿಯ ಒಡಲಿಗೆ ಬಾಣವು ನಾಟಿದಂತಾಯಿತು. ಅವಳು ಮೋರೆ ತಗ್ಗಿಸಿ ಅಳತೊಡಗಿದಳು.

ಶರದಿನಿಯು—"ಸವತಿ, ಇದು ಹೀಗಾಗುವುದೆಂದು ನಾನು ಊಹಿ ಸಿದ್ದೆ. ಆದರೆ ಅವರು ಎಲ್ಲ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ನನ್ನಿಂದ ಮರೆಯಾಗಿರಿಸಿ ದ್ದರು. ನನ್ನ ವಿವಾಹ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿಯೇ ಅವರಿಗೆ ನಿನ್ನ ಗೆಳೆತನವಿತ್ತೆಂದು ನನಗೆ ಸೇವಕರಿಂದ ತಿಳಿದು ಬಂತು."

"ಅಹುದು, ನಿಮ್ಮನ್ನು ವರಿಸುವಂತೆ ಪ್ರೇರಿಸಿದವಳು ನಾನೇ?"

"ನೀನೇನು! ನಿನಗೆ, ನಿನ್ನ ಸುಖಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಪಾಲುಗಾರರು ಬರುವುದು ಸಹನವಾಯಿತೇ?"

"ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಯಾರ ಮೇಲೆಯೂ ಅಸೂಯೆಯಿಲ್ಲ."

"ಅಂತೆಯೇ–ಮಾಲತಿ,–ಮಾಲತಿ ಎಂದು ನಿನ್ನ ಹೆಸರಲ್ಲವೇ?

"ಅಹುದು."

"ಮಾಲತಿ–ನನ್ನ ಪತಿಯು ಇನ್ನು ವಂಚನೆಯಿಂದ ನಿನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಬರ ಬಾರದೆಂದು ನನಗೆ ತೋರಿತು. ಅಲ್ಲದೆ ತನ್ನ ವಿವಾಹಿತ ಪತ್ನಿಯನ್ನು ಅವರು ವಂಚಿಸುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರನ್ನು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಭೇಟಿಯಾ ಗುವ ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಬಂದೆ. ನಿನಗೆ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಬೇಸರವಿದೆಯೇ?"

"ತಾಯಿ, ನಿಮ್ಮ ಸುಖಕ್ಕೆ ಕಲ್ಲನ್ನೆಸೆಯಲು ನಾನು ಎಣಿಸುವವ ಳಲ್ಲ." ಅಷ್ಟಕ್ಕೆ ಮಾಲತಿಯ ರಮೇಶನು ಓಡಿಬಂದನು. ಬಂದವನೇ ತನ್ನಂತಿರುವ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಹುಡುಗನನ್ನು ಕಂಡು–"ಅಮ್ಮಾ, ಇವನೇಯೇ ಆ

ಹುಡುಗ. ಇವನೇ ನನ್ನ ತಂದೆಯು ವೀರೇಶನಲ್ಲವೆಂದವನು" ಎಂದನು. ಇಷ್ಟರ ತನಕ ಮಾಲತಿಯ ದೃಷ್ಟಿಯು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಶರದಿನಿಯ ಮಗನ ಕಡೆಗೆ ಹರಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ಹರಿಯಿತು. ಅವನ ಹೆಸರೂ ರಮೇಶನಂತೆ! ತಂದೆಯ ಹೆಸರೂ ವೀರೇಶನಂತೆ! ತನ್ನ ರಮೇಶೂ ಒಕ್ಕಣ್ಣ; ಶರದಿನಿಯ ರಮೇಶನೂ ಒಕ್ಕಣ್ಣ. ಮಾಲತಿಗೆ ಅವರ ಕಾರಣ ತಿಳಿಯಿತು. ತನ್ನ ದೆಸೆಯಿಂದ ಶರದಿನಿಯ ಮಗನು ಒಕ್ಕಣ್ಣನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದನಲ್ಲಾ ಎಂದು ಅವಳು ಶಪಿಸಿದಳು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಶರದಿನಿಯು "ಮಾಲತೀ, ಇವನು ನಿನ್ನ ಮಗನೇ—ಸರಿ. ಇಂದು ನನ್ನ ರಮೇಶನು ಶಾಲೆಯ ಸುದ್ದಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ಹೇಳಿದುದರಿಂದ ಇದೇ ಸರಿಯಾದ ಸಮಯವೆಂದು ನಾನು ನಿನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದೆ. ರಮೇಶಾ?"

"ಯಾರು?" ಎಂದು ಇಬ್ಬರೂ ರಮೇಶರು ಮಾತನಾಡಿದರು.

"ನೀನಲ್ಲ. ಮಾಲತಿಯ ರಮೇಶನನ್ನು ಕರೆದೆ."

"ನನ್ನನ್ನೆ"–(ಮಾಲತಿಯ ರಮೇಶ.)

"ಅಹುದು; ನೀವಿಬ್ಬರೂ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಜಗಳಾಡಬಾರದು. ನೀವಿಬ್ಬರೂ ಅಣ್ಣತಮ್ಮಂದಿರು. ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರ ತಂದೆಯೂ ವೀರೇಶ."

"ಅಮ್ಮಾ, ಈ ರಮೇಶನಿಗೆ ತಂದೆಯಿರುವನೇ?"

"ಅಹುದು. ನಿನ್ನ ತಂದೆಯೇ ಅವನ ತಂದೆ; ತಿಳಿಯಿತೇ?"

"ಹಾಗಾದರೆ, ಅವನೇಕೆ ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವುದಿಲ್ಲ?"

"ಇನ್ನು ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬರಬಹುದು."

ಮಾಲತಿಯು ಅಷ್ಟಕ್ಕೆ ಎದ್ದುನಿಂತು—"ತಾಯಿ, ಯಜಮಾನರು ಬಂದರು" ಎಂದಳು.

ಆಗ ಶರದಿನಿಯು—"ಮಾಲತಿ, ನೀನು ನನ್ನ ಹುಡುಗನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಒಳಕ್ಕೆ ಹೋಗು. ನಾನು ಅವರ ಸ್ವಾಗತಮಾಡುತ್ತೇನೆ" ಎಂದಳು. ಮಾಲತಿಯು ಮೌನವಾಗಿ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದಳು.

ವೀರೇಶನು ಬರುಬರುತ್ತ—"ರಮೇಶ, ಎಲ್ಲಿದ್ದೀಯ?" ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತ ಬಂದನು.

"ಇಲ್ಲಿರುವೆನಪ್ಪಾ"

ವೀರೇಶನು ನೋಡುವುದೇನನ್ನು! ಎದುರಿಗಿರುವವಳು ಮಾಲತಿಯಲ್ಲ; ಬದಲು ಶರದಿನಿ. ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಲತಿಯ ರಮೇಶ—ಅವನ

ನಾಲಿಗೆ ಒಳಗೆಳೆಯಿತು. ಶಿಲೆಯಂತೆ ನಿಂತನು.

ಶರದಿನಿಯೇ ತನ್ನ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಜಾಣ್ಮೆಯಿಂದ—"ಹೂಂ, ಹೇಗೂ ನನ್ನನ್ನು ಇಷ್ಟು ದಿನಗಳ ವರೆಗೆ ವಂಚಿಸಿಯಾಯಿತು. ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ವಂಚಿಸುವ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ" ಎಂದಳು. ತಾನೇ ಅವನನ್ನು ಕರೆದು ತಂದು ಒಂದು ಆಸನದ ಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದಳು. ತಾನೂ ಒಂದು ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಳು. ವೀರೇಶನಿಗೆ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಏಳುವ ಮನಸ್ಸಾಯಿತು; ಆದರೆ ಸಿಟ್ಟು ಪ್ರಕಟವಾಗಲೊಲ್ಲದು; ಕಾಲುಗಳೂ ಚಲಿಸಲಾರವು. ಅವನಿಂದು ಯಮುನ ಮುಂದೆ ನಿಂತ ಅಪರಾಧಿಯಂತೆ ಥರಥರಿಸುತ್ತಿರುವನು.

ಶರದಿನಿಯು ಮಾಲತಿಯನ್ನು ಬಳಿಗೆ ಕರೆದಳು. ಮಾಲತಿಯು ಅಂಜಿಕೆಯಿಂದ ಹೆಜ್ಜೆಹಾಕುತ್ತ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಳು. ಅವಳೊಡನೆ ಶರದಿನಿಯ ರಮೇಶನು ತನ್ನ ತಾಯಿಗಿಂತ ಅಧಿಕ ಸಲಿಗೆಯಿಂದ ಆಡುತ್ತಿರುವನು. ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ವೀರೇಶನು ಭ್ರಮಿಷ್ಟನಂತೆ ನೋಡುತ್ತಾನೆ. ಮಾಲತಿಗೆ 'ಕುಳಿತುಕೋ' ಎನ್ನಲು ಸಹ ಬಾಯಿಬಾರದು.

ಶರದಿನಿಯೇ ಆ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿದಳು. "ಮಾಲತಿ, ಬಾ ಕುಳಿತುಕೊ" ಎಂದಳು. ಮಾಲತಿಯು ಮಾತನ್ನು ಮೀರಲಾರದೆ ಕುಳಿತಳು! ಆದರೆ ಅವರ ಜತೆಯಲ್ಲಲ್ಲ; ವೀರೇಶನ ಕಾಲಬುಡದಲ್ಲಿ. ನೆಲದ ಮೇಲೆ. ಶರದಿನಿಯು ಬೇಸರಗೊಂಡಳು—"ಸವತೀ, ನನಗಿಂತ ಮೊದಲಿನ ಸ್ಥಾನವು ನಿನ್ನದು. ನೀನು ಬೇಡವೆಂದಿದ್ದರೆ ನಮಗೆ ಇವರ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವ ಭಾಗ್ಯವು ದೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ನೀನಿವರ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲೇಬೇಕು. ನೀನು ನನ್ನಕ್ಕನೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತೇನೆ."

ಆದರೂ ಮಾಲತಿಯು ಚಲಿಸಳು.

ಶರದಿನಿಯು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಹೇಳಲು ಗಂಡನಿಗೆ ಹೇಳಿದಳು. ಆಳಿನಷ್ಟು ವಿಧೇಯತೆಯಿಂದ ಮಾಲತಿಗೆ ವೀರೇಶನು 'ಕುಳಿತುಕೋ' ಎಂದನು. ಆದರೆ ಮಾಲತಿಯು ನಿಂತವಳು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವುದರ ಬದಲು "ನೀವೀಗ ನನಗೊಂದು ಉತ್ತರವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು" ಎಂದಳು.

ವೀರೇಶನು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡು ಶರದಿನಿಯು—"ಕೇಳು ಮಾಲತಿ, ನಾನು ಅವರಿಂದ ಕೊಡಿಸುತ್ತೇನೆ" ಎಂದಳು.

ಮಾಲತಿಯು ಕೇಳಿದಳು—"ನನ್ನೀ ರಮೇಶನು ನಿಮ್ಮ ಮಗನೆಂದು

ನೀವು ಲೋಕದ ಎದುರಿಗೆ ಒಪ್ಪಲು ಸಿದ್ಧರಿರುವಿರಾ? ಲೋಕದ ಎದುರಿಗೆ”

ವೀರೇಶನೇನೆನ್ನುವನಂತೆ?

ಶರದಿನಿಯು ಅವನ ಬಾಯಿಯಿಂದ “ಅಹುದೆನ್ನಿಸಲು” ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದಳು. ಆದರೆ ಆ ಧೈರ್ಯವು ಹೇಗೆ ಅವನಲ್ಲಿ ಬರಬೇಕು! ಸೂಳೆಯ ಮಗನನ್ನು ಅವನು ತನ್ನ ಮಗನೆಂದು ಜಗದೆದುರಿಗೆ ಸಾರಬಲ್ಲನೇ? ಇಲ್ಲ–ಎಂದೂ ಇಲ್ಲ. ಮಾಲತಿಯ ಬಾಯಿಯಿಂದಾಗ–“ಇಂದಿಗೆ ಮುಗಿಯಿತು; ನಮ್ಮ ಗೆಳೆತನ”ವೆಂಬ ತೀರ್ಮಾನವು ಹೊರಟಿತು.

೧೬. ವಿಜಯ!

ಮಾಲತಿಯೀಗ ‘ಹವಾಮಹಲಿ’ನ ರಾಣಿಯಲ್ಲ. ತಿರುಗಿ ಲಜ್ಜಾವಿಕ್ರಯದ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಬಡ ವ್ಯಾಪಾರಿ. ಅವಳಿಂದು ಮಲ್ಲೇಶ್ವರದ ಹವಾಮಹಲಿನ ಸುಖಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗನನ್ನು ತನ್ನ ಮಗನೆಂದು ಲೋಕದ ಮುಂದೆ ಸಾರಲು ಅಂಜಿದ ವೀರೇಶನೊಡನೆ ಮಾಲತಿಗೇನು ಕೆಲಸ? ಪ್ರಫುಲ್ಲನನ್ನು ತೊರೆದುಬಂದ ಅವಳೀಗ ವೀರೇಶನನ್ನೂ ಅಗಲಿ ಹೊರಟಿದ್ದಾಳೆ. ವೀರೇಶನು ಹೊರಿಸಿದ ಒಂದೇ ಒಂದು ಚಿನ್ನಾಭರಣವನ್ನೂ ಒಯ್ಯಲಿಲ್ಲ. ಅವನವಳಿಗಿತ್ತ ಒಂದೇ ಐಶ್ವರ್ಯವು--ಆರು ವರ್ಷದ ರಮೇಶನು; ಅವನನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ಬರುತ್ತಿದ್ದಳು; ಆದರೆ ಅವನೇ ಮಗುವನ್ನು ತನ್ನದಲ್ಲವೆನ್ನುವನಲ್ಲ!

ಇನ್ನಾದರೂ ಮಾಲತಿಯ ಪಾಪವು ತೊಳೆಯಿತೋ ಎಂದು ಜನರು ಕೇಳಬಹುದು. ಅವಳ ಕೊನೆಯ ವ್ಯಾಪಾರಿ ಬಂಧನವು ಕಡಿದಾದ ಬಳಿಕ ಅವಳಿನ್ನು ಮುಂದೇನು ಮಾಡುವಳು ಎಂದು ತಿಳಿಯಲು ಲೋಕಕ್ಕೆ ಆತುರವಾಗಬಹುದು. ಮಹೇಶನಿಗೆ ಈ ವಿಚಾರವು ತಿಳಿದಿದ್ದರೆ ಅವನು ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಬಂದು ಕೇಳುತ್ತಲಿದ್ದನು: “ಮಾಲತಿ, ಪಾಪ ತೊಳೆದೊಡನೆ ಬರುವೆಯೆಂದೆಯಲ್ಲ. ಈಗ ಬಾ” ಎಂದು. ನಿಜ. ಆದರೆ ಪಾಪದ ಸಂತಾನದ ಕಡೆಗೆ ಅವಳ ಹೊಣೆಯಿದೆ. ಆರು ವರುಷದ ತಂದೆಯಿಲ್ಲದ ಮಗು

ವನ್ನು ಅವಳೇನು ಮಾಡಬೇಕು? ಅವನ ಜೀವನಕ್ಕಾಗಿ ಅವಳು ಇನ್ನೊ ಸೂಳೆಯೇ ಆಗಿರಬೇಕು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವಳು ಈಗ ಬಳಿಪೇಟೆಯ ಮಗ್ಗುಲ ಗಲ್ಲಿಯೊಂದರಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಲಜ್ಜೆ ವಿಕ್ರಯದ ನಿರ್ಧಾರದಿಂದ ಮನೆಹಿಡಿದು ಕುಳಿತಿರುವಳು. ತಿರುಗಿ ಅವಳ ಮೇಲೆ ಭೀಷಣ ದಾರಿದ್ರ್ಯವು ಕವಿದಿದೆ.

ಶರದಿನಿಗೆ ತನ್ನಿಂದ ಇಂಥ ಪ್ರಮಾದವಾಯಿತೆಂದು ಭಯಂಕರ ವ್ಯಥೆಯಾಯಿತು. ಅವಳು ಎಣಿಸಿದ್ದೊಂದು; ಆದದ್ದೊಂದು. ಏನು ಮಾಡಲಿ? ಅವಳು ಪತಿಯೊಡನೆ, ಹಲವು ಬಾರಿ ಮಾಲತಿಯ ನವೀನ ಕುಟೀರವನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಬಿನ್ನವಿಸಿ ನೋಡಿದಳು. ಆದರೆ ಮಾಲತಿಯೂ ಅಪೂರ್ವ ಹಟಮಾರಿ. ಶರದಿನಿಯು ಹತಾಶಳಾಗಿ ಮನೆಗೆ ಮರಳಿದಳು. ವೀರೇಶನು ತನ್ನ ಮೂರ್ಖತೆಗಾಗಿ ಆಮರಣಪರಿಯಂತ ನಾಚುಗೆಯಿಂದ ತಲೆವಾಗುವಂತಾಯಿತು. ಮಾಲತಿಯು ಈ ಬಾರಿಯೂ, ಇನ್ನೊಂದು ಯಾತ್ರೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಮಗುವನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಮೊದಲಿನಂತೆ ಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ನಡೆಯಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಉಂಟಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವಳು ಆ ಊರಲ್ಲೇ ನೆಲೆಸುವ ನಿರ್ಧಾರಮಾಡಿದುದು. ಮಾಲತಿಗೆ ತಿರುಗಿ ದಾರಿದ್ರ್ಯದ ಪಟ್ಟವು ಚಿರವಾಗಿ ದೊರೆಯುವಂತಿದೆ. ಸುಖವನ್ನುಂಡು ತಿರುಗಿ ದುಃಖದ ಅಣಕಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು ಕಾಣಲು ಅವಳಿಗೆ ಎಂಥ ವ್ಯಥೆಯಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ! ಅವಳಾದರೂ ಹೇಗೆ ಅದನ್ನು ಸಹಿಸಬಲ್ಲಳು? ರಮೇಶನು? ಆ ಹಸುಗೂಸು ಹಸಿವೆಯನ್ನು ಸಹಿಸಬಲ್ಲುದೇ! ಅವನು ಹಸಿವೆಯ ಕೂಗು ಒತ್ತಟ್ಟು; ವಿಚಿತ್ರತರ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಒತ್ತಟ್ಟು! ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ—"ಅಪ್ಪನೆಲ್ಲಿ?" ಎಂದಳುವನು; ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಕಂಡು—'ಅಮ್ಮಾ, ಅವರಾರು?' ಎನ್ನುವನು. ಬಂದವರು ಇವನ ಗಲ್ಲವನ್ನು ಹಿಡಿದು 'ಮಗು'—ಎಂದರೆ 'ನಾನು ನಿನ್ನ ಮಗನಲ್ಲ. ನನ್ನ ತಂದೆಯು, ವೀರೇಶ ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಇದವಳ ಪಾಲಿಗೆ ಶ್ರವಣರೂಪದ ನರಕವಾಗಿ ಅನಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

ಇಂದು ಅವಳ ಸಂಕಟವು ಪರಿಷ್ಕಾವಧಿಯನ್ನೇರಲು ಹವಣಿಸುತ್ತಿದೆ. ಬಡತನದ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಗುವ ಕಶ್ಮಲ,ಉಪವಾಸಗಳ ದೆಸೆಯಿಂದ ಮಾಲತಿಯ ಆರೋಗ್ಯ ಕೆಟ್ಟಿದೆ. ಸಾಲದುದಕ್ಕೆ ಮಗುವು ಬೇನೆಯಿಂದ ಹಾಸಿಗೆ ಹಿಡಿದಿದೆ. ಅದರ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯನ್ನು ಮಾಡಲು ಕಾಸಿಲ್ಲ; ಹಾಲನ್ನೊದಗಿಸಿ

ಕೊಡಲು ಒಂದು ದುಮ್ಮಡಿಯಿಲ್ಲ. ತೀರ ಹತಾಶಳಾಗಿ ಮಗುವಿನ ಸಲುವಾಗಿ ವೀರೇಶನಲ್ಲಿ ಭಿಕ್ಷೆಬೇಡಿಬರುವೆನೆಂದು ಎಣಿಸುವಳು. 'ಛೀ, ಅವನಿಂದ ತಂದ ಅನ್ಯಾಯದ ಹಣದಿಂದ ಮಗುವು ಬದುಕಿದರೇನು ಸತ್ತರೇನು?' ಎಂದಂದುಕೊಳ್ಳುವಳು. ಎಂಥ ವೇದಾಂತ! ಹೀಗೆಯೇ ನಾಲ್ಕು ದಿನಗಳು ಸಂದುವು. ಒಂದು ದಿನ ಸಂಜೆ ಮಗುವು ತೀರ ವಿಷಮಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿತ್ತು. "ಅಮ್ಮಾ, ಹಾಲು ಹಾಲು" ಎಂದು ಕೂಗುತ್ತಿತ್ತು. ಮಾಲತಿಯು ತನ್ನ ಸ್ಥನವನ್ನು ನೀಡಿದಳು. ಹುಡುಗನಾಗ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಕಚ್ಚಿಬಿಟ್ಟನು. ಹಾಲಿನ ಬದಲು ಒಂದು ತೊಟ್ಟು ರಕ್ತವು ಮಗುವಿನ ಬಾಯಿಗೆ ಬಂದಿತು. ಮಾಲತಿಯು ಹಣೆ ಹಣೆ ಬಡಿದುಕೊಂಡಳು. ಅವಳಲ್ಲಿ ಕಾಸೊಂದೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ; ಇತ್ತ ವ್ಯವಸಾಯದಿಂದ ಗಳಿಸುವದೆಂದರೆ ಯಾರೂ ತನ್ನ ಮನೆಯ ಹಾದಿಯಾಗಿ ಚಲಿಸುವವರಿಲ್ಲ. ಇದು ತನ್ನ ದುರ್ದೈವವೆಂದು ಅವಳಿಗೆ ತಿಳಿಯಿತು. ಉಪಾಯವಿಲ್ಲ, ಸುಮ್ಮನಿದ್ದಳು. ಯಾರಾದರೂ ಬರುವರೇ ಎಂಬ ಆತುರದಿಂದ ಕೂಗುವ ಮಗುವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬಂದು ನಿಂತಳು. ಹಾದಿಯ ಮೇಲೆ ಸರಿಯುವವರಿಲ್ಲಾ ದುಃಖಾರ್ದ್ರನಯನಗಳಿಂದ ಕಂಡಳು. ಒಬ್ಬಿಬ್ಬರು ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರುಷದ ಹುಡುಗರು ಹಾದು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಹುಚ್ಚಿಯಂತೆ ಅವರಕಡೆಗೂ ತನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಬೀರಿದಳು. ಆ ಮಕ್ಕಳು ಇವಳನ್ನು ಕಂಡು "ನೋಡೋ,ಆ ರಾಕ್ಷಸಿಯ ಕಣ್ಣು ನೋಡೋ"ಎಂದು ನಕ್ಕು ಓಡಿ ಬಿಟ್ಟವು. "ನಿಜ ತಾನು ರಾಕ್ಷಸಿ"ಯೆಂದು ಅವಳು ತಿಳಿದಳು. ತನ್ನ ಕೃತ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ನಾಚುಗೆಯಾಯಿತು. ಆದರೆ ಅಂಥ ನಾಚುಗೆಯಿಂದ ವೇಶ್ಯೆಗೆ ಜೀವನ ಸಾಗಲಾರದು. ಅದೂ ಇಂಥ ಗಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ! ಗಿರಾಕಿಯೊಬ್ಬನನ್ನು ಹುಡುಕುವ ತನಕ ಒಳಗೆ ಹೋಗಲಾರೆನೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದಳು. ಒಳಗೆ ಮಗುವಿನ ಅಳುವು ಶಾಂತವಾಯಿತು. ಪ್ರಾಯಶಃ ಅವನಿಗೆ ನಿದ್ರೆ ಬಂದಿರಬೇಕು. ಅದರಿಂದ ಮಾಲತಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಾಧಾನವಾಯಿತು.

ಸಂಜೆ ಒಂಬತ್ತು ತಾಸಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಅತ್ತಿತ್ತ ಇಣಕುತ್ತ ಓರ್ವ ವೃದ್ಧನ ಸವಾರಿಯು ಆ ಹಾದಿಯಾಗಿ ಬಂದಿತು. ಅವನ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಇವಳು ಬಿದ್ದಳು. ಏನೂ ಭಯಭೀತಿಯಿಲ್ಲದೆ ತೀರ ಪರಿಚಿತರಷ್ಟು ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಅವನು ಇವಳ ಮುಂದೆ ಬಂದನು. ಇವಳು, ತಾನಾಗಿ ಬಂದ ಈ ಅತಿಥಿ